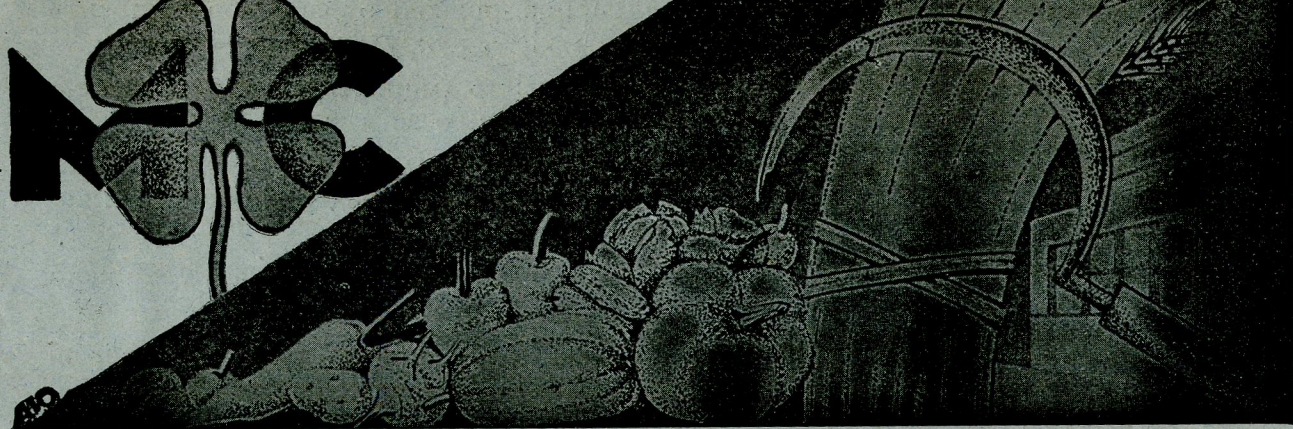
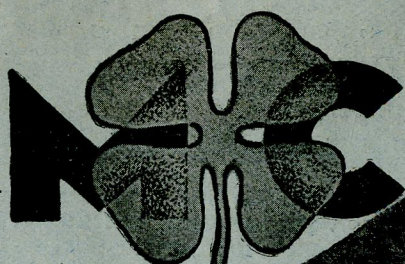

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ЗМІСТ:

Відкриття Львівської Хліборобської Палати.

Інж. М. Нищий: Господарі, забезпечуйте свою худобу кормами на зиму.

Інж. А. Романенко: В якому стані перебуває наше село.

Л. М — в: Рятунок від кризи в наших руках.

Ю. Сеневицький: Промисл на Волині.

Інж. М. Нищий: Під увагу доставцям молока.

Садівництво і городництво:

М. Б.: Небезпечні шкідники садів — щитівка і парха.

Садіть паприку.

За статистику винограду.

Каліфорнійська рідина.

М. Панаший: Закладаймо сади (продовження).

Садіть кавуни і мельони.

Др. Дурделло: Що таке хвороба вовчак (закінчення).

Запитання і відповіді (33—40).

М. Подоляк: Сійте просо-могар.

З життя товариства: Курси в Коломиї. — Конкурсні змагання в Перемишлі і в Ременові.

Ріжне: Промова п. посла Тершаковця в соймі.

СУПЕРФОСФАТ

Суперфосфат

Суперфосфат

Суперфосфат

Суперфосфат

Суперфосфат

Суперфосфат

Суперфосфат

Суперфосфат

що має в собі 16%, 17% або 18% фосфорового квасу, який розпускається в воді, є від кількадесять років випробованим і найпожиточнішим фосфоровим погноєм, який спеціально надається під ярові посіви.

найвидатніше підносить врожаї збіж, окопових, конюшин, трав і городовини.

дуже сприяє розвою буряків, бо підносить в них кількість цукру.

збільшує тугість (міцність) соломи й тим запобігає виляганню збіжжа.

робить рослини сильнішими й відпорнішими, охороняючи їх перед шкідниками й хворобами.

підносить гатункову вагу зерна та корисно впливає на його виповнення.

прискорює дозрівання та дає добрі й вчасні врожаї, що добре переховуються.

зужитий в кількості 200—400 кг. на гектар, добре впливає на ділання інших мінеральних погноїв, уможливаючи їх доцільне використання.

тільки в мішках запльомбованих зі знаком охоронним

SUPER

SUPER

дає гваранцію, що-до кількості фосфорового квасу, який розпускається в воді.

СУПЕРФОСФАТ

під ярові посіви можна набувати

у всіх Організаціях і Фірмах Рільничо-Торговельних та в Складах Штучних Погноїв.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ВИДАЄ КРАЄВЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВІ
ПРИ СПІВУЧАСТІ КРАЄВОГО МОЛОЧАРСЬКОГО СОЮЗУ „МАСЛОСОЮЗ“.

Виходить 1. і 15. кожного місяця.

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: за чверть року . 2.— зол.
за пів року . 4.— „
за цілий рік . 8.— „

За кордоном: В Америці і інших краях . 2.— дол.
В Румунії: річна 250, піврічна 130, чвертьрічна 70 леїв
Замовлення і гроші з Румунії слати на адресу:
Dmytro Herodot, Strada, Delea-Veche 45, Bucuresti IV.

Поодинокое число коштує 40 сот. Передплату треба вислати на адресу: Товариство „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, П. пов. тел. 30-53, П.К.О. Варшава 147.053. Гроші з закордону просимо слати на наше конто в Земельному Банку Гіпотечному (Zemelnj Bank Hipotecznyj) у Львові, вул. Словацького 14, або грошовими листами на адресу Т-ва.

ОГОЛОШЕННЯ: Ціла сторінка 1 раз . . 200.— зол.
половина сторінки . . . 120.— „
чверть „ . . . 65.— „
одна восьма „ . . . 35.— „

За першу і четверту сторінку окладинки 50% дорожче.
За оголошення в тексті 30% „
Дрібні оголошення по 30 сот. за слово.

Відкриття Львівської Хліборобської Палати

Дня 21. березня ц. р. відбулося перше засідання Ради Львівської Хліборобської Палати, яке започаткувало нормальну її працю. Підготовчу роботу та організацію бюро Палати перевів відпоручник міністерства хліборобства інж. З. Кржижевський, який з уряду був теж предсідником першого засідання Ради. Як відомо з попередніх вісток до Ради Львівської Хліборобської Палати входить 97 радників, в тому 15 українців, що зв'язані з українськими хліборобськими організаціями, а 8 українців з т. зв. староруського табору.

Відкрив засідання комісар інж. З. Кржижевський та покликав до президії о. д-ра Тита Войнаровського, президента „Сільсько-го Господаря“ та д-ра Казимира Папару, представника Малопольського Товариства Рільничого. Після привітання комісарем присутніх наступили промови львівського воєводи Беліни-Прахмовського (від усіх трьох східно-галицьких воєвідств, що входять в обсяг праці Палати), представника міста Львова Хаєса, представника Торговельно-Промислової Палати Сулімирського, представника Союзу Хліборобських Палат Фудаковського, предсідника М. Т-ва Рільничого д-ра К. Папари та представника сен. інж. Юліана Павликовського, який сказав таку промову:

„З нагоди інавгурації праць хліборобського самоврядування, з нагоди першого пленарного засідання Львівської Хлібороб-

ської Палати нехай мені буде вільно від українського організованого рільництва з усією мужеською щирістю звернути увагу на одну правду, на один момент, який вагою своєю ділав на формування Хліборобських Палат, у яких заінтересоване й українське хліборобство.

Українське хліборобство і його суспільні організації, вирощені поступенно жертвеною працею поколінь, ці плоди труда мозолистих рук і творчого духа українського народу, а саме голозне його хліборобська корпорація: Краєве Т-во Господарське „Сільський Господар“ у Львові, разом із його філіальною підбудовою у повітах і кружковою по селах та посестра цьогож Т-ва: Українська хліборобська кооперація, об'єднана в ідейнім осередку Ревізійнім Союзі Українських Кооператив у Львові як природній своїй надбудові, хоч господарська організація українського народу розвивається від шістьдесятих років мин. століття — не мали змоги серед існуючого правопорядку і побудованої на ньому дотеперішної практики і формуванні Хліборобських Палат, обіслати ці Палати представництвом, належним українському хліборобству і його суспільним організаціям.

А чейже давали вони і дають послідовною творчою працею власних сил доказ своєї матеріальної тугости і моральної вартости. Господарським чином записуються вони доб-

ре на сторінках історії розвитку і досконалення сільсько-господарської культури і серед найбільше несприятливих умовин праці вміють вони успішно організувати сільсько-господарську продукцію і її уліпшувати, уміють налагодити справно перерібку і збут сільсько-господарських плодів, уміють ширити серед українського, в першу чергу селянського середовища, сільсько-господарську освіту.

Беручи участь у працях Львівської Хліборобської Палати, яка одинока на цілій українській національній території не була зачинена для доступу до неї організованих суспільних форм українського хліборобського світу, українське рільництво бажає впливати у ній безпосередньо на розвиток аграрних справ і на розв'язування хворобливо заогненого аграрного питання нашої Батьківщини.

Представництво українського хліборобства у цій Високій Палаті буде захищати інтереси цього хліборобства як у ділянці аграрної політики, так і в ділянках агро- і зоотехніки та інших галузях сільського господарства і в ділянці хліборобського вишколу та освіти.

Відношення українського хліборобства — а тимсамим і його представництва у цій Високій Палаті залежне буде від відношення самої Палати, як корпорації публичного права, що діяльність свою завдячує податковому грошеві, до конечностей і потреб українського хліборобства як органічної цілості і зара-

зом найповажнішого відтинка українського народного господарства».

Після промов приступлено до ділової частини, прийнято до відома звідомлення з підготовчих праць Палати, полагоджено вибір 11-членної управи, до якої ввійшли від українців **о. мітрат Тит Войнаровський** і дідич **Мирон Луцький** (Янчин) та вибір 11 заступників членів управи, між ними з українців **Івана Шепаровича** (Колодіївка) та **інж. Миколу Творидла**. Вибрано також 19 фахових комісій, у яких буде зосереджуватися дійсна праця Палати по 4 до 8 осіб, при чому українці мають представників в усіх комісіях, за виїмком лісової та годівлі коней. Потім ухвалено бюджет Палати на рік 1934/35, що замикається в доходах квотою 918 тисяч золотих, а в розходах є на 50 тисяч більший. Цей дефіцит має бути покритий з грошових резерв, якими розпоряджає Палата. Ухвалено також, що управа має право пересунень поодиноких позицій та їх висоти. Поза цим прийнято кілька дрібних дезидератів.

На цьому першому засіданні Львівської Хліборобської Палати був присутній міністер хліборобства, представники усіх трьох воєвідств та різних хліборобських організацій. Це засідання започаткувало нову ділянку господарського самоврядування на наших землях, досі нам ближче незнаного, а тому користі з цієї праці, зможемо оцінити щойно пізніше.

Інж. М. Нищій.

Господарі, забезпечуйте свою худобу кормами на зиму

Вже сьогодні господар повинен подумати над тим, якби то запастися кормами на зиму. Бо кожний з господарів знає, яка то тяжка весна для худоби, коли нема дати їй що їсти. Тяжка вона є для худоби, а що тяжча є для самого господаря, коли, крім браку паші, бракує і самому що їсти. Те, що наша худоба часто терпить голод на весні не є випадок, а вже є звичайне явище, яке повторяється щороку. Найбільше буває, що брак паші помічується в бідніших господарів, але трапляється часом, що і заможні господарі скаржаться на тяжку весну. В тому, що худоба наша голодує не винна ані весна, ані скрутні часи, ані бідність, а найбільше винні самі господарі. Брак системи, пляновості нашої господарки, відсутність господарського знання в самого господаря, ведення господарки на осліп, по простому, недбайливість — оце булиб одні з причин, що ведуть до тяжких переднівок худоби. Ці всі не-

домагання, що засіли в нашому господарстві треба якнайскоріше усунути. Худоба наша перестане голодувати тоді, як господарі віддадуть більше поля під кормові рослини, це раз, а друге, коли вже і будуть корми, навчатись годувати худобу не на око, а по нормах. Справа забезпечення худоби кормом є дуже проста, лише потрібно приложити трохи праці і старання. Всім нам відомо, скільки є в нас різних неужитків, заболочених місць, занедбаних сінокосів, пасовиськ і т. інш. Всі ми знаємо, яка видаїність наших лугів і якість того сіна. Знаємо також, що наші господарі дуже мало сіють окопових і метеликоцвітних, а це все відемно відбивається на білянці господарської рахунковості.

В першу чергу треба приступити до поліпшення наших сінокосів, болот, неужитків, пасовиськ. Одному господареві не під силу осушити болота, поправити пасовисько, але гуртом, то це можна зробити легко. Пора

вже нам всім з'ясувати, що ніхто нічого нам не дасть, а лише те, що здобудемо самі — це буде наше. Поліпшення наших луків, пасовиськ, неужитків і приведення їх до культурного стану — збільшить зате паші в го-

для молочних корів — це пашний буряк. Як його плекати та доглядати ш. читачі найдуть в календарях і часописах „С. Г.". Потім йде пашна морква, яка так само є добрим кормом для молочних корів і масло має при-

Гурток змагунів при Філії С. Г. в Перемишлі зі своїм проводом та делегатами від С. Г. Др. Е. Храпливим і Др. Е. Томашевським (чит. ст. 112).

сподарстві о якусь половину, а це вже веде до добробуту так одиниці, як і загалу.

Тепер візьмим нашу полеву господарку. Фактом є, що наші господарства є переважно збіжжіві; збіжжа зберуть, змолотять, частину залишать собі на прожиття, решту продадуть, а худобі залишиться одна солома, котра не представляє великої поживної вартості. Щоби худоба уникнула голодних весняних днів, треба, щоби наші господарі більше сіяли окопових і трав. На перше місце з окопових висувається як добрий корм

емний запах і смак. На жаль наші господарі моркви плекають дуже мало, а треба, щоби на неї звернули більшу увагу. По стерні сійте ріпу-стернянку. Біля дому, замість йти і щипати бурячиння, посійте люцерни, а будете мати добрий корм для всіх господарських тварин. Збільшіть площу посіву конюшини та вики-мішанки. А як що маєте пісчані чи супісчані поля, то посійте в жито чи пшеницю сераделю, а від того будете мати подвійну користь. Дбати на зиму треба вже з весни.

Инж.-агр. Антін Романенко.

В якому стані перебуває наше село?

Коли ми полинемо думками, поглянемо на наші рідні землі то побачимо там не фабрики й заводи з високими коминами, а села, села, без кінця і краю — все села й села. Тай не дивно — бо між нарід селянський... А в тих селах — біленькі, чепурненькі хатиночки з коминами і без коминів. Так, і без коминів. І такі хатинки на наших землях ще є.

То сям, то там, серед цілої маси цих, наших сіл — можемо побачити й місто чи місточко. Виглядають вони, ці міста й місточка, ніби місяць серед цілої безлічі зірок на ясному небі. Так мов місяць, що світить не власним, а чужим світлом.

Але що ми побачимо, коли приглянемося ближче до наших сіл, до їх мешканців?

Села наші одно бідніше другого. Мешканці села, в більшості, полишені самі на себе гризуться своєю бідною, думають про те, що принесе їм завтрішний день.

А коли запитаєте, чому така біда на селі — то перш за все одержите відповідь, що мало землі мають. Потім почуєте вже нарікання на низькі ціни на продукти сільського господарства та порівнюючи дуже високі на фабричні продукти. Почуєте ще нарікання й на високі податки тощо.

Так, землі у наших селян дійсно мало. Всі наші сільські господарі в переважаючій

більшості є малоземельні. А ще гірше те, що землі не прибавляється. Населення-ж, з року на рік, все збільшується й збільшується... І буде збільшуватись.

Якаж рада на це?

Може най селяне залишають свій вар-стат праці — землю і йдуть шукати іншої праці? Мало таких щасливців буде, що знайде для себе іншу працю. Напевно мало.

Рада на це може бути тільки така: збільшити врожайність наших піль. Другої ради нема. Потім треба вміти добре використувати чи зуживати зібраний врожай; другими словами: господар повинен добре розумітися на годівлі домашніх тварин та знати коли, як і де найкраще збувати продукти своєї праці.

Чи може кожний господар збільшити врожай своїх піль? Чи вміє добре використувати чи зуживати зібраний врожай?

Ні, не може і не вміє. Хочете переко-нати в цьому — погляньте на селянські поля, на селянські тварини.

Для того, щоб збільшити врожай піль та вміти добре використувати чи зуживати зібраний врожай — потрібне господарське знання й досвід.

А чи багато знайдеться серед наших селян таких господарів, що посідають і добре господарське знання й досвід? Дуже, а дуже мало...

Тай звідкіль вони могли того набратись? Господарських шкіл, в яких селянські діти моглиб побирати господарську науку — майже не було, та й тепер мало є.

Агрономічна робота також недавно почалась і до того ведеться в дуже, а дуже тяжких умовах.

А тієї науки, яку побирають в початкових школах є замало для того, щоби добре господарювати, як замало її й для того, щоби працювати в іншому фаху.

Запитаєте чому? Та тому, що в початкових школах не вчать ні про господарство ні про те, як працювати в інших фахах.

Отже мусимо ствердити такий стан нашого села.

Село наше є в страшній біді. Малоземелля з одного боку, а брак господарського знання — з другого боку — тиснуть наше село до останнього. На кожному кроці можемо зустріти й відчуту малу зорганізованість нашого села, а часом і темноту.

Чи можемо ми всі спокійно дивитися на це все, чекати? Безумовно ні...

Пригадаймо собі всі зїзди, збори, віча, наради, анкети, засідання, на яких нам довелося бувати чи брати участь...

Що ми там чули про наше село?

Ані що інше, як тільки те, що село є основою всього нашого життя. Правдаж!!!

І то дійсно так є, що основою всього нашого життя є село.

А коли так, то обов'язком кожної свідомої одиниці є дбати в міру своїх сил і знання про те, щоби ці основи були як найміцніші матеріально, фізично і духово. Бо тільки на таких міцних основах можливо будувати щось тривале і величне.

Л. М—в.

Рятунок від кризи в наших руках

Явище, яким є нечувана світова криза, має своє джерело в 1) надпродукції товарів взагалі, а продуктів рільничих зосібна, 2) Механізації управи ріллі, 3) винаходах штучних погноїв та удосконалення в техніці, що причинилися до збільшення врожаїв і т. д., а з цим всім і спадок цін.

Вчені екномісти і мужі держав, тепер лоплють собі голову над урегулюванням продукції ріллі і цим гадають зменшити кризу.

Тоді, коли ліквідація світової кризи полягає на зменшенні світової продукції, нас дрібних рільників рятує тільки збільшення нашої продукції при тих засобах, які маємо.

Не трудно вирахувати, що коли ми вложимо капітал і працю, які обчислимо на 1000 зол., а отримаємо з тієї праці скажیم 50 сотн. збіжжа, то собі вартість одного сотнара

припаде 20 зол., як би ми змогли, додавши трохи праці, скажیم до 1200 зол., отримати не 50 сотн., а 100 — тоді собівартість булаб зменшена до 12 зол. за сотн. Отже господарка сталаб значно вигідніша і хто знає чи відчуваласьби тоді криза. Це здається комусь дивним. Але це не є фантазією, це в господарстві зовсім легко досягнути, а що більше треба вложити праці, та трохи повчитися. У нас часу хоть одбавляй, а рук — не має де подіти.

Над чим саме нам треба подумати і що взятись направляти?

Хочу тут звернути увагу на найбільш занедбану ділянку, а особливо на північній Волині й Полісся — це наші луки, ті луки, що місцями широким простором стеляться

як багна і своєю продукцією не повертають ні за працю ні за податки.

В ділянці поліпшення лук наука рівнож зробила великий поступ. Доведено, що ті зложі квасної чорноземлі й торфовиська, — то є невичерпані зложі азоту — найголовнішого найціннішого складника гною, що є підставою продукції кожного дрібного рільного господарства. Всі ми знаємо, що якби ми могли збільшити кількість гною, тим самим збільшилиб свої врожаї. Продуктивність наших лук може бути піднята не в два або три рази, але часто і в десять раз, бо може бути доведена навіть до 100 сотн з гект., а при тім якість і вартість сіна рівнож подвоєна. Побільшення продуктивності лук це — збільшення худоби, це — поліпшення раси цієї худоби й збільшення того доходу, який вона дає. Підняти продуктивність одного гектара луки з 10—15 сотн. на 80—100 це — подвоїти, а може й потроїти врожай на кількох гект. землі орної, бо прибавка 60—80 сот. сіна збільшить на 200—300 сот. і то кращого гною, який вивезеться в поле й буде збільшувати врожай на протязі кількох літ. Це річ для господаря дуже важна.

Якже до того взятися?

Вже багато писалося, як поправити луки. Дехто пробує це робити, але не маючи до сього основного знання й досвіду, до кінця не довів, а всякі невдалі проби знеохочують не тільки того, хто це робить, а всіх тих, хто на те приглядається збоку. Для того так помало посувається вперед такої великої ваги діло, як поліпшення лук, чи так звана меліорація. Щоб мати знання, потрібно учитися, читати книги й часописи, а не до того не наженеш і це нам є найтяжчою роботою. Селянин готовий є робити найтяжчу роботу, аби не думати, аби не учитись. Ми не віримо, що книга зробить нас розумнішими, що це нам дасть користь матеріальну. А діло, про котре я хочу писати, на сам перід потребує ґрунтового знання й розуміння чого потребує рослина, яку господар плекає, що собою уявляють штучні погної. Не маю наміру ширше обговорювати це, зазначу тільки, що приступаючи до такого діла як поліпшення лук, треба наперед знати, що направа їх найперше полягає на вживанню тих чи інших штучних погноїв, які навіть обірником не можуть бути цілком заступлені.

Треба знати, що та чорна лукова й болотна земля й торф, яка грубою верствою лежить над землею мінеральною (піском чи глиною), накоплена за дуже довгий час і

походить з обумерлих решток рослин, які там росли, як мох різних ґатунків, осоки, очерет і інших. Земля ця богата на головний і дуже цінний складник — азот (що є головним складником стаєнного гною) і для того погноювання її обірником булоб марнотратністю. Дешевше коштує додати то, чого

Курс провідників годівельних Секцій в Коломиї
(чит. стор. 112).

в тій землі бракує — погною штучного, а обірник вивезти в поле.

На луці в погною треба додавати тільки ті річі, котрих бракує і котрі не коштують дорого.

Що треба знати й робити щоби побільшити продуктивність лук?

Перша робота.

Поки луки є залаті водою, яка не сходить майже ціле літо, осушення тих лук є першим кроком до їх направи. Осушення є річчю не так простою, як собі кождий може припускати. Потрібно не тільки осушити, але в такий спосіб обнизити рівень води на луці, щоб на ній можна було все робити худобою, себто орати, боронувати, валувати і т. д. Треба знати, що осушені через міру луки не тільки не дадуть більше сіна, а може статися що його зменшиться, отже треба знати як піднести воду в потребі. Осушити торфову луку потрібно так, щоб в ямці викопаної у віддалі од рова вода була не більш як пів до одної восьмої метра. Для цього потрібно копати рови глибиною до 1 метра в віддалі 20—40 метрів оден од другого в напрямку спаду води. Часто буває можливим господареві перевести осушку тільки на своїй луці, але в більшості переведення правильної осушки є доступне на більшій площі і є доступне тоді, коли господарі об'єднуються в спілку водну, яку затверджує повітове староство і для заснування якої потрібно господарів стільки, щоб разом мали трохи більше половини землі яку треба осушити; решта господарів буде до того навіть примушена. (Далі буде).

Промисл на Волині

Кажуть, що „Волинська Губернія“ як її називала небіжка Росія, то країна без промислу, без просвіти, без національної проґрами.

А однак той пересуд перестарілий. Нині Волинь останніми часами зачинає проявляти свою живу діяльність на промисловій і торговельній ділянці.

Знана чейже широко по світі продуктивна акція волинської солонини, що виробила собі за кордоном „світову марку“, знані чейже на варшавськiм ринку і на галицькiм знані вироби живини волинської як шинки, сальцесони та прочі продукти розкидані по усіх наших містах. А широко розвинена продукція „хмелю“ чиж мало принесла користі місцевому населенню?

З помежи усіх повітів волинських найбільше активний є повіт Крем'янець. Тут розвинувся на більшу міру **промисл кошикарський**. Села як Бокоти, Мишківці, Устечко, Кошилівка і Свинюхи спеціально займаються виробами тих кошиків з рогожини різної величини і краски. Осередком збуту кошикарського промислу є місто Вишневець, де селяни в формі виміни за товар крамарський передають товар в приватні руки,

а чужинці заробляють на тім інтересі до 100 процент.

Денна продукція 1500 штук, місячна 40 тисяч, річна до пів мільона штук. Є около 1500 рук робочих занято.

Ціна кошиків мистецки крашених — фабрична по 20, 30, 35, 40, 45 і 65 сотиків штука. Висилка товару може наступити за надісланням зачету, решта за посліплатою. Висилка товару на кошт замовляючого.

В Галичині маємо около 3200 кооператив добре зорґанізованих.

Добрим ринком збуту на ці кошики, потрібні для кожної нашої господині, моглиби бути усі більші міста як Львів, Тернопіль, Золочів, Станиславів, Коломия, Радехів, Сокаль і т. п. Можнаби так устроїти апарат купецький, що в кождім місці найшлосяби кількох безробітних торговельників, котрі дуже радо пускалиби дешевий товар межи населенням. А цю акцію можуть легко перевести наші Повітові Союзи при вспівуділі Централі у Львові.

Інформації уділяє радо

ЮЛІАН СОНЕВИЦЬКИЙ

Львів, Личаківська 98.

Інж. М. Нищій.

Під увагу нашим доставцям молока

Для того, щоби працювала молочарня, треба мати молоко, це є передумова, без якої жадна молочарська кооперація не рухнеться з місця. А щоби мати молоко, треба мати добрих молочних корів, добрі приміщення, відповідні корми і годівлю, догляд, — чистоту помешкання, посуду, корови, господині і вміння правильно доїти. І в багатьох наших молочних господарствах цих головних вимог бракує.

Повстає в якомусь селі молочарня, господарі ніби то переходять на нову форму господарювання, але провадять цю нову форму старими способами. Це діється тому, що мало є обзайомлені з новими формами господарки, до них ще не звикли, а коли не звикли і не навчилися — ставляться зі застереженням і через те повстають різні незадоволення. Прикладом: Молочарня, скажім, платить за 1% товщу 2.5 гр. і коли чиєсь молоко мало 3.5% товщу, то за сметанку від 1 літ. такого молока вийде десь около 8—9 сотиків; господар, звичайно, обурюється, що мало йому вийшло, кидає носити до коопе-

ративної молочарні, а несе і продає 1 літ повного молока за 12—14 сот. Виходить, що будьто би господар заробив на 4—5 сотиків, але за те стратив пів дня або і цілий день но і пісне молоко. У нас селяни не рахуються з часом. Але чи в дійсности він заробив? Ні! Не заробив нічого, а ще поніс втрату, бо прогаяв щонайменше пів дня, а час, то є гроші — кажуть анґлійці. І коли в молочарні йому вийшло менше на пару сотиків, то за те він забрав назад пісне молоко, за яке ще можна взяти 3—4 сот. за 1 літ. а господар якраз цього не рахує.

Молочарня, як знаємо, платить не за літру молока, а за товщеву одиницю і більшість господарів це вже знають, а тому стараються, щоби молоко було високопроцентове. Але є ще такі, що зле розбираються на товщевих одиницях, особливі наші господині і рахують все на літру, а не на товщ. І ось вам якісь дві жінки носять молоко до своєї української молочарні і молоко першої жінки мав товщ 4.5%, а молоко від корови другої жінки має всього 3.5. За цілий місяць

одна і друга жінка мали в молочарні по 200 літ. молока. При виплаті перша жінка одержала по 2.5 сот. за товщ. одиницю виходить $200 \times 4.5 = 900$ товщ. одиниць, а це помножене через ціну за товщ. одиницю дасть $900 \times 2.5 \text{ сот.} = 22 \text{ зол. } 50 \text{ сот.}$

Друга дістала $200 \text{ літ.} \times 3.5\% = 700$ товщ. одиниць а це $700 \times 2.5 =$ тільки **17 зол. і 50 сот.**

Після виплати счиняється крик, нарікання, а нарікає найбільше друга жінка, бо вона менше одержала від першої. Мало того, що сама нарікає і кричить та й других ще не-свідомих збиває. Починає казати, що я, мовляв, знаю чого та одержала більше, а я менше, бо її чоловік, бачите, там, у молочарні є старшим.

А коли вона усвідомить собі, що то є за товщева одиниця і що молочарня платить не за літру, а за ту товщеву одиницю і що лиш за той товщ платять, а не за що інше, тоді вона починає свою „р'ябенку“ годувати і доглядати так, щоби і її молоко було не з гіршого. Або таке: молоко Іванової корови мало при першій аналізі 3.5% товщу, а при другій аналізі лише 3% і знову починається біда; бігає, лає, каже, що одиниці товщеві скривають, наживаються, не понесу, ліпше свиням віддати і т. інше. Але чи цьому правда, що каже Іван? Ні, не правда, а вся біда в чомусь іншому. Ми знаємо вже, що відсоток товщу залежить від раси корови, годівлі і доїння. Про расу корів ми не будемо тут говорити, бо щойно починаємо йти до виплекання добрих расових корів, а що торкається годівлі, то треба відмітити, що у нас не є добре поставлена і це є одною з причин коливання товщу в молоці. Корів годують на око, сьогодні і в наступний дні господар дає корові доброго, ситого корму і багато, корова збільшила молоко якісно і кількісно, а потім починає давати менше, бо думає, що йому не хватить корму, а раз дав менше і гіршого корму — корова дала менше і гіршого молока. Хто хоче, щоби не було великих коливань % товщу в молоці, мусить годувати по нормах. Правда, є періоди, в яких товщ. то підноситься, то спадає, а це буває в літні місяці, в які товщ завжди понижується, а під зиму підноситься. А що до доїння, то тут справа представляється ще гірше, як з годівлею. Більшість наших господарів не люблять видоювати молоко до чиста, а треба їм з'ятимити, що видоювання до чиста звищує відсоток товщу в молоці, а тому наші господарі повинні звернути більшу увагу на доїння. Або так, що господар часом видоїть до чиста, видусить отих

багатих товщем 2—3 каплі і молоко тоді о-кажеться високопроцентовим; на другий раз чи господарі не хочеться, чи десь спішиться не видоїть як слід, — молоко стає гіршим і всю вину тоді звертають на молочарню.

Це все зводиться до того, що молочно-годівельне господарство оминє всіх цих недомагань тоді, коли наші доставці більше зацікавляються агрономічною роботою, а для того в кожному селі, де є молочарня чи збірня хай повстає кружок „Сіл. Госп.“, бо без агрономічної роботи неможливий розвиток молочарської кооперації.

ДЕ КУПУВАТИ ШТУЧНІ ПОГНОЇ ЩОБИ ОМИНУТИ ОШУКАНЬСТВА?

Часопис „Заграда Взорова“ з дня 11. III. 934 р. ч. 10, що виходить в Кракові — подає, що до Хліборобської Палати в Кракові дійшли відомости, що в торгівлі штучних погноїв, а саме при продажі **фосфоритової мучки**, поповнено цілий ряд надужити. Цю фосфоритову мучку продають як томасину. Для цього фосфоритову мучку підроблюють, додаючи до неї сажу, вугіль, а навіть глину з піском.

Від Хліборобської Палати у Львові одержало Т-во „Сільський Господар“ повідомлення, що продавана в Дрогобицькому повіті фосфоритова мучка як 16%, по аналізі, яку переведено в Львівській Політехніці, виказала тільки 8% фосфорової кислоти, що розпускається в 2% цитриновім квасі.

Тому господарі повинні бути дуже обережні при купівлі штучних погноїв.

Щоби оминати ошуканьства — **штучні погної треба замовляти й купляти тільки через свої хліборобські організації**, яким на серці лежить добро своїх членів.

Добрі штучні погної можна набути через свою хліборобську Кооперацию, а саме через **Повітові Союзи Кооператив** — при яких з цим роком позакладувано консігнаційні склади, до яких поступають штучні погної впрст із фабрик. Ці фабрики, які дають свої погної до консігнаційних складів, згідно умови з **Центросоюзом**, гварантують визначений відсоток азоту — в азотових погноях, фосфорової кислоти — в фосфорових погноях та потасу — в потасових погноях.

А. Р.

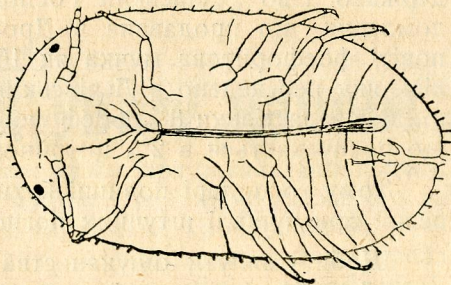
Всім нашим Членам і Читачам бажаємо Веселих Свят!

САДІВНИЦТВО І ГОРОДНИЦТВО

М. Б.

НЕБЕЗПЕЧНИЙ ШКІДНИК САДІВ — МШИЦЯ ЩИРІВКА І ПАРХА ОВОЧЕВА. (*Lecanium corni* і *Lepidosaphes ulmi*.)

Хто небачив на деревах особливо сливках угорках неначе наліплено маленьких півкульок на корі молодих галузок. Ці півкульки — щити приліплені до кори густо один біля одного. Коли таку півкульку роздушити на весні то з неї витікає начеб молочко; коли її роздушити в осені — то під нею неначе мука. О це саме і є мшиця щитівка. Під цим щитом в осені є повно яечок — як мука. На весні з яечок вилазять дрібненькі мшиці, розлазяться по дереві і всисаються в кору та тягнуть сок дерева. Ко-

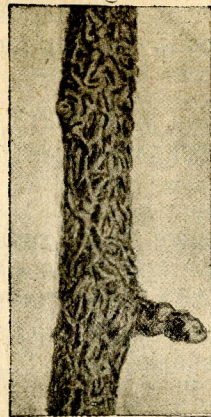
Шкідник-щитівка.

льонія щирівки може цілком знищити дерево. Невправне око цих дрібоньких мшиць навіть незобачить, листя вона не їсть а лише ссе сок з кори. Отож перегляньте свої сливи, доки щити не повідпадають, бо тоді тяжче щирівку зобачити.

Боротьба з щитівкою лише опризкуванням дерев. Середників є багато. Одним з кращих є — деревний карболін, якого дістанете в кожній дрогерії або в насінєвім складі. Дерево побризкайте тепер же. В кого є мало деревець, то й може галуззя вимити щіткою вапняним молоком з додачею синього каміння. Боротися з щитівкою треба серйозно, бо хто її розведе, то вона піде по всіх садах і знищить сливки, як це було в Чехах та на Словаччині.

Другим ворогом садів, особливо яблунь

є **парха** або як ще кажуть протинкова мшиця. Назву дістала вона від щитка свого, який має вигляд протинки (зап'ятої). Цих щитків на корі нападеної яблоні є так багато і так густо, що немає місця на головку шпильки. Протинкова мшиця живе і розвивається як і щитівка, висисає сок з кори. Ко-

Галузка нападена пархою.

ра дістає наче пархи. Невправне око незапримітить цього шкідника, бо щитки не рухомі, а під ними шкідник ссе соки. Кора виглядає наче ропата, вся вкрита наче маленькими протинками.

Боротьба така, що із мшицею щитівкою.

Недавно оце появилася в Мадярщині і Австрії ще небезпечніший шкідник дерев хробачок Сан Йозе і він теж має округлий щиток як щитівка але в двоє більший. Нападає всі овочеві дерева і то галузки, листя, овочі. Множиться дуже швидко і нападене ним дерево за два роки гине. От через що сади треба опризкувати.

Шинка, паска, писанка
і баба правдива...
Чого бракує на тім столі?
— **А львівського пива!**

садити інші сорти. Зріст слабкий, цвіт вразливий на приморозки. Щепиться цей сорт на дикий черешні в висоті корони і то або дуже вчасно на весні або певніше в кінці вересня в розлуп (очковання), про що буде мова при плеканню високопенної форми.

2. **Ельтона**, англійський 120 літній сорт. II—III тиждів дозрівання. Овоch середній подовгастий серцеватий, остро закінчений з рубчиком з одної сторони, смак першоклясний, жовто-червоний, зносить дальший транспорт. Дерево росте сильно і творить відворотню стіжкувату корону, яка має відносно мало гilia. Дуже родюча, плодність починає скоро; щепиться як попередній сорт на дикий черешні. Одна хіба: часто гмує.

3. **Велика Гедельфінгера**, німецького походження. IV. тиждів дозрівання. Овоch великий продовгастий, подібний до вишні Королевої Гортензії, овоч виглядає кривий, колір темно-брунатно-червоний, при дозріванні майже червоний, смак першоклясний; зносить дальший транспорт. Дерево росте в молодості сильно і просто і творить безпротинання висококулисту корону, яка відтак розширяється. Гilia росте звичайно не в продовженню минулого року лише розгалужується на боки, тому корона виглядає досить кучеряво дуже родюче, витривале і мало вибагливе, тому й поширилось сильно, мимо того, що овоч його дозріває пізно. Форма й підкладка як при повищій.

4. **Фрома**, рівнож німецького походження, понад 100 літній сорт. IV. тиждів дозр. Овоch великий, понад серцеватий, більше високий як широкий, дуже нерівномірно оформлений, в поперецнім перекрою майже кантовий, вздовж широка, плитка борозда. Колір зовсім чорний, з загіненої сторони брунатно-червоний. Вимагає поживної землі, тоді і овочі дає першоклясні. Не зносить так добре

річні гони червоні), сорт цей плекається переважно як високо- і півпенне дерево. Для кушевої форми щепиться його на звич. дичці, або щепити на півгі подвійно. Родить добре; що два ліга дуже добре. Вимагає з часом відмолодження.

9. **Жифардка**, французького походження. Серпень—вересень. Овоch досить великий, стіжкуватий, в напрямі келіха не рівно заокруглений, в перекрою половини нерівні, ясно-зелений, в дозрілім стані блідо-жовтий, соніш на сторона золотава, навкола келіха ржава зірка, яка в мокрих роках поширюється і на цілий овоч. На загал подібний до Віліямса, однак Жифардка не має тільки фаллів і хвостик уміщений все на боці. Дозріває 8—14 днів скорше чим Віліямса і в цьому є його головна вартість. Під оглядом смаку і запаху не дорівнює Віліямсови. Зривати і висилати ще в зеленім стані. Є це рівнож гарний, столовий і на консерви овоч. Дерево росте досить добре, його вимоги що до землі такі як Віліямса. На півгі добре не родить і мусить бути — як карлове — подвійно щеплене. Родючість починається дуже скоро і триває через ціле життя.

10. **Діля**, бельгійського походження, около 100-літній сорт. Жовтень—грудень. Овоch дуже великий, виставовий, більш округлий, в першій третині від хвостика ніби легко вязаний, половинки не рівні; на дереві ясно-зелений відтак цитриново-жовтий, деколи слабо зарум'янілий. В цілості покритий численними, більшими і меншими рожевими цяткам, які часом зливаються в більші плямки. Дуже добрий столовий овоч, дається довго переховати. Дерево росте доволі сильно але рівночасно і криво і на високопенне треба подвійно щепити. Вимагає для доброго розвитку овочів, карлової форми, дуже доброї, лекшої урожайної землі та доброго положення. Корона його звисає.

СЛИВКИ.

1. **Королева Вікторія**, англійського походження око-до 90-літній сорт. Вересень. Овоц великий (55—60 мм ви-сокий 40—42 мм широкий) овально-округлий або яйцева-тий, з острою бороздою; шкірка блискуча, червоно-жовта, на соняшній стороні ясно фіолетовий з білими цятками, синьо-червоний налет; колір в деяких літах змінний, на за-гал подібний до морелі. Столовий виставовий овоц. Де-рево: на протязі одного літа дає до двох метрів сильні гони можна його шлепати у всі хформах (високо і півпенне-кушве), а навіть на стінах пласке. Витривале на морози. В сухій землі, чого сливки не люблять, мякуш не відділю-ється від кістки.

2. **Велика зелена Ренільота**, незаного походження, понад тристатітний сорт. Вересень. Овоц округлий, серед-ний, з острим рубцем на спині, зелений, рідше зелено-жов-тий, з ржавими плямками і синьо-жовтим налетом. Зужит-ковання: в сирім стані до виробу консерв та сушення, тому дуже добра і для промислових садів. Дерево росте дуже добре в тяжких вохких землях є здоровіше і дає кращі овочі. Зачинає троха пізніше родити. Можна щепити на дичках св. Юлії або розмножувати з гонів, що виростають з коріння (але тільки з дерев, що вирости з кісток тоїж Ренільоти).

3. **Кірка, англійський 100-літній сорт**. Вересень. Овоц дуже великий, деколи троха криво збудований темно-ст-ний, з білим налетом, та ясними цятками, на загіненій сто-роні червоний або брунатний. Мякуш відділюється легко від кістки. Столовий і господарський овоц першої класи. Дерево росте сильно і творить гарні пні, коли нащепить-ся на диччі св. Юлії. Відносно землі не дуже вибагливе,

літні гони з темно-червоним налетом. Не любить дички т. зв. мірабелъки, якої часто густо шкілкарі на підщеп при сливках вживають.

4. **Італійська уторка**, окодо 100-літній італійський сорт. Вересень. Овоц великий як попередний, темний, майже чорно-синий, на соняшній стороні золотаві більші і менші цятки; першокласний столовий і господарський овоц, подібний до звичайної уторки; в зимних околицях не що року дозріває. Дерево росте мірно, зачинає скоро родити, плодність триває через ціле життя.

5. **Уторка звичайна**, славянського походження занесена з північної Азії. Вересень—жовтень. На протязі останніх двох сотень літ в різних краях Європи під впливом ріж-ного підсоння, землі та людської праці повстало з неї бо-гато підсортів як прим. Бостійська, Сербська, Уторська, Бистрицька (на Лемківщині), Долянська, Кутенберська, Відгартарська та інш. Овоц в краших умовах є великій темно-синий з ясно-синим налетом; в гірших — малий а на-вітть дрібний. На загал є це дуже пошукуваний столовий та господарський овоц. Зужитковується: в свіжій стані на су-шенню, до печива, виробу повид, подекуди горівок (знані Босняцькі та Сербські „фраї“) та сушені сливки. Розмно-жування як і попередньої через гони з коріння або щеп-лення на диччі як повищої.

ЧЕРЕШНІ.

1. **Найвчасніша**, незаного походження 1. тиждень дозрівання (біля 1 червня). Овоц не великий (17 — 21 мм) нерівномірно оформлений, темно-брунатно-червоний, в до-зріім стані майже чорний. Тому що перший приходить на ринок є найдорожчий. Дерево найкраще росте на теплих урожайних полудневих схилах. В зимних околицях

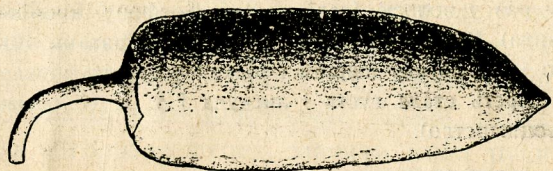
САДІТЬ ПАПРИКУ.

Що року у нас починає набирати ваги плекання ріжної зеленини. По перше тому, що селяне починають її масово споживати, а по друге що в містах є на неї завсігди попит. Особливо місто тепер попитує за новинками: помідорами, кавунами, мельона-

ми, паприкою, баклажанами, кабачками. Паприку у нас плекають лише Болгари і за неї беруть добрі гроші. Минулого року у Львові були 10—5 гр. одна штука, тоді як огірків йшло по 3—4 на 1 гріш (і це в непожитковий рік).

Паприку плекають Болгари так: спочатку висівають в парниках розсаду, десь в лютому—березні. Коли на дворі потепліє, пересаджують її на грядки в ґрунт. Земля

Овоч червоної паприки.

має бути угноєна як на помідори і виставлена на соняшному місці. Для господинь, що не мають парників, можна поради́ти висіяти паприку в скринках і тримати їх у хаті, як зійдуть — в соняшні дні виносити на сонце на двір, як що в хаті сонця мало. Коли на дворі потепліє (час садження помідор) рисаджувати розсаду на грядки у віддалі 30—40 см. рослина від рослини. Управа та́каж як і помідорів, лише що нетреба окучувати (підгортати землею) і привязувати до кілочків та пасинкувати.

Паприки є дві головних відміни: гірка червона і солодка, яку зривають зеленою і так продають.

ЗА СТАТИСТИКУ ВІНОГРАДУ.

Управа винограду — це пекуча справа полудневої області нашої країни. Щоби мати докладний образ розвитку цієї господарської ділянки — треба зібрати точні відомості з поодиноких сіл Східної Галичини — головно повітів Заліщики—Борщів—Гусятин—Товмач—Чортків—Бучач і Покуття.

Такі відомості потрібні для **Українсько-го Промислово-Торговельного Вістника**, що виходить у Варшаві.

1) Скільки корчів (виноград—кавуни) посаджено в р. 1933 в селі.

2) Прізвища людей, що управляють (виноград—кавуни).

3) Який врожай був в р. 1933 (виноград—кавуни).

4) Скільки кілограмів винограду пересічно зібрано в літньому сезоні 1933 в селі зглядно повіті.

5) Які є вигляди виноградової господарки і садовини.

Ці відомості конечно потрібні для експортного торговельного альманаху, який іде в світ навіть до Америки.

Тому дуже прошу усі парохіяльні уряди, кооперативи, читальні, щоби надіслали точне звідомлення із своєї місцевости, як що там росте виноград та взагалі про все, що має якийнебудь взязок з тим промислом і торгівлею.

Всякі комунікати, інформаційні статті, рекламіві світлини — звіти діяльности поодиноких підприємців — знимки винниць і плянтацій кавунів — оригінальні краєвиди з над Дністра приймає Промислово-Торговельний Вістник дуже радо.

За те все вже наперед усім людям доброї волі як найширше дякую.

Інформації (які будуть використані тільки в наукових цілях), прошу слати на адресу

ЮЛІАН СОНЕВИЦЬКИЙ

Львів, Личаківська 98.

КАЛІФОРНІЙСЬКА РІДИНА.

Америка, як відомо, веде пері́д в ділянці пристусування середників хемічних до поборювання хорі́б і шкідників дерев овочевих.

Каліфорнійська рідина є сьогодні признаною як один з найкращих середників оприскування садів, вона містить в собі велику силу вбивчу для комах і грибків, а при тому є нешкідливою для рослин. Рідину каліфорнійську вживається переважно в той спосіб, що додається до неї арсеніану олова, щоб збільшити вбивчу силу проти гусельниць, хрущів і інших нажерливих комах.

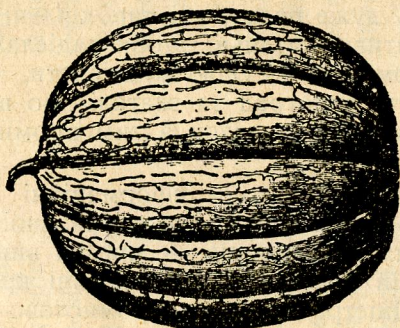
Три- до чотири-кратне оприскування де-

рев рідиною каліфорнійською в відповідні часі, хоронить успішно перед найгрізнішими шкідниками і хворобами, як пр. перед загальною знаним чорним грибок(плями і боляки на овочах), мучною россою, плісню овочевою, щитівкою, мишицями, завійця овочевого, що спричинює хробачливлення овочів — та багато іншими. — Згущену каліфорнійську рідину можна дістати у всіх складах насінь, рільничо-торговельних фірмах і в дрогеріях.

Однак треба жадати виробів поважної виробі середників хемічних для охорони рослин, та набувати їх тільки в оригінальним замкнутім опакуванню. Згущену рідину каліфорнійську розпускається в воді в відповіднім відношенню а опісля тим розчином оприскується дерева. Не вільно оприскувати дерев в часі горячі, вітру, перед і скоро по дощі.

САДІТЬ КАВУНИ І МЕЛЬОНИ.

Це літо заповідається дуже гарне, тепле і довге. Отож не забудьте посадити в цьому році кавунів і мельонів. Кавуни добре

Гарна мельона — дубівка.

ростуть на цілині та і на добрих теплих пісках. Мельони люблять компостову землю, теплу. Садяться ці рослини гніздами ширше як огірки. Докладно про кавуни і мельони писали ми в С. Г. минулого року.

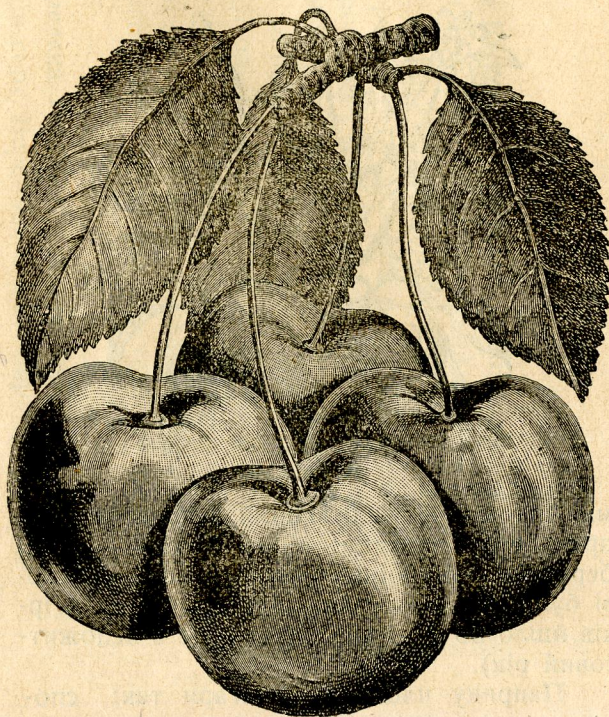
В КОГО Є СОЯ?

Рільнича Палата звернулася до Т-ва „С. Господар“, щоб подав до відомости в кого є насіння сої. Потребує її 4 вагони. Хто має кілька сої, просимо зголошувати до Палати.

Нові порічки Герос. На Словаччині перевели спробу плекання нового сорту порічок виплечаних німецьк. садівником Розенталем. Ці порічки є найбільші з досі відомих є червоні, досить солодкі і ранні. Величина овочу 16 мм. Зривати дуже легко, бо висять в грожах на дуже довгому корінці. (Словенске овоцінарство).

Шкірка з зеленини (ярини) скріплює волосся.

Загально є знане, що споживання зеленини дуже корисно ділає на зміцнення і ріст волосся. — Це мусять знати в першу чергу жінки. Найліпше ділають це редьковиця, цибуля, тримбулька, редьква, кель, карафіоли, морква, шпараги, буряк і помідори. Найбільше цього лічн. середника в шкірці. В соках цієї

Черешня великанська Вергінська.

зеленини знайдено такі мінеральні розчини, які є як раз у волосю (солі: заліза, фосфору, кремнія і ватна). Роблено досліди з цим над звірятами. Коні, що мали погану шерсть і рідку, годували морквою і шерсть стала густа і лискуча і т. д. (Словенске овоцінарство).

„КАЛІФОРНІЙСЬКА РІДИНА Ч. 20“

виробу Держарної Фабрики
„АЗОТ“ С. А. — Яворжно

до оприскування дерев і овочевих корчів
В ЧАСІ ЇХНЬОГО СЛАБОГО ЖИВОТІННЯ,
проти шкідників і хоріб —

до набуття в насінних складах, рільничо-торговельних фірмах і більших дрогеріях.

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД:

Збіжевий Синдикат,

Львів, вул. Коперника 20.

ДБАЙМО ПРО ГІГІЄНУ

Др. Евген Дурделло

ЩО ЦЕ ТАКЕ ВОВЧАК (ЛЮПУС), АБО ЛИШАЙ?

(Докінчення з ч. 4-го).

На щастя має медицина лічнічі середники проти цієї хвороби, ба, з вдовolenням можемо сконстатувати, що їх в останніх часах прибуває, та, що досягнення в тому напрямі є щораз то кращі. — Та всетаки висліди лікування не є ніколи ідеальні. Погані знаки лишаються в більшій або меншій мірі завжди. Тому самотнім засобом охорони проти цієї хвороби та її наслідків є не допустити до її повстання розвитку. Лікарський досвід повчає, що вовчак є довгою, затяжною хворобою, що починається звичайно в діточому віку в 3—4—5 році життя й тому саме важне завдання батьків, виховників, учителів дитини у двох напрямках: По перше **не допускати до зараження**. Як ми чули, туберкульозні палочки можуть дістатися до шкіри також зі зовнішнього світа. Найчастіше буває це у дітей, що у них не звертається достаточної уваги на гігієну. Тому належить передовсім перестерігати, щоб діти не повзали по брудній, часто хворими займваній долівці, щоб не брали до рук перших-ліпших стрічних предметів, щоб не уживали постелі хворих туберкульозом, їх біля, хустинок, ручників і т. п., та вважати, щоби на протязі дня підчас забави, перед їдою а головню перед сном мили руки і обличчя.

Далі треба уважати, щоб дітей не допускати до товариства хворих туберкульозом. — Як часто, на жаль, буває ще у нас, що саме хворим людям, тому що вони хворі і нездібні до тяжкої праці, повірюється догляд над дітьми! Хворий через говорення, кашель, плювотиння розсіває стало довкола себе тисячі й мільйони заразків, які й заражують ціле оточення, а особливо ніжний діточий організм. Тому хворих туберкульозом належить ізолювати бодай до часу, по-

ки не перестануть виділювати бацилів у харкотинні, а вже в ніякому випадку не належить припускати до них дітей.

Але не лиш явно хворі повинні бути ізолювані від дітей. Також і прочі дорослі, що уходять за дорослих, повинні держатися у повній віддалі від вражливого і все до себе приймаючого діточого організму. І так не належить надто приближуватися до дитини підчас говорення, бо тоді вилітає з наших уст маса менших і більших краплинок слини,

Так виглядає вовчак на лиці.

що осідає на діточім лиці, волосі, одінні, або що їх дитина таки безпосередно вдихає. — Далі не належить цілувати дітей в обличчя, а вже в ніякому разі в уста. — Не належить старшим спати з дітьми в одному ліжку, ба навіть надто близько. Діти повинні мати власні ліжка, зі сітками по обох боках, щоб в ночі не спадало з них покривало. — Ліжка ці повинні стояти, коли вже не в окремій добре витопленій і перевітряній кімнатці, то у всякому разі, оподалік від ліжок старших. — А вже прямо обурення і обридження взбуджує ще тут і там поди-

буваний у нас звичай переживування для дітей булки чи бараболі у власних устах і кормлення відтак цею „пайкою“ дитини. Скільки різних хворіб може в цей спосіб перенести, ця мама чи бабуся прямо до діточих уст.

Тому памятаймо: держім дітей здалека від хворих, дбаймо про їх чистоту. Але і самі до них не занадто приближуймось. Бо пестощі з дітьми вправді приносять при-

ємність нам, але дітям можуть принести багато-багато шкоди!

По друге треба звертати увагу на кожну підозрілу довготривалу плямку у дитини. У себе повинні це старші робити самі. А в кожному сумнівнім випадку треба чим скорше засягнути фахової лікарської поради. Колиж лікар ствердить початок вовчаку, треба піддатись з довірям його вказівкам і лікуванням.

ЗАПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Ч. 33. Де дістати добру книжку по садівництву?

Добрі книжки по садівництву видані на Радянщині, але тих книжок тепер у нас немає. Незабаром наше Т-во С. Г. видасть книжку п. М. Панашія — **Садівництво**, а п. П. Ковальського — **Шкідники і хвороби саду**. Гадаємо, що цих дві книжки заповнять прогалину в нашій скупій садівничій літературі.

Ч. 34. Видавайте садівничий часопис.

Чому Т-во „Сіль. Господар“ не видає окремого садівничого часопису. Гадаємо, що тепер назрів час видавати такий бо статті по садівництву в час. С. Г. і в Україн. Пасічнику губляться. Добре булоб, щоб весь той матеріал був зібраний в однім місці і це булоб краще.

— Маєте рацію, що часопису садівничого треба, але чи знайшлося на нього передплатників стільки, щоб покрили кошта його друку та редагування. — Гадаємо, що це за рано. Однак Т-во має на меті такий часопис видавати і започаткувало його при „Україн. Пасічнику“.

Ч. 35. Яка пропорція цементу на фундамент.

Хочу будувати шпихіра з пустаків, маю каміння з старого муру. Чи нададуться ці каміння на фундамент колиб їх залити вапном або цементом.

— Старе каміння можна вжити для цього лише їх треба добре очистити від глини, піску (вимити). Щоб фундамент був міцний, зробіть мішанину таку: 2 части вапна лісованого, 1 часть цементу, 9 частин чистого піску і 15 частин товченого старого каміння. Все це, добре вимішайте і вбивайте міцно в форми фундаменту. Спочатку змішайте

сухий цемент з піском, до цього потім додайте лісованого густого вапна і води стілько, щоб мішанина була густоти сметани. Вкінці всипати до мішанини товчений камінь або шутер та вимішати. Остаточна мішанина буде густа як мокра земля.

Ч. 36. Які кущі порадите на живопліт.

Залежно від того який то має бути живопліт, і садите дерева чи кущі: на огорожу саду від вітрів — граб, смерека, ялиця, ліщина, жовта акація, липа. Для обійстя міцний — глід, жовта акація, гледичія, слива алича, мерабелька. Для пасіки — жовта акація, аморфія, білоягідник, девція, дереза, боя японський, дикий агрест. Для доріжок в городі — дикий мігдал, ракетка, жерновець, шальвія лікар, гизоп, майранок, золота ризга (солідаго) і т. д.

Ч. 37. Чи сливи угорки добре розводити з коріння?

Можна, але треба ці коріневі паростки пересадити ще малими до шкільки і плекати з них деревця. Старші коріневі зле ростуть і недовго. Найкращі угорки з песток, кілька разів пересаджені.

Ч. 38. Маю ревматизм в ногах, чим лікувати?

Найліпший спосіб, як твердять лікарі є ужалення місць болю бжолами. Спочатку давайте щоб вкусило Вас в місце болю 2 бжолі денно, через два дні — 5 бжіл. Це через 2—3 дні — 8—12, 15 денно. Потім знова почніть зменшувати число укусів. (Читайте статтю п. Д. К. в „Українським Пасічнику“ з 4. ц. р.).

Ч. 39. Які дерева порадите садити?

Маю добрий город на черноземі, хочу розвести сад зі шпалерних деревець груш

і яблунь. Місце досить заслонене. Які відміни найкраще надаються?

— З карлових деревець підійдуть Вам такі відміни яблук: Гарне з Боскоп, р. Баумана, р. Кокса, р. Лянґберська, пеп. Лондинська, Кронсельське, Астраханське біле.

Шпалерні дерева є дуже дорогі, а самі, без доброї практики їх не виведете. Тому не радимо Вам їх зовсім заводити бо вони хоч добре родять але не довговічні. Деревця-дички продає п. Терпеляк в Залукві, п. Галич.

Ч. 40. Які трави поради на нові луки?

Для добрих середних ґрунтів на на 1 гектар:

1. Червону конюшину	4	кг.
2. Біла конюшина	1.2	„
3. Швецька конюшина	0.5	„
4. Ледведець звич.	3.2	„
5. Французький рейґрас	5.2	„
6. Костири́ва лугова	8.2	„

7. Костири́ва червона	6.3	„
8. Купчанка	14.0	„
9. Тимофійка	3.3	„
10. Гребінячка	2.5	„
11. Мітлиця лугова	4.0	„
12. Люцерна хлілевата	2.6	„
	55.0	кг.

На пісчані добрі ґрунти на 1 гект.:

1. Червона лугова конюшина	3.2	кг.
2. Біла конюшина	1.7	„
3. Болгай-пшеля	2.0	„
4. Французький рейґрас	10.5	„
5. Костири́ва червона	3.1	„
6. Купчанка	10.5	„
7. Тимотка	5.0	„
8. Гребінячка	2.4	„
9. Мітлиця лугова	4.0	„
10. Китник луговий	10.7	„
11. Люцерна хмилевара	2.5	„
	55.7	кг.

М. Подоляк.

Сійте італійське просо — могар

Вже кілька літ випробував я цю пашну рослину на пісках і знаходжу, що вона для годівельника худоби є доброю пашою. Сіється густо в рядках як наше просо, але виростає в двоє вищий від проса та сильніший. Нагадує він траву суданку. На пашу коситься його як зацвіте, тобто як вижене

Беликанський могар каліфорнійський на пісках у автора статті.

колоски. Врожай зеленої паші з морга до 350 сотнарів. Паша дається добре сушити. Хто хотівби могар залишити на насіння, тоді може зібрати його в осені, троха пізніше як наше просо. Родить могар дуже рясно, з морга буде 4—5 сотнар. насіння червоного дрібнішого як наше просо, це насіння радо їдять всі домашні птиці, а також йде воно для годівлі канарків, папугів та взагалі всіх птиць співучих в клітках, для яких годівельники спроваджують його ззаграниці.

Могору є кілька відмін — італійський, з червоним насінням, та каліфорнійський з білим насінням. Цей останній ще ліпший на пашу і дорожче насіння для співочих птиць, але є пізніший від італійського (в минулім році у мене недозрів, хоч в попередніх дозрів). Один сотнар мого́ру італійського в продажі коштує 60 золот. а каліфорнійського 100—120 зол., таку ціну беру я за насіння в годівельників співочих птиць. Недозрілий каліфорнійський, покосив і продав за першорядне сіно; господар, що купив його для корів — захвалював, що вони радо його їли. Раджу спробувати цю нову рослину плекати у себе і на пашу і на насіння особливо на пісках.

Як четверту премію вислали ми своїм передплатникам брошуру „За кращий врожай“.

З ЖИТТЯ ТОВАРИСТВА

КУРС ДЛЯ КЕРІВНИКІВ ГОДІВЕЛЬНИХ СЕКЦІЙ.

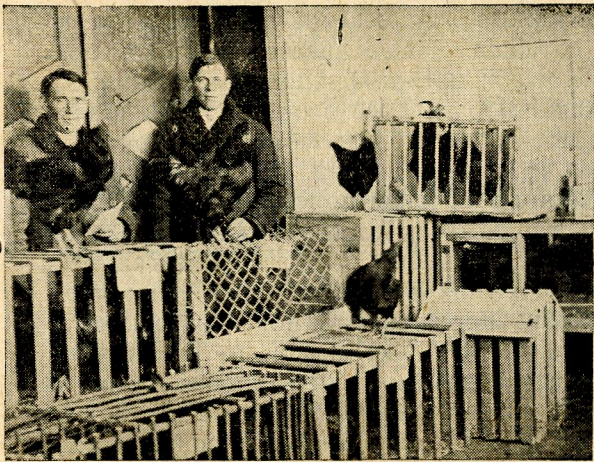
Заходами Філії „Сільського Господаря“ в Коломиї в днях 12—18 II. ц. р. відбувся курс для вишколення провідників Секції Годівлі безріг при Кружках С. Г. Метою курсів було: дати годівельним секціям провідників, якіб, вели контролю годівлі безріг, та організували збут безріг по селах. На курсі зучастилось 39 осіб, які з успіхом прослухали ці курси.

Викладали на курсах: др. Карапінка — директор кооп. „Мясозбут“, інж.-агр. Ніжанковський, др. ветер. Гутникович, інж. Дмитренко і інж. Зайшлий і інші.

ХЛІБОРОБСЬКИЙ ВИШКІЛ МОЛОДІ.

Конкурсова вистава в Перемишлі.

Заходами Філії Т-ва „Сільський Господар“ в Перемишлі зорганізовано гуртки конкурсів плекання расової птиці. Конкурсів гуртки вивязались з завдання добре і на закінчення конкурсів влаштували виставу в Перемишлі в „Народнім Домі“. У виставі

Вистава курей раси „Кармазинів“ на Конкурсі Гуртків Молоді в Перемишлі.

взяли участь гуртки при Кружках С. Г. в Бушковичах, Негребці та Коровниках. На відкриття вистави були присутні відпоручник централі С. Г. Др. інж. Є. Храпливий та інспектор плекання расових курей Др. інж. Е. Томашевський. Першу нагороду за найкраще плекання курей дістала п. К. Наконечна з с. Журавиці.

Конкурсова вистава і попис в Ременові.

Дня 15. III. в с. Ременові відбувся попис змагунів і змагунок конкурсового гуртка при Кружку С. Г. і вистава плеканих ними курей кармазинів. Вистава і попис були улажені в салі читальні. Попис відкрив промовою опікун гуртка п. дир. І. Фур. Після цього присутні оглянули виставлені кури, які були розміщені по під стіни читальні в клітках. Тут же відбувся іспит змагунів. Відповіді на запити змагунів були дуже добрі. По укінченню оглядин і іспитів, конкурсанти висловили широку подяку промові конкурсів. П. дир. І. Фур щиро подякував змагунів за пильну і корисну працю. На виставі і змаганнях були присутні: п. дир. Філії Сіл. Господ. у Львові П. Ковальський, інж. Хроновят від Маслосоюзу, Др. інж. Е. Томашевський — інспектор птахівництва при Головнім Товаристві і ред. „Правди“ п. Р. Гайдук.

На далі гурток намітив улаштувати конкурс несности виплєканих курей. Щастя Боже.

Присутний.

ПРО ЩО ГОВОРИВ ПОСОЛ Г. ТЕРШАКОВЕЦЬ В СОЙМІ ДНЯ 9. II. Ц. Р.

Підчас дискусії над бюджетом міністерства рільництва на пленумі сойму п. пос. Тершаковець в скороченню сказав таке: Цьогорічний прелімінар ше в тяжчій квоті пригнічує наше рільниче населення як попередні. Уряд хоч знає тяжке положення рільництва, мало піклується ним. Уряд далі попирає політику колонізаційну і не дає україн. рільникам кредиту. На Волині і Підляшю, уряд закриває наші суспільно-господарські організації. Опікуном укр. життя є даліше податковий екекутор, коморник і постерунковий. Хоч наші продукти впали в ціні на 20%, то цлова тарифа всеж таки дозволяє ввозити чужі рільні продукти, які є в нас. Рентовність рільничого господарства буде лише тоді, коли уряд примусить промисл знизити ціни на свої вироби. Одинока дорога до рятунку є піднесення цін на рільні продукти, ато виходить таке, що рільник за 100 кг. жита дістає 200 кг. вугілля, тоді коли заграцією цей вуголь йде на 50% дешевше. За 1 курку — купується 2 літри нафти або 1/2 кг. цукру. За 1 кг. цвяхів — 20 яець і т. д. Отож ці розчинені так сильно ножиці треба стулити. (Далі буде).

Якщо курите, то уживайте тільки паперців і туток повноваток

„КАЛИНА“

бо вони є добрі, дешеві та вироблені в українській кооперативній фабриці

ПАСТИ НАД

„ЕЛЕГАНТ“

ФАБРИКА ЛЬВІВ,
КОРДЕЦЬКОГО 51.

Насадові яйця

курей

Білих легорнів
добрих несучок

Ціна 20 гр. 1 штука. Гварантоване опакуння (кошик) 60 гр. Пересилка покупця. На завдаток прошу $\frac{1}{3}$ вартости.

Інж. О. БУЧИНСЬКА Львів - Ялівець 166.

РІЖНЕ

Платні рілних робітників остали без зміни. Збірний договір щодо умов праці та платні хліборобських робітників, заключений у лютім минулого року, продовжено без ніяких змін на скарбовий рік 1934/35. Так ухвалила мішана комісія. Значить, що платні та умови праці рілних робітників будуть ті самі, що дотепер.

Що буде з цукровими буряками в році 1934/35. Тепер саме відбуваються наради цукроварів з плянтаторами буряків. Вирішено, що ціна за буряки, з яких цукор призначено для заграниці буде 2.30 зол. за 100 кг., а за буряки, для цукру на домашній ринок — 4 зол. за 100 кг. Далі вирішено скільки маєтсь сіяти буряків, та що плянтатори дістають безпроцентову позичку і насіння безплатно. Умова важна на 1 рік.

Сіль потаніє. Є чутка, що міністерство скоро знизить ціни на сіль.

Ціна на книжку „Шовкіництво“ Др. Гнатеви́ча з 2 зол. знижуємо на 1.50 зол. Просимо виправити в своїх цінниках.

БІРЖА

ЗБИЖЖА. Пшениця селянська 19— зол., жито селянське 15.00, ячмінь 12.00, овес звичайний 11.00, курудза краєва 21.00, фасоль біла до 27.00, фасоль краса до 21.00, горох пів Вікторія 22.00, горох звичайний 18.50, бобик 12.00, вика чорна і сіра 10.50, гречка 19.00, лен 48.00, просо краєве 31.00, лубин синій 8.50, ріпак озимий 46.00, грис житній 8.50, грис пшеничний 9.50, макухи льняні 18.00, мак синій 35.00, конюшина червона прир. 145.00 сіно 7.50. Соняшник Рум. 24 зол. Ячмінь і овес значно подорожili. Свині на бекон — 58 гр., товщеві — 70—80 гр. за 1 кг. живої ваги.

Окружна аптика
МИХАЙЛА ТЕРЛЕЦЬКОГО
Львів, Ринок, тел. 16-21.
(Ріг вул. Гродзіцьких і Домініканської)

Має стало на складі всі ліки і специфіки.

ЩЕПИ

пенні і півпенні, великі з ідеальними коронами, добірні сорти яблук, груш, черешень, слив, і виноград придбала для своїх членів Філія

(Ціна дерев від 1.50 до 3 зол.).

„СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ“ У ЛЬВОВІ

Господарі і агрономи!

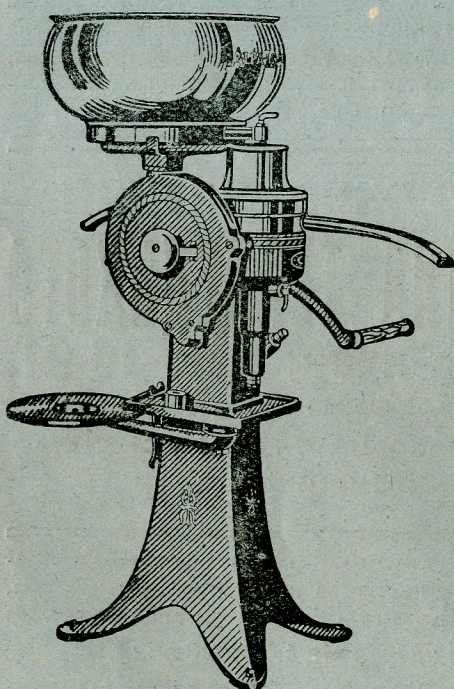
У своїй праці не забувайте, що найкращий вислід у зборі та найліпший економічний ефект дають серед сучасної господарської кризи тільки

**Калуські і Стебницькі Потасові
солі, Сильвін, Калімаг й Каїніт**

Бюро продажі:

„ТЕСП“ у Львові, пл. Смольки 5.

Купуйте потасові солі та каїніт у консигнаційних складах Повітових Союзів через „ЦЕНТРОСОЮЗ“ — ЛЬВІВ

Подаємо до відома заінтересованих, що з днём 1. травня 1931. р. ми признали фірмі

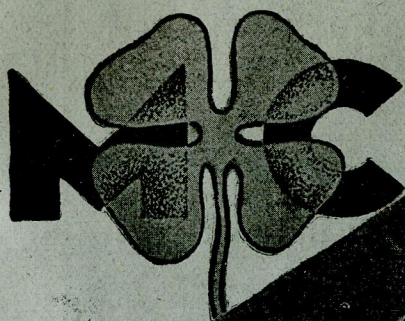
**Краєвий Молочарський Союз
„МАСЛОСОЮЗ“**

виключне право продажі наших кружлівок „АЛЬФА-ЛЯВАЛЬ“ так ручних як і моторових для всіх українських кооператив на терені воєвідств: львівського, станиславівського і тернопільського.

В звязку з цим просимо українські кооперативи звертатися по всякі інформації в справі купна кружлівок і зі замовленнями тільки до „Маслосоюзу“ у Львові, вул. Б. Гловацького 23. та всіх його відділів у краю, бо замовлення дані іншим нашим заступникам не будуть виконані.

Т-во Альфа-Ляваль
Спілка з обм. порукою.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ЗМІСТ:

Цілий край говорить про працю «Сільського Господаря».

Др. М. Холевчук: Зміна паші в годівлі молочних корів.

Інж. А. Романенко: Що маємо робити для піднесення добробуту села?

Інж. М. Каплистий: Заготовка паші.

Інж. А. Адамчук: Як використати піскові неужитки?

Л. М—в.: Рятунок від кризи в наших руках?
Садівництво і городництво:

О. Бучинська: Що сіяти і садити в городі.

Роман Коцик: Черешні чи морелі?

Ш. Домарецький: Замітка, як пересадити старе дерево.

Т. Панич: Майран.

Хто такий Гр. Мендель і що він дав для науки.

Др. М. Холевчук: XXII. Загальні Збори
«Маслосоюзу».

Запитання і відповіді (126—127).

Інж. А. Романенко: Супертомасина.

Р. Коцик: Критичні голоси про дорожнечу цукру, котра не лише гальмує, але і нищить садівництво.

Р. Коцик: Нові книжки.

Господарі і агрономи!

У своїй праці не забувайте, що найкращий вислід у зборі та найліпший економічний ефект дають серед сучасної господарської кризи тільки

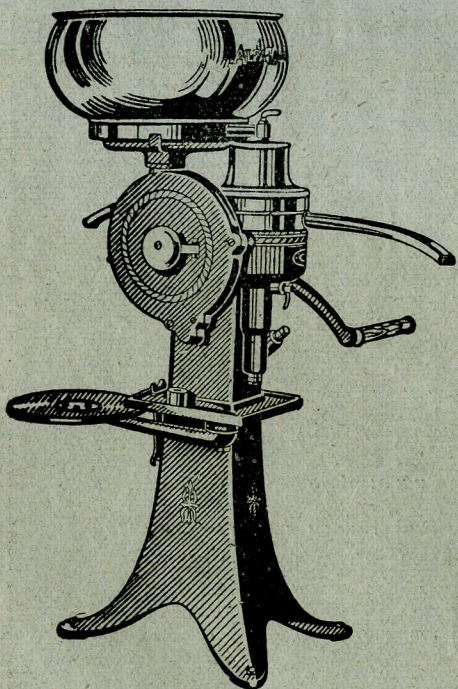

Калуські і Стебницькі Потасові
солі, Сильвін, Калімаг й Каїніт

Бюро продажі:

„ТЕСП“ у Львові, пл. Смольки 5.

Купуйте потасові солі та каїніт у консигнаційних складах Повітових Союзів через „ЦЕНТРОСОЮЗ“ — ЛЬВІВ

Подаємо до відома заінтересованих, що з днем 1. травня 1931. р. ми признали фірмі

Краєвий Молочарський Союз
„МАСЛОСОЮЗ“

виключне право продажі наших кружлівок „АЛЬФА-ЛЯВАЛЬ“ так ручних як і моторових для всіх українських кооператив на терені воєвідств: львівського, станиславівського і тернопільського.

В звязку з цим просимо українські кооперативи звертатися по всякі інформації в справі купна кружлівок і зі замовленнями тільки до „Маслосоюзу“ у Львові, вул. Б. Гловацького 23. та всіх його відділів у краю, бо замовлення дані іншим нашим заступникам не будуть виконані.

Т-во Альфа-Ляваль
Співка з обм. порукою.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ВИДАЄ КРАЄВЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВІ
ПРИ СПІВУЧАСТІ КРАЄВОГО МОЛОЧАРСЬКОГО СОЮЗУ „МАСЛОСОЮЗ“.

Виходить 1. і 15. кожного місяця.

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: за чверть року . 2.— зол.
за пів року . 4.— „
за цілий рік . 8.— „

За кордоном: В Америці і інших краях . 2.— дол.
В Румунії: річна 250, піврічна 130, чвертьрічна 70 леїв
Замовлення і гроші з Румунії слати на адресу:
Dmytro Herodot, Strada, Delea-Veche 45, Bucuresti IV.

Поодинокі число коштує 40 сот. Передплату треба висилати на адресу: Товариство „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, П. пов. тел. 30-53, П.К.О. Варшава 147.053. Гроші з закордону просимо слати на наше конто в Земельному Банку Гіпотечному (Zemelnij Bank Hipotecznyj) у Львові, вул. Словацького 14, або грошовими листами на адресу Т-ва.

ОГОЛОШЕННЯ: Ціла сторінка 1 раз . . 200.— зол.
половина сторінки . . 120.— „
чверть „ . . 65.— „
одна восьма „ . . 35.— „

За першу і четверту сторінку окладки 50% дорожче.
За оголошення в тексті . . . 30% „
Дрібні оголошення по . . . 30 сот. за слово.

Цілий край говорить про працю „Сільського Господаря“

Про значіння Загальних Зборів „Сільського Господаря“ з 29. III. 1934. р.

В дні 29. III. ц. р. відбулися річні Загальні Збори Краєвого Господарського Товариства „Сільський Господар“ у Львові. На ці Збори прибуло поверх 140 осіб, а в тому було поверх 70 делегатів Філій „Сільського Господаря“, Окружних Союзів Кооператив, Районових Молочарень і інших наших хліборобських організацій. Ці делегати представляли собою майже цілу територію на якій працює „Сільський Господар“, а тому треба уважати, що вся наша організація, з дуже малими виїмками, цікавиться долею праці і напрямними діяльності нашої господарської централі, якою є „Сільський Господар“. Отже вже саме зацікавлення краю цими зборами вказує на те, що наша робота росте та кріпшає, що вона розвивається чимраз краще, що вона дійшла вже до самих низів нашого села та найшла відгомін на всіх наших землях.

Та нетільки цим були цікаві останні Загальні Збори „Сільського Господаря“. Були вони цікаві ще й тим, що стали вони через високий рівень дискусії, в якій забирали голос делегати з різних околиць краю, а в ній порушили усі болячки, що звязані з нашою господарською працею та з теперішнім положенням нашого села. Через розумну і гли-

боку дискусію, що всеціло висвітлила усі наші господарські справи — стали ці Збори неначе нашим краєвим **господарським** соймом. Бо на цих Зборах радили представники цілого нашого краю над тим, як поправити наше господарське положення таки **власними силами** нашого села.

На Загальних Зборах обговорено докладно дві ділянки праці „Сільського Господаря“. Перша частина праці „Сільського Господаря“ — це заступництво інтересів і оборона прав нашого села. Ця ділянка дуже важна, бо тут виступає „Сільський Господар“ перед різними властями, перед самоврядуванням, перед другими організаціями, як **заступник** нашого зорганізованого селянства, як організація, що боронить прав та інтересів нашого села. Справ у цій ділянці праці назбиралося чимало і велика частина звідомлення з праці „Сільського Господаря“ присвячена обговоренню цієї діяльності нашої господарської централі. Тут треба відмітити передовсім різні заходи перед урядом та перед Хліборобськими Палатами, які „Сільський Господар“ робив на протязі цілого року, при чому робив він це одинокий поміж всіми українськими організаціями.

Другою ділянкою праці «Сільського Господаря» була фахова агрономічна робота, цебто робота що змагала до піднесення сільського господарства та до піднесення його доходовости. Чимало роботи зробив тут «Сільський Господар» у різних ділянках своєї праці. Чимало зроблено тут в ділянці управи ріллі і рослин, в досвідництві, в на-сінництві, в плеканні домашних тварин (контроля молочности, плекання безріг, плекання несливих курей), в пасічництві, у видавництвах і т. д. Всі ці речі були ведені в краю під доглядом агрономів, яких було в цьому році 29 на повітах при Філіях «Сільського Господаря». Зростає у нас число цих агрономів

чимраз більше, зростає число Кружків «Сільського Господаря», яких по кінець року було 1410, а все це свідчить про те, що наша організація міцніє на всіх ділянках своєї праці.

Останні Загальні Збори «Сільського Господаря», на яких виявилось велике зацікавлення господарськими справами серед представників цілого нашого краю, повинні стати заохотою для всіх наших Філій та Кружків до щебільш витребалої праці на господарському полі, до ще більших зусиль над тим, щоби наше село власними силами виходило з важкого господарського положення та йшло до **добробуту**.

Др. М. Холєвчук.

Зміна паші в годівлі молочних корів

Селяне нетерпеливо вижидають тої хвили, коли буде можна мати вже нову зелену пашу для корів. — Вичерпуються останки сухої паші. Дехто від давна докуповує і переплачує, щоби лише дотягнути до нової паші.

При цьому звертаємо увагу, що перехід зі сухої на зелену пашу мусить відбуватися поступенно. Нагла зміна паші відбивається некорисно на здоровлю тварин, на чім терпить також і продукція молока.

Кормовий провід привикає до паші, якою довший час годуємо худобу. Коли нагло пашу зміниться, тварина не є приспособлена як слід нову пашу використати, щоби більше доходить до різних внутрішніх заборень кормового проводу заки не призвичаїться до нової паші.

Щоби оминати небажаних наслідків наглого переходу зі сухої паші на зелену, треба в початках мішати зелену пашу зі сухою. Зразу даємо більше сухої паші (сіна, соломи) як зеленої, добре перемішуємо, а ще краще є потяти все на січку.

Поступенно побільшуємо в денній пайці кількість зеленої паші, а зменшуємо сухої аж в кінці перейдемо до годівлі самою зеленою пашою, чи то годуючи корову в стайні, чи виганяючи її на пасовисько.

При таких переходах зі сухої на зелену пашу опісля сухої вже не хоче їсти. І коли

часом, як то дуже часто на весну має місце, зеленої паші нема подостатком, худоба голодує, а це відбивається і на здоровлю тварин і на продукції молока. — Коли годується мішаною пашою, тоді господар має можливість регулювати кількість одної чи другої відповідно до їх кількості, якою в данім часі може розпорятися.

Ще більше, як у дорослої худоби, є некорисним для здоровля тварин нагла зміна корму у молодняка. — Тут ще більше треба бути обережним при переході з сухої на зелену пашу. Молодий організм є більше вразливий на зміни і тут нагла зміна паші може спричинити більші шкоди як у дорослої худоби. При цьому звертаємо увагу, що телятам до 1/2 року не можна взагалі давати зеленої паші, а по півроці зелена паша це лише додаток до тої паші, якою годується теля в першому році.

Як годувати та плекати телята описано в книжці „Сільського Господаря“ „Годівля та плекання телят“ ціна 80 гр. і в календарі „Сільський Господар“ на 1934 рік, ст. 106.

Купуйте лише дорідне насіння. Дбайте про обнову свого збіжжя дорідним насінням, хороніть його від дегенерації.

Інж.-агр. Антін Романенко.

Що маємо робити для піднесення добробуту села?

Напевно серед нас мало є таких, що не бачили села, не були в ньому. Та й справді. Хто з нас не переходив чи не переїздив через села в різних закутках краю? Кому з нас не доводилось жити в селі довший чи коротший час? А кілька нас народилось, виросло в селі!...

Але чи багато з нас зупинялось, думало над тим, чим і як живе наше село? Чи зроби-

цює? Чи добре обслуговує своїх членів? Чи всі селяне є членами кооперативи? Чи всі члени і все купують у своїй кооперативі?

Кожне село має більшу чи меншу кількість корів; отже має потребу і в збуті молока. Деж це молоко збувається й як? Чи є в цьому чи сусідньому селі своя **кооперативна молочарня**? А коли є то чи всі збувають молоко до своєї кооперативної молочарні?

Закінчення конкурсних змагань гуртків хліборобської молоді „Сільського Господаря“ в Перемишлі.

ли ми все, що могли для поліпшення долі мешканців села?

Відповіддю на це може бути й є вигляд і стан кожного поодинокого села та його мешканців...

Не всі села, напевно не всі мають однаковий, добрий вигляд. Не всі й мешканці сіл виглядають однаково: одні краще, другі гірше, одні більше свідомі, другі менше. А чому? Та тому, що в одних хтось поклав більше праці, а в других менше. А скільки є й таких сіл, де громадська праця довгі роки лежить облогодом, на якому, крім бурянів і ріжного сміття, нічого невидко. Чи має так бути далі?

Мабуть нема таких мешканців у селі, які не потребували б майже щодня щось купити, а часом і продати. Деж вони мають купувати та продавати? Та ніде інде як тільки в своїй **кооперативі**. А чи є кооператива у кожному селі? А коли є — то чи добре пра-

В селі мало є таких господарів, що мають лишній гріш; більше є таких, що час від часу потребують ту чи іншу суму бодай на короткий час позичити. І позичають. Але де й за які відсотки? Часом страх бере — так зависокі відсотки платять наші селяне приватним випозичальникам. А чи недобре було б, щоби в кожному селі була своя **кредитова кооператива**?

Є у нас села свідомі, бо мають у себе читальню „**Просвіти**“ до якої завше мають змогу зайти й там читати книжки, часописи та журнали. А є у нас і несвідомі — темні села — бо не мають де й не мають чого читати. В таких селах господарі ввесь вільний час перебувають в корчмі. Чи не краще було б, щоби люде, замість ходити до корчми й там пропивати останній гріш — ходили до читальні й читали книжки та часописи і набирались знання й свідомости?

Всі ми добре знаємо, що тільки в рідній

школі вчать дитину любови до Рідного Краю, до свого народу. А таку школу поневолений нарід має утримувати сам. Чи є в кожному нашому селі **Кружок „Рідної Школи“**?

Мати-селянка має своїм обов'язком виховувати своїх дітей на добрих і карних громадян. Для цього кожна мати, а тим більше мати-селянка — потребує знання й сталих порад. Де всього цього можна навчитися — дістати пораду? Тільки у своїй жіночій організації. А чи є в кожному нашому селі **„Союз Українок“**? А коли є — то чи всі жінки належать до нього, працюють в ньому?

Скільки горя, скільки нещастя буває в тих родинях селянських, де зжив собі кубло зелений змії — алкоголь. Яке там може бути родинне життя? Яке там одержують виховання діти — майбутні громадяне? А чи багато наших сіл мають в себе **Товариство „Відродження“**, яке веде боротьбу з цим зеленим змієм?

В здоровому тілі — здорова душа — каже народня мудрість. Для того, щоби мати здорове тіло — мало є добре їсти. Для цього треба ще стало й систематично займатися руханкою. А чи багато маємо таких сіл, де є **Спортивно-Руханкове Товариство**?

Бідаків скрізь є повно. Є вони й у кожному селі. Треба щоб і ними хтось опікувався, допомагав їм. Цеж люде. Опіку над бідаками, сиротами й безпритульними малиб узяти на себе **Брацтва**, що існують при Церквах. — Але чи скрізь такі Брацтва є й чи всі вони добре опікуються бідаками свого села?

Цілком певно, що колись у селі існували й добре працювали кооператива закупу й збуту, молочарська кооператива, кредитова кооператива, читальня „Просвіти“, Кружок „Рідної Школи“, Кружок „Союзу Українок“, Кружок Т-ва „Відродження“, Спортивно-Руханкове Товариство, Брацтво — то село і мешканці виглядалиб зовсім інакше. Але для того, щоб всі ці Кооперативи, Кружки, Товариства та Брацтва існували — вони повинні об'єднувати таких членів, якіб мали змогу працювати в цих організаціях та своєчасно вплачувати до них членські вкладки. Без цього годі добре повести працю.

Хтож є чи може бути членами цих всіх селянських організацій? Та ніхто інший як

тільки сільські господарі та члени їх родин: дружина, діти. Звідки ж всі вони можуть добути гроша, щоби влатити за себе членську вкладку? Тільки зі свого господарства. Так, тільки зі свого господарства. Другого джерела вони не мають. А щоби це джерело було прибутковим — селяне повинні вміти добре провадити свою господарку.

Цього знання вони можуть набрати тільки в **Кружку „Сільського Господаря“** та від агронома, що стало працює при Філії Т-ва „Сільський Господар“, яка об'єднує Кружки свого району.

Чи у всіх наших селах є Кружки „Сільського Господаря“? Чи при всіх Філіях Т-ва „Сільський Господар“ стало працюють агрономи?

Багато, багато ще є в краю сіл, де нема Кружка „Сільського Господаря“. Багато є і Філій „Сільського Господаря“ при яких не працюють агрономи.

Так, найменша фабрика не може обійтися без фахового керманіча інженера. А село, навіть цілий повіт, багато повітів з тисячами господарів залишаються і до сього часу без фахово освічених інженер-агрономів.

Не будемо розбирати причин чому їх нема, а лише сконстатуємо факт, що їх нема.

Дбають про фабрики, в яких виробляють машини, сільсько-господарське приладдя, штучні погної тощо; дбають про залізницю й пароплави, якими можливо булоб багато й швидко перевозити всякої всячини, дбають і про торговельні апарати. Правда, це все добре, потрібне... Але зле те, що мало або і зовсім не звертається уваги на тих, хто буде купувати ті машини, приладдя та погної; чиї продукти найбільше перевозять по всьому світу; хто є головним покупцем і продавцем — себто на селян, що працюють біля землі, які складають переважну більшість населення краю, є головною основою народнього господарства, життя народу, всього людства...

Забувають всі ті, в чиїх руках знаходяться фабрики, транспорт і торгівля, та інш., що темп їхнього розвитку, навіть більше — їхнє життя — залежить коли не виключно, то у великій мірі від темпа розвитку сільського господарства, від життя села, його добробуту.

Наколи у сільських господарів не буде чого продавати, або не буде за що купувати — тоді не буде чим торгувати, не буде чого возити, не буде що їсти — стануть фабрики й заводи, припиниться рух, замруть всі інші ділянки людської праці й над багатьома повисне марево жаху, голоду й смерті.

Але буде вже. Постараймося окреслити те, що маємо робити для піднесення добробуту села.

Нашим святим обов'язком є полюбити наше убоге українське село таким, яким воно є й докладати всіх своїх сил, знання й праці до того, аби воно як найскорше стало таким, яким хочемо його бачити.

А для цього в кожному нашому селі повинні не тільки існувати, а й добре працювати:

- 1) Кружок Т-ва „Сільський Господар“;
- 2) Кооператива для закупу й збуту;
- 3) Кооперативна молочарня;
- 4) Кредитова кооператива;
- 5) Читальня „Просвіти“;
- 6) Кружок „Рідної Школи“;
- 7) Кружок „Союзу Українок“;
- 8) Кружок Т-ва „Відродження“;
- 9) Спортивно-руханкове Т-во;
- 10) Брацтво.

Инж. М. Каплистий.

Заготовка паші

Вже десяток літ працює наша кооперативно-молочарська організація спільно зі „Сільським Господарем“ над піднесенням продукції молочної — та над збільшенням числа молочних коров. Криза господарська вплинула і на цьому відтинку господарки сільської відемно: число корів зменшилось а продукція молока таксамо підупала. Причини: брак відповідного вміння годувати молочні корови, брак доброго догляду і брак відповідних кормів. Всі ці причини легко можна було би усунути при відповідній акції освітньо-виховавчій. Одначе одну із зазначених причин уже з весною можна, як не цілком то бодай частинно усунути, лиш треба ввести посів мішанок і в першій мірі мішанки виковівсяної. Наші господарі назагал при годівлі не додають худобі білків, а річ відома, що без білка корова не витворить молока. Тому хочуть чи не хочуть наші господарі, а життя і практичний розрахунок заставлять їх робити більші запаси паші багатой на білковину. Досвіди, що були переведені на Україні Київською досвідною станцією показали, що мішанка виковівсяна є дуже добрим кормом власне для молочних коров, бо має в собі багато легкостравних білковин. В наших господарських умовах теж можна радити виковівсяну мішанку сіяти, бо вона може дати на весні добрий корм. Якраз весною нашим господарям бракує корму особливо там, де пасовиська нема або де пасовиська занедбані. Пів морґа мішанки може дати зеленої паші коло 35—45 метрів і господар не буде спішитись зі своєю худобою на

пасовисько — бо матиме запаси паші на весні. Нині маємо явище, що дошкулює в господарці дуже, бо не встигне зазеленітись трава на пасовиську, а вже господарі випускають пастись худобу бо нема що дати „на зуб“ і вона рве „на весь рот“. Випущена худоба жадібно кидається на молоденьку траву і хоч не напасеться але дуже багато молодой трави знищить. Пасовисько не вдовольє худоби і господар мусить давати траву зі сіножати, тому косить сіножать тоді, коли там нема повного збору сіна, бо трава ще не виросла. Словом господар у зачарованім колі: весною бракує паші худобі і тому дуже вчасно худоба йде на пасовисько та нищить його; а тому що з пасовиська худоба приходить голодна, то господар передчасно згудує траву зі сіножатею, а згудувавши сіно зі сіножати не має запасу сіна на зиму і особливо на весну. І так з року на рік і що раз — то гірше! Треба запобігти цьому прикрому звичаю, а для цього мусимо ввести посів мішанок, бо вони збільшують збір паші, тому що по зборі виковівсяної мішанки можемо ще посадити пашні буряки, або ріпу стернянку або іншу мішанку і в той спосіб зберемо два врожаї з одного поля. На виковівсяній мішанці зупинимось тому, що вона дає як уже було зазначено дуже добру пашу для молочних корів. Досвіди показали, що годівля корів цією мішанкою збільшує удої молока 26—28% і хоч відсоток товщу в молоці зменьшується на 0.2—0.4%, то в загальному корови дають більше товщу на 19—22%, а крім того краще виглядають і прибувають на вазі. Попробуй-

мо трохи порахувати: 9—12 метрів сіна з 1/4 морга дає нам по 6 золотих метр 54—72 золотих, крім того 12—15 метрів пашних буряків дасть 18—22 зол., разом за вегетаційний період 72—94¹/₂ зол. Якби ми посіяли овес — то мали б 2—2¹/₂ метра вівса 18—22¹/₂ зол. 5—6 метрів соломи по 3¹/₂ зол., 17¹/₂—21 зол. Разом 35.50—43.50 золотого. Виходить, що таки краще сіяти мішанку, бо двічі більше дасть зиску посів мішанки. Крім того по-

ліпшується ґрунт, нищиться хопта, яка в богатих випадках забирає від 25 до 50% споживи, світла і простору на наших ґрунтах, а цим самим посів мішанки забезпечує кращий урожай наступній рослині. Колиж додати те, що ми мусимо перейти до контролі молочности, то заготовка кормів, а значить і посів мішанок, мусить бути вже з весною сильно пропагована.

Инж. А. Адамчук.

Як використати піскові неужитки?

Частина наших земель, на північ від залізничного шляху Львів—Броди—Дубно покрита в більшості пісками. Деякі з них є вже управними ґрунтами, частина покрита лісами, інші положені в долинах творять підмоклі сіножати, а деякі є „громадськими“ пасовищами або неужитками. Про них давніше ніхто не дбав, бо господарі мали ліпших земель більше, або мали заробіток чи на місці чи за границею. Тепер часи змінилися і треба подумати про використання тих неужитків.

Деякі неужитки вимагають підставових меліорацій, як наводнення або осушення. Але частину неужитків можна замінити в урожайні землі при допомозі звичайної uprawи.

Ось як до тої справи підходити. Ранною весною плитко виорати і засіяти лубін. Наші селяни знають, що управні землі дадуть ліпший урожай, як їх угноїти обірником. Але де дістати гною на ті неужитки, коли на лихій землі нема доброго урожаю і не можна вигодувати багато худоби. І тут саме роллю гною заступить лубін.

Першого року лубін може не вродить добре, бо нема ще в ґрунті дрібнотворів (бактерій), при допомозі яких лубін побирає з повітря азот. Тому в першому році треба зібрати з лубіну стручки на насіння, а бадилля приорати. Це вже частинне угноєння, котре причиниться до витворення порохнячки.

Л. М—в.

Рятунок від кризи в наших руках^{*)}

Друга робота на луках,

що іде вслід за їх осушенням, це управа землі. Найліпше є виорати плугом, дати одлежатися, а потім порізати й порвати скибу скарифікатором і боровами. Орання є ро-

Другого року знову засіяти лубін, але його вже в липні належить приорати як зелену масу, яка заступить природний гній. Цього року вже можна сіяти в осінь жито. Перед сівом треба додати ще помічних погноїв і то томасини і каїніту. Томасину додаємо, щоби рослина мала звідки черпати потрібні її фосфорові корми, а каїніт достарчає потасу.

На весну добре є всіяти в жито сераделю. По жнивях, до осені сераделя підросте, а тоді її приорати і знова можна сіяти якесь збіжжя, або посадити бараболі. Треба пам'ятати, що під бараболі належить додати на весну потасової солі.

Як господар шкодує приорювати сераделю в осінь, а має гній, то може сераделю викосити на зелену пашу, але тоді поле треба угноїти в осінь або зимою звичайним обірником.

Так поволі, але послідовно, за малим коштом можна з пісковатих неужитків зробити урожайні поля. Хто не вірить, нехай спробує сам на малій площі, а тоді переконається, що це одинокий, раціональний, в сучасних часах спосіб використання неужитків.

Прим. ред. Крім згаданих рослин на пісках, радимо ще сіяти буркун, болгар (пшелю), люцерну хмелеву. Всі три рослини дадуть крім угноєння ще й пашу для худоби а також і для бжіл мед.

ботою не легкою і не завше вдається це зробити звичайним плугом. Є для того плуги лучні, але їх виробляють мало і вони дорогі, хоть такий плуг міг би зробити добрий сільський коваль. Мусить бути це плуг з довгим спичастим лемешом і довгою винтовою одкладнею (полицею). Це потрібно

^{*)} Закінчення з ч. 7 С. Г.

для того, що скиба не рветься, а кладеться довгою биндою. Луки, що по осушенню вживаються кілька літ як пасовисько, орати лекше. Виорана скиба добра як полежить кілька місяців і перепріє, тоді вона лекше розривається. Найліпше виорати по косовиці, щоб полежало до наступної весни. — До наступної управи вживається скарифікатор і борони. Скарифікатор легко заступити культиватором, до якого фабрики виробляють лати з ножами.

Третя робота.

Приготовивши таким способом ріллю треба розсіяти й заборонувати погної. Це є таке важне, що без штучного погною на торфовиськах годі й начинати поліпшення лук. Про це докладніше скажу при кінці.

Що сіяти на обновлений луці?

Коли вже погної розсіяні, сіється або мішанку трав одразу, або ліпше засіяти перший рік пелюшку, або засадити картоплю. Сіяти можна починаючи од весни до кінця червня, а траву й до кінця серпня. На другий рік можна засіяти мішанку трав лучних, яку мусить порадити добрий фахівець. Мішанки ці досить дорогі (кошт. 150—200 з. на га) і не вмілий їх засів може довести до страти. Мішанку трав дорогих, що сіються 10—15 літ, можна заступити мішанкою трав всім відомим і багато дешевшою, як конюшина, тимотка, райграс англійський чи жито, разом коло 40 кг. на га в чім конюшини коло 20 кг. Ця мішанка буде 3—4 роки. Мішанки сіються з вівсом, якого береться половина того як сіється в полі. Овес сіється наперед і заборонується; тоді вже сіється мішанка, котра може бути тільки привалована. Овес викошується зараз як висиплється.

По засіві луку треба завалкувати. Робота ця є конче потрібна і на ній може полягати ціла вдача. Треба знати, що виорана й виборонована земля не приляже до землі вогкої і літом так висохне, що її підносить й розвіває вітер, а засів може цілком висохнути. Валування робить те, що земля злягається, робиться вогкою, бо вода має можливість підноситися догори. Вживається до того тяжкий вал ваги 6 до 8 сотн. Легко зробити такий вал самому, а добре на кількох господарів один.

Як зробити валок.

Скрізь можна здибати форми, які вживається до виробу меліорац. рур. Складається тільки верхні стінки, а в середину рівно в центрі уміщується бочку цементову,

або селедявку. При набиванню цементової маси уміщується на дні і зверху дубові перехрестя, в котрі вставляється і уміцнюється залізна вісь. Не маючи форми, можна зробити форму и вилити бетон в твердій глинястій землі, викопавши правильну круглу яму потрібної величини. Цементу на те піде бочка, а як є камінь, то не більше як $\frac{1}{2}$ бочки. Доробити потім раму з дишлем є вже річ проста. Луки валується весною і після косовиці і є то обовязком на торфовищах.

Які штучні погної давати на луки.

Тепер обговоримо справу штучного угноювання. Кожній рослині як відомо потрібні такі річовини: азот, фосфор, калій, вапно. Лукова земля є дуже богата в азот. Фосфору є значно менше і часом його бракує, для чого треба переконатися і поробити досвіди. Калію є завши мало і недостачу його не завши можна заступити гноем. Для погноєння фосфором вживається майже виключно **томасина**, котра дає фосфору (18%) і вапна (50%). Для погноєння калієм, вживається найбільш **каїніт і калійні солі**. Каїніт — є це сіль, що має 8—11% калію, купуючи сіль потасову, треба знати скільки має в собі калію. Калуска сіль має 20—25%.

На досвідній станції коло Сарн заложени на торфовиськах досвіди виказали, що: додавання азоту, фосфору і вапна не давало жадного збільшення врожаю жадної рослини і тільки давання каїніту, чи солі калійної дає ефект збільшення врожаю до висоти з якою можна погодитися навіть на дуже добрих польових землях. Чистого калію дається пересічно 100 кг. для чого дається каїніту 8—10 сотн., солі калійної, калускої 25% — 4 сотн. — Врожаї сіна майже пересічні 70—80 (доходять до 100) сотн. Досвідами доведемо, що як додати 20—40 кг. синього каміння (?) пшениця дає до 30—40 сотн. зерна, жито 30—35, овес до 30, ячмінь до 30 сотн., картопля з погноєнням тільки калієм (150 кг. чистого калія) дає 250—350 сотн. Дуже добре родять лен, коноплі, буряки, ріпак. А в нас ростуть тільки осоки, очерет і мох, мох, як подушка!

Щоб знати, як дорого виносить погноєння, додаю, що вагон каїніту з приставкою на любую станцію на Волиню чи Галичини коштує 350—360 зол. за 100 сотн. люзом (без мішків). Чи то поплачується, викалькуює вже кожний господар сам.

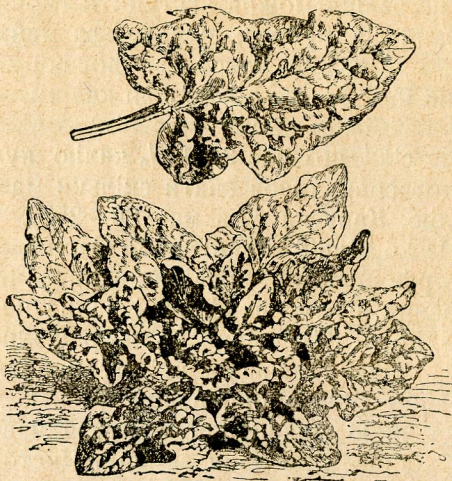
Ш. Читачі! Часопис тоді лише буває цікавий, коли до нього дописує з своєї практики багато господарів. Пишіть нам.

САДІВНИЦТВО І ГОРОДНИЦТВО

О. Бучинська.

ЩО СІЯТИ І САДИТИ В ГОРОДІ.

На зеленину сьогодні є збут особливо по містах. Знаю, що у Львові сьогодні купують багато цибулі зеленої, шпинаку, редькиці, трембульки, топінамбору, капусти, кель, пори, щавель; далі піде цибуля димка, редька, редькиця, салата, морква, рабарбар шпараги, горох телефон. Після цієї зеленини першого, появляється петрушка, шпарагова фасоль, огирки, помідори, рання капуста, кукурудза цукрова,

Шпінак.

каляфіори, паприка, перець, кавуни, мільони і так аж до осені.

Хто хоче мати цю зеленину на продаж ціле літо, та й самому мати для кухні і для дітей, мусить її висадити чи посіяти. Звичайно як засада найбільшу ціну має рання зеленина, тому багато її починають плекати ще в інспектах (помідори, капуста, каляфіори) решта вдається і без інспектів, лише мусить бути посіяна на добре угноєній компостом землі, та на соняшному місці. Городовину треба старанно полоти, сапери, підгортати та підливати.

Багато господинь вже деяку ранню городовину посіали (петрушку, моркву, цибулю і інш.) але ще більша половина остала сіяти. Тому коротенько подам про головні вимоги деякої зеленини що до її плекання:

Рабарбар — сіється з насіння в квітні, або спроваджується флянці. Любить до-

брий, теплий і вогкий ґрунт та сонце. Насіння краще є висіяти в розсаднику а по кількох тижнях пересадити на 30 см. віддалі а в осені пересадити на старе місце півтора цмтра один від одного в квадрат. Рабарбар є багатолітний. Ціна на нього добра.

Салата — росте на угноєній, твердій (збитій) землі, досить вогкій. Висіане насіння кільчить на 5—10 дні. Хто не посіяв в розсаднику, то можна тепер просто в ґрунт. Як зійде, густі рослини пересаджують рідше. Салата росте у всякому положенню місця і цілий рік.

Шпінак — росте на всякому положенню і всякому ґрунті лише рік перед тим погноєному. Всівають його, звичайно або перед іншою зелениною, або після неї. Висівають просто на грядки або рано на весні, або в осені і тоді він зимує в ґрунті. Збут добрий.

Помідори — положення соняшне, затишне, ґрунт теплий досить погноєний рік перед тим. Висаджується в ґрунт з інспекту

Шпараги.

в половині мая (в ц. р. в кінці квітня). Віддалі, рослини 70×70 см. Рослину прив'язують до паликів, пасинкують нижші бічні гони, добре підгортають та зпущують землю. В серпні обриваємо верхшки.

Шпараги — місце соняшне, тепле і затишне. ґрунт добрий, глибоко пропускальний, що року угноюваний. Висівається рано на весні на грядки в рядах на 30 см. один ряд від другого. Як рослини зійдуть (за 25 днів), пересадити їх на 15 см одна від другої. На весні другого року пересадити в рядах на 1 метр корч від корча. (Далі буде).

УПРАВА ЗЕМЛІ ПІД ДЕРЕВА.

Земля, на якій овочеві дерева мають добре рости і давати високий збір, мусить бути дуже добре, можливо, глибоко справлена, вичищена з бур'янів і добре огороджена. Оним словом, мусить виглядати як добра грядка під ярину. Віймок становлять сади на сіножатях, пасовищах і т. п. де земля лише під деревами є так управлена.

Для переведення глибокої управи землі, належить виконати так звану регулівку, т. є перекопати на два або й три штихи глибоко цілу площу, призначену під сад. Регулівка може бути звичайна т. є така, при якій верхня земля приходить під спід а спідня на верх, або „через другий рів“, при яким то способі верхня земля остає на верху а спідня на споді. Звичайно, переводиться вже нині лише цей останній спосіб регулівки.

Так зрегульована земля дає найкращі висліди зарізно в садівництві як і в городництві. Роботу цю виконується звичайно в осени, щоби через зиму земля перемерзла і осілася. Коли не можна перевести регулівки, треба конче поле під сад в осени глибоко перекопати або переорати.

ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЬ НА ДЕРЕВА.

На так зрегульованій землі витичуємо місця де мають бути викопані ями і засаджені щепи. Є це справа великої ваги, бо лихо розміщені дерева не можуть добре розвиватися ані приносити користи. Як до цього братися? Виміряємо вздовж і впоперек метром відносну площу і виміри запишемо. Відтак візьмемо собі аркуш краткованого паперу і нарисуємо на ній олівцем виміряну щойно площу. В нас одна кратка на папері буде означати 1 м² в дійсності. Колиб плян на аркуші не змістився, то возьмемо одну кратку за 2 м² в дійсності. А колиб і те не помогло, зліпимо два

транспорт,у, приходить пізно, тому для промислових садів не надається. — Дерево росте сильно в молодости, а слабше — коли починає добре родити. Витривале на приморозки та шкідники. Дичка та форма як вище.

5. **Бігнера**, німецького походження. V. тиждень дозрівання. В різних околицях має різні назви. Ово ч дуже великий, не рівномірно збудований, ясно-червоний з численними, більшими цятками. Першорядний між ясно-овочевими пізними сортами. Як столовий, мусить на дереві зовсім дозріти, натомість до конзерв треба зривати скорше. На ринку найвищі ціни. Дерево росте сильно, просто; дуже добре надається для доріг, не гмує і доживає до пізньої старости. Скоро родить, пізно цвіте і тому певний урожай. Вади не знані. Форма як вище.

ВИШНІ.

1. **Королівська амарія**, французький сорт. III. тиждень дозрівання. Ово ч округлий, більш широкий як високий, ясно-червоний, блискучий, при дозріванню темнаво-червоний. Під цією назвою є більше під-сортів, які мало чим різняться. Всі вони дуже пошуквані і як перші вишні до ріжного ужитку мають добрий збут. Мякуш м'який, тому не пізно зривати. Дерево росте доволі сильно, творить добру корону, якої гила з часом звисає, не вибагливе на ґрунт навіть в легшім піску ще добре родить. Форма як для вишень взагалі, найкраще відповідає півпень і корч. Відповідно до того щепиться їх на дичці дикої вишні (антипці).

2. **Королева Гортензія**, бельгійський або французький понад 60-літній сорт. III—IV. тиж. доз. Ово ч дуже великий, завжди не рівномірно оформлений, скісний, продовгастий, з не рівними поздовжними половинами, прозоро-

червоний на кінцях хвостиків маленькі листочки. Це правдива королева вишень, так що до величини як і смаку, однак не зносить довшого транспорту. Надається також до промислових садів, де періодика є на місці. Дерево в молодості росте доволі добре і просто, відтак гілля зачинає звисати і це особливо тоді, коли нащепити його на звичайній підкладці вишневої або на дикій вишні (антисіці). Натомість нащеплена на дикій черешні, остає ціле життя з простим в тору гіллям. Однак з практичного боку краще є щепити її на дикій вишні, бо лише тоді дає найбільший збір. Тут власне належить шукати причини неплодності цього сорта, коли він росте на добрій землі.

3. **Остайська вишня**, німецького або еспанського походження. IV. тиждень дозрівання. Овоц великий, в дозрілому темно-брунатно-червоний, м'якуш м'який та сочистий. Зі всіх вишень має найбільший попит, передовсім до виробу соків, які стоять нарівні з малиновими. На дереві тримається довго, бо має ту добру прикмету, що овоцї на одному дереві дозрівають поступово. Дерево росте на всіх підкладах і у всіх формах дуже добре і добре від молодости родить. Звисаючі мов берези гілля корони, просвітлюється вже навіть зараз по зборі чим приготовляється краший збір на слідуючий рік. Можна окрім щеплення з дикій вишні розмножувати цей сорт також з виростків з коріння, однак брати ці відростки лише з добре родючих дерев.

4. **Великий Гобет**, (IV. тиждень); мабуть французького походження, понад 200 літ знаний і під кількома назвами сорт. Овоц великий, плоский, трохи не рівномірно оформлений, в поперецім перекою кантовий, зверху блискучий, прозорий, ясно-червоний з численними, ясними пятнами. Характеристичний короткий хвостик. Першорядний

до періодики; до спожиття в свіжій стані за квасний. Тому що пізний, осягає на ринку високу ціну. Зносить довгий транспорт. Богато сортів тої назви є лише подібними але не правдивими Гобетами, а тим самим не родючими. Замовлюючи в шкільках, треба виразно зажадати добре родючих Гобетів. Це відноситься рівнож і до Остайських вишень. Дерево творить вже в першій році по защепленню бічні гони, так що можна з них утворити доволі привабливу корону. Ріст сильний, простий — мимо родючости гілля не звисає. Молоді гони і хвостики листя червоні а часом брунатні; очка при листю відстають. Що до землі, не вибагливий.

5. **Лутівка**, німецького походження, більш ніж 100-літній сорт. V. і VI. тиждень (липень). Овоц великий округлий, троха сплюснений, в поздовжнім перекою не рівні половинки, темно-брунатно-червоний, в дозріванню зовсім темний, найкращий сорт тому дуже поширений; зносить далекий транспорт, служить до вибору компотів, джемів і соків. Дерево, дуже родюче у всіх формах; в молодости росте дуже добре, однак, як починає родити, ослаблюється. Однорічні гони в горішній третині зав'язують цвіт і тому щоби до цього не допустити, в шкільці і два до три літа на сталім місці, треба огу третину притинати, в противнім случаю воно ослаблюється. Однаково воно родить, защеплене на черешні чи на дикій вишні. На першій жие довше. Дуже добре росте в тіні на стінах до сходу, заходу а навіть і півночі. Взгалі вона родить найкраще в затінку. На повнім сонці овоцї трікї. Вимоги до землі великі. В останніх часах стрічається рівно багато підсортів цієї назви, але не гірші. Зразів не брати з горішньої частини однорічних гонів, бо замість галузя виростають цвітї, і ціла робота піде на марно.

ЧЕРЕШНІ ЧИ МОРЕЛІ?

Під таким заголовком в ч. 3 „Практичного Садівництва“ (див. Укр. Пасічник, ч. 4). Інж. Гнатовський пропагує садження ранніх черешень замість морель на нашій теплій Поділлі. Інж. Гнатовський годиться з думкою проф. Бжезінського, який доказує, що мореля коротко живе і терпить від морозів. На мою думку, пропагувати садження на велику скалю черешень і то самих найвчасніших, на нашій теплій Поділлі, вважаю за ризикове. Черешні мимо цього, що їх так захвалює проф. Бжезінський, дістають у повній дозрілості внутрі білі коротенькі хробачки і зовсім не надаються до їди. Треба випробувати, які сорти є зовсім певно вільні від них, цього не зробить заліщицький держ. заклад садівничий, лиш поодинокі садоводи у себе.

В Заліщицькій повіті є села, як Блищанка, Шутроминці, Устечко, Лятач, Сверхківці і інші, де росте сила черешень дико, а тим самим може рости багато щеплених і то першорядних сортів.

Що до відпорності на хробачки внутрі черешень, то я переводжу від 5 літ проби і лише сорта: „Рожева серцева“ і „Велика Наполеона“ є певно вільні від них, знова цього не можу сказати про „Найвчаснішу з Мархії“ і „Кобурку“. Взагалі овочі солодких сортів є податливі на інвазію у повнім дозріванню, на недостиглих хробаків ніколи немає. У виборі сортів перше, про це, треба пам'ятати. Не кажу я цим, що черешень не треба садити, противно кожний повинен мати для себе що найменше по три дерева найвчаснішої, середньо вчасної і пізно дозріваючої черешні.

Черешня росте навіть на таких сухих нежитках-збочах, де інше овочеве дерево рости не буде, лиш під ґрунт, мусить мати вапно.

Цілком, що іншого мореля; вона потребує догляду, плекання.

Посадити і лишити, щоби сама росла, шкода заходу. Нікому хто не знає і не хоче вперед навчитися, як плекати морелі, садити їх не раджу. Посадити з надією, що якось то буде, вважаю за річ найгіршу, бо опісля розчарування і нарікання на всіх і вся. Менший морелевий сад, як слід проваджений дасть більше, як великий опущений.

Про довговічність морелі, скажу лишень, що у моїм саді, була мореля посаджена в р. 1869., дочекала до року 1927., то є 58 літ, перебула війну, обгризена московськими кіньми, подіравлена мадярськими кулями і щойно буря звалила її з тягаром 3 кв. овочів. Мо-

реля карлова може рости певно 25 літ, залежить на чім щеплена. Зразком старого морелевого саду, є сад власність гр. кат. церкви в Заліщиках, котрий по всіх перешкодах під час війни, ще родить, мимо певного занедбання.

Розуміється, що у довговічності, мореля не може, рівнатися прим. яблінці.

Що до морель, у Заліщицькій державнім садівничім заведенню, то там взагалі нема нічого довголітнього. Доти не сповнить він своїх завдань, поки над ним, не будуть вести контролю громадянські чинники, а посади в нім, не будуть люкративними синекурами.

На одно однак, мушу звернути увагу, іменно, на продукцію сливок. Багато місць над річками, де знаменито удаються сливки, стоїть даром.

Зима в р. 1928/29. винищила майже 2/3 сливок, решту обпала щитівка і нині є ледви 1/10 часть передвоєнного стану дерев. Сливки мають добрий збут, а навіть з браку збуту, можна легким способом переробити на сушеню і повила, котрі є дуже добрим середником поживи.

Вважаю за конечну річ пропагувати садження сливок, звичайних угорок або угорок італійських. Сливки садяться густіше 5—6 м., не потребує багато плекання, родить у відповіднім місці, добре, як не що року, то певно, через другий рік.

Знова ту зверну увагу, що декотрі, особливо молоді садоводи, роблять похибки, купуючи по шкілках ренгльоти Уляна чи Алтана, делікатні сливки Кірка, Лювенка і т. д. З продукцією делікатних сливок треба бути дуже обережним, бо вони є нестійкі на мороз, а збут їх не все певний.

Ціна хоть висока, при непевнім збуті, може бути стратою.

Шимон Домарецький, Береховиця В.

ЗАМІТКА, ЯК ПЕРЕСАДИТИ СТАРЕ ДЕРЕВО.

В часописі С. Г. писалося як пересадити старе дерево, там подано, що дерево найкраще пізно в осені або в зимі обкопати і перенести на нове місце. Яроблю інакше. Спочатку на весні я обкопую дерево і грубі коріння обтинаю. Потім знова засипаю рів; за рік ці обтіяні конарі пустять багато дрібненьких корінців, і тоді я дерево пересаджую як звичайне 3—4-літне і воно приймається дуже добре.

ЦІНИ ПРЯДИВА.

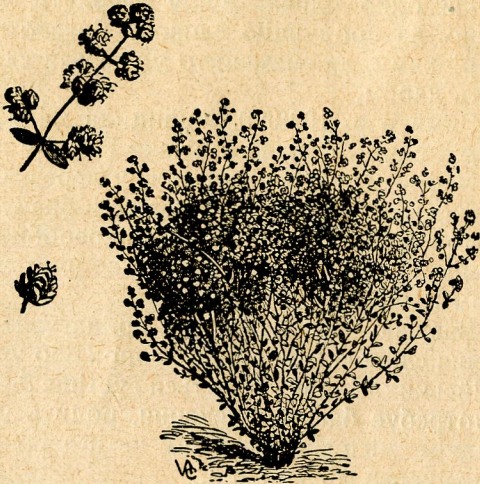
Ціни за 100 кг. льоко вагон Львів:
Коноплі чесані I сорт. 150—155 зол.
„ II сорт. 130—135 зол.
Коноплі сирові I — 105—110 зол.
„ II — 80—85.

Т. Панич.

МАЙРАН.

(*Origanum majorana* L.).

Рослина однорічна, 30—50 см. висока. Било 4-кантове, сподом здеревіле, верхом сочисте, розгалужене. Листя безспиникове, напротилежне, яйцеватої або еліптичної форми, цілокрає або незначно повитинане, сірозелене, покриті нижнім пушком, мов аксамитом. Цвіти білі або рожеві, зібрані в головкуваті грозна на кінцях біла і галузок. Ціла рослина має приємний ароматичний запах, що його надає етеричний олієць.

Цвите від червня до серпня.

Походить з північної Африки де росте дико. У нас також добре вдається. Вимагає легкої, сипкої, багатої в поживу землі і досоняшного теплого місця, причім зносить стаєнний гній.

Сіємо в кітні, рядками у відступах на 20 см. на 1 ар 2 грами насіння змішаного на половину з сухим піском, що дасть нам біля 1500 рослин. Плекання вимагає чистого удержування культури і сапаня.

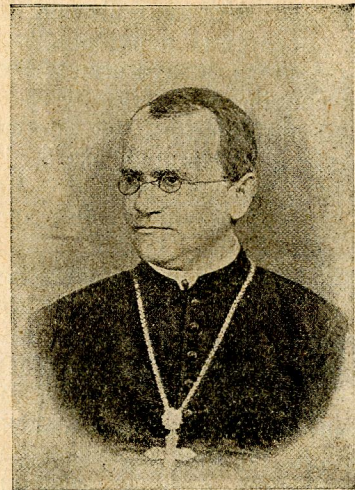
В лічниці і промислі вживають зілля і листя. До збору приступаємо коли появився цвіт. Жнемо 5—10 см. над землею і сушимо на продувах в тіні, розкладаючи можливо тонко, щоб товар задержав якнайбільше зелену краску. З більшої частини сухого зілля счимуємо листя, бо його потрібно більше, і переходуємо в щільних посудинах, або бодай в цілком сухому місці, бо на вохкості навіть воздушній, тратить аромат і краску. Стерня по першому зборі дуже скоро відростає і коли на ній появився цвіт, приступаємо до другого збору. На добрій землі і при старанному плеканні, рослина може дати ще третій збір. Останній збір микаємо, перед сушенням відкидаємо безлисту спідню часть бил, а з рештою поступимо як при першому зборі. Біля 20% су-

хого зілля треба повязати в жмені, вагою — якщо можливо — по 10 дкг. — Більші партії товару можна скорше продати, зогляду на дешевший перевіз. Ціни дуже змінюються, часто на 50% в гору або в долину, тому наперед нічого не дасться покомбінувати. Середньо нотовано в останніх роках такі ціни: зілля люзом 70—85 зол., вязане 85—100 зол. чисте листя 170—230 зол. за 100 кг. Один морг видає 1000—1200 кг. зілля, або 600—800 кг. листя. — Майран має велике примінення в лічниці, та ще більше в кухонному і рибному промислі.

ХТО ТАКИЙ ГР. МЕНДЕЛЬ І ЩО ВІН ДАВ ДЛЯ НАУКИ

(З нагоди 50 літ його смерті).

Григорій Мендель, народився в Чехах на Моравії. Цей вчений природник дав світові закони про діличність-спадковість у рослин і звірят. Він дослідив, що коли заплити прим. горох білоцвітій з го-

рохом червоноцвітій, то мішанці, що вийдуть з того заплиття будуть пропорційно поділені між собою. Четверта часть буде білих, $\frac{1}{2}$ рожевих, а $\frac{1}{4}$ червоних. Коли ці окремі групи сіяти далі, то червоні дадуть чисті червоні; білі дадуть — чисті білі а рожеві знова поділяться $\frac{1}{4}$ чевр., $\frac{1}{2}$ рожеві а $\frac{1}{4}$ білих і т. д. Мендель дослідив докладно які від цього схрещування повстануть осібники, мішанці-бастарди а рівнож як можна вивести нову расу чи рід.

Закони ці примінують тепер і на звірятах, курах, бжоллах і т. д. Хто знає закони цієї спадковости, той легко може зрозуміти, що батьки передають свої властивості на дітей і в якій мірі, та кількості. Цей закон ми примінуємо сьогодні в молочарстві, в городництві, в садівництві, в пасічництві і т. д. Закон цей називається Менделізмус.

В день 50-их роковин з дня смерті Гр. Менделя, українські хлібороби вшановують пам'ять великого вченого цієї згадкою.

Др. М. Холєвчук.

XXII. Загальні Збори „Маслосоюзу”

Вже увійшло у звичай, що в місяці березні відбувається оцінка цілорічної праці „Маслосоюзу” і „Сільського Господаря”, то є установ, які від ряду літ себе в праці взаємно підпомагають з великою користю для членів в тих об'єднаних установах.

Загальні Збори „Маслосоюзу” відбулися дня 28. березня 1934 р. у Львові у власній домівці при вул. Бартоша Гловацького ч. 23. під проводом голови Надзірної Ради „Маслосоюзу” сенатора інж. **Юліяна Павликовського** та членами Президії „Маслосоюзу” о. **К. Петрушевича** і д-ра **М. Рибак**. — На секретаря Загальних Зборів покликано дир. Шумського з Боднарова. В Загальних Зборах „Маслосоюзу” взяло участь 62 делегатів молочарських кооператив та 19 осіб, як гості і представники преси.

Провідник Загальних Зборів представив присутним господарське положення краю та вказав на правильну працю молочарської кооперативної в „Маслосоюзі”. Ця праця не є виключною для одної ділянки, вона підносить дохідність сільського господарства, а тим самим парця молочарської кооперативної веде до піднесення сільсько-господарської культури нашого села.

Провідник згадав і тих молочарських співробітників, яким вже не судилося бачити вислідів минулорічної праці „Маслосоюзу”, а саме, Р. Романова, голову Надзірної Ради Районової Молочарні в Глинянах, Василя Луцького, співробітника „Маслосоюза” та незвичайно діяльного члена Управ інших освітніх і кооперативних установ та Івана Кіфяка, яких пам'ять вшанували присутні повстанням з місць.

З черги здавали звітومлення з праці дир. інж. **А. Палій** і дир. **А. Мудрик**; від Контрольної Комісії п. **Федір Глум**, а від Ревізійного Союзу Українських Кооператив інж. **Зибенко**, який на основі докладної діяльності „Маслосоюзу” ствердив, що праця „Маслосоюзу” була правильна і для молочарської кооперативної успішна.

Звітумлення з праці „Маслосоюзу” і рахункові замкнення за 1933 рік поміщені в 3 ч. часопису „Кооперативне Молочарство”, а перебіг Загальних Зборів „Маслосоюзу” описаний в 4 ч. часопису „Кооперативне Молочарство”. — Ці звітумлення будуть обов'язково передані до відома членам Районових Молочарень на окремих сходах. — Кожна організація може лише тоді успішно розвиватися, коли має свідомих членів. Члени Районових Молочарень мусять бути докладно познайомлені з добрими і лихими сторонами організації на те, щоби організацію чимраз більше удосконалювати та усувати з неї все те, що веде до ослаблення кооперативної організації.

Праця „Маслосоюзу” була в першому півроці 1933 р. дуже важка. Умови праці „Маслосоюзу” покращали дещо в другій половині звітowego року, коли настало до певної міри успокоєння господарських відносин між державами. — Можливість ви-

возу масла в другій половині 1933 року спинила дальший спадок цін масла.

Спадок цін масла відбивається між іншим некорисно на продукцію. — Члени знеохочуються, не доставляють до молочарні молока, як що до цього не змушують їх обставини. В таких випадках мають поле до попису ті, яким молочарська організація не на руку, як приватні покупці. Вони відтягають доставців від кооперативної організації, запевнюючи їх, що лише вони платять найліпші ціни. Це найкращий час для всякого рода особистих поррахунків недоволення або ображених одиниць, які для цього, щоби поставити на своїм не вагаються довести до руйни організацію, щоби лише пімститися на тих, з якими з тих чи інших причин не можуть погодитися.

Це явище загальне та сміло можемо сказати, що воно у нас в далеко меншій мірі виступає як в ін. організаціях. Наприклад, коли спадок продукції масла в інших молочарських Союзах в Польщі в 1932 році виносив від 16 до 36.33% то в „Маслосоюзі” цей спадок був лише 11.85%.

У звітвому році доставлено до „Маслосоюзу” 2,073.732.09 кг. масла, в 1932 р. 2,140.401.64 кг. то значить, що в наслідок некорисних умов в 1933 році прийшло в дальшому до спадку продукції в кількості 66.669.55 кг. масла або 3.11%. — Нас цікавить, чи в інших молочарських Союзах був також спадок продукції, та в якій мірі. — Про це напишемо, як будуть оголошені відповідні дані інших Союзів.

На Загальних Зборах „Маслосоюзу” стверджено, що ті Районові Молочарні, які працювали згідно з наміченим пляном і по вказівкам „Маслосоюзу” вдовольнили своїх членів; натомість там, де ці напрямні легковажено, були менші чи більші невдачі. Більшість масла збув „Маслосоюз” в краю. — За кордон вивезено лише 163.332 кг. масла (в 1932 р. лише 96.696 кг.) все таки 69.30% більше як в попередньому звітвому році.

„Маслосоюз” старався збувати молоко в переробленому стані. Для тої цілі побудовано відповідно молочарню у Львові, Стрию, а в майбутньому також в Станиславові. Всього молока доставлено до Союзу 2,847.662 лт.

Для внутрішньої продажі масла і молока має „Маслосоюз” 35 крамниць, з яких 8 прибуло у звітвому році. У веденню крамниць в Луцьку і Рівному робить адміністраційна влада „Маслосоюзові” перепони, що не є без шкоди для тамошнього селянського населення. Та ми віримо, що солідна і корисна праця „Маслосоюзу” скорше чи пізніше буде і там признана. І чим скорше це станеться, тим скорше приїде там до піднесення хліборобської культури.

Поза маслом і молоком збув „Маслосоюз” у звітвому році 156.005 кг. різних сирів, то є о 107.294

кг. більше як в 1932 р. та 18.842 кг. бриндзі о 6.111 кг. більше як в минулому звітному році.

З цього бачимо, що помимо тяжких умов праці „Маслосоюз“ не захитався, противно свої збутові ділянки поширив.

У звітному році започаткував „Маслосоюз“ збут битої птиці. Для тої ціли уладив відповідно птахомясарню. Цю працю веде „Маслосоюз“ подібно як і молочарську в тісному порозумінню з Т-вом „Сільський Господар“. — „Маслосоюз не має наміру лише збувати птицю своїх членів, але рівночасно дбає, щоби члени плекали таку птицю і таким способом, який запевнює найбільших дохід. Ця праця ведеться в порозумінню з „Маслосоюзом“ в птахівничих секціях при кружках „Сільського Господаря“.

„Маслосоюз“ замкнув діловий рік з надвишкою 2.958.03 зол. при загальному торзі на квоту 7,071.641.93 зол. — З цього бачимо, що завданням „Маслосоюзу“, як кооперативної установи, не є робити великі зиски, лише дати як найбільші користи своїм членам. Власних фондів мав „Маслосоюз“ 490.126.17 зол., чужих 624.667.47 зол., відношення одних до других було як 1 : 1.27.

В дискусії над звідомленням промовляло 22 представників Районових Молочарень та директор Ревізійного Союзу Українських Кооператив п. посол Остап Луцький, який звернув увагу на небажане в молочарській кооперації явище, а саме, що молочарні, які успішно працювали, по якомусь часі захи-

туються і противно слабші молочарні вибиваються на перше місце. Тому бесідник звернув увагу на освідомлюючи працю над членами. Присвятити пильну увагу годівельній господарці. Старатися о поширення управи наших рослин, та забезпечити ситні паші. В тому необхідна тісна співпраця з Т-вом „Сільський Господар“. Належить беречи, щоби провід молочарських кооператив був чесний, а технічна праця в руках добрих фахівців.

Прочі бесідники говорили про конечність, поглиблення організаційної праці, освідомлення членів, протиділення ширенню неправдивих і шкідливих вістей деякою пресою, про раціональну годівлю, контролю молочности, заінтересування цими справами жіноцтва, про конечність співпраці з Т-вом „Сільський Господар“ та поширювання господарських ча-сописів.

Присвячено також більшу увагу творенню фонду на потреби молочарської кооперації, льоуючи їх в Центробанку, та належите вивінування „Маслосоюзу“ у власні фонди.

На місце уступаючих членів Надзірної Ради вибрано о. Петрушевича, д-ра Рибак, дир. Ковалю, а заступниками кооп. Мокрія і дир. Сеницю.

Загальні Збори „Маслосоюзу“ закінчилися о 6 годині вечером. — Багато делегатів залишилося на слідуючий день на Загальні Збори „Сільського Господаря“, на яких продовжувалася дискусія над справами, які спільно ведуть обі установи.

ЗАПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Ч. 41. Що коли сіяти.

Найперше, як тільки земля скрушіє, сіється овес, яра пшениця, трави, буркуні. По сіви ячменю, стручкових, в час появи листя у дерев. До кінця квітня мусимо закінчити посів гороху, сої конюшини, страделі, соняшника, мішанок на пашу, лубіну; з 15. мая починаємо садити фасолю, еспарзету, люцерну, а далі огірки, кавуни, гарбузи і т. д. Найпізніше сіється гречка, гирчиця, а ріпак озимий аж в липні. Мішанки — ціле літо. Ці терміни кожний господар може собі запам'ятати найкраще по цвітові дерев і рослин в своїй місцевості. Це т. зв. календар цвітіння рослин, по якому легко провадити висів тих чи інших полевих культур. Додержуватися треба термінів посіву тому, що кожна рослина не при однаковій температурі кільчить, насіння може пошкодитися, також посіяна не в час — буває нападена шкідниками і хробаками. Приміром пізно висіяний горох все нападає муха і горох вийде хро-

бачливий. На ранній вона не нападає, бо ще не має її як стручки завязуються. Теж саме з вівсом. Рано посіяний — дає більший врожай зерна, пізно — зерна мало хоч і солома буває буйна. Лубін пізно посіяний — не дозріває в час. Фасоля рано висаджена зігніє, або примерзне. Гарбузи зігниють (насіння) і т. д. На пізну пшеницю яру більше нападає ржа і т. д.

Ч. 42. Як направити лиху озимину.

В цьому році у нас озимина вийшла дуже лиха, особливо жито. Озимину виїли миші, випріла, а по части пропала від сніжної плісні. Як то направити? — Рідку пшеницю треба підсилити салітраком до 40—50 кг. на морг. Висіяти по верху рослини і зо два рази легко заволочити. Що до жита, то треба в нього всіяти конче сераделю, конюшину, або й лубін, де цього не зроблено. Чехи в рідке жито висівають ячмінь а по зборі і вимолоченню відділяють насіння ячменю на віялці і трієрі, однак не дуже за-

хвалюють цей підсів, вони більше дають уваги підсиленню озимини штучними погноями та боронуванню і валкуванню озимини.

Ч. 43. Як направити випріту конюшину?

Ми вже подавали, що рідку конюшину можна ще направити підсівом під борону рейграсу італійського, конюшини інкарнатки, люцерни хмелевої. Все це є рослини однорічні і однопокосові (крім рейграсу).

Ч. 44. Як і чим нищити ворон?

На моє поле занаділись ворони з панського лісу, визбирують мені все зерно, вбивають ворон чи повидирати гнізда заборосяють та й не має чим. Що порадити робити? — Ворон можете легко потроїти, коли купите в аптеці зерна пшениці затроєні арсеніком. (Просіть, щоб Вам дали пшеницю нефарбовану). Лише пам'ятайте, що кури цією пшеницею теж можуть потроїтися. —

Ч. 45. Кому дають допомогу збіжам і бараболею.

В попередньому числі С. Г. ми в різному подали, що уряд задумує видавати збіжжя і бараболу на весну. Отож видає але лише станіславівський воєвода обіцяв Гуцулам таку допомогу.

Инж.-агр. А. Романенко.

Супертомасина

Наші господарі знають уже, що **супертомасина** є фосфоровим погноєм. Однак супертомасина є погноєм новим, з яким господарі не є добре ознайомлені бо мало його вживали для погноювання ґрунту.

Правда, у весняному сезоні 1933 року в багатьох повітах краю наше Товариство „Сільський Господар“ заклало досить польових досвідів зі супертомасиною, але ці досвіди були показові (демонстраційні). На підставі таких досвідів можливо тільки на око давати оцінку погною. Практичне значіння для господаря мають лишень точні польові досвіди, коли то врожай збирається, важиться.

У весняному сезоні 1934 року буде закладено 310 польових досвідів у різних повітах краю, а саме в тих, де працюють агрономи. З цих досвідів — 31 має бути точних, з підрахунком врожаю. Досвіди ці будуть переводитись з трьох погноїв, а саме: з азотовим, потасовим і фосфоровим. Фосфоровим погноєм буде **супертомасина**. Отже десь на осінь будемо мати висліди з цих досвідів, на

Ч. 46. Як плекати траву на насіння?

— Насіння трав є дороге, тому Ваша думка продукувати траву на насіння є добра, але вона є тяжка до переведення. Під траву треба поле мати добре очищене від бур'янів, насіння мусите купити в солідній фірмі і чисте. По заволочченню поля висіваєте траву (в тиху погоду і з піском). Після посіву пройдіть валком, щоб насіння притолочити до землі. Коли валка не маєте, то після висіву задрапачуйте поле. Траву добре сіяти перед дощем. Як трава зійде і підросте, треба її виполоти від бур'янів. Не спізнюватися з косовицею.

Ч. 47. Хочу плекати голуби.

Маю охоту завести собі голубів таких, щоб були великі і надалались на мясо. Які поради і де їх набути?

— Голуби на ужиток найкращі це **моравські пштриси**, або **рісі польські**, або **великани польські**, це є найбільші голуби, які плекають спеціально на мясо. В дальших числах С. Г. будемо про голубів писати. Цікаво булоб, щоб для цього знайшовся наш годівельник голубів який би час від часу ці справи реферував. Де дістати цих голубів, зверніться до п. редактора Маурица Трибульського, Варшава, Коперника 20.

підставі яких можливо буде дати порівнювальну оцінку щодо ділання цих погноїв, а між ними й супертомасини.

Але вже в цьому весняному сезоні не один господар хотів би знати чого можливо чекати від погноювання супертомасиною.

Отже не зайвим буде подати до відома наших господарів висліди з точних досвідів, що були переведені в 1933 році зі супертомасиною різними польськими організаціями та досвідними закладами. Висліди з цих досвідів опрацювали проф. др. Маріян Гурський і проф. др. Фелікс Терліковський та видрукували їх в ч. 8 „Газети Рільничої“ з р. 1934.

Досвіди переводились так: поле загально погноювалось азотовим і потасовим погноєм, а потім, на так погноєному полі, вимірювалось окремі рівні парцельки й на одній з них висівалось томасину, на другій — суперфосфат, а на третій — супертомасину. Потім такі парцельки засівалось якоюсь одною рослиною, а саме: цукровими буряками, пашними буряками чи ячменем.

Кожного фосфорового погною висіває

лось з таким розрахунком, щоби вони мали однакову кількість фосфорової кислоти, яку може використати рослина.

Висліди з тих досвідів є такі:

Буряки цукрові:

Середня надвишка врожаю з 79 польових досвідів:

а. на томасині	15.8 метр. сотн. з гектара
б. на суперфосфаті . .	20.4 „ „ „ „
в. на супертомасині . .	21.6 „ „ „ „

Буряки пашні:

Середня надвишка врожаю з 39 польових досвідів:

а. на томасині	37.38 метр. сотн. з гектара
б. на суперфосфаті . .	38.96 „ „ „ „
в. на супертомасині . .	41.22 „ „ „ „

Ячмінь:

Середня надвишка з 32 польових досвідів:

	Зерна з гект.	Соломи з гект.
а. на томасині	2.2 метр. сотн.	2.2 метр. сотн.
б. на суперфосфаті . .	2.4 „ „	2.6 „ „
в. на супертомасині . .	3.1 „ „	3.15 „ „

З цих вислідів видно, що:

Супертомасина заняла перше місце

Суперфосфат заняв друге місце

Томасина заняла третє місце.

Роман Коцик.

КРИТИЧНІ ГОЛОСИ ПРО ДОРОЖНЕЧУ ЦУКРУ, КОТРА НЕ ЛИШЕ ГАЛЬМУЄ, АЛЕ І НИЩИТЬ САДІВНИЦТВО.

В місячнику „Пшегльонд Огороднічі“ ч. 1—2, інж. Вінцент Токарж пише статтю, котра є на стільки цікава, що варта нашим читачам, хоть в частині з нею запізнатися.

Спинюючись на дорожнечі цукру, висказує причини її, іменно, 1 кг. нашого цукру коштує в Лондоні 18 гр., а в нас 1.75 зол. На це складаються: демпінговий експорт, котрий є нічим узасаднений, величезні платні для численних директорів, членів рад надзірних, дорадників технічних і правних, утримання картелю і врешті податки і суспільні обезпечення, роблять цукор зовсім недоступним для широких мас населення.

Цукор є конечний для розвою садівництва, хотьби з того взгляду, що більшість наших овочів годі законсервувати без цукру. Виріб овочевих вин є неможливий без цукру. В р. 1926. була можлива ціна вишень для перерібки, в протягу 6 літ, ціна вишень впала до 10—15 гр. за кг. а ціна черешень, які споживають лиш сирими, тримаються на поземі 1—2 зол.

Ясно, що причина — дорожнеча цукру. Знова

чимраз більше імпортується полудневих овочів, котрі сами собою є солодші від наших і виходить, що вивозиться готовий цукор, за безцін, зі шкодою для краю, а привозиться заграничний цукор змішаний з водою у полудневих овочах, по високих цінах.

На поплатність садівництва впливає не лише продаж першорядних десерових овочів, але також перерібка менше вартісних.

Власне тому Каліфорнія має так розвинене садівництво, що там нічого не пропадає. У нас на перешкоді перерібки овочів стоїть дорогий цукор.

П. інж. В. Токарж апелює, щоби держава раз перестала толерувати диктатуру цукрового картелю і страшно високих цін, пенсій директорів, членів рад, бо вони є галапасами, на нужді мільйонів населення.

Ми також вповні долучуємося до твердого голу п. В. Токаржа.

НОВІ КНИЖКИ

Інж.-Агрон. Автін Романенко: ЯК УПРАВЛЯТИ Й УГНОЮВАТИ НАШІ ҐРУНТИ. Львів, 1934. Ціна 50 сотиків.

Перед нами чепурна книжочка, якраз на час. Звичайно про штучні погної, наш селянин має мрачне поняття. Видить, що у дворі сіють „мончку“, але як, коли, чому, пощо її сіяти, ніяк не знає. Усі дотеперішні летючки і брошурки, видані в цілі реклами цього, або іншого штучного навозу, перечуть одна другій, вихвалюючи під небеса, лиш свій продукт. Розуміється, що прим. брошушка інж. Леона Роневіча не могла ніяк сповнити свого завдання.

Інж. Агрон. Романенко зібрав коротко усе найкраще для середнього хлібороба і треба признати, вдалося це йому, показав себе знаменитим популяризатором. Багато місця присвятив шан. автор обірникові, що у наших обставинах властиво є одиноким угноєнням, бо штучні навози задля їх дорожнечі, майже недоступні. Трохи замало присвятив уваги компостови і ґноївці, їх по селах зовсім не доцінюють а навіть про їх вартість не знають. Те саме можна сказати про попіл деревний.

Книжочка написана зймаючо, повинна знайти ся в руках кожного грамотного селянина. Прямо є необхідна для кожної кооперативи і кружка „С. Г.“ та усіх, що цікавляться хоть трохи управою рілі і навоженням.

Роман Коцик.

ВИПРАВТЕ ДРУКАРСЬКУ ПОМИЛКУ.

В книжці інж. А. Романенка — „Про погної“, — на стор. 83, рядок 10 низу.

Надруковано: Ґною обірнику (раз на 3 роки) на ґрунтах: легких 16 гр., тяжких 24 гр.

Має бути: 16 кілограмів, 24 кілограми.

Присилайте передплату!

ЗДЕРЖАЛИ ПОДАТКОВІ ЕКЗЕКУЦІЇ НА СЕЛІ

Як повідомляють з Варшави, скарбова влада здержала на 14 днів податкові екзекуції на селі згідно з новими екзекуційними приписами. Припинення ліцитацій має на меті не робити перепон хліборобам у весняних роботах.

Південне Поділля. Весна цього року вчасна. Березиль до 25. гарний, опісля східні вітри з морозом — 5° Ц до 9. IV. Роботи весняні в поли, розпочалися в березні. Озимина вийшла гарна, хоть місцями багато виїли миши. Зимні вітри доволі шкодять.

Квітнення овочевих дерев спинив мороз. Завязків дуже багато, як буде тепла погода а вохкий травень, е вигляди на врожай.

Роман Коцик.

Звідомлення з праці Краєвого Госп. Т-ва „Сільський Господар“ за 1933 р.

I. Загальне господарське положення.

Загальне господарське положення на терені, на якому працює Краєве Господарське Товариство „Сільський Господар“ стояло під знаком господарської кризи. Треба одначе зазначити, що у порівнянні з попередніми роками розхилення цін на продукти ріллі і продукти промислу, яких село потребує чито на споживу, чито для господарства, ішло повільнішим темпом. Також треба підкреслити, що від половини звітового року устатилизувалися ціни хліборобських продуктів за винятком цін на безрого і телята, які то ціни і на дальше спадали. Зпід цього правила треба очевидно виняти хліборобські продукти, яких ціни вагаються залежно від сезону, як приміром молоко. Цей погляд на господарське положення підтверджують отсі дані:

Рік 1933*)	Ціни на збіжжа за 100 кг				Ціни живини за 100 кг				Коефі- цієнт 1927/ 100, конст.
	пше- ниця	жито	яч- мінь	овес	рогат. скот	теля- та	свині	товари пром. продукт. хлібоб.	
січень	26,66	15,69	16,32	15,23	38,60	51,35	90,15	56,3 46,2	
лютий	31,46	18,18	17,04	15,95	39,37	56,87	91,94	57,9 50,0	
березень	36,60	20,10	17,46	16,72	45,43	54,56	98,31	57,9 50,7	
квітень	37,99	20,06	16,66	15,68	48,39	61,69	97,44	57,6 50,5	
травень	38,40	19,71	15,88	14,82	48,64	57,55	91,05	56,8 49,0	
червень	36,99	19,02	—	15,59	47,66	57,88	86,94	58,2 50,7	
липень	39,92	21,43	—	18,63	47,81	53,25	85,19	58,2 50,4	
серпень	20,33	15,15	—	14,33	51,21	70,80	95,80	53,9 42,8	
вересень	21,97	14,38	15,75	14,29	54,64	78,88	101,3	55,0 45,1	
жовтень	20,95	14,50	15,75	14,96	54,90	65,30	95,85	54,4 44,2	
листопад	20,89	14,50	15,75	13,78	52,60	59,63	86,06	54,3 44,0	
грудень	20,50	14,50	15,25	12,98	51,30	60,13	81,25	53,8 43,0	

Ці дані вказують також на те, що від половини звітового року ситуація у господарській ділянці мало змінювалася.

Серед таких умовин мусіли хлібороби належним наставленням своєї господарки та добрим збутом хліборобських продуктів старати-

*) Подані тут ціни за збіжжа у Варшаві, а за живину у Познані; у нас були ціни куди менші; одначе тут подаємо їх для орієнтації вагань цін, а не для означення їх висоти.

ся привести свої варстати праці до можливої реңтовности. Томуто якраз цей рік був пригідний на те, щоби ширити знання новітнього господарювання та наладжувати належно організований збут хліборобських продуктів.

Наше село зрозуміло належно, що і тепер е ще час звернутися за допомогою проти кризи до кращих способів господарювання та ставитися до заходів „Сільського Господаря“ зі зрозумінням. Завдяки цьому звітовий рік був нетільки роком зросту нашої організації щодо кількості організаційних звен в терені, але рівночасно зміцненням внутрішньої праці наших Філій та Кружків, які стають у багатьох околицях рухливими господарськими осередками, біля яких починають гуртуватися наші селяне.

Те явище, що якраз серед теперішньої господарської скрути наше село само шукає для себе виходу через поправу реңтовности своїх господарств, дає нашої організації вказівку до того, щоби на майбутнє зміцнити нашу організаційну і фахову роботу та старатися при допомозі усіх засобів, які стоять нам до розпорядимости, якраз тепер розвивати свою діяльність та скріплювати її на місцях. Ця криза повинна стати початком такої праці „Сільського Господаря“, як її потребує наш край та повинна бути товчком для того, щоби якраз на основі власних сил могло наше селянство в скорому часі дійти до належної сили і значіння у нашому народі.

Очевидно, що господарська скрута мусіла відбитися негативно на матеріяльній сторінці праці Т-ва, а то тому, що нерентовність сільських господарств відбирала селянам часто можливість дозволити собі на більші видатки як купно книжок, господарських часописів і т. д. Однак це не спинювало праці Т-ва, противно заохочувало його до шукання нових методів у громадсько-аґрономічній праці, які були б достроєні до теперішнього часу і вимог господарського лихоліття.

II. Заступництво інтересів українського села.

Згідно з постановами свого статуту присвятив „Сільський Господар“ чимало уваги

заступництвови і обороні інтересів нашого села та своїх членів селян. „Сільський Господар“ старався висувати відповідні постулати всюди там, де рішались справи, що відносилися до нашої аграрної політики та інтересів нашого села. Цих можливостей було небагато, а то тому, що чимраз більше ділянок господарського життя переходить зпід компетенції добровільних хліборобських організацій під компетенцію чито держави, чито самоврядування.

(Продовження буде).

„КАЛІФОРНІЙСЬКА РІДИНА Ч. 20“

виробу Держарної Фабрики
„АЗОТ“ С. А. — Яворжно

до оприскування дерев і овочевих корчів
В ЧАСІ ЇХНЬОГО СЛАБОГО ЖИВОТІННЯ,
проти шкідників і хоріб —

до набуття в насінних складах, рілничоторговельних фірмах і більших дрогеріях.

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД:

Збіжевий Синдикат,
Львів, вул. Коперника 20.

ДЕРЕВЦЯ ШОВКОВИЦІ (морви) продаю майже за 50% вартости. 3-літні 3—5 зол., 4-літні — 15 зол., 5-літні — 30 зол. за 100 штук. ВИНОГРАД жовтий і червоний 1-річні корчі по 90 сот., 2-річні корчі 1.20 зол. за 1 шт.; штубри по 20 сот. Щепи овочеві від 0.50 до 1.50 зол. за 1 шт. ПОЛУНИЦІ 3 зол. за 100 шт. ПЕРЦЕВА МЯТА саджанці 1.50 зол. на 100 шт. При запитах залучити зназначок. Організаціям 10—20% рабату від замовлення і 1/2 ціни задатку. Адресувати:

АТАМАНЮК ІВАН

Кунашів, п. Болшівці.

ласти над

НЕМА КРАЩОЇ

„ЕЛЕГАНТ“

ФАБРИКА ЛЬВІВ,
КОРДЕЦЬКОГО 51.

Львів, Сянарнецького 24
Pl. Biblioteka Nauk. T-wa
im. Szweczenka

Якщо курите, то уживайте тільки
паперців і туток повноваток

„КАЛИНА“

бо вони є добрі, дешеві та
вироблені в українській
кооперативній фабриці

Насадові яйця

курей

Білих легорнів

добрих несучок

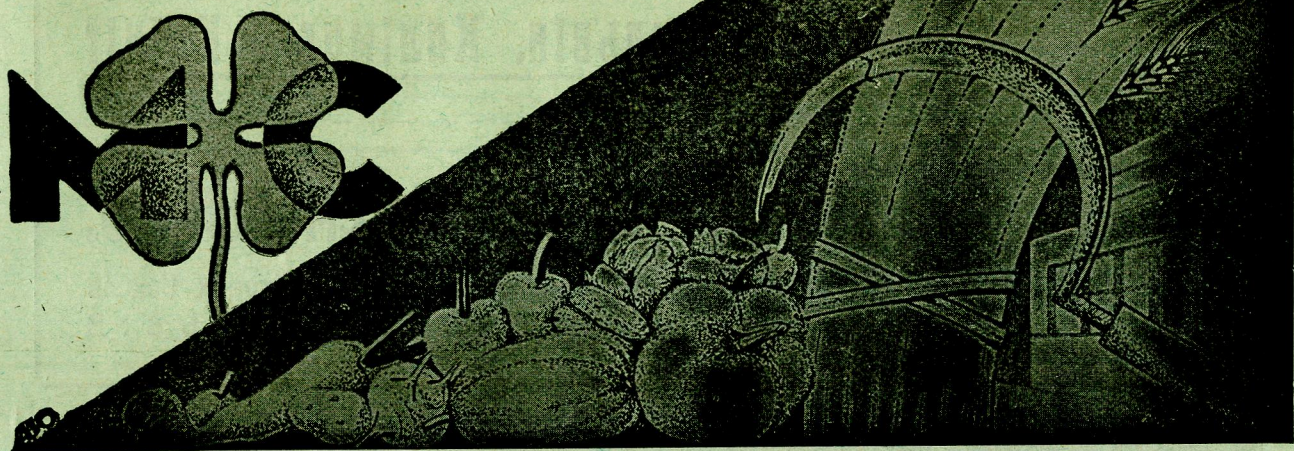
Ціна 20 гр. і штука. Гварантоване опако-
вання (кошик) 60 гр. Пересилка покупця.
На завдаток прошу 1/3 вартости.
Інж. О. БУЧИНСЬКА Львів-Ялівець 166.

Окружна аптика
МИХАЙЛА ТЕРЛЕЦЬКОГО
Львів, Ринок, тел. 16-21.
(Ріг вул. Гродзіцьких і Домініканської)

Має стало на складі всі ліки
і специфіки.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ЗМІСТ:

16 травня — Свято «Сільського Господаря».

Інж. А. Романенко: Яка користь буде для загалу від піднесення добробуту села?

Інж. І. Лапчук: Що зробити з полем по зле перезимованій озимині?

В. Добрянський: Чому треба нищити бур'яни на луках і пасовиськах?

В. К.: Дещо про вално.

О. Бучинська: На що треба звертати увагу при вилязі курчат.

В. К. Про горобців.

М. К.: Як у нас дехто дивиться на агрономичну працю.

М. Панаший: Практичне садівництво (відбитка).

З життя Товариств:

1) Важні господарські наради Тернопільщини.

2) Резолюції XII. Загал. Зборів «Маслосоюзу».

3) Загальні Збори «Роя».

Запитання (48—51).

В. Королів: Дещо про вплив роси на рослини.

Ю. С.: Треба вміти дати собі раду (фельетон).

З чужої преси:

Біржа.

Посмертна згадка.

Господарі і агрономи!

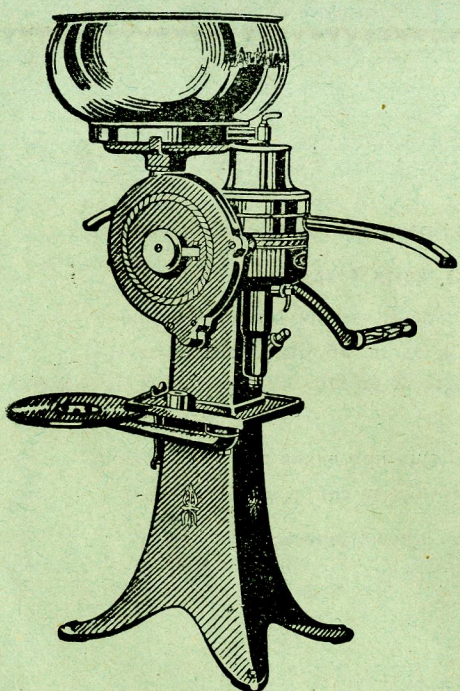
У своїй праці не забувайте, що найкращий вислід у зборі та найліпший економічний ефект дають серед сучасної господарської кризи тільки

Калуські і Стебницькі Потасові
солі, Сильвін, Калімаг й Каїніт

Бюро продажі:

„ТЕСП“ у Львові, пл. Смольки 5.

Купуйте потасові солі та каїніт у консигнаційних складах Повітових Союзів через „ЦЕНТРОСОЮЗ“ — ЛЬВІВ

Подаємо до відома заінтересованих, що з днем 1. травня 1931. р. ми признали фірмі

Краєвий Молочарський Союз
„МАСЛОСОЮЗ“

виключне право продажі наших кружлівок „АЛЬФА-ЛЯВАЛЬ“ так ручних як і моторових для всіх українських кооператив на терені воевідств: львівського, станиславівського і тернопільського.

В звязку з цим просимо українські кооперативи звертатися по всякі інформації в справі купна кружлівок і зі замовленнями тільки до „Маслосоюзу“ у Львові, вул. Б. Гловацького 23. та всіх його відділів у краю, бо замовлення дані іншим нашим заступникам не будуть виконані.

Т-во Альфа-Ляваль
Спілка з обм. порукою.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ВИДАЄ КРАЄВЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВІ
ПРИ СПІВЧАСТІ КРАЄВОГО МОЛОЧАРСЬКОГО СОЮЗУ „МАСЛОСОЮЗ“.

Виходить 1. і 15. кожного місяця.

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: за чверть року . . 2.— зол.
за пів року . . 4.— „
за цілий рік . . 8.— „

За кордоном: В Америці і інших краях . . 2.— дол.
В Румунії: річна 250, піврічна 130, чвертьрічна 70 леїв
Замовлення і гроші з Румунії слати на адресу:
Dmytro Herodot, Strada, Delea-Veche 45, Bucuresti IV.

Поодинокі число коштує 40 сот. Передплату треба висилати на адресу: Товариство „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, П. пов. тел. 30-53, П.К.О. Варшава 147.053. Гроші з закордону просимо слати на нашеkonto в Земельному Банку Гіпотечному (Ziemelnyj Bank Hipotecznyj) у Львові, вул. Словацького 14, або грошовими листами на адресу Т-ва.

ОГОЛОШЕННЯ: Ціла сторінка 1 раз . . 200.— зол.
половина сторінки . . . 120.— „
чверть . . . 65.— „
одна восьма „ . . . 35.— „

За першу і четверту сторінку окладки 50% дорожче.
За оголошення в тексті . . . 30% „
Дрібні оголошення по . . . 30 сот. за слово.

16. травня — Свято „Сільського Господаря“

Від ряду літ обходять українські хлібороби своє свято: Свято «Сільського Господаря» в дні 16. травня. В цей день святкує ціла наша хліборобська організація також свято нашої зорганізованої хліборобської сили та віддає пошану усім тим, що своєю працею і трудом зміцнили основи нашого селянського стану та причинилися до скріплення нашої селянської організації — «Сільського Господаря». В цей святочний день, мусимо зробити підрахунок наших хліборобських сил та приглянутися, чи наша праця, яку ми досі ведемо дає добрі висліди. Мусимо в цьому дні поглянути на наші зорганізовані хліборобські лави, чи вони добре вишколені для хліборобського поступу, чи вони свідомі своєї мети, чи вони здібні до дальшої праці над піднесенням нашого сільського господарства. Отже цей день — Свято «Сільського Господаря» має бути не тільки днем святочним, але також днем підрахунку наших сил і нагодою поширення гадки про значіння нашої організації, нашого «Сільського Господаря».

Свято «Сільського Господаря» належить одначе робити так, щоби воно дало у висліді дальше скріплення нашої організації. Треба, щоби через улаштування такого свята поширилася по наших селах свідомість того, яку корисну і потрібну роботу робить «Сільський Господар» та яку роботу в найблищому часі він ще має виконати.

Свята «Сільського Господаря» на селах належить уладити в той спосіб, що Рада

Кружка «Сільського Господаря» усталив у порозумінні з другими місцевими організаціями програму та день Свята «Сільського Господаря». В програму Свята повинен увійти обовязково реферат про те, що Кружок «Сільського Господаря» в останньому часі робив та яку працю хоче він виконати в слідуєчому році. Цей реферат мусить підготувати Рада Кружка на основі своєї попередньої праці та свого пляну праці на будуче. Цей реферат треба виголосити на окремих святочних сходах Кружка «Сільського Господаря». Крім цього обовязкового реферату треба вставити в програму свята Кружка «Сільського Господаря» богослуження за померших членів Кружка, а по полудні чи вечером можна улаштувати концерт чи аматорську виставу. Всі ці речі залежні від того, якими силами розпоряджає Кружок та село.

Час Свята належить вибрати по змозі у неділю, яка не є далеко віддалена від дня 16. травня, або, коли це можливо святкувати його таки в цей сам день.

Треба також улажувати повітові чи районів свята «Сільського Господаря» про що подбають Філії «Сільського Господаря» у відносних районах. Повітові свята «Сільського Господаря» належить улажувати на протязі травня-червня у порозумінні з Окружними Союзами Кооператив, Відділами «Маслосоюзу», Районовими Молочарнями, чи іншими більшими кооперативними установами. Наша співпраця з кооперацією

повинна виявитися також у спільному уладжуванні Свят «Сільського Господаря», бо і кооперація і наша організація працюють згідно над піднесенням нашого селянства.

Про відбуті Свята, уладжені Кружками чи Філіями «Сільського Господаря», нале-

жить звідомляти Головне Товариство долучуючи по змозі світлини для використання у часописах.

Львів, в травні 1934.

**КРАЄВЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО
«СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРА» У ЛЬВОВІ.**

Инж.-агр. Антін Романенко.

Яка користь буде для загалу від піднесення добробуту села?

Забудьмо на хвилину про все й перене- сімся думками до села, яке тільки можемо укласти в нашій уяві.

В такому селі, дякуючи праці **Кружка „Сільськ. Господаря“**, господарі добре вправляють свої поля. Мають подостатком і збіж- жа і паші. Добре годують своїх тварин. Від господарки мають прибутки, яких вистарчає і для удержання родини і для вплачення членських вкладок та задоволення інших культурних потреб. Старші господарі весь час слідкують за поступом в сільському гос- подарстві інших народів. Молодь сільська вже з малих років практично привчається до самостійного ведення окремих ділянок сіль- ського господарства, з тим, щоби в майбут- ньому легше було бути добрим, поступовим господарем, добрим громадянином.

В **Кооперативі** є членами всі селяне. Ку- пують і продають там все тільки за готівку. Продукти для членів і від членів для збуту через кооперативу є першорядні, бо всім за- лежить на доброму імені як самої коопера- тиви, так і поодиноких членів. Кооператива добре розвивається. Всі члени з кооперативи вдоволені. Частину зисків у кінці кожного ро- ку призначається на культурні потреби села.

Кооперативна Молочарня також добре розвивається, бо господарі через заведення контролю молочности дійшли до того, що вміють дешево й добре годувати корови, які дають їм багато молока й до того з високим % товщу. До молочарні доставляють велику кількість молока й тому для молочарні є пра- ця, а адміністрація обходиться дешево. Виріб масла досконалий. Масло першорядне й то- му на ринку попитуване. Що місяця село має доплив свіжого гроша за доставлене молоко.

Дуже добре працює **Кредитова Коопера-**

тива, бо господарі, які мають лишній гріш — не тримають його дома, а все здають на збе- реження до своєї Кредитової Кооперативи, якої є членами. До всього того завше мають змогу затягнути коротко-речинцеву позичку за невеличкий відсоток і в такий спосіб поря- туватися. Із зисків цієї кооперативи також щороку уділяють на культурні потреби села.

Членами **„Просвіти“** є всі дорослі меш- канці села. В читальні є дуже багато книжок і часописів для читання. При читальні дуже добре працює аматорський гурток та хор. Село час від часу має можливість побачити гарну виставку та послухати добрий концерт.

При кожній ліпшій нагоді в селі перево- диться збірка на **„Рідну Школу“**, дбається, щоб діти вчилися рідною мовою.

Господині, зорганізовані в **„Союзі Укра- їнок“** щороку влаштовують курси куховар- ства, крою й шиття та домашнього gospodar- ства. Для виховання малих діточок — в селі є Дитячий Садочок.

Завдяки праці Т-ва **„Відродження“** в селі зовсім зникло п'янство. Нема родинних не- порозумінь. У селі настав спокій. Діти не ба- чать злих примірів від старших.

Старші й молодь в селі мають надзви- чайно здоровий вигляд, проворність, сприт- ність. Є здисципліновані. Всього цього набу- ли вони дякуючи руханковим вправам, які пе- реродить **Спортивно-Руханкове Т-во.**

Опіка над бідними ведеться старанно. Вже не ходять по хатах просити, бо всім бід- ним стало уділює допомогу **Братство.**

Так це тільки мрія в нашій уяві... Це сон..

Але все це при добрій волі й пляновій співпраці всіх — може стати дійсністю, по- винно стати дійсністю.

А якаж користь від всього цього буде для загалу

Свідомо національно і заможне матеріально село — буде радо горнутись до організованого життя, буде мати велике запотребовання в книжках, часописах, в сільсько-господарських приладдях ручного і фабричного виробу, буде все це набувати. Село буде мати змогу посилати своїх старших дітей

Напевно знайдемо...

На що це все вказує? Це вказує на те, що добробут загалу, який працює в різних ділянках людської праці, у великій мірі є залежний безпосередньо чи посередньо від добробуту села.

Чому ж існує така залежність? Та тому, що праця в сільському господарстві є підставою для всіх інших ділянок людської праці.

для науки до школи та виховувати малих в дитячих садках. Це дасть роботу книгарням, видавцям, друкарням, письменникам, учителям, робітникам ручного й фабричного промислу.

Це буде безпосередня користь для загалу від добробуту села.

Всі ті, які працюватимуть для безпосереднього задоволення потреб села — стало матимуть працю й добрий зарібок: Учителство в школах і дитячих садках, робітники в різного роду закладах і фабриках і т. д. Вони також будуть мати змогу задовольняти свої культурні потреби: вони ходитимуть до театру, на концерти, купляти образи, книжки, пренумерувати часописи тощо.

Це вже буде посередній вплив добробуту села на добробут загалу.

Подумаймо, чи не знайдемо ми безпосереднього чи посереднього впливу добробуту села на добробут в інших ділянках людської праці?...

Потім — при праці в сільському господарстві є найбільше затрудненого людства.

Звідси висновок:

Коли хочемо добра для нашого народу — дбаймо про село, пізнаваймо його, працюймо для нього.

УВАГА КРУЖКИ І ФІЛІЇ „СІЛЬ. ГОСПОДАРЯ“!

Цим повідомляємо, що в філії „Сільського Господаря“ в Зборові можна дешево набути друки на все діловодство в філіях Кружок і Секцій „Сіл. Господаря“, а саме: 1. книги членів, вкладок, протоколи чинности і т. д. 2. книги секцій — годівельної, реєстрації маток, кнурів і т. п. 3. Книги Секцій Хліборобської Молоді, членів, вкладок, конкурсних. 4. Правильника Секцій — годівельної, хліборобської молоді. 5. Заяви вступу до гуртків хлібороб. молоді і т. п. Замовлення слати на адресу: Філія „Сільського Господаря“ п. Зборів.

Інж. Іван Ланчук.

Що зробити з полем по эле перезимованій озимині?

Кожному навіть найліпшому господареві трапляється, що випріє або вимерзне озимина. Звичайно в перших днях весни є ще надія, що може озимина поправиться, як пригріє сонце. Щойно при кінці весняних робіт, деь при кінці квітня, а з початком травня пізнати, що озимина пропала. Наші селяне насівають пусті місця ячменем, мовляв, не пропаде озимина, яка ще лишилась і буде ячмінь.

В жнива показується, що ані озимини, ані ячменю, а хопта. Звичайна річ — ячмінь не винен, що не вродився, хіба господаря, за пізно було сіяти збіжжа.

Щож зробити з таким полем? Перше всього належить застановитися, які рослини в ту пору можна сіяти, Збіжжа за пізно. Лишаються окопові, стручкові і пашні рослини.

Безперечно належить дати першенство окоповим. В господарствах наших селян ніколи не є за багато окопових. І хоч господар має намічене поле під окопові, то не зашкодить на переораній озимині засадити понадто ще окопові. Є одно „але“. Чи поле угноєне було, чи може пісне (по житі). Коли поле пісне, а нема гною, то нема мови про окопові; лишається паша: всякого рода мішанки вики, пелюшка з вівсом, ячменем, горохом, сераделя, ячмінь з сочевицею (Поділля любить), гречка і т. п., ба навіть чорний пар.

Коли поле угноєне або є гній, тоді без надуми належить засадити окопові. До вибору є: бараболі, пашні буряки, кукурудза, кінський зуб і цукрові буряки (на сироп для рідні місто дорогого цукру зглядно шкідливої сахарини).

Належить зазначити, що кожній господар повинен сіяти пашних буряків тільки, щоб зібрати на кожду штуку корови — по 50 м. сотн., числячи середню видайність 600 м. сотн. з 1 га (300 м. сотн. з морга), а бараболь тільки, щоб вистарчило на родину по 2—3 м. сотн. на особу, по 15 м. сотн. на свиню і коня і по 2 м. сотн. на 10 курок, числячи середній збір 120—150 м. сотн. з 1 га. По відповідній кількості засіяння буряків, решту поля сміло відвести під бараболі, яко всесторонну пашу в господарстві.

Буряки потрібні передовсім для молочних корів, добрі для дробу, можна давати і іншим домашнім тваринам. Додатньою ціхою буряків є збір дуже великої маси з поля 600—1200 м. сотн. з 1 га!). Але в сіянні пашних буряків є одно „але“. Мусить бути запевнений робітник, щоб в пору буряки прорвати, і кілька разів треба підсапувати так

довго, доки не вкриють листям поля, і мусить бути гноївка до підливання буряків місто дорогої салітри. Коли поле не приготоване, буряки в пору не прорвані, і в пору не обсапані, шкода поля і видатків. Садить тоді бараболі (картофлі).

На садження бараболь нема границь. Садить як найбільше. Стара пословиця: як нема бараболь — в селі голод.

Бараболі вимагають теж належної опіки, але відпадає тут проривання і бараболі не вимагають так частого сапання, як буряки. Однак за всяку працю і добре угноєння бараболі дуже вдячні. Мусять бути передовсім вільні від хопти, а не як денедє думають, що бараболі в пирию добре родяться. Земля мусить бути в горошковатому стані, мірно вогка. Коли бараболі підростуть, належить їх підгорнути, щоб витворити другий поверх коріння на осадження більшої кількості бульв. Є часом клопіт з копанням бараболь. На то однак є спосіб: прямо виорювати плугом в потребі, а як добре зародять, то за плугом а опісля за бороною мало лишиться на полі бараболь, в кожному разі не більше, як коштував би нанятий до копання робітник.

Бараболь ніколи не є за багато, радше все за мало в господарстві, бо бараболями кормиться і родина і всяка сільсько-господарська тварина. **Однак передовсім належить їх зужити на годовання свиней і дробу з добавкою ситної наші, а ніколи не продавати сирівцем на ринку.**

В деяких околицях (Поділля, Покуття) добре є по эле перезимованій озимині засіяти кукурудзу. При тім треба мати на увазі теж, щоб не було за мало однак засаджених окопових рослин. Кукурудза вимагає угноєного поля, земля мусить бути все в горошковатому стані і тому саме кілька разів належить просапувати кукурудзу, аж доки не вкриє вона поля. Кукурудза попри бараболі має дуже велике значіння яко корм так для людей як і для всякої домашньої тварини, головно для свиней і курей.

Не треба забувати про сою і її широке примінення. Вимагає тої самої культури, що кукурудза, а дасть в господарстві ситну пашу так для людей як і тварин головно молочних корів. Не треба бути упередженим до сої, що „ніхто її не хоче“, бо саме щойно починається зрозуміння для сої і запотребовання для війська на каву, а для дворів на насіння. Сійте сою!

І кінський зуб теж можна посадити ще

по зле перезимованій озимині. Лише він вимагає дуже багато обірнику і управи, як кукурудза, а за це дає дуже велику масу сирої маси в осені, дуже добру для молочних корів.

Виходить, що не треба перейматися тим, що пропала озимина. Нема нічого злого, що би не вийшло на добре.

Як паші лишають добре місце під озимину і окопові, так знова окопові (кукурудза теж!) полишають поле в відповідному стані під всяку рослину, яку сіятимемо на весні.

В повищій спосіб використане поле після знищеної зимою озимини дасть не тільки відповідну кількість збору окопових, чи паш, але поверне кошти, вложені на засіяння озимини. Що під озимину звичайно відводять наші селяне найліпші поля, то на них засіяна паша чи посаджені окопові, по належній управі дадуть напевно сподіваний збір, оскільки вища сила не заскочить, а несподіване зло вимерзнення чи випріання озимини справить, хоч по неволі, рільника нашого на властиву дорогу правильного господарювання, себто відведення більше поля під окопові і пашні рослини.

Очевидно повищі уваги відносяться до

В. Добрянський.

Чому треба нищити буряни на луках і пасовиськах?

Скоро лише сніги стають і трава зазеленіється вкриваються наші сіножаті і пасовиська барвними квітами (первенець, стокротка, терпига, козелець і багато інших, які чергуються так, що весь час, аж до сінокосів наші сіножаті і пасовиська прибирають різні кольори. Вправді це гарно виглядає, але зовсім не є хосенне а навіть шкідливе для господаря. Деякі господарі тішаються тим, думаючи, що „буде що косити“. Так — косити буде що, нераз аж коса зломиться, як буряни повиростають наче ліс, однак паші з цього не буде майже жадної. Буряни не можуть паші дати: приземні, як бабка, стократка, кульбаба і інші мають листки дрібні і при землі так, що нема що косою взяти, а високі мають листків не багато, а ще до того листки одних і других в сухім стані кришаться і відпадають, а остає тверде било — хіба на опал. Тому сіна є мало й те має малу варстять. Бачимо отже, що буряни нічого не дають а тим часом вони з багатьох зглядів шкідливі:

1) Займають місце шляхотних трав і затіняють їх а нераз і заглушують. На пасовиськах вони вправді менш шкідливі, бо худоба їх частинно спасає, але багато з них остається і даремне займає місце та далі розсівається.

Хороніть безроги від ружиці щепленням протиружицевою суровицею **К Л Я В Е!**

Спосіб щеплення долучується до кожного опакування.

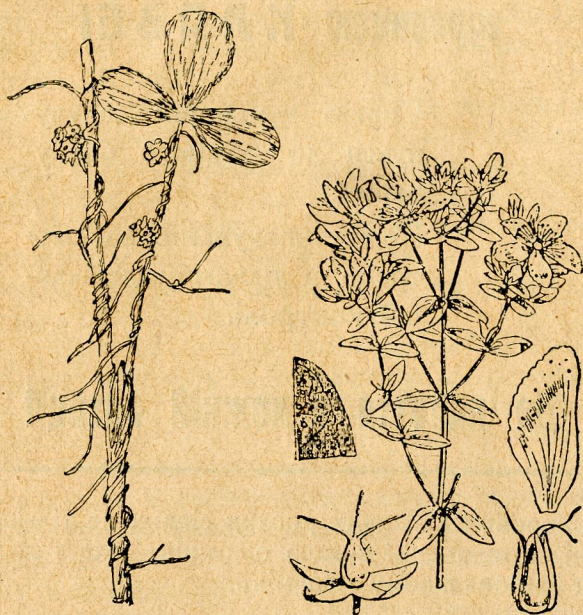
Кожне опакування заосмотрене в пльомбу державної контролі.

До набуття в кожній аптиці!

окопових і пашних рослин сіяних не тільки після знищеної зимою озимини, але теж і в раціональному сівозміні.

2) Багато бурянів має в собі отруйні річевини „алькальїди“. Найбільше трійливі: Блекота-весь (Cicuta virosa). Чемериця біла, пізноцвіт осін., хвоц багновий (со-сонка), молочій різних відмін, звіробій-Іванець, і ціла родина козельців. Деякі з них описані у календарі „С. Г.“ на 1931 р. (68 ст.). Трійливих рослин на луках є одначе багато більше. Отруйні річевини спричинюють жолудкові недуги, бігунку, здуття, болі, прищі на болонах кормового проводу (пастернак звичайний), розмягчення костей (хвоц-со-сонка), кольки і параліж (чемериця біла), затруття навіть смертельне (блекота чи смер-тельник, пізноцвіт осінний, малогій). Всі вони крім цього, обнижують молочність коров. При сушенню деяких з них отруйність слабе, але теж у інших зістає така сама, а в деяких ще змінюється. Тому, коли паша має в собі багато трійливих бурянів, краще її не давати худобі, бо з цього не буде хісна, але худоба захоріє, або в кожному разі обнижиться молочність. Отруї різно ділають на різні звірята. Найменше вражливі на них віви і кози. Старші звірята менш вражливі чим молодняк. Деякі звірята з часом привикають до трійливих річевин, як їх дуже поволи до того

призвичаїти. Виправді вони тоді не гинуть, але і призвичаєння не може зовсім радувати господаря, бо це відбивається на молочності і на молоці. Німецькі вчені ствердили, що отруї з паші переходять до молока і можуть викликати недуги головно у немовлят і дітей кормлених таким молоком. Нераз стрічається

Конянка

Іванець

молоко з неприємним запахом або забарвлене. Стверджено, що тільки румен і румянок надають молокові відражаючого запаху, дівунки (*Galium*), сіти (*Juncu*) хвойц (сосонка) і осоки надають при більших кількостях молокови барву червону; бедрінець, дрясень пташий і звонець (не дзвіночок) викликає синє забарвлення молока; дудва лісова (*Anthriscus*) спричинює, що молоко стається воднисте. Шкідливість бурянів є ще й з інших оглядів.

3) Буряни вичерпують ґрунт із мінеральних солей, бо побирають вдвоє або втриє більше кормових річєвин, чим трави і метеликоцвітні рослини.

4) Деякі буряни живуть як галапаси трав (звонець, очанка звич. або на конюшинах перстенець).

5) Вовчак вонючий (*Ononis Hircina*) надає лісові неприємного запаху, дівунка робить сіно чорним і лекшим як мазюга.

6) Шкідливі буряни є й тим, що опізнують і утруднюють висушення сіна. Трави дуже скоро всихають, бо є делікатні, але грубі і воднисті листки й біла бурянів — ніяк не хочуть висохнути і нераз цілий покіс пропадає, бо в разі непогоди загниває, а коли не досушиться, то опісля спричинюють стухнення, спліснення або зігниття сіна. Бачимо отже як багато шкоди приносять господареві буряни.

Крім бурянів на луках і пасовиськах знаходиться теж пожиточне зілля, яке завдяки своїм пахучим олійкам побуджують і улегчують травлення, побуджують молочність або ділають лічнико проти хоріб. З тих оглядів побажані: деревій-крівавник, бабка ланцетовата, кмин, бендринець менший, кульбаба звичайна на пасовиськах: навротень звичайний *Alchemilla Vulgaris* і кровоголовка звичайна *Sanquisorba*. Всі вони добрі, однак тільки у малій кількості, коли не вистушають масово, бо тоді знижують видаїність сіножати і пасовиськ. Бачимо отже, що добре сіно лукове можуть дати лише високо культурні трави і метеликоцвітні рослини.

Тому, хто хоче мати багато і то доброї паші, мати здорову і молочну худобу і добре молоко, хай винищує буряни, бо тільки тоді можливе буде піднесення видаїності і вартості наших сіножатей і пасовиськ, а тим кращих продуктів від худоби.

(Про способи боротьби з бурянами буде пізніше).

В. К.

ДЕЩО ПРО ВАПНО.

Як відомо, рослини потребують для свого розросту вапна. Найбільш бракує вапна в так званих „кислих“ ґрунтах, де без нього майже не можуть рости пожиточні рослини. Так само дуже потребують вапна й рослини городні. І, справді, на городах та в садках вапно дає многобічну користь. Воно прискорює та підтримує тління, внаслідок чого повстають нові виживні матеріали. Під впливом вапна деякі неорганічні сучастки розпадаються й внаслідок того стають легкорозчинними в воді, а тому й здатними до споживання рослинами. Вапно зменчує кількість землі (неутралізує) й винищує зародки мікрокопичних грибків, цвітів, навіть хробачків, а одночасно робить землю теплішою, легшою, пухкішою.

Найкраще ділає негашене, у великих шматках вапно, котре спочатку лишають на городі, пригорнувши землею. Повільним впливом повітря воно тихо гаситься й тоді вже надається до вапнування ґрунту. Вапняний порошок ділає далеко слабше, так само не досягає тих наслідків, що вапно в грудях, і так звані сатурачні відпади. Вапна не слід мішати з суперфосфатом, з азотовими чи сірчаними штучними погноями, також не можна примішувати до костяної мучки, бо настала б страта виживних річєвин. Також не слід кидати вапна на гноярку.

Уживати вапна ліпше частіш (що три роки), але в невеликій кількості.

О. Бучинська.

НА ЩО ТРЕБА ЗВЕРНУТИ УВАГУ ПРИ ВИЛІЗІ КУРЧАТ.

Саме тепер сидять на гніздах квочки. Раніш ніж подати короткі уваги про догляд за курятами, пару слів скажемо про квочок і догляд за ними. Хто насадив яйця гусячі чи качачі під квочку-курку, мусить пам'ятати, що по двох тижнях ці яйця під квочкою треба скроплювати літною водою, щоб вони легше вилізли. Гуска і качка, коли сидять на яйцях то вони час від часу злазять з гнізда і самі купаються у воді, курка цього не робить. Квочку, яка сидить на гусячих і качачих яйцях треба здійсмати принаймні що дня з гнізда, щоб опорожнилася і наїлася, бо вона буде сидіти довше отже може захорувати, у неї може запектися кал, яйця мусять провітритись, і т. д.

Коли курята (чи гусята і качата) вилізуть, треба пам'ятати, що їх не можна з гнізда класти просто на піч чи взагалі тепле місце, їх треба загартувувати, отже як вилізуть, дайте їх до горщика вистеленого шматинкою, накрийте легенькою шматинкою і покладіть на ліжко, землю (це звичайно доки всі до одного не вилізуть). З під квочки брати курчата зараз же як вони обсохнуть (шкаралупу забрати зразуж). Колиб залишити курча довше, тоді квочка нервується, зле огріває решту яєць, а то і побє їх.

Коли всі курятка (качата чи гусята) вилізуть квочку береться з останнім курятком і садиться її теж або на шмату на ліжку або на мішку на долівці.

Перших два дні курята можуть не їсти нічого. На 3-й день зваріть їм яйце, покришіть і дайте (сир теж дуже добрий). В слідуєчі дні докришуйте курятам до яйця чи сиру зеленини (кульбаба, салата, конюшинка, трава). Ще через пару днів давайте курятам крупи і заминку з кришок білого хліба (і зеленини, розводіть це молоком. Заминка не має бути рідка.).

Дехто з господинь дає молодим курчатам пшоно-проса — пшоно є тяжке для стравлення отже не раджу його давати, краще давати крупу гречану, кукурудзяну.

В слоту і дощ, курят заганяти під укриття, а не лишати на дворі хоч і з квочкою. Сирість зле ділає на молоді курчата. Курчат випускається вперше і дальші дні на двір лише тоді як на дворі є вже тепло і то в першім тижні на 1—2 години.

В. К.

ПРО ГОРОБЦІВ.

Коли - не - коли той чи інший орнітолог візьме під свою охорону отого нахабного й настирливого дармоїда, котрий норовить пробитися цілим світом, як правдивий космополіт, з поміччу крадіжі питва й їжі та окупації помешкань у подвірній птиці чи взагалі у господарських, освоєних і корисних тварин.

Горобцефіли звичайно запевняють, що горобці годують свою молодь переважно, коли не виключно, хробачками, гусінню й т. под. живим кормом, який виловлюють, очевидно, в дворі та саду господаря, в обійсті котрого оселились, і тим віддячують йому за гостинність. Не виключено, що горобець ненажера, але щоб він виловлював хрущів, коли в дворі є насипано курям, не тільки я особисто, але й інші господарі запевняють, що цього не буває. Пригляньтесь, як горобці, зачувши, що господарня кличе курей, кидаються на поклик зо всіх усюдів! За те ж, як доводить один з чеських господарів, Йосип Бальцар, на одних черешнях Чехословаччини має рік - річно шкоди від горобців кругло 20,000.000 (мільонів!) корон чеських! Той же господар вираховує, що кожен горобець украде з поля приблизно з кілограм зерна та наламає силу колосків, в котрих зерно не виріє й зацвіте. А це — також шкоди мільйонів. В садку горобці роблять ще значну шкоду на соняшниках, на порічках, а часами то й на деревах (напр. ренглотях), обгризаючи мало не всі квітні бруньки. У виноградних краях, в добі дозрівання винограду, горобці — цеж просто кара егіпєцька. З власного досвіду знаю, що за один день вони можуть обібрати врожай цілої морви.

Але ж горобці шкодять не лише рослинам, велику небезпеку творять вони й для господарських тварин, особливо — птахів. Ось блискучий приклад з моєї практики. З примхи я маю в своєму господарстві лише білих звірят і птахів. Яке ж було моє здивовання, коли у випадку горобячому гнізді знайшов я, виключно рябе куряче, голубяче, качаче пір'я. На нашій вулиці, крім моїх білих голубів нема жадних; качок також не тримає ніхто. От же, горобці понесли пір'я на свої гнізда (однаково — у всіх інших, котрі я видер), з далеких подвір. А з тим пір'ям занесли й в мою оселю паразитів курям (куску), дефтерит голубам, і нарешті коросту (вапняні ноги) знов таки курям. Що ці немочі, котрих раніш у мене в дворі не бувало, позаношено

Ш. Читачі! Часопис тоді лише буває цікавий, коли до нього дописує з своєї практики багато господарів. Пишіть нам.

в подвіря чужих людей, що мають тварин, з пірр'ям горобцями, в мене нема сумніву, бо не пускаю, а, приходячи до дому з вулиці, враз міняємо обув. У спеціальній ветеринарній літературі (напр. Френер також) цілком категорично запевняється, що горобці можуть занести й холеру, й моровицю птиць з далеких околиць, бо ж вони увесь час нахабно втираються між подвірню птицю.

М. К.

ЯК У НАС ДЕХТО ДИВИТЬСЯ НА АГРОНОМІЧНУ ПРАЦЮ.

Коли приходить до говорити про агрономічну працю то дуже часто не лише село але і інтелігенція не здають собі справи що власне має бути обняте тою роботою. Про те, що агроном є організатор і учитель господарства не хочуть слухати так господарі як і кооператори як рівнож і інтелігенція. Наш цілий загал уважає, що агрономічну і суспільну роботу може собі вести держава і самоврядування, а ми занадто бідні, щоби на цю роботу могли тратити гроші. Злидні заставляють нас бути занадто ощадними. Хоч ті заощадження в решті-решт коштують і будуть коштувати дорого. У нас хоче кожний, щоби агроном був чудотворцем. Як появилася агроном то він мусить на себе заробити, а господарі негайно мусять мати користь. Тимчасом агроном веде свою роботу, а слідів конкретних зразу не видно. Поставив досвід по припису з азотняком, а вислід невдалий; значить або припис треба змінити, або азотняк тут не піде, а треба брати щось інше, і т. п.

Не знають люди, що досвід так додатний як і відемний є добрий, якщо він дає науку і показує що те можна робити а того не можна, або, то є добре а то зле. Старші господарі часто зражуються, для праці залишається лише молодь. Молодь таки горнеться до роботи але старші часто перешкоджають. Приміром в одному селі задумали ми уладити конкурс вгодування курей. Молодь зголосилася. Щоби зважити кури, відважити потрібну кількість кормів то ще треба, щоби всі конкурсанти принесли все це до кооперативи, а наші хлопці і дівчата соромляться, бо мовляв, з них будуть сміятися. Треба було зробити два виклади і аж на третій раз погодилися зійтися до кооперативи, але їх не дочекався я і мусів з опікуном і передовиком ходити по хатах і на місці кожному важити курку і корм, ба навіть овес і ячмінь дерти на жорнах і робити кашку з осипки і молока для курей. Деякі господарі сміються, що агроном ходить попід хати, як дід або жид, а інтелі-

генція така обмежена, що сміється як довідається, що агроном з курми, свиньми та коровами має до діла. Агронома зачисляють до людей нижчої категорії і, замість підтримувати його авторитет — своєю легкодухістю шкодять йому. Ще поїхати на збори кружка чи на виклад то це рахується за добру роботу, але переводити конкурси, чи показ годівлі, чи вживання штучних погноїв, то це щось іншого бо то робота не бюроа, не панська.

Так багато нам треба роботи над вихованням і перевихованням нашої суспільности в цілому. Тим що не будемо доцінювати ваги агрономічної роботи не можемо належно цінити агронома, а звідси не можемо шанувати його роботи. А не буде агроном вести своєї роботи на селі не будуть мати що робити і інші вільні фахи, бо збіднілий, забитий і ожебрачений селянин не дасть змоги нікому (крім лихварів і спекулянтів) жити по людськи. Тому помагаймо нашим селянам вилізти з бід, а вони допоможуть і всім нам тяжкої бід позбутися. Тому треба в першу чергу серед наших кооператорів повести акцію щоби виробити собі ясну уяву про потребу агросуспільної роботи, а далі серед інтелігенції, а вже серед селян мусить виробити собі рекламу сам таки агроном. Як на правду наступить загальне зрозуміння та вирозуміння агрономічної роботи тоді буде облегчена робота для всіх.

ШАХРАЙСТВА З ЛУБІНОМ.

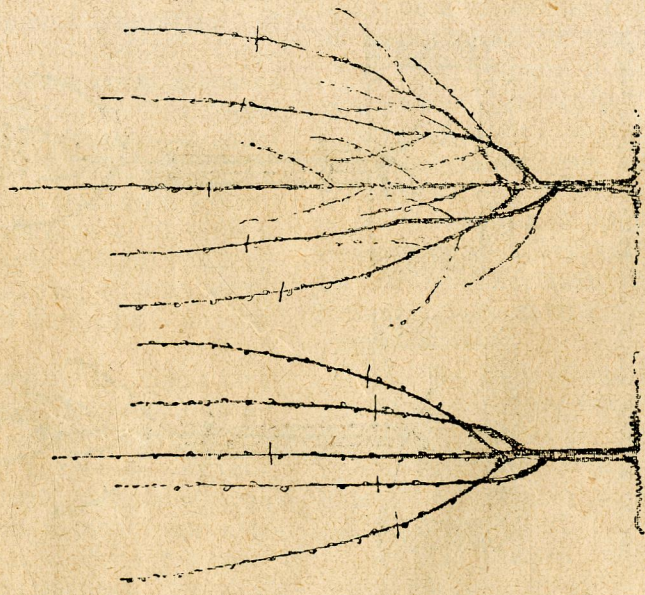
В часописі „Рольнік“ п. Гортвіг остерігає читачів, щоби не лапались на гучну рекламу. Він подає, що впав жертвою одного анонсу про солодкий лубін (той, що не має гірковини); він купив собі таке насіння і виявилася, що то звичайний жовтий лубін шкідливий для тварин. Той, що оголошував цей лубін — виявився звичайний ошуста.

— Попереджаємо і наших читачів від подібних страт. При цім подаємо, що лубін солодкий є винайдений в Німеччині, він поки що в Польщі лише випробовується в Інститутах але в продажі його ще не має.

ПОСЛІДУЙТЕ ДОБРОМУ ПРИКЛАДУ.

Праця кружка „Сільського Господаря“ в Острові. Наш кружок пробудився до праці недавно, після вибору нового Виділу. Від 11. III. до 18. III. відбули господарсько-ветеринарний курс для членів, в тому ж часі заклали „Пасічничу Секцію“. Дня 6. IV. ми зібрали для погорільців села Денисова 147 бохонців хліба (пасок) 6 кг. ковбаси та 360 яєць і 4 фіри соломи. Ця помічна акція нашого кружка для своїх братів нагнала нам до кружка нових членів. Гадаємо, що і далі праця піде успішно.

другий робітник кидає на коріння верхню землю, змішану з компостом або городовою землею. З решти землі робимо навколо деревини так звану миску, яка задержує воду при підливанні та при дощі. Після цього притинаємо гілочки корони. При осіннім садженню корону притинається на весні. Робимо це так, що менше більше половину кожної гілочки стинаємо, при тім дивимось, щоби послідне очко оставшої частини виходило на зовні т. зн. було зі споду.

Корону дерева по насадженню треба обтинати (чертки).

Щелки, що ростуть слабше, притинаємо сильніше. По пригненню корони деревце прив'язуємо тонким, добре скрученим перевеслом в однім місці в горі до паля злегка в так

аркуші до купи. Перший ряд визначимо вздовж найдовшого і найпростійшого боку (межі, плота). Залежно від того чи садимо дерева пенні чи мішані, чи карлові, відзначаємо в відповіднім віддаленню в ряді місце, де має прийти деревина і там вбиваємо палик.

Для пенних яблук, грушок, та черешень віддалення в рядах не може бути менше чим 8 метрів, а при всаджуванні поміж ними ще кущевих — не менше 10 метрів. Сливкам призначаємо 3 і пів найменше, 6 м. найбільше — подібно буде з морелями.

В малім садку кущеві форми яблук, щеплені на райці, садимо у віддалі 4 м., на солодці—5 м., а кущеві форми грушок і інших овочевих дерев — від 3 до 4 м.

Порічки, агрест у всіх умовинах садимо у віддалі півтора до 2 м., а малини — один метр одна від другої.

КОПАННЯ ЯМ ПІД ОВОЧЕВІ ДЕРЕВА.

На глибоко перекопаній, зрегульованій або зораній землі копаємо ями так великі, щоби вільно змістилося в ній коріння. Коли земля була лише мілко орана, — в такому разі в місцях, де маємо засадити овочеві дерева, копаємо глибші і ширші ями, з винятком на ґрунтах, де вже на штих або два виступає вода. (У викопаних ямах на підмоклих ґрунтах ще більше задержується вода як у не зрушеному ґрунті і в такій землі, звичайно, вигниває коріння засадженого дерева). Яму треба копати дбайливо. На зрегульованому ґрунті викидаємо навколо вбитого палика землю на один штих глибоко і 30 см. широко. Землю викидаємо на один бік, а по викопанню ями вбиваємо палик трохи вгору. На не зрегульованій землі обкопуємо (обшуховуємо) довкола палика на один малий крок. В так визначеному місці копаємо яму в цей спосіб, що верхню верству

землі викидаємо на один бік, а спідню на другий бік, причому палик побиваємо що раз глибше. Яму копаємо біля 60 см. глибоко.

Добре було би викопати ями в осени, однак воно в практиці менше стрічається. Не буде помилки, коли їх викопається безпосередно перед садженням на весні. Головним є шоби зробити це правильно.

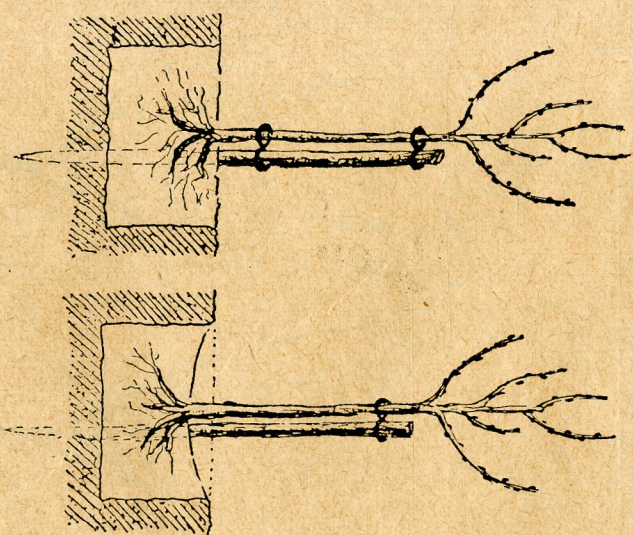
САДЖЕННЯ ОВОЧЕВИХ ДЕРЕВ.

Коли висаджуємо високопенні та півпенні щени, мусимо постаратися про відповідну скількість рівних гладких паликів. Добре було би їх від споду обпалити, щоби не гнили, всю кору з палика обдерти, щоби під корою не містилися різні шкідники. Довжина паликів залежить від форми деревця. Палик мусить бути так вбитий в землю, щоби його горішний кінець не діставав до корони дерева. Палик вбивається з південної сторони, щоби заслоняв сонце в зимі. Палики вбивається перед садженням деревця на місце малих паликів, яких уживали ми при визначуванні місць на ями. До привязування деревця треба приготувати собі околіт. О скілько земля не є в культурі, треба довести до кожної викопаної ями одну тачку доброї урожайної землі, або пів тачок компосту.

По вбиттю палив, засипають ями до половини спідною землею. Безпосередно перед садженням деревця через середину ями перекидається (о скілько змога від полудневої сторони палика) просту лату, так, щоби вона з вбитим паликом творила хрест. Після обтинаємо на деревці всі покалічені коріння, як далеко сягають рани. Здоровим корінням притинаємо лише кінці. Притинати треба в поперець, щоби була як найменша рана і то острим ножем. — Так пригото-

ване деревце один робітник прикладає з північного боку палів в місці перехрестя з латою.

Деревце є тоді правильно посажене, коли коріневий шийка (т. є місце, в якому стикається пень деревця з коренем) є рівно з поверхнею землі.

Неправильно посажене дерево пізніше осідає.

При свіжій садженню деревця треба піднести коріневий шийку около 15 см. вище долішнього канту лати, щоби опісля, коли земля осядеться коріневий шийка прийшла на своє місце, т. є рівно з поверхнею землі. Тепер шойно

З ЖИТТЯ ТОВАРИСТВ

ВАЖНІ ГОСПОДАРСЬКІ НАРАДИ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ.

Зїзд Філій „Сільського Господаря“, Окружних Союзів Кооператив, Відділів Маслосоюзу та агрономів тернопільського воєводства.

В дні 21. квітня ц. р. відбувся в Тернополі Зїзд Окружних Союзів Кооператив, Відділу „Маслосоюзу“ та Філій „Сільського Господаря“ і їх агрономів з району тернопільського воєводства. На зїзді було присутніх 34 делегатів, що заступали 27 господарських установ, в тому 2 центральні, 12 Філій „Сільського Господаря“, 10 Окружних Союзів Кооператив, 1 Українбанк, 1 Відділу „Маслосоюзу“ та 1 Подільська Пасічницька Спілька. Між делегатами було 13 агрономів.

Зїзд відкрив в імені Головного Товариства „Сільський Господар“ у Львові **інж. др. Е. Храпливий** та подав, що його скликав від Інспекторату Агрономічної Праці для обговорення чергових питань нашої господарської та збутової праці в районі. До президії вибрано членів Головної Ради Т-ва „Сільський Господар“ радників **М. Луцького** (Янчин) та **проф. І. Чайківського** (Теребовля); секретарював **інж. агр. Філінський** (Тернопіль).

З черги виголосив реферат **інж. др. Е. Храпливий**, в якому обговорив працю „Сільського Господаря“ на цьому терені, представив напрямні трилітнього плану праці цієї організації, обговорив відношення „Сільського Господаря“ до нової господарської політики держави, а з окрема до Львівської Хліборобської Палати. Представив теж справу незатвердження через тернопільське воєводство нових статутів „Сільського Господаря“ та заходи, які робиться в цій справі, щоби цю трудність усунути. Вкінці представив чергові завдання фахової і організаційної праці „Сільського Господаря“ на найближчий час.

Другий реферат виголосив дир. „Центросоюзу“ **О. Радловський**, в якому обговорив збутову роботу нашої кооперації і „Сільського Господаря“ ведену під кермою „Центросоюзу“, звертаючи спеціально увагу на збут безріг, який на цьому терені стрічає чимало перепон. Також обговорив можливості збуту дробу та звернув увагу на збут яєць. У рефераті порушив також низку торговельно-технічних справ збуту.

В дискусії забирали слово: **інж. О. Федорук** (Подільська Пасічницька Спілька Тернопіль), **проф. І. Чайківський** (О. С. У. К. Теребовля), **М. Луцький** („С. Г.“ Перемишляни), **інж. А. Чемерис** („С. Г.“ Скалат), **інж. В. Радловський** („С. Г.“ Теребовля), **Др. І. Тарашук** („С. Г.“ Збараж), **Дир. І. Наконечний** (П. С. К. Тернопіль), **інж. Жолнерчук** („С. Г.“ Збараж), **інж. Р. Мамчин** („С. Г. Золочів), **інж. Р. Голод** („С. Г. Зборів), **інж. Я. Мушій** („С. Г.“ Копичинці), **інж. Ст. Кушей** („С. Г.“ Борщів), **др. Т. Ваньо** („С. Г.“ Буськ), **дир. М. Снітинський** (П. С. К. Зборів), **інж. Самокішен** („С. Г.“ Підгайці), **інж. О. Стойкерич** („С. Г.“ Зборів), **інж. Філінський** („С. Г.“ Тернопіль). Дуже жива кількогодина дискусія вияснила чимало господарських справ та дала основу для дальшої здорової праці наших господарських установ у Тернопільщині. Народи закінчив **предсідник Мирон Луцький** зясуванням вислідів цього зїзду.

Зїзд прийняв такі резолюції:

1. Зїзд Філій „Сільського Господаря“, Окружних Союзів Кооператив, Відділів „Маслосоюзу“ та інших кооперативних установ і агрономів Тернопільщини стверджує поступ у господарській праці, яку ведуть Філії „Сільського Господаря“ разом з нашою кооперацією, однак відмічує, що ця праця знаходить поважні перепони без вини зі сторони наших організацій по мимо цього, що їх ціллю є виключно господарське піднесення хліборобського населення.

2. Зїзд вважає, що господарську працю „Сільського Господаря“ належить скріпити в усіх її ділянках та її поглибити, бо вона є основою піднесення доходовості дрібних селянських господарств, а зокрема вона підготовляє належний продукт для нашого кооперативного збуту, що для нашої кооперації, яка дбає не тільки про кількість, але першовсім про якість збуваних продуктів, є першої ваги.

3. Зїзд вважає, що по налагодженню кооперативного збуту яєць та безріг слід у районі приступити до кооперативного збуту дробу, підготовляючи його належною господарською роботою відносних Філій „Сільського Господаря“.

4. Зїзд вважає, що супроти звуження можливостей експорту живини поза кордони краю належить розбудовувати внутрішній ринок збуту, що повинен взяти на увагу

Центросоюз“ у своїй програмі праці на найближчий час.

5. Зїзд вважає, що супроти великої потреби помічників для агрономів у районі, які могли б вести роботу на селах під кермою агрономів, треба використати існуючі практичні господарські курси „Сільського Господаря“ в Янчині коло Перемишлян, а тому доручає Окружним Союзам Кооператив та Філіям „Сільського Господаря“ вислати на ці курси відповідних кандидатів.

Цей зїзд, в якому взяли участь представники всього господарського життя Тернопільщини полагав, усі важні справи з ділянки нашої господарської та збутової роботи та причиниться певно до її скріплення у цьому районі нашого краю.

РЕЗОЛЮЦІЇ XXII-IX ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ „МАСЛОСОЮЗУ“.

I.

Загальні Збори стверджують, що розбудова нашої молочарської Централі „Маслосоюзу“ постійно скріплюється та поширюється. В парі з тим кріпшає матеріальна і моральна сила Централі, яка відповідає інтересам і повазі зорганізованого селянства у союзних молочарських кооперативах.

II.

Загальні Збори стверджують, що власні фонди „Маслосоюзу“ є ще невистарчаючі до виконання завдання нашої молочарської Централі. Тому Загальні Збори, маючи на увазі дальшу і конечну розбудову молочарської Централі та поширення започаткованої діяльності також на інші ділянки, ухвалюють, щоби об'єднані кооперативи побільшили власні фонди Союзу через виплачування дальших додаткових уділів. Стверджується, що до цієї пори наша Централь, рахуючись з потребами низових кооператив, одержала від них готівкою на власні фонди відносно низькі врати. Загальні Збори ухвалюють це в глибокому пересвідченні, що матеріально сильна Централь зможе ще краще підтримати змагання об'єднаних в ній кооператив. Висоту і спосіб врати додаткових уділів вирішить, згідно з обов'язуючим статутом, Надзирна Рада „Маслосоюзу“.

III.

Загальні Збори стверджують, що мимо господарського лихоліття, молочарська кооператив успішно розбудовується. Рішуче підкреслюється факт, що правильний розвиток і зріст виказують лише кооперативи з високою продукцією та налаштованою внутрішньою господаркою, а в першій мірі ці

Районові Молочарні, які примінилися до випрацьованого і обов'язуючого пляну організації та його, як вповні правильного, підтримуються. А зваживши те, що висока продукція Р. М. і її рентабельність залежить не від поширення, але від поглиблення праці в районах. Загальні Збори взивають провід кооператив ужити заходів до збільшення продукції через приєднання в члени всіх хліборобів на терені діяльності кооперативи, які доставляли би до кооператив всю надвижку молока. Крім того подбає провід молочарських кооператив про побільшення доставки молока через піднесення годівельного стану молочних корів та через комасацію дрібних нежиттєздатних кооператив у сильні продукційні осередки, які вповні запевнили би селянинові-продуцентів матеріальні користи.

IV.

Загальні Збори рішуче осуджують тих, що виступають проти організаційного пляну нашої молочарської кооператив, а самі не ставлять на те місце нічого кращого, бо вони таким чином не руководяться добром скооперованого селянина-продуцента, а лиш своїм власним, або постороннім чинників, яким залежить на підірванню довіри членів кооператив до суцільної і послідовної праці, опертій на власних силах.

Зокрема Загальні Збори стверджують, що кампанія ведена на сторінках „Нового Села“ проти „Маслосоюзу“ є спрямована проти цілості нашої молочарської організації та опирається на негідних і ворожих наклепах, що мають на меті баламучення публичної opinii і розбивання дорогої нам рідної кооператив. Тому Загальні Збори осуджують як найрішучіше ці ворожі виступи та постановляють всюди їх енергійно поборювати.

V.

Загальні Збори взивають Проводи всіх кооператив до ведення як найінтензивнішої усвідомлюючої акції в районах дорогою уряджування відчитів, господарських нарад та анкет, а зокрема взивають провід кооператив, щоби цю освідомлюючу акцію повели в першу чергу серед жіноцтва.

Загальні Збори вважають за вказане поширити вишкіл працівників молочарської не тільки техніків молочарської продукції, кооператив в цім напрямі, щоби придбати але теж самостійних провідників-суспільників для Районових Молочарень.

VI.

Загальні Збори взивають Проводи молочарських кооператив до як найтіснішої

співпраці зі становою організацією нашого хліборобства — „Сільським Господарем“, при чому доручують точне виконання статutowого обов'язку, а іменню вплату належних вкладок.

Загальні Збори стверджують, що дальший розвиток кооперативного молочарства залежить у великій мірі від хліборобської культури широких мас населення, тому взивають до активної співпраці з місцевими Кружками і Філіями „Сільського Господаря“ та до ширення сільсько-господарського знання дорогою сільсько-господарських курсів, здорової сільсько-господарської літератури і преси, а зокрема часописів „Сільський Господар“, „Кооперативне Молочарство“ і „Кооперативна Рорина“.

VII.

Загальні Збори пригадують постанову 7-го Краєвого Кооп. Зїзду з 29. VI. 1932. р. щодо внутрішнього орудування фондами (контразачетів) і ульокання власних фондів і надвижок в центр. касі укр. кооперації „Центробанку“ (фонд розбудови українського молочарства).

Звичайні Загальні Збори

Кооперативи „Рій“.

Дня 10. травня 1934. в салі Бюро Посередництва Праці, Львів — Ринок ч. 10. II. поверх (галерія на право) о год. 10-ій перед полуднем відбудуться Загальні Збори Кооперативи „Рій“ зі слідуючим порядком нарад:

- 1) Відчитання протоколу з попередніх Заг. Зборів.
- 2) Звіт з діяльності кооперативи за діловий рік 1933.
- 3) Затвердження білянсу.
- 4) Розділ чистого зиску.
- 5) Вибір Надзірної Ради на 3-літню каденцію.
- 6) Внески і запити.

В разі наколи не буде вимаганої статutom скількості членів Загальні Збори відбудуться без огляду на скількість о годину пізніше, це є о год. 11-ій.

ЗАПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Ч. 48. Звідчи береться рак на деревах?

Рак на дереві — це є рід грибка, який розмножується спорами (розроднями) дрібними як наймільчий порошок. Вітер розносить по саді ці розродні і як на дереві є де хоч мала ранка, спора попадає до ранки і грибок розвивається. Найчастіше рани на деревах роблять галапаси — мшиці (крівава), тому, щоб позбутися рака, перше всього треба самі галузі з раком знищити, а рани засмарувати деревною смолою. Грунт мокрий ослаблює дерево і воно легче піддається хоробі.

Ч. 49. Як боротися з мшицями на деревах?

— Для боротьби з мшицями є кілька середників, які можна самому зробити. 1. розчин тютюну, 2. розчин мила з нафтою, 3. розчин каїніту (шт. погній).

Тютюневий розчин роблять так: купують махорки (або й іншого), заливають його на 1—2 дні горячою водою в горшку і як настоїться розріджують цей розчин водою. Приблизно 1:3—4. Щоб розчин зробити добрий — треба по розрідженню встромити одну галузку з мшицями до розчину і за па-

ру годин (чи за ніч) буде видно чи розчин не за слабкий, як слабкий додати настою тютюну.

Милянний розчин роблять так. У воді розбовтують сіре мило, як встоїться (нестане піни) додають до милиння дуже троха нафти. Так само спробуйте спочатку на галузці. Як спалить листя — розрідіть водою, як не вбе мшиць — доляйте трохи нафти.

Розчин каїніту — розпустіть каїніт у воді в пропорції: на 1 літ води 15 дек. каїніту. Спробуйте намочити галузку з мшицями, як лиш ці згинуть а листя буде здорове то значить розчин добре зроблений.

Ч. 50. Де дістати інформації, які товари і які умови вивозу їх за границу.

— Всі інформації уділює Палата Промислово-торговельна у Львові, там є приписи ріжних держав, з якими лише Польща має торговельні звязки.

Ч. 51. Як винищити хрін в городі?

— Іншої ради немає як викопати глибоко все коріння хріну і висушити його.

Ч. 52. Як плекати рицину?

Дістав я під румунською границею жменю зерен рицини. Чув я, що платять 7

зол. за 1 кг. насіння на рициновий олій, чи мігби я її плекати і як?

— Рицина вдається у нас лише в Заліщичині, взагалі в теплім кліматі. У Польщі є виплекана в Пулавах рицина пулавська, що дозріває рано. Проби із нею в краю в

минулому році завели, бо не вся дозріла. В цьому році можете спробувати у себе румуську десь у затишку на сонці. Плекати її як кукурудзу, лише зерно від зерна садити найблище на 1/2 метра. Після проби не забудьте написати до нашого часопису.

В. Королів.

Дещо про вплив роси на рослини

Метеорологічні станиці, яких нині в сила силенна по всьому світі, день-у-день роблять виміри всяких опадів (дощу, снігу), але зовсім мало цікавляться явищем роси, її кількістю та впливом, який вона робить на рослини. До недавнього часу навіть не було відомо, яку саме кількість води з росою приймають листя й зела, а часами й в хліборобській пресі трапляються про росу такі повідомлення, котрі можна віднести просто до забобонів. Такий стан питання спонукав д-ра Е. Гільтнера (в Монахові) з поміччю найточніших приладів зробити спостереження над

росою, щоб здобути бодай найголовніші про неї відомости. Про деякі наслідки цих дослідів розповідає часопис „Космос“ таке.

В багатьох випадках листя рослин приймає з росою дуже значну кількість води. Разючим прикладом можна вважати дівину, котра протягом 24-х годин прийняла своїм корінням із землі 67,3 грами води, а листями щонайменше — 12,5 грамів, тоб то аж 15,5% всієї споживчої води! Але зазначених чисел не можна вважати за найбільші: був припильнований один випадок, коли повелося цілком певно довести аж 37 грамів прийнятої

Треба вміти дати собі раду.

(Замість оповідання)

Чоловіче бійся Бога — що є з тобою. Виглядаєш — як не з того світа!

Влодко ем. Директор Кредитового Союзу протер зрошене потом чоло і упав на стояче коло нього крісло — мов неживий!...

Мариню — кричить з розпуки жінка Стефанія — давай скоріше воду, пан зомлів. І знов параліж серця, а причина?

Прийшла телеграма — доляри — що плісніли доси в Банку — спали до половини. Влодко мало не збожеволів!...

Не журись чоловіче стратою — каже Стефа — вчора в Бесіді впав мені в руки случайно примірник „Господарської Газети“ і я очам своїм не вірила. Читаю „Українська кольонія над Дністром — парцеляція поля під управу винограду — будуймо модерні оселі — закладаймо торговельні сади й винниці — садім кавуни і мельони! Дохід з поля до 1000 золотих!...

І на той послідний висказ дорогої жінки Влодко аж підскочив з крісла — здеревіла з болю душа наче надприродною силою воскресла — усмішка заграла на його лиці.

— Правду кажеш, Стефо, щастя — що принеслись так потішаючи для мене вістку. А деж лежить поле?

— Поля під управу винограду є багато і в самій Заліщичині, Борщівщині, Бучаччині. От парцелюють поле у Возилів над са-

мим Дністром, повіт Бучач; чудова околиця гейби викована для устроєння соняшної пляжи і будови осель!

— А по чому морг поля, питає Влодко.

Під управу винограду є ще 28 моргів поля а морг коштує тільки 500 золотих. Нагода придбати терен до заложення винниці. Там же є ще 100 моргів ліса по 450 зол. і около 70 моргів чорнозему по 650 золотих.

Вимріяне місце для льокати капіталу! — Знаєш Стефо, твій плян геніяльний, витягну гроші з каси і закуплю бодай 20 моргів, вибудуємо собі віллу, заложимо винницю і сад торговельний і будемо жити, як у „Бога за пецом“.

А хто доставить нам щепи, хто дасть фахову пораду?

Маємо чейже свої заведення, Гринька Лісовського в Полюхові малім, шкілку садівничу Романа Коцика в Хмелевій і Мітрофана Дехтярева в Заліщиках, Терпеляка в Залукві, в Милованській Сад. Гор. Школі. Фахові люди закладають нові сади і винниці, таким чином можна високо піднести культуру садівничу, а народови дамо спомогу поширити плекання полудневих овочів.

І на цю думку, Влодко зрадів, в душі дякував Богові, що дав йому так ідейну і мудру жінку:

„Не все жінка може лише розтратити зібраний дома гріш а й врятувати його від втрати при сучасних змінах курсу.“ Ю. С.

з роси води, а це означає, що листя були здібні прийняти з роси аж 46,2% всієї кількості води, що її спожили протягом доби.

Гільтнерові досліді стосувались, однак, не лише до зел, билин, квіток. Йому повелося перевірити це питання й на деревах. Отже, наприклад, він довідався, що в одній липневій ночі вільха прийняла своїм корінням води з землі — 62,4 куб. сантиметрів, а листями з роси за той самий час — 6,7 куб. сантиметрів. Отже роса „напуває“ так само й великі дерева, не лише дрібні, приземні зела.

Дальші досліді показали, що роса приносить рослинам воду, цілком позбавлену солей. З огляду на це вона вирівнює концентрацію солей прийнятих рослиною в розчинах коріннями. Це натуральне вирівнювання надбутку солей в соках рослини для багатьох рослин відіграє дуже велику роль.

Нарешті Гільтнер довідався, що добродійні вчинки роси на рослинність найбільш відчуваються в околицях, вкритих лісом. А це тому, що там не мають такої сили вітри, котрі найдужче „випивають“ росу й дуже швидко висушують листя рослин.

З ЧУЖОЇ ПРЕСИ

Де є торги на лен. Городок коло Молодечна до 2. І. 34 продав 19.200 кг. по ціні: I сорт — 16—18 зол., II сорт — 11—13 зол., а III сорт — 9—10 зол. Гольшани — 4.000 кг. ціна: I с. — 15—19 зол., II — 10—15 зол. Насіння лєну 4.50—5 зол. за пуд. (16 кг.). Молодечна — 500 кг. ціна: II с. — 13—15 зол., III с. 10—13 зол. (Пшегльонд льнярські).

Озиме збіжжа можна переробити на яре. На В. Україні українець Лисенко перевів ряд дуже цікавих дослідів над переміною озимих пшениць в ярі. Він дослідив, що коли пшеницю озиму піддержати якийсь час при низькій температурі і висіяти її на весні, то до осені вона дає врожай як яра. Цю яровізацію озимини він робить так: На 45 днів перед висівом яровини зерно озимої пшениці розстиляється не грубою верствою в провітряному місці на долівці і скроплюється водою. На 100 кг. зерна — 32 літри води. Скроплює через 6 годин і зерно шуфлює перевертає. Після 24 годин мочене зерно напучняє, тепер це зерно треба дати до холоду де є + 2° до + 4° Ц. на 42 дні. Тепло має бути лише в цих границях (не більше і не менше). Таке зерно можна висівати на весні як ярину. Колиж його треба десь перевезти, то можна троха підсушити. Як освідчатись ці справи в ширшій госп. практиці — побачимо. (Рольнік).

Скільки чехів живе на Волині. В цілій Польщі живе до 70.000 чехів. З них 90% рільників. На Волині 40—50 тисяч. Цього року чеська колонія „Московщина“ на Дубенщині святкує 60-літній ювілей свого існування. 60 літ тому чехи прийшли на не-

управлені пустирі і доробились на них до сьогодні гарного маєтку. Сьогодні, як пише „Земельська Єднота“ на Волині є до 89 чисто чеських а 44 мішаних осад (колоній). Мають вони 12 шкіл „Чеської матіце школьні“ (щось ніби наша рідна школа).

Хто добре гандлює гусьми. Велика гусяча фабрика чеська в Гораждьовіцах що року з 1927 до 1931 вивозила до Німеччини і Франції 150.000 гусей. Після введення ціла Німеччиною вивіз впав 1932 р. на 16.000 штук.

Школа лувівництва. Заряд „Школи Людової“ під Сарнами, розпочав акцію відкриття в Доротичах (біля Сарн) школи лувівництва. Абсольвенти цієї школи малиб бути інструкторами лувівництва. Подібні школи є вже за границею. (Тиг. рольн.).

Конкурс на статті. Чеський союз рільників розписав конкурс на такі статі:

1) Як зліпшити якість сільського масла (домашнього виробу) і підвищити його ціну на торзі?

2) Як зменшити собівартість виробу масла, і найраціональніше зужити відпадки від виробу масла та побічних виробів?

3) Як вивести зі спожиття штучні товщі (маргарину, амер. сало, тощо) на селі, та як заохотити селян вживати дома природні тлущі і масло, замість цих штучних тлущів?

В конкурсі можуть брати участь господарі, господині та інструктори і спеціалісти. За найкращі 3 статті три нагороди 500, 300 і 200 кор. книжками до вибору. (Ческослов. Земледелец).

БІРЖА.

ЗБИЖЖА. Пшениця селянська 19'25 зол., жито селянське 15'00, ячмінь 12'00, овес звичайний 11'00, кукурудза краєва 21'00, фасоль біла до 27'00, фасоль краса до 21'00, горох пів Вікторія 22'00, горох звичайний 18'50, бобик 12'00, вика чорна і сіра 10'50, гречка 19'00, лен 48'00, просо краєве 31'00, лубин синій 8'50, ріпак озимий 46'00, грис житній 8'50, грис пшеничний 9'50, макухи льняні 18'00, мак синій 35'00, конюшина червона прир. 145'00 сіно 7'50. Соняшник Рум. 24 зол.

ГРОШІ. Долар 5'23 зл. Золото: долар 9'00 зл., 20 корон 37'80 зл., 10 рублів 46'50 зл.

† ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 15. 4. 1934. р. помер трагічною смертю в Любліні великому п. Городок, Теодор Мартиняк, 23 літ віку, діяльний член Клуба „Сільського Господаря“ в Любліні великому, один з найвизначніших членів і організатор хору Клуба „Сільського Господаря“, і взагалі член всіх культурно-освітніх товариств в Любліні великому. Участь в похороні взяло 6. священиків, п. посол Біляк, около 8000 людей Городеччини і сусідних повітів, 2 оркестри і багато хорів. Нехай рідна земля, за котру він так трудився, буде йому пером.

Звідомлення з праці Краєвого Госп. Т-ва „Сільський Господар“ за 1933 р.

(Продовження).

І так у справах розмірів та напрямку праці „Сільського Господаря“ відбуто низку конференцій в міністерстві хліборобства та у відносних воевідських урядах. Інтервеніовано так в справах цілого обсягу нашої праці, як також в поодиноких справах, які стояли на черзі дня. Найважливішою проблемою, яку прийшлося „Сільському Господареві“ в цьому році налагодити у цій ділянці, було без сумніву означення компетенцій праці нашого Т-ва у зв'язку зі створенням Хліборобської Палати у Львові та в Луцьку. Створення цього хліборобського самоврядування вимагало від нас переведення всіх підготовчих кроків для того, щоби наш хліборобський світ був у ньому належно заступлений. Тому наша організація старалася підготувати належно вибори до Хліборобської Палати з округів та запевнити собі відповідну кількість наших делегатів від самої організації, як об'єднання хліборобів. Через те, що наших постулятів на північно-західних землях зовсім не узгляднено, наша організація не могла перевести там кандидатів при виборах з округів. В Галичині вибори з округів дали нам низку радників до Хліборобської Палати, які стоять у безпосередньому зв'язку з нашою роботою, а тому будуть мати змогу заступати наші справи у Львівській Хліборобській Палаті.

З округів вибрано таких радників до Хліборобської Палати, що працюють у тісному зв'язку з нашою організацією:

1) Мирон Луцький, голова Філії „Сільського Господаря“ в Перемишлянах (виборчий округ Золочів—Перемишляни—Зборів).

2) Проф. Чайковський Павло, голова Філії „Сільського Господаря“ в Тереховлі (виборчий округ Копичинці—Чортків—Тереховля).

3) Інж. Тарантюк Осип, голова Філії „Сільського Господаря“ в Городенці (виборчий округ Коломия—Городенка—Снятин—Косів).

4) Яворський Ілля, директор „Народного Банку“ в Бориславі (виборчий округ Самбір—Турка—Дрогобич).

5) Шепарович Ів., член Ради Філії „Сільського Господаря“ в Станиславові (виборчий округ Станиславів—Товмач—Надвірна—Калуш).

6) Кухтин Гнат, голова Клуба „Сільського Господаря“ в Переволочі, пов. Бучач (виборчий округ Підгайці—Бережани—Бучач).

Вибори з округів відбувалися без безпосереднього впливу нашої організації, бо вибор-

чими були виключно члени Самоврядних Рад Повітових, які, як відомо, вийшли не з вибору, а з номінації, а їх національний склад не відповідає відношенню національного складу хліборобів. Тим треба також пояснити, що така невелика кількість радників з округів могла увійти до Львівської Хліборобської Палати. Крім цих радників, які безпосередньо працюють в нашій організації, увійшли з округів деякі наші радники, з якими можна буде співпрацювати.

Міністерство хліборобства визначило, що „Сільський Господар“ має вибрати від себе, як хліборобської організації, 4 радників, а то двох на 6 років, а двох на 3 роки. На цих радників вибрала Головна Рада Т-ва „Сільський Господар“ таких кандидатів:

1) Інж. Юліян Павликовський, містопрезидент Ради „Сільського Господаря“ (на 6 літ).

2) Інж. Др. Євген Храпливий, директор Т-ва „Сільський Господар“, (на 6 літ).

3) Інж. Микола Творидло, член Ради „Сільського Господаря“, (на 3 роки).

4) Інж. Андрій Палій, член Ради і Президії Т-ва „Сільського Господаря“, (на 3 роки).

З українських установ покликано до вибору радників до Львівської Хліборобської Палати ще Ревізійний Союз Українських Кооператив, який вибрав одного радника на 3 роки, а саме пос. Остапа Луцького, містопрезидента Т-ва „Сільський Господар“.

Крім цих двох категорій радників увійшли до Львівської Хліборобської Палати з номінації міністра хліборобства такі наші представники:

1) о. др. Тит Войнаровський, президент Т-ва „Сільський Господар“.

2) Інж. др. Михайло Холєвчук, директор Т-ва „Сільський Господар“.

3) Інж. Євген Брилинський, директор Господ.-садівничої Школи Товариства „Прогрес“ в Милованні.

4) Микола Кузьмин, господар в Озірній, пов. Зборів.

Такий стан наших представників у Раді Хліборобської Палати не відповідає далеко тому представництву, яке наша організація, з огляду на свою діяльність та поширення, повинна мати.

Відносно волинської Хліборобської Палати, то там не вибрано ані з округів представників нашого Т-ва, ані не покликано нашої Філії в Луцьку до висланя своїх представни-

ків, як делегатів українського хліборобського товариства.

У зв'язку зі створенням Хліборобських Палат треба було узгодити розмежування компетенцій добровільних хліборобських установ та хліборобського самоврядування. В цій справі відбули представники нашого Т-ва низку конференцій в Хліборобській Палаті, а крім цього наші повітові агрономи взяли участь у з'їздах повітових інструкторів, які скликала Хліборобська Палата в Стрию, Золочеві, Тернополі, Коломиї, Станиславові та Заліщиках, для узгоднення праці хліборобських організацій та Хліборобської Палати. Ця справа є щойно започаткована і треба буде ще довгого часу, заки вона належно розмежується. Наше становище є таке, що треба залишити найбільшу свободу у праці добровільним хліборобським організаціям, а Хліборобська Палата малаби виконувати тільки ролю надзірного органу.

Разом з цим питанням виникло питання про розділ компетенції поодиноких хліборобських організацій, які працюють в терені, при усталюванню плану праці на дальші роки. У цих справах інтервеніовано кількакратно у воєвідських урядах та міністерстві, а зокрема в Хліборобській Палаті. Головною ділянкою, яка тут входила в рахубу був передовсім збут безріг, в якій то ділянці найяскравіше зазначилися тенденції інших хліборобських організацій супроти нашого Товариства.

Низку справ, які відносяться до оборони інтересів нашого села представлено також на Самоврядній Воєвідській Раді 16. II. 1933 р. у Львові, де на просьбу Т-ва зreferував їх докладно през. В. Децикевич.

Наше Т-во взяло також участь у нарадах, які змагали до дальшого упорядкування селянських довгів, а то в справах Акцептаційного Банку, в якій то нараді взяли участь всі хліборобські установи дня 15. вересня 1933 р. та в тій самій справі дня 1. грудня 1933 р. в Центробанку, в якій то нараді взяли участь всі українські економічні установи.

Наша організація брала і дальше участь у праці Роземних Урядів по повітах, яких завданням було відновлення нашого села.

Наше Т-во видало на домагання Хліборобської Палати свою опінію про зміну ґрунтового податку та скомасовання самоврядних додатків до державного ґрунтового податку, а дня 23. листопада взяло наше Т-во участь у конференції хліборобських установ у Хліборобській Палаті, яка була призначена розпорядкови в справі обороту живиною і мясом. Низку поправок, яку до цього розпорядку поставили наші делегати, узглядено у виданім вже обов'язуючім його тексті.

Крім того наше Т-во брало постійно участь в усіх загальних зборах та важніших нарадах наших краєвих установ.

Наше Товариство вистаралося у звіттовому році те, що його делегат засідав в загальнодержавній комісії для справ молочарського промислу.

Заступництво інтересів нашого села, яке наше Товариство взяло на себе став з кожним роком важнішою ділянкою в його праці і підносить значіння та вагу нашого Т-ва і його хосенність для нашого села.

III. Організаційна праця Товариства „Сільський Господар“.

Організаційна парця у звіттовому році йшла дальше в напрямку зміцнення нашої організації в краю. Великою полекшою в цьому було те, що наша установа мала вже усталену програму праці в усіх тих ділянках, які були потрібні для нашого села. У звіттовому році почали ми в цілій нашій підбудові працю після виданих нами інструкцій і виявилось, що в практичній роботі вони є доброю основою так для організаційної як і фахової праці „Сільського Господаря“. Якраз те, що ціла наша підбудова працює після однакових зразків дає нам можливість надавати однаковий характер праці та однакові напрямні поодиноким ділянкам нашої роботи.

У звіттовому році почав обов'язувати новий закон про Товариства, який примусив наші Філії та Клуби до строгої реєстрації членів та до правильного ведення діловодства. Разом з тим наша установа мусіла перевести в цілій своїй підбудові потрібні зарядження, які впливали з постанов нового закона. Це забрало чимало часу і енергії та потягнуло за собою поважні кошти, а то так через видання відповідних інструкцій для всіх наших Філій та Клубів, як також через те, що треба було зладити окремі друки та формулярі.

Тут треба підкреслити, що згідно з постановами нового закона про товариства, який надзвичайно утруднює основування реєстрованих товариств, треба було основувати нові Філії і Клуби „Сільського Господаря“, як відділи Головного Товариства. Дотеперішні Філії та Клуби „Сільського Господаря“ існують надалі як зареєстровані Товариства і мають повні права того роду товариств. Однак при основуванні нових Клубів і Філій „Сільського Господаря“ натрапляло наше Товариство на поважні труднощі. Ці труднощі були передовсім на Волині і Поліссі та в тернопільському воєвідстві.

На Волині відмовлено дозволу на основування Філій в Дубні, Степані, пов. Костопіль та Рівному, а на Поліссі в Бересті. Тернопільське воєвідство стануло на становищі, що наш статут, зареєстрований в інших воєвідствах, в кількох місцях не відповідає вимогам закону і тому в році 1929 не прийняло до відома його зміни. Рекурс внесений нами до міністерства

внутрішніх справ відкинено не з мериторичних причин, але з браку легітимації Головного Товариства для вношення такого рекурсу. На протязі звітового року помимо старань, не дозволено у кількадесятьох випадках на основання Кругків „Сільського Господаря“ в різних місцевостях тернопільського воевідства. Через те в цьому районі наша організація не могла збільшити скількості своїх організаційних осередків. Тепер, на основі порозуміння з тернопільським воевідським урядом, внесено відповідне представлення справи і пропозиції на зміну статута, які воевідський уряд мавби акцентувати, а в слід за цим малаби наша Головна Рада ці зміни для статутів наших Кругків і Філій у тернопільському воевідстві сама перевести.

Важним досягненням в організаційній діяльності було в цьому році те, що ми оснували Філію „Сільського Господаря“ в Кременці на Волині, а тим самим маємо вже дві Філії на волинській землі.

(Далі буде).

УВАГА САДІВНИКИ!

Вже вийшла і продається книжка „ПРАКТИЧНЕ САДІВНИЦТВО“ п. М. Панашія. Стор. 80. Ціна 90 гр. Пересилка 20 гр. Хто замовить 10 штук, пересилка наша.

Чи ви знаєте, що **ДРУГИЙ НАКЛАД** світоглядного підручника для сільської молоді п. н.

МОЛОДЕ СЕЛО

вже на вичерпанні.

Книжка обіймає 128 ст. друку і 39 світлин і коштує тільки 40 сот., з пересилкою 60 сот. При замовлюванні 20 шт. 20% опушту.

Замовляти:

»Батьківщина«, Львів, вул. Домініканська 11.

ласти над

„ЕЛЕГАНТ“

ФАБРИКА ЛЬВІВ,
КОРДЕЦЬКОГО 51.

Якщо курите, то užívайте тільки паперців і туток повноваток

„КАЛИНА“

бо вони є добрі, дешеві та вироблені в українській кооперативній фабриці

Насадові яйця

курей

Білих легорнів добрих несучок

Ціна 20 гр. і штука. Гварантоване опаккування (кошик) 60 гр. Пересилка покупця. На завдаток прошу $\frac{1}{3}$ вартости.

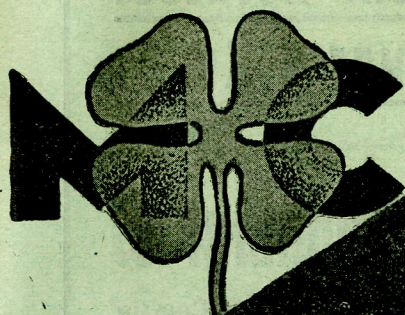
Інж. О. БУЧИНСЬКА Львів - Ялівець 166.

Окружна аптика
МИХАЙЛА ТЕРЛЕЦЬКОГО
Львів, Ринок, тел. 16-21.
(Ріг вул. Гродзіцьких і Домініканської)

Має стало на складі всі ліки і специфіки.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ЗМІСТ:

Інж. Др. Е. Храпливий: Йде тяжкий рік — дбаймо самі за себе.

В. Королів: Хвороба білий пронос у телят.

Інж. М. Каплистий: Ще про сою.

Ю. Сенишин: Оцінка й преміювання чистого молока.

М. Подоляк: Яка рада на посуху.

Садівництво і городництво:

М. Б-кий: Чому цієї зими вимерзли деревця.

Роман Коцик: Охороняймо пожиточні звірята в саді і городі.

О. Фацієвич: Дещо про городництво в Китаю.

Дрібні уваги на час посухи.

М. К.: Як у нас починають плекати цикорію.

Запитання і відповіді: (53 — 58).

Нові книжки і журнали.

З життя товариств:

Звідомлення з праці секції „Сільського-господарського вишколу хліборобської молоді.

Пізнаймо наше село (Старява).

Свято садження овочевих дерев в Підберізця.

Курси господарські, пасічники, шовківниці.

Хороніть селянське добро перед небезпекою.

Звідомлення з праці «Сільського Господаря» за рік 1933.

Господарі і агрономи!

У своїй праці не забувайте, що найкращий вислід у зборі та найліпший економічний ефект дають серед сучасної господарської кризи тільки

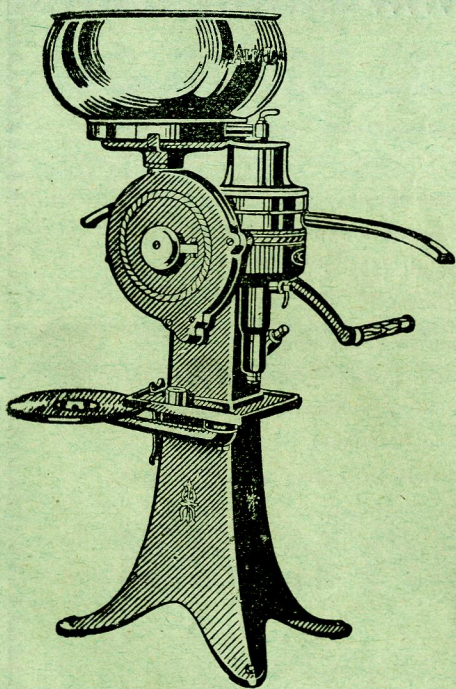

Калуські і Стебницькі Потасові
солі, Сильвін, Калімаг й Каїніт

Бюро продажі:

„ТЕСП“ у Львові, пл. Смольки 5.

Купуйте потасові солі та каїніт у консигнаційних складах Повітових Союзів через „ЦЕНТРОСОЮЗ“ — ЛЬВІВ

Подаємо до відома заінтересованих, що з днем 1. травня 1931. р. ми признали фірмі

Краєвий Молочарський Союз
„МАСЛОСОЮЗ“

виключне право продажі наших кружлівок „АЛЬФА-ЛЯВАЛЬ“ так ручних як і моторових для всіх українських кооператив на терені воевідств: львівського, станиславівського і тернопільського.

В звязку з цим просимо українські кооперативи звертатися по всякі інформації в справі купна кружлівок і зі замовленнями тільки до „Маслосоюзу“ у Львові, вул. Б. Гловацького 23. та всіх його відділів у краю, бо замовлення дані іншим нашим заступникам не будуть виконані.

Т-во Альфа-Ляваль
Спілка з обм. порукою.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ВИДАЄ КРАЄВЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВІ
ПРИ СПІВУЧАСТІ КРАЄВОГО МОЛОЧАРСЬКОГО СОЮЗУ „МАСЛОСОЮЗ“.

Виходить 1. і 15. кожного місяця.

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: за чверть року . 2.— зол.
за пів року . 4.— „
за цілий рік . . 8.— „

За кордоном: В Америці і інших краях . 2.— дол.
В Румунії: річна 250, піврічна 130, чвертьрічна 70 левів
Замовлення і гроші з Румунії слати на адресу:
Dmytro Herodot, Strada, Delea-Veche 45, Bucuresti IV.

Поодиноким число коштує 40 сот. Передплату треба висилати на адресу: Товариство „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, П. пов. тел. 30-53, П.К.О. Варшава 147.053. Гроші з закордону просимо слати на наше конто в Земельному Банку Гіпотечному (Zemelnj Bank Hipotecznyj) у Львові, вул. Словацького 14, або грошевими листами на адресу Т-ва.

ОГОЛОШЕННЯ: Ціла сторінка 1 раз . . 200.— зол.
половина сторінки . . . 120.— „
чверть . . . 65.— „
одна восьма „ . . . 35.— „

За першу і четверту сторінку окладинки 50% дорожче.

За оголошення в тексті 30% „
Дрібні оголошення по 30 сот. за слово.

Йде тяжкий рік -- дбаймо самі за себе!

Закладайте збіжіві шпихлірі при кружках «Сільського Господаря».

Цей рік почався для наших селян дуже погано. Осимини вийшли зі зими зле. Головно жита вийшли дуже слабкі, а до того в деяких околицях нашого краю знищили їх ще додатково миші. Прийшла весна, а з нею сподівання на те, що ярі засіви дадуть кращі висліди чим озимина. В багатьох околицях переорано погану озимину та наново засіяно яриною. Але в тімже часі прийшла нова журба для наших селян: весна почалася вчасно, а до того є вона дуже суха і від двох місяців не було зовсім дощу. Наслідок цього такий, що багато засівів майже зовсім не ростуть, в деяких околицях від посухи жовкнуть, а засіяне на весну зерно деяких рослин (кукурудза) трупішіє в землі та зовсім не сходить. З цього всього ясно виходить, що цього року урожаї зовсім не допишуть, та що треба нам рахуватися з великим недородом, а то й просто повним браком зерна.

Вже цієї весни в деяких селах забракло зерна на обсяння поля по переораних озиминах. Люде вправді озимини переорали, але не мали чим їх засіяти. Наслідок цього такий, що через брак зерна на засів у деяких господарів поле лишилося необсіяне.

Коли вже цієї весни, по році середньо-

доброго врожаю, деяким господарям не стало насіння на засів, то зовсім правдоподібно є те, що при недороді озимин та при неврожаю з причини посухи бідніші господарі, або ті, в яких околицях буде більший недорід, не будуть мати зерна не то на прожиток, але навіть на засів. Отже грозить нам в багатьох околицях нетільки марево дуже тяжкої зими і переднівку, але також грозить брак зерна на засіви, передовсім на засіви озимини вже цього літа.

Наша селянська організація «Сільський Господар» мусить ці справи передбачувати наперед та вже тепер старатися за те, щоби наш селянин міг перетривати цей тяжкий рік та щоби він мав можливість обсіяти свої поля вчас добрим насінням. Не можемо сподіватися на велику поміч з поза нас. Бо трудно, щоби ця поміч прийшла до наших господарів, як це зрештою знаємо з дотеперішного досвіду. Тому мусимо думати над тим, щоби брак зерна на прожиток та брак зерна на засіви для тих господарів, що його не будуть мати, покрити **спільною допомогою** тих членів нашої організації, які чи то мають більше поля, чи то у них краще воно зародить.

Ця спільна допомога одних членів «Сіль-

ського Господаря» для других, які найшлися в біді, може найкраще проявитися тут у формі закладання при Кружках «Сільського Господаря» **збіжєвих шпихлірів**. Ці шпихлірі, або зсипи збіжжя малиби обняти виключно членів Кружка «Сільського Господаря». Всі члени вступають до такого збіжєвого шпихліра при Кружку з відповідним пайом (уділом) у збіжжі, в цей спосіб збирається більшу кількість зерна на те, щоби мати відповідний **власний запас** для порятунку тих членів Кружка «Сільського Господаря», які цього зерна потребують. Очевидно, що і ті, які потребують допомоги, мусять так само бути членами збіжєвого шпихліра при Кружку «Сільського Господаря». Збіжжя визичує шпихлір під такою умовою, що позичаючий має його звернути з відповідною надвишкою

в осени, коли у себе збере жниво. Користь з цих шпихлірів буде для нашого села велика, бо навіть тоді, коли збіжжя зародять, часто бувають випадки, що в селі є ще люде, які що року переходять тяжкий передновок та не мають не то що їсти, але часто мусять на лихварський відсоток позичати гроші на насіння на засів. А тоді такий шпихлір при Кружку «Сільського Господаря» неодного порятує.

Одначе в цім році, який в багатьох околицях заповідається погано, **мусять** Кружки «Сільського Господаря» підготувати цю справу вже тепер, бо йде час, в якім треба буде **помогти** неодному членови нашої організації. А це є також одним з обовязків Кружків «Сільського Господаря».

Інж. др. **Евген Храпливий**.

В. Королів

Хороба білий пронос у телят (різачка)

„Білий пронос“ переважно нападає на телят з такою силою, що від нього гинуть за малим не всі захорілі телята. Хворість може нападати і на іншу недорослу худобу, якій так само чинить багато лиха.

Появляється різачка здебільшого на третій - четвертий день після того, як родиться телятко ;де-коли-ж — через кілька тижнів. В сторовину гадали, що в цьому найбільше вадить негарний догляд за маткою, неохайний полог, недоладне годування корів, що недавно отелились, та застуда. Тепер-же вчені люде тої думки, що всі ці причини тільки допомагають хворобі виявитись, сама-ж хворість — пошесна й залежить від особливого мікроба. Через те різачка частіш нападає разом на багатьох телят і шириться по цілій окрузі, тобто, як і інші пошесні хвороби.

Останніми-ж часами зготовлено особливу сироватку проти цієї хвороби. Сироватка дає дуже гарні наслідки, бо вона не тільки вигоює телят від хвороби, коли неміч на них напала, а також і застерігає їх заздалегідь від слабування.

Пізнають різачку по тому, що телята раптом перестають ссати матір, стають сумні, у них помічається гарячка, й починається бігунка. Спершу кал буває густоватий, як лемішка, жовтий і дуже смердючий, потім стає рідкий, як слизота, зеленуватий, з білими згустками молока, страшенно смердить і летить з заду, як з цівки, часто проти волі теляти. Хорі швидко охлявають; у них почи-

наються корчі, як при холері у людей, і телята гинуть першими-ж днями хвороби.

Вигоїти різачку, коли немає під рукам сироватки, щастить не часто, хоча проти неї і вживають чимало і інших ліків. Найкращі це порошки з опію, соди та креолину: порошок опію — 2 чайних ложочки, креолину — $2\frac{1}{2}$ чайн. лож., соди — 9 ложок столових, або з опію та саліцилової кислоти; давати їх можна й з пареним молоком, двічі в день, по стільки, скільки набереться на кінчик держака чайної ложечки. Добре допомагають також порошки з висмуту. Попереду хорим слід залити рицинової олії (2 — 3 ложки). Крім того годиться промивати кутню кишку літеплом (літною водою), додавши трохи танину, креозоту, креолину, протарголу. Промивки годиться робити разів 5 — 6 що дня. Останніми часами пробують гоїти бігунку у телят прополіскуванням задньої кишки солоною водою. До цього беруть 6 частин білої соли, 25 частин соди і розводять це в 1000 частин теплої води. Цю воду вливають гумовою дудочкою в задній прохід теляті разів зо два в день. На один раз слід брати не більш одної пляшки росолу.

Найбільшу увагу слід звертати на те, щоб уникнути хвороби в господарстві. Цього можна досягти, коли всім тільним коровам перед пологом промивати поліжничі частини (піхви) карболовою або креолиновою водою; дбати за чистотою у хліві; відокремлювати дужих від хорих; добре годувати корів та зменшувати їм води, а в ту, що дають пи-

ти; додавати 1—2 ложки на відро соляної кислоти.

В хлівах, де вже раніш була хороба, слід вичистити гній, зняти шар долівки (в 10—5 см) та добре полити гарячим лугом, а

потім — вапняним молоком“ (1 — 1½ фунта вапна на відро води) і цимже молоком побілити ясла, стіни й усе, що є у хліві. Найкраще закликати при цій бігунці, ветер. лікаря.

Інж. М. Каплистий.

Ще про сою

Вже від 1930 року на наших землях пропагуємо плекання сої. Правда, початково на сою накинута, як на рослину нову і досить дорогу. Спритніший господар рахував, що на сої зможе добре заробити, бо як на моргові вродить лише 5 метрів сої — то рахуючи по 400 золотих метр **(в дрібній продажі виносив 600 зол.)** — морг сої дасть 2.000 зол а при врожаї 10 метрів — 4.000 зол. Хоч як дорого коштувала б обрібка сої — то користи для кожного практичного господаря — очевидні.

Та цілком що іншого вийшло! Вже в ро-

1933 року знову порушено питання сої — бо споживча вартість сої вжесама за себе агітує. Для порівняння дамо приклад споживчої вартості сої та інших рослин:

	білка		вуглеводів товщу	
	білка		вуглеводнів товщу	
Соя	35—45%	25%	20%	
Фасоля	25%	50%	2%	
Жито	12%	68%	1%	
Овес	10%	65%	3%	
Лен	18%	23%	25%	
Соняшник	13%	18%	30%	

Гурток хліборобської молоді в Підберізцях.

ці 1931 і 1932 показалося, що за сою не лишень 400 золотих але й 40 — 50 золотих за метр не можна дістати, а цим самим виявилась помилкова калькуляція сої. Не числились із тим, що по 6 злотих кільо платитимуть господарі лишень рік - два поки не розведуть насіння, а далі і соя підпаде загальному економічному закону — **попит і пропозиція**. В році 1932 було сої досить на збут, але не було ціни — тому в 1933 році площа під сою сильно зменшилась. Та під кінець

Із порівняння видно, що соя справді дуже споживна рослина і під цим оглядом належить до найспоживніших продуктів, бо приміром білку соя має 3 рази тільки що яйце, а 2 рази тільки що мясо. Як візьмемо під увагу, що наші люди не мають у своїй споживі подостатком білка — то соя є конечна для налагодження нормального споживання. Соя з бараболею (каша) для наших селян мусить стати повсякденною, здоровою їжею навіть і для заможніших селян. Бараболя має

крохмаль (вуглеводні), а соя додасть білків та олійв (товщу) — і маємо дуже смачну кашу, в якій всі головніщі складники нормально заступлені. Тому ми радимо сою плекати не для гроша, а для власної потреби в господарстві. Як лише наші люди при звичаються до сої — тоді певно ця рослина займе почесніше місце ніж нині займає бараболя чи будь яка збіжева рослина. Знаємо і такі часи, коли селяне не хотіли вправляти бараболі та формально війну провадили проти тих, що ширили посів бараболі. Нині ми з усмішкою читаємо про ті часи, а я особисто певний, що незабаром прийде час, коли і наше ста-

новище до сої буде смішне, бо соя має всі дані стати рослиною майбутности. Треба лише навчитись зі сої зробити — каву, молоко, олію, домішати до хліба, при звичаїтись їсти сою смажену, як їдять оріхи чи соняшникові зерняти в нас на Україні Великій. Соева дерть і макухи — то незамінимий корм для худоби особливо молочної. Тож плекаймо сою, вивчаймо її та використовуймо у власному господарстві, а не думаймо про спекуляцію грошеву, бо найкращою спекуляцією буде — добре здоровля власної родини, та видатна продукція господарських тварин, а до цього допровадить соя.

Ю. Сенишин.

Оцінка й преміювання чистого молока

В ч. 4/34. нашого часопису було згадано, що від 1935 р. почавши стане наша молочарська кооперація виплачувати своїм доставцям належитість не тільки за %, товщу в молоці, але теж і за якість доставленого молока.

Не пошкодить отже спинитися хоч корогко над цією справою, ц. т. над способами досліджування молока, над способами доконування оцінки (пунктації), та на цій основі доконування грошових доплат.

В попередній статті було зазначено, що не буде ставитися жадних надзвичайних вимог, тільки що якість молока буде основно досліджувана, щоб можна було молоко невідповідне не допустити до перерібки або до прямого спожиття.

Пригадаймо собі коротко головні вимоги що до якості молока: 1) чиста його заготовка, щоб молоко було вільне не тільки від видимого занечиснення, але вільне в першій мірі від небезпечних для людського здоров'я дрібнотворів, а навіть вільне від більшої кількості дрібнотворів нешкідливих людському здоров'ю, та шкідливих через свою діяльність для якості (хемічного складу) молока; 2) молоко свіже, цеб-то не підквашіле.

На цю справу звернули увагу, вона є не тільки бажана, а прямо konieczна, якщо думаємо попит на наше кооперативне молоко, масло й сири не тільки вдержати, але й збільшити його.

Спинімся коротко над способами досліджування якості молока. Подумаймо — чи виключно сама цідилкова проба апаратом „Міфі“ є вистарчаюча — як це дехто думає? Знаємо, що така проба виказує тільки видиме занечиснення (бруд). А може трапитися, що цідилкова проба викаже, що молоко є бездоганно чисте, за що признаємо доставцеві найвищу пунктацію, — та коли ми це молоко

вставимо до звичайного підгрівача (теплота пересічно 35° Цельзія), воно звіттіля виходить вже з помітними грудками стятого сирника. При пастеризації це несвіже молоко зсядеться. Які великі страти може понести молочарня — зрозуміємо, коли зважимо, що через додаток навіть малої кількості невідповідного молока до молока доброякісного — його у всій кількості обезцінюємо.

Це наглядно повинно нас переконати, що самі цідилкові проби є не вистарчаючі, а потрібні є ще проби на kwasність молока, тим більше що свіжість молока побіч його чистоти має величезне значіння й на якість виробленого масла.

Годі посторонній людині сьогодні сказати якими технічними методами буде в наших кооп. молочарнях досліджувана свіжість молока. Цю справу вже тепер подрібно обдумує наша кооп. молочарська централа „Маслосоюз“, розглядаючи при цьому практичність дослідів, їх коштовність та пристосування їх до наших спеціально умов.

Отже нема потреби нашим доставцям цими річами турбуватися. Та тому, що серед доставців Р. М. ці справи найшли відгомін, що з приємністю зазначую, скажемо про це декілька слів.

Найпростіший дослід свіжості молока — це його нагрівання. Малу пробку молока вставляється в кипяток (окріп) на 2—4 мінути. Якщо не зсядеться — його молочарня приймає.

Алькоголева проба дещо швидша. До пробки молока додається алькоголю о точно означеній силі. Молоко зовсім свіже від цього не зсядеться, тільки зрідне. Натомість в несвіжому молоці покажуться легко- або добре-замітні нитки стятого сирника, залежно від ступня його kwasности.

Точні висліди дає теж т. з. „лугова“ проба. До пробки молока додається мішанини содового луку. Сквасніле молоко відбирає йому його питому краску.

Це найбільш вживані в молочарському світі проби для досліджування кvasности молока.

Та крім цього буде ще досліджуватися молоко й на ступінь занецищення бактеріями (дрібнотворами).

Урядовий розпорядок про надзир над молоком та його перетворами означає для споживчого молока найвищу скількість нешкідливих бактерій в одному кубічному центиметрі на 250.000 бактерій. Треба пам'ятати, що є це найвища межа бактеріяльного занецищення. Наприклад, для перерібки на шляхотний сир — молоко з такою скількістю бактерій являється вже невідповідне. Тут найвища межа занецищення є допустима ледве біля 50.000 бактерій в 1 куб. центм. Зовсім зрозуміло, що й при перерібці молока на масло — скількість бактерій в молоці має першорядне значіння.

Тут теж може трапитися, що молоко при цідилковій пробі й пробі на кvasність покаже добрі висліди, а тимчасом кількість бактерій — н. пр. ізза запалення вимені — може бути надмірна. Тому такі проби являються теж ко- нечні.

Їх є цілий ряд. При пробі каталазовій ді- лається на пробку молока окисненою водою. По скількості звільненого кисня пізнається скількість бактерій.

При левкоцитовій пробі з пробки молока неначе відкружлюється бактерії. Є ще метода числення бактерій, при чому мусить бути вжитий дрібновид (мікроскоп).

Названі методи вимагають коштовних апаратів, та забирають чимало часу. Томуто уживається сьогодні майже у всіх краях для дослідження бактеріяльної чистоти молока дуже простої та дешевої редуктазової пробки.

Переводиться її в цей спосіб, що до пробки молока додається одного хемічного середника (синь метиленова), від чого пробка молока за- крашується. Якщо пробка молока довго не тратить цієї закраски, є це знак, що бактерій є в молоці мало. Коли ж знову пробка швидко тратить закраску — це знак, що бактерій є в молоці багато. Ця проба буде, мабуть, і в нас обов'язувала.

Розуміється, що крім названих проб існує цілий ряд ще других — менше або більше доцільних. Та вичислювати їх на цьому місці або й описувати ширше нема потреби, бо воно нікому з доставців не придасться. Кілька з них ми назвали тільки на це, щоб вказати цікавішим доставцям, що побіч ці-

дилкової пробки існують ще й другі не менш доцільні, в що дехто таки щиро сумнівається.

Перейдім тепер до справи для наших до- ставців найцікавішої, здається, а саме до спра- ви оцінювання молока, ц. т. признавання то- чок (пунктація) за добру якість молока, та до- конування на цій основі грошових доплат (премій). Знову зазначую, що справу цю ос- новно продумає й вирішить кооп. молоч. Цен- траля „Маслосюз“.

Тут дозволю собі тільки подати загальний та приблизний хід оцінки якості молока та його преміювання.

Приймім, що оцінка буде усталювана на таких основах: при цідилковій пробі за мо- локо бездоганне 3 точки, за дуже чисте 2 то- чки, за чисте молоко 1 точка, за середньо чисте 0 точок, нечисте — звертається доставцеві.

При пробі на бактеріяльну чистоту моло- ка передбачується 2 точки, ц. т. дуже добре, добре, лихе.

При пробах на кvasність (свіжість) при- знається тільки 1 точку, ц. т. за молоко доско- нало свіже. Нищу якість не перемінюється.

Обстоюю думку, що в наших умовах чи- стоту молока (цідилкова проба) належало би точкувати найвище — з огляду на пропата- ндивне значення цього.

Знову ж молоко зовсім свіже належало би відзначити 1 точкою, не оглядаючись на те, що більшість чужих країв за свіжість молока не відзначає, відкликуючися на те, що до мо- лочарні можна доставляти тільки свіже моло- ко. Наші умови промовляли би за точкуван- ням свіжого молока. Та зрештою ця стаття має характер наскрізь інформаційний, тому глибо- пі міркування на цю тему уважаю тут зай- вими.

Для показу приймемо підчислювання ви- слідів по декадам (що 10 днів), з чого щойно виведемо кінцевий місячний вислід пунктації до виплати.

Чув я погляд, що перевірка молока тільки один раз впродовж доведе до цього, що доста- вець після перевірки буде доставляти до кінця декади будь-яке молоко, знаючи, що в цій де- каді його молоко не буде вже перевірюване. На- томість частіше перевірювання молока того са- мого доставця — може йому евент. приспорити незаслужено більшу кількість точок.

З першим твердженням можна погодити- ся, та з другим зовсім ніяк. Та щоб не балака- ти зайвих слів, розгляньмо це на прикладі, а тоді побачимо, що доставця можна перевірю- вати навіть щоденно й через те він зовсім ні- чого не зискує, навпаки легко може на точку- ванні втратити.

Доставець Марія Люба

Признано точок за:

При пробі на бактеріяльну чистоту мол.

День міс. чистоту бакт. свіжість разом

I. декада	2	3	2	1	6
Кінцевий вислід:	5	2	1	0	3
точок: 4	6	2	1	1	4
	9	2	1	0	3
Разом 4 проби	9	5	2	16	

Щоб отримати кінцевий вислід оцінки за декаду, сумуємо всі признані доставцеві точки й ділимо їх кількістю переведених проб. В поданім прикладі буде: 16 точок: 4 проби = 4 точки.

Розгляньмо ще висліди з 2 наступних декад, а тоді вже зложимо кінцевий місячний вислід оцінки, та переведемо показово грошеву калькуляцію.

Признано точок за:

II. декада	12	3	2	1	6
Кінцевий вислід:	16	2	1	0	3
точок: 5	18	3	2	1	6
Разом 3 проби	8	5	2	15	
III. декада	22	2	1	0	3
Кінцевий вислід:	23	2	1	1	4
точок: 3	26	2	0	0	2
	29	2	1	0	3
Разом 4 проби	8	3	1	12	

Місячне зіставлення:

I. декада	4 точки
II. „	5 „
III. „	3 „
Разом 12	„

М. Подоляк

Яка рада на посуху

Коротко кажучи, сьогодні вже пізно на ширше боротися з посухою на полях, це є проти можливості людини, яка, здається, лише цю ділянку природи ще не опанувала.

Однак рільнича наука дещо в боротьбі з посухою зробила. Наукже знаємо, що господар може в час посухи заставити рослини тягнути вогкість з глибших верств землі, може зібрати ту вогкість в землі ще з осені без волочення, зораної ниви, або скоро- дячи на весні озимину, щоб поверху ґрунту зробити верству землі забороняючу лиш- ньому випаровуванню підземної вогкості. Поле залишене в пару завжди має більше вогкості як без пару. Наука рільнича рів- нож знає багато рослин посухостійких які не бояться посухи з них є такі: люцерна, еспарцета, соя, соняшник, буркун, просо, могор, чина, люцерна серповидна і інші. Отже варта, щоб господарі в своїм сівозміні

Кінцевий вислід:

12 точок: 3 декади
= 4 точки.

Виходить з кінцевого висліду, що доста- вець осягнув в даному місяці 4 точки. Якщо Управа встановить при калькуляції за одну точку н. п. 0.3 гроша, тоді отримає цей доста- вець побіч належитості за товщеві одиниці ще по 1.2 гроша (4 точки $\times$ 0.3 гр. = 1.2 гр.) за кожную доставлену літру молока, або коли доставив через місяць 500 літрів — тоді отримув 6 зол. премії.

Розуміється, що коли цей доставець зумів би здобути можливо найвищу кількість то- чок, ц. т. 6 точок, тоді від тої самої кількості доставленого молока отримав би 9 зол.

Так більш-менш будуть виглядати допла- ти (премії) за добру якість молока. Саме уло- ження пунктації та спосіб калькуляції можуть бути в майбутності інакше подумані, та це вже суті річи не змінить.

Зазначую, що я зумисне поставив низьку плату за одну точку, щоб як мога вірно зма- лювати матеріяльну спроможність наших кооп. молочарень. Не виключаю, що в деяких наших Районових Молочарнях плата за 1 точ- ку може бути помітно вища, а головно там, де в кооп. молочарні згуртовані є всі господар- ства району, через що молочарня має високу продукцію — та автоматично низькі в таких випадках кошти виробництва.

Так приблизно виглядати буде в найближ- чій майбутності ця будім поплутана справа виплати премій.

САДІВНИЦТВО І ГОРОДНИЦТВО

М. Б-кий

ЧОМУ ЦІЄЙ ЗИМИ ВИМЕРЗЛИ ДЕРЕВЦЯ.

Вісти з краю надходять сумні, в зимі вимерзло багато молодих деревець, і то навіть з тих сортів, які узнані у нас за стійкі проти морозів. (Бойкова, Ляндеберська рен. Бавмана, Босокпське і інш.). Оглядаючи ці деревця в деяких місцях Львівщини зауважено слідуюче явище — щепи померзли досить дивно: з низу на 10 — 20 см. деревце здорове, далі до висоти снігу обмерзло а вище снігу знова здорове. На багатьох деревах є відмерзлі плями. Колиб нормальний рік — деревця можна булоб врятувати, але посуха їх доконає, вже жовкне листя і на цих трохи ушкоджених деревцях.

Задумуючись над причиною цього несподіваного обмерзнення деревець в снігу (який часто хоронить дерево від морозів) приходжу до заключення, що з деревцями сталось таке: пострадали дерева, які пізно не закінчили вегетації, тобто, що соки ще в них кружляли. Коли впав раптовий сніг і потиснув мороз то дерева в яких ще кружляли соки розігріли сніг біля стовбура вдень і наніч були мокрі. Як в ночі потиснув мороз то мокра частина деревця обмерзла, нижня і верхня були сухі а значить не так зимні як частина у верхній частині снігу — мокра.

З цього нещастя виходить така наука на будуче, що в разі раптових морозів з осені, треба або сніг під деревцями відгортати, або деревця обвивати густо соломою, або незадовго перед морозами обривати листя на деревці щоб воно скоріше припинило вегетацію.

Щоб рятувати тепер деревця від посухи чеські садівники радять всі примерзлі деревця обвивати мохом, шматами чи сіном, ці охоронні заслони треба поливати час від часу водою, аби кора на дереві була вогка і деревце могло скорше залікувати рани. Гадаю, що наші садівники і на свій спосіб почнуть гоїти примерзлі деревця та подадуть свої міркування в цій справі для прилюдного відома.

Роман Коцик.

ОХОРОНОЮМО ПОЖИТОЧНІ ЗВІРЯТА В САДІ І ГОРОДІ.

В природі існує все рівновага. Ніколи у пралісі не знаходить культурний чоловік за багато звірят, або рослин. Коли, приміром, розмножиться за багато хрущів, то поїдаючи їх птиці, маючи більше їди, собі розмножаться і за рік — два знова є рівновага між птахами а хрущами. До того всього, в дикім стані до розплоду, остаються найпильніші осібняки, котрі мають силу оборонитися перед зубами чи пазурами своїх ворогів, усе слабше стає поживою інших. На жаль такої рівноваги не може бути у нас, де чоловік, управляючи безмежні степи і використовуючи неужитки, мимо власної волі нищить ту рівновагу і дає змогу розмножитись тим живинам, котрі нищать висліди його праці. Особливо має це примінення до комах. Чоловік, управляючи поля, створив ідеальні обставини для розмноження комах, дав їм змогу легко добувати собі поживу а винищив їх ворогів, що ними жилилися. Через винищування лісів і вирубування поодиноких дерев нищиться гнізда пташків, де вони можуть розмножуватись. При допомозі людей побідниками стали комахи, рівновагу у природі захитано. На висліди не треба було довго ждати, городи і сади обпадені шкідниками, показали де лежить корінь зла.

Першим, хто занявся практично охороною пташків, був в Німеччині барон Берлепш. Він і його прихильники, розвинули велику пропаганду охорони птиць і тепер почали творити резервати і охоронні стації для пожиточних птахів. У нас охорону птиць взяла у свої руки держава, видаючи відповідні закони, караючи остро, за наставлювання силців на птахи тощо. Однак самої державної охорони тут замало, де суспільність сама не розуміє і не хоче зрозуміти ваги охорони птиць. Нині в наших садах рідко де стрінути синичку чи соловія. Обовязком кожного громадянина є недопустити і не дозволити дітям видирати гнізда пташкам. Треба вибити бездомні коти, що бігають по садах і виїдають пташенята. Де лиш можливо треба закладати скринки на дерева, щоби в них могли зніздитися пташки. В культурних краях скрізь по садах видно прикріплені по деревах скринки, де гніздяться пташки. Особливо треба охоронювати гнізда шпаків

Увага передплатники! Просимо не зволікати з виплачуванням передплати, щоб не наражувати себе на лишні видатки, бо хто не заплатить своєчасно, то вишлемо поіменні упіменнення залягаючим. З числом 10 залучаємо чеки.

Адміністрація.

по цвинтарях і поодиноких придорожних деревах. На сільських цвинтарях є звичайно спокійно і ідеальне місце для вихову пташків, хиба заколотить його який „шибиник“, що полізе їх видирати.

З помежи ссавців, дуже пожиточною є кертиця, котра живиться борозняками, дротяниками і взагалі шкідниками, що живуть у землі. Дуже недоцільно роблять ті, що вигоняють кертицю зі садів та городів, ніби тому, що рие купи. Ті купи є нич, у порівнанні з користями, які вона робить. Помічниками у нищенню шкідних комах є також лилик, ящірка і жаба ропуха та зелена жабка.

Навіть поміж найменшими комахами є такі, що нищать шкідні. Мшиці (кому вони не далися взнаки), найліпше нищить зазулька (Сонечко), золотеочко (Хрисона) і щипавки (Торфікуля) їх рівнож треба охоронювати.

Зазульки приніс я до хати, де на олеандрі замножилися мшиці і ті виїли їх в протягу двох днів.

Прим. Ред. Безумовно, що порушене питання ш. автора є важне для нас. Булоб добре, щоб наша молодь, що гуртується в секціях при філіях і кружках організувала у себе гуртки охорони природи і приятелів садів і рослин. Молодь може для дітей і пастушків улажувати виклади на ці теми а в льокалі філії чи кружка на стінах повивіщувати таблички (хоч би малюнки) наших менших і більших приятелів, а рівнож і головніших шкідників; ця праця безумовно принеслаб свою користь для загалу.

О. Фацієвич.

ДЕЩО ПРО ГОРОДНИЦТВО В КИТАЮ.

Звісна річ, що східні народи, а головню Китайці були першими городниками у давнині та що завдяки їх заходам повсталала ріжного рода ярина та пребогато відмін.

Вже у 1200 році перед Хр. є згадка у їхніх літописах про перші городи, що їх цісар Чан заложив. Вони були так великі, що ізза браку води треба було їх штучно наводнювати. Через це нарід поносив надмірні тягарі та бурился, а в кінці підніс бунт, та збурив усю плянтацію. Але наслідники не занекали цего замилювання та хоч і применшили величину своїх городів, всеж таки їх простір виносив у обводі 40 — 50 годин ходу. Було ще за династії Чан-Юо про неї згадується з пошаною, бо вона вціпила в народі не лише плекання городовини, але будуючи посеред своїх городів та садів ріжні домики-палати, пагоди, скелі та печери, розвинули своєрідну китайську архітектуру.

Відтак цісарські городи зменшилися, внаслідок величезних коштів — та хоч вони й виносили вже 19 — 20 годин ходу, за те були вони так вибагливо споряджені, що ввжалися за райський город.

Докладніші відомости подають записки місіонарів - єзуїтів. Вони подають пр. що у китайських городах так цісарських як і вельмож бачили штучно плекані дерева, ріжні проходи, цвітники тощо у превеликій ріжнородности. Такий взірцевий город найшли вони у Кантоні ((провінція), що поклав собі за задачу використати хочби й найменшу площину. У ньому була згуртована вся флора цілого Китаю.

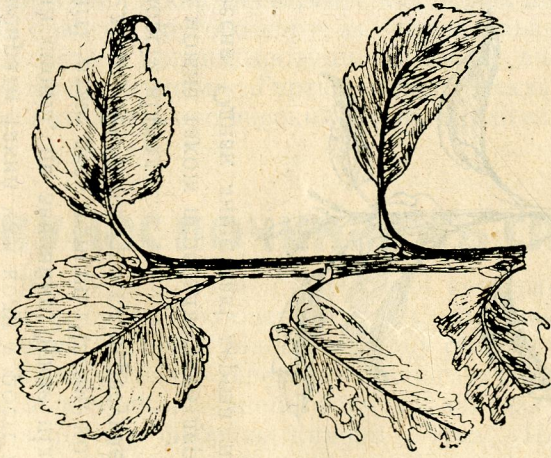
Ще і сьогодні цісарський город у Пекіні має в обводі 75 км і є виразником найдоскональшої городничої штуки. Ріжноманітність ростиного світа там підносять штучно поведені річки, озера, острівці, літні павільони скелі і т. п.

Автор книжки „Трирічня мандрівка по північних китайських провінціях“ Р. Фортен говорить, що городи мандаринів у Нінгпо є незвичайно гарні та особливі тим, що мають велике число оздобних дерев корчіз, карлової садовини та вибагливої ярини. Плекають там рослину з такою дбайливістю та терпцем, що муравлину працю людей треба подивляти. Деякі рослини є лише кілька цалів великі, але мають всі познаки старости. І форми їх є найріжнородніші. Одні з них виглядають як штудерні пагоди (святині) інші як зьвірюка, інші знова предствалють ріжні орнаменти - взори і т. п.

Китайські городи мають у собі цей цілком відрубний від нашого тип, екзотично-романтичний, що через розміщення ріжних контрастів переносить уяву людини у інший, краший, задушевний світ, а даючи насолоду, велить забувати про буденчину та побуджує почування краси.

Та попри естетичне значіння, китайські городи мають також і практичну ціль. Обмалъ землі каже людям у цій країні дбати про те, щоби інтензивність управи осягала як найбільший ступень можливости. Тому заходи та способи у Китаю при плеканню так садовини як і ярини є так совістно та прецезійно виконані, що розбуджують подив у других чужих ім людях, а ім самим дають потрібну поживу. Там з клаптика городу виживлюється ціла родина. Досить сказати, що у нас недавно практиковане садження озимого збіжжа, у них вже давно було практиковане і від них білі люде переймали цей спосіб як і багато багато інших річей.

Присилайте передплату!

Закінчений ріст літороста.

ЗВІДКИ ВЗЯТИ ОВОЧЕВИХ ДЕРЕВЕЦЬ?

Овочеві дерева та кущі для заложення садку можем набути в солідній фірмі, яка веде шкільку овочевих деревець, або виплекати собі самому.

Плекання овочевих деревець в шкільці до часу, коли їх можна висаджувати в саді, вимагає фахового знання і вправності. Тому той, хто тих необхідних відомостей не має, — зробить краще, коли закупить готові щепи з доброї і знаної шкільки овочевих деревець.

Висаджування невідповідно виплєканих щеп є зі шкодою для господаря, бо з такого деревця великої користі не буде, воно забирає лише надармо місце, на якому могло би рости правильно розвинене овочеве дерево.

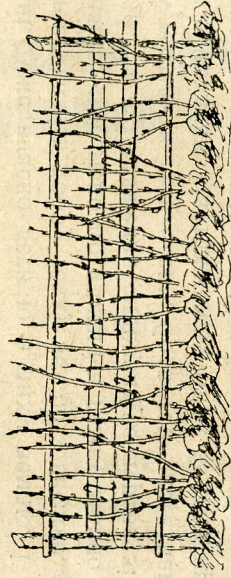
звану вісімку (8). Паль повинен не діставати до корони на яких 20 см. По трьох чотирьох тижнях, коли земля осілася, прив'язуємо його в двох місцях сильніше до паля.

Порички і агрест садимо в подібний спосіб з тим, що даємо їх трохи глибше, як вони перше росли. Малини висаджується до шнура без попередного копання ям. Тому що так порички, агрест як і карлові форми всіх інших дерев, приходять, звичайно, в добру городову землю, глибоких ям для них не копається. Порички і агрест при садженню сильно притинається (около половини). Слабше закорінені штурбри та відкладки агресту та поричок висаджується на грядки сівок, де вони до осени гарно закоріняться.

Малини притинаємо при садженню на висоті 60 см. над землею, то є на два сильно розвинені очка. Садимо лише сильні прутья малин не тонші як олівець.

По засадженню підливаємо обильно всі дерева і кущі і повторяємо це в міру потреби через ціле літо.

Добре є навколо засаджених деревець вселити землю гноєм, що задержує вогкість.

Малини спирається на жердки.

Тому що по засадженню земля осідається — садимо деревину все вище чим вона ранше росла, в противному разі деревце буде за глибоко посаджене і або згине або

довго буде хорувати. Краще вже засадити деревце за плити чим за глибоко.

Між садівниками в Польщі від кількох літ йде спір. Одні радять малі ямки, другі — великі. З огляду на нашу дотеперішню плитку управу ґрунту, важко булоби до тих перших прихилитися, які взоруються на американських методах садження. Там однак вже довгі літа працює в господарстві трактор, який глибоше управляє землею чим наш кінь. Німці садять також дерева в більші ями і мимо того мають гарні дерева. Ми садимо по „американськи“ то є в маленькі ямки і не маємо ні дерев ні овочів. З того виходить, що глибоша яма на овочеве дерево не є причиною його розвою овочевих дерев.

КОЛИ САДИТИ ОВОЧЕВІ ДЕРЕВА?

Довший час йшла суперечка про те, чи садити овочеві дерева на весні чи в осені. Нині люде вже прийшли до переконання, що це все одно, оскільки одні умовини. Дерева посажені в добру землю вчасно в осені так, щоби ще при жовтневім сонці могли прийнятися, ростуть краще чим посажені дуже вчасно весною в лиху землю. І навпаки, дерева посажені в добру теплу землю з весною, розвиваються краще, чим пізно посажені в тяжку землю в осені.

Коли хто до садження спроваджує дерева зі шкільок, ліпше буде садити їх в осені, бо в той час є найкращий матеріял в шкільках. На тяжких, зимних землях краще засадити овочеві дерева на весні.

Коріння деревець в землі витримує великі морози, на поверхні мерзне при однім степені зима (то є коли zaczynaє мерзнути вода). Тому не можна садити овоч, дерева через цілу зиму, ані підчас приморозків осенню та весною. Колиб конче заходила потреба пересадки дерев в літі,

тоді треба вибирати такий час, коли у рості деревини наступив певний спокій, це звичайно буває підчас найбільших спек в літі, отже десь в липні. Часом, коли в той час перепадають дощі, цей заник росту пересувається на серпень, або й зовсім відпадає.

Далше можна також пересажувати дерева в другій половині вересня. Однак лише такі дерева, що закінчили

Ще незакінчений ріст літнороста.

свій літний ріст. Пізнається це по виразно розвинених здорових очках на однорічних гонах.

Чим деревце молодше, тим скорше приймається, чим старше тим трудніше. Однорічні шепки найкраще приймаються; чотири та п'ятилітні — тяжче, особливо тоді, коли в них є мало розвинене коріння, т. є чим менше увати звернено в шкільці на добір дичок до щеплення.

Пересаджування старших ніж 12-літніх дерев є трудне і в наших умовинах не приходить під увагу.

СВЯТО ОВОЧЕВИХ ДЕРЕВ В ПІДБЕРІЗЦЯХ У ЛЬВІВСЬКОМУ ПОВІТІ.

Свято це відбулося в неділю 22 IV 1934 року заходом Ради Кружка „Сільський Господар“ при участі всесеснішого о. декана Осташевського, всіх громадян і молоді та делегатів Централі і Філії „С. Г.“ зі Львова: п. Ковальського та інж. Еліяшевського.

1. Від години 10 до 12 відбулося Богослуження з глибоко обдуманого проповіддю отця декана Осташевського. Величава, чудово прикашена церква, добре вишколений мужеський хор під управою п. реєнта, взірцевий лад, викликували поважні настрої та миле враження. Відтак всі громадяне з процесією, при звуках місцевої добре вишколеної оркестки, що грала наше грімке маршове „Христос Воскрес“, удалися на громадську площу біля церкви, де з початком весни засаджено дерева а тепер їх посвячено.

2. О годині 3 і $\frac{1}{2}$ в церкві відбулася „Панахида“ за померлих членів Кружка „Сільського Господаря“ при участі хору і місцевої оркестри, що на закінчення грала гарний похоронний марш.

3. О год. 4. і $\frac{1}{2}$ почалась у гарній домівці місцевих установ „Академія“, на котрій голова львівської Філії „С. Г.“ виголосив реферат на тему: Значіння і розвій садівництва в інших краях і у нас“. Значіння „Свята садження овочевих дерев“.

Завдання „Гуртка господарського вишколу молоді в конкурсах (змаганнях) плекання овочевих дерев і корчів, ярин, пашних рослин і пр. на дальшу мету.

4. По рефераті відбувся концерт мужеського хору, та хору 42 членів „Гуртка господарського вишколу хліборобської молоді“ (19 дівчат і 23 хлопців у віці понад 14 літ).

Влучний добір та старанне виконання пісень одного і другого хору, як рівнож кілька знаменито з повним зрозумінням змісту виголошених членами „Гуртка молоді“ деклямацій, свідчить про високий рівень інтеліген-

Хороніть безроги від ружиці щепленням протиружицевою суровицею К Л Я В Е!

Спосіб щеплення долучується до кожного опакування.

Кожне опакування заосмотрене в пльомбу державної контролі.

До набуття в кожній аптеці!

ції старших і молодших громадян Підберізець, та посвяту провідників молоді, головно опікуна „Гуртка Молоді“ п. Гринька Москаля в культурній праці для народу. Дуже гарно виголосили деклямації: Анна і Зеньо Кернога та Івась Чинило.

Свято мало правдиво діловий характер і позістане на довго в пам'яті старших громадян і молоді.

По академії відбулася забава молоді при звуках власної оркестри.

Якунас починають справу плекання цикорії

Йдучи за кличем „творім свої кооперативні фабрики“, кооператива „Суспільний Промисл“ у Львові рішила в цьому році вже на широку скалю перевести пропаганду серед наших селян, щоби вони продукували сирівець для фабрики цикорії „Луна“. Це бажання Дирекції „Суспільного Промислу“ добре зрозуміли провідники кооперативного і господарського життя жовківщини і по кількох нарадах з Дир. „Суспільного Промислу“ та дир. П. С. К. як і Філії Сільського

Господаря в Жовкві взяли живу участь у переведенні контрактовання потрібної для фабрики площі під управу сирівцю. Для провідників господарського і кооперативного життя жовківщини є дуже важно, щоби в жовківщині повстала сушарня, для того вже зроблено 3 повітові анкети на яких були присутні представники фабрики, а по селах уже відбуто 21 фаховий викладів і 6 викладів кооперативно-організаційних. Мимо так великої енергії приложеної до спопуляри-

зовання ідеї створення сушарні в Жовкві висліді є порівнюючи малі, а то з таких причин: 1) господарі бояться високих як на нинішній час уділів, 2) незнають навіть як виглядає цикорія, а про спосіб управи цикорії вже навіть говорити не приходиться, 3) акція контрактовання площі розпочалася запізно, бо господарі повинні були підготувати ґрунт вже в осени. Мимо всего є очевидне, що нашого господаря намовити на щось нового річ тяжка. Як привик з діда прадіда сіяти жито та вівсик, так сіє і далі, а про новітній спосіб господарення не хоче й чути. Ба що більше — виявляється ціла філософія нашого господаря: нема дурних, най попробують інші як їм то вдасться, то тоді і я буду вправляти. Хоч як доводять дирекція і інші рефенти про користь управи цикорії, господарі дуже поволи приступають до спіль-

ного діла. Та всеж поміж збайдужнілими господарями на селі є господарі активні, що хочуть творити нове господарське життя і шукають нових шляхів. Мимо того, що остання нарада назначена була головно для мужів довіря і відбувалася в страстну середу, закликані господарі зійшлися та вислухали фахового реферату представника фабрики п. Третяка. Є цікаво, що власники більших посіlostей мимо цього, що користають із наймленої праці радше голосяться до плянтіції, а наші господарі сидять без роботи, а плекати рослину, яка дасть працю і кращий зарібок таки невідважуються. Чому господарям з Познанщини виплатиться плекати цикорію, а нашим у Жовкві ні? Багато ще господарської освіти та господарської практики нам треба!

Гість.

—о—

Дрібні уваги на час посухи

Цьогорічна посуха може нетільки здорожити всі господарські продукти, але викликати голод в краю, тому мусимо прикласти всіх старань в боротьбі з посухою та з своєчасною обрібкою того, що ще може рости.

Сапання і полення рослин треба робити вчасно. На пісках сипучих з сапанням почекати дощу, щоб не висувувати ґрунту ще більше, на пісках, де ґрунт тримається грудками сапати вчас. На чорноземлях делікатні рослини не обсапувати дуже близько коріння, щоб не повсихали. Виполоти всі бур'яни і будяки в збіжжу.

Докінчувати сіяння проса і бараболь, кукурудзи, фасоль, сої, пам'ятати про ріпу стернянку.

Пшениці де навіть ростуть буйно, і де їх люде обжинали — в цьому році не зжинати.

Розсаду городовини — висаджувати на грядки, бо вона як переросте то все одно пропаде. Садити розсаду в мокру землю у вечері. Хто має садити на полі то це робиться так: копається ямка, в ямку наливається води, стромляється розсаду і засипається землею, так щоб мокрої землі зверху не було. Хто садить малу кількість капусти, каляфіорів, помідорів, після їх посадки як вище сказано, накрити ґрунт папером, листям, бур'яном.

Посіяні огирки, кавуни, мельони, як небагато, — підляти і вкрити соломою, матами теж папером доки незміцніють або доки не піде дощ.

Хто посадив щепи, хай підляє їх і ґрунт довкола теж накриє соломою, травою, гноєм, щоб вогкість не випаровувала.

Свіжо заораний ґрунт треба зараз же засіяти і заволочити, бо незаволочений скорше висихає.

Готуйтеся до сінокосів. В цьому році мало що буде косити, але косовиця прийде скоро, отже треба дбати про знаряди та місце на сіно.

В кого сіна буде мало — старайтеся на переораних озиминах та на всіх клаптах землі посіяти мішанки, кукурудзяний зуб, ріпу стернянки і т. д.

УВАГА ПАСІЧНИКИ І ШОВКОВИКИ!

З 16. травня до 1. липня на Практичних Курсах „Сільс. Господаря“ відбувається курс пасічний і шовківничий. На курс приймають всіх хто цікавиться ціми справами. Оплата за цілий курс 30 зол. а на харчі треба мати 30 зол. на місяць. Зголошення слати до Управи Курсів Янчин, почта в місці. пов. Перемишляни.

ЩИРА ПОДЯКА.

Райснова Молочарня в Денисові складає щиру подяку громадянам Ішкова за енергійну ратункову акцію завдяки якій вратувалася від огню домівка Р. М. в часі страшного пожару, що 4. квітня знищив майже до тла ціле село.

Іванна Блажкевичева,

Микола Фіялка,

Микола Коваль.

ЗАПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Ч. 53. Що робити з раковатими деревами?

У мене є старі яблінки, добре родять, але хорі на рака; колиб я його зрізав, то ціле дерево пропало, що робити?

— Шкода дерев, але ще більше шкода тих, що ще не заражені раком, який може перенестися на них. Радимо Вам вирізати рака на деревах хорих до живого місця, рани замастити деревною смолою. Хай дерево відмолоджується. Всі обтяти з раком галузі спалити.

Ч. 54. Як винищити хробаків в шлунку коня?

В калі моїх коней здибаються білі великі хробаки. Коні їдять добре але худнуть. Один заслаб, гадаю, що це від цих хробаків. Як їх знищити?

— Коні від цих хробаків можуть дістати запалення черевної ями, кольку і можуть погинути. Спробуйте заливати коней оливою з домішкою терпентини. На один раз дається 50 грамів терпентини, 300 грамів оливи. Як це не допоможе, то зверніться до ветеринаря-лікаря.

Ч. 55. Як забезпечити стовпи від гниття

— Дерево навіть дубове закопане в землі гние від ріжних бактерій. Щоб забезпечити гниття слупів, найдешевший спосіб, це полати їх 75 см від споду нафтою і обсмажити. В інший спосіб консервують слупи, це обмащують спід тером, нафтовою ропою, або імпрегнують карболінеум деревним з домішкою синього каміня. На місце зігнилого стовпа не можна закопувати свіжого неконсервованого, бо і він почне скоро гнити.

Ч. 56. Леп на мухи.

— На цей леп є багато приписів: 1). 30 грам. каляфонії, 45 грам. ріпакового олію. Найперше розпустити каляфонію (на блясі) і після цього додати ріп. олію. Насмарувати шматку чи папір і покласти на потрібні місця. Інший рецепт такий: 600 гр. каляфонії, 380 гр. олію льняного і 20 гр. воску бжільного. Все стопити, добре є додати трошка меду для принади мух. Ще теплим лепом маститься паси паперу і вішається в стайнях і кухні.

Ч. 57. Чим годувати рибу.

Щоб відповісти на це питання треба би знати скільки риби в ставі, як великий став та які природні корми Вашого ставу, мож-

ливо, що став є багатий на виживу і додавати їжі непотрібно. Однак подаємо що найкращими кормами для коропів є лубін, соя, бараболя, кров'яна мука, або м'ясна. Щоб короп приріс на 1 кг. треба йому з'їсти 5 кг. лубіну. Лубін дається як лубінова крупа (дєрть). Давати кількість, яку риба може з'їсти за один день. Став має бути чистий від шувару та р'їстні. За літо коропа можуть збільшитись на 1 кг. ваги.

Ч. 58. Чому свині риють на пасовиську?

Маю пасовисько для свиней, все було добре, як би свині не рили пасовисько, що робити щоб вони не рили?

— Свиня голодна на пасовиську не рие, але як напасється тоді починає рити. Отож тоді треба їх вигнати з пасовиска на леґовисько хай там риються.

Щоб свині не рили на пасовиську треба їм давати до їжі дома солі, вапна як і іншим звірятам, свині риють бо потребують солей мінеральних.

Колиб свині тримали в хліві, то доброю пашою для них є люцерна, конюшина, живокість, кропива.

НОВІ КНИЖКИ І ЧАСОПИСИ.

„Земедельски покрок“ (рілнийчй поступ) ч. 1.

Місячник для хліборобів-практиків, про хліборобське досвідництво, шкільництво, поради і всесторонню посильну службу господарську. Видає Чеський Союз дослідних інститутів хліборобських, лісничих і господарсько-промислових. Чеська хліборобська література, помимо того, що має багато ріжних господарських часописів, популярних і наукових, збагатилась ще цим всестороннім хліборобським органом, який крім своєї безпосередньої служби для хлібороба, інформує рілників про всі події, новини, напрями в хліборобстві, лісництві, та хліб. промислі в цілому світі. В першому числі „Земедельского покроку“ є рецензія і на наш укр. „Агрономічний Вістник“, що виходить з січня ц. р. у Львові.

Новий чеський часопис, ще раз підкреслює великий поступ чеського рілництва і заслугоє на поширення серед рілників славян, які знають чеську мову.

Адреса редакції: проф. Др. Фр. Хмеляж, Брно, вул. Кветна 19. Річна передплата для Польщі 80 кор. чеськ. (20 зол.).

М. Б.

З ЖИТТЯ ТОВАРИСТВ

ЗВІДОМЛЕННЯ З ПРАЦІ СЕКЦІЇ ГОСПОДАР-СЬКОГО ВИШКОЛУ ХЛІБОРОБСЬКОЇ МОЛОДІ ПРИ КРУЖКУ „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРА“ В ПІДБЕРІЗЦЯХ за час від 20. X. 1933 до 22. IV. 1934. р.

(за 5 місяців).

Дня 10. X. 1933 Рада Кружка під проводом голови п. Петра Балтра заложила висше названу Секцію. Опікуном молоді вибрано п. Москву Гринька. До гуртка молоді вписано 19 дівчат і 23 хлопців в позашкільному віці.

До проводу покликано: Дмитра Керногу (голова), Стефана Заруму (секретар), Михайло Гуль (скарбник).

Члени Гутка молоді вплачують річно 25 гр. чл. вкладки. Провід відбув в часі від 20. X. 1933. до 20. IV. 1934 р. 4 засідання. Перебіг нарад протокуловано точно в окремії книзі. Тзв. зимовий вишкіл молоді розпочався дня 1. XI. 1933. р. Наука відбувалася кожного вівторка від год. 6—8 в салі читальні.

Для гуртка молоді придбано „діточу бібліотеку“, котра числить 30 книжок. Всі книжки оправили старші діти самі, чого навчилися вони в школі у Винниках. Бібліотекарем є член гуртка Микола Скирко.

Зазначається, що члени гуртка дівачта защедрували, а хлопці заколядували на бібліотеку 13 зол., за котрі закупили книжки.

1. Всечесніший Отець Декан Осташевський від 1. X. 1933 до кінця лютого 1934 викладав в приступний спосіб: про рільництво, фізичні прикмети та хемічні складники рілі.

2. Опікун гуртка молоді п. Москва Микола, що відбув практичний садівничих курс, викладав про плекання овочевих дерев, переводив читання статей, з наших часописів і т. п.

3. Від 1. січня 1934 р. викладав історію рідного краю п. Петро Конюх студ. прав.

4. Рівночасно підготовлювано молодь до переведення конкурсів (змагань) в управі ярин і пашних рослин.

На провідників до переведенню змагань призначено: п. Гринька Москву, який перевів:

а) для гуртка садівничого городничого до котрого вписалось 15 хлопців. Він заряджує шкільною овочевих дерев, в котрій члени гуртка під його проводом засіяли кілька грядок овочевих зерен і кісток, побілили вапном овочеві дерева і дальше опікуються шкільною та виконують всі практичні роботи. На більших грядках вчать в плеканню ярин, трускавок і т. д.

б) Гуртком дівчат опікується і дає інструкції в конкурсах плекання „моркви і петрушки“ п. Михайло Кернога.

в) Конкурси цибулі переводить з гуртком дів-

чат п. Лемішка Іван.

г) Конкурси управи пашних буряків переводить з гуртком хлопців і дівчат п. Іван Дмитерко.

Всі 42 члени гуртка госп. вишколу молоді беруть участь в конкурсах після вакзівок висше поданих інструкторів — молодих і старших п. господарів, котрі подбали про те, щоби родичі членів змагунів уділили своїм дітям відповідний кусень ґрунту, погній і т. п.

В який спосіб відбувалася наука в зимовім сезоні?

1. На команду провідника діти встають, відмовляють разом молитву:

„Боже вислухай благання,
нищить незгода наш край,
В єдности сила народу
Боже нам єдність подай....“

2. Провідник відчитує катальог і нотує скільки присутних і не присутних, далі:

30 минут виклад з демонстраціями, 10. минут слів або руханка, 30 минут виклад, 10 минут забава або руханка на вільнім воздусі, 30 минут читання статей з дзвіночка, Світа Дитини чи газет, 10 минут відпитування лектури перечитаної дома або гутірка на біжучі теми.

По науці молитва.

Всі прелегенти вписують до лекційного дневника подаваний матеріал для науки. Цікаве те, що коли вичерпався матеріал забав молодь сама видумувала та комбінувала удатні забави.

Гурток молоді урядив 12. I. Свято зєдинення України. Свято в честь поляглих під Крутами 12. III. Свято 120-ліття та уродин Тараса Шевченка. Вступне слово виголосив член гуртка Іван Чинило, — дальшу програму виконав гурток молоді. Гурток молоді передплачував: „Світ Дитини“, „Дзвіночок“, „Загальна Бібліотека“.

Від 1. IV. ц. р. відбуваються кожної неділі по вечірні від год. 4 до 6 під проводом старших інструкторів прогульки гуртка молоді до садів, на поле, до вірцевих господарств, до ліса, оскільки буде можливе навіть до сусідних сіл.

Душею цієї культурно-освітної праці є славнозвісний народний робітник Впр. Отець Декан Осташевський парох Підберізець. Одночасно корисну роботу виконали: опікун гуртка молоді Москва Гринько та прочі члени Управи Кружка „Сільського Господаря“ з головою Кружка п. Петром Балтро. Висше подане звідомлення говорить само за себе і є доказом, кільки то при добрій волі можна власними місцевими силами добра творити для вишколу та виховання молоді на чесних, трудящих господарів.

П. К.

ПІЗНАВАЙМО НАШІ СЕЛА.

Село Старява к. Хирова.

Праця учасниць вакаційної Оселі Т-ва Охорони Дітей в Перемишлі під проводом проф. Л. Бачинського.

Економічно село Старява розвинене слабо, хоч має дані до кращого розвитку. В селі живе 1629 людей. З того: 78 проц. Українців.

Мешканці села не мають глибокого прив'язання до землі. Мушчини мало займаються рільництвом. Переважно всі пільні праці виконують жінки. Тому що нема прив'язання до землі, поле неуміло і неохоче управляване і видає малі врожаї.

Всєї землі яка належить до Старяви є 1990 га, а розкинена вона в долині і на горбах.

Державної власності є 1016 гектарів (га) (орної 25, лісів 925, лук 4, неужитків 2, пасовиськ 60). Громада посідає 67 га (неужит. 38, лісів 29, города 0.5 га).

828 га припадає поодиноким господарям. Решта — парохіяльна, залізничі і інш. Багатих селян дуже мало. Є 10—12 господарів, які мають по 16 га землі. Найбільше є таких, що мають від 1—3 га, найбільші мають по кілька арів: (5, 6, 10). Земля по своїй якості поділена на класи від 3—7. Священнічі поля починаються від другої класи. Земля піскувата і непророскаєма глина.

Орна земля знаходиться переважно на горах, лише біля 5 проц. орної землі знаходиться на низинах. Гноять землю переважно обірником і лише около 14—18 проц. господарів уживають штучних погноїв, томасини і суперфосфату. Поля поділені на малі загоны і майже ніхто не має разом більшої кількості поля. Жінки працюють в полі, а мушчини ходять на заробітки а саме: в ліс — тут звичайний робітник дістає 1.50—2 зл. денно, а кваліфікований 3—5 зл. денно. Працюють при тартаках, залізничі, а також фірманять. В меншій кількості працюють при каміноломах і гостинцях.

В Старяві сіють жита (30 проц.), відтак пше-ницю, ячмінь, овес разом 30 проц.), бульби садять 30 проц., інших ярин дуже мало. Управу сої і шовковниці щойно починають вводити поодинокі господарі. Дуже мало овочевих садів, а ті що є занедбані, малі, більшість дерев померзлі і хісна з них нема. Так само мало плекають молочної худоби і домашньої птиці, пр. у священника є лише 3 корови, 1 кінь, 1 коза і 10 курок. Лісничий має 20 шт. худоби, 3 коні; з домашньої птиці 40 штук разом: гусей, качок, курок. Найбагатший селянин має 7 штук худоби, 2 коні, 2 свинки і 15 курок. Середно заможні господарі мають по 1 коникові (коні малі, але сильні) по 1 свинці і то не всі; домашньої птиці дуже мало, хоч є ріка і можна булоб розводити гуси і качки. Про раціональну годівлю, контролю молочности, про расовість корів, свиней і курей не мають поняття і мало тим інтересуються.

Домовий промисл цілком не розвинений. В селі

є лише для власної потреби два ковалі, 2 стельмахи, 1 боднар, кілька шевців і кравців.

Люди є добрі і приємно з ними вести розмову. Поле для праці над розбудовою сільського господарства, домашнього промислу є велике і вартоб на Старяву звернути увагу.

Зібрала і написала Ст. Федорчаківна, учасн. оселі.

РІЖНЕ

ІНСТРУКТОРСЬКІ КУРСИ ШОВКІВНИЧІ В МІЛЯНУВКУ.

В часі від 1-го до 30-го червня — Центральна Досвідна Стація Шовківнича в Мілянвукі під Варшавою організує Інструкторський Одномісячний Курс Шовківництва і годівлі морви.

Курс цей обнімає виклади теоретичні і передовсім закяття практичні. Учасники самі годують приділені їм шовкопрядки і провадять годівлю морви, під проводом кваліфікованих сил фахових. Крім цього обнімає Курс ряд вправ з ділянки конструкції приладів до годівлі, анатомії шовкопрядки, як також методику навчання шовківництва.

Курс призначений головнo для інструкторів рільничих установ, самоврядних, суспільних а також приватних осіб, які хотілиб працювати над поширенням шовківництва в краю.

Оплата за Курс ціломісячний виєсить зол. 20.

Ближчі інформації уділює Центральна Досвідна Стація Шовківнича в Мілянвукі.

ЖЕРТВУЙТЕ НА БІБЛІОТЕКУ

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі за 5 років існування зібрала вже 13.000 книг ріжними мовами. В читальні є 102 органи преси. Має Бібліотека п'ять філій. Завдання Бібліотеки служити своїм і чужинцям та бути показником культурних надбань українського народу. Вона стоїть понад партіями, понад симпатіями. Це — духовна скарбниця для всіх.

Заложена емігрантами для вшанування памяти С. Петлюри, вона й далі існує на засоби, що приходять переважно від емігрантів зо всього світу. Ці засоби, на жаль, менші, ніж то потрібно. Книги в більшості не оправлені і нищаться. Потрібна поміч усіх українців, що розуміють вагу Бібліотеки — загально-національної культурної установи на чужині. Требаб мати бюджет бодай 25.000 франків річно. Між тим за рік 1933 видано всього 16.000 фр., а бюджет на рік 1934 складено лише на 14.000 фр.

День смерти С. Петлюри — 25. травня — оголошено віддавна днем збірок на Бібліотеку. І Рада Бібліотеки просить читачів нашого журналу в цей день скласти датку на Бібліотеку і надіслати її на ім'я бібліотекаря: Mons. Ivan Rudicev. Rue de la Tour d'Auvergne Paris 9. France.

Хороніть селянське добро перед небезпекою

Прийшла цього року весна скоро та горяча. В деяких околицях спека така, наче в липні. Теперішній час в багатьох наших повітах нагадує горячі літні місяці. А разом з тим зближається наші села знова небезпека вогню, яка нищить у нас щороку не сотки тисяч, а мільйони селянського добра. Перегляньте часописи: згорів Денисів, велике село — майже до тла; згоріло на Волині ціле містечко Володимир; горять села на Поділлі, на Підкарпаттю, на Покутті, біля Львова, горить всюди селянське майно на нашій землі.

І коли читаєте ви оці описи пожежі, то бачите, що серед вогню пропадають не тільки селянські хати та будинки, але горить все, що є: горить хатна обстановка, а з нею разом всяке убрання, кожухи, запас полотна та всяке інше добро наших господарів. А разом зі стодами та шопами пропадають не тільки збіжжя і паша, але також всякі господарські машини та знаряддя, яке важко відкупити погорільцям. А часто читаєте і про те, що згорає в пожежі живий інвентар: корови, коні, безроги, а навіть дріб. Пропадає це все і нема за що знова до нього дійти. На це звертаємо увагу передусім тепер, коли задля великих спек цієї весни дуже легко за наглий вогонь, який миттю охоплює ціле село чи його велику частину і тяжко з нього що небудь вирятувати.

Будинки обезпечені є примусово в Загальнім Заведенні Взаємних Обезпечень (П. З. У. В.). Але обов'язком кожного українського селянина є обезпечити $\frac{1}{3}$ частину вартости будинків від вогню в «Дністрі». Бо «Дністер» це наша власна, українська обезпеченева установа, яка має право обезпечувати третину вартости будинків у себе, коли обезпечуючий цього виразно зажадає. І от наші господарі, а передовсім члени «Сільського Господаря» обов'язані $\frac{1}{3}$ част'ю вартости своїх будинків, себто ту част'ю, яку дозволяє закон, перенести до власної, рідної установи, до «Дністра». Це зробити дуже легко, бо треба віднести до агента «Дністра» в своєму селі та про це його повідомити, а він вже решту зробить. Бо-ж «Дністер» — це українська установа, основана нашими батьками ще сорок два роки тому назад. Колись, перед війною, як обезпечення від вогню будинків було добровільне, а не примусове, то всі українські селяне обезпечувалися тільки в «Дністрі». Щойно по війні введено примусове обезпечення будинків від вогню в однім державнім заведенні та сказано, що на бажання може

обезпечуючий тільки одну третину обезпечити в «Дністрі». І от від того часу наші селяне користають з постанови цього закону та масово обезпечують цю дозволена частину будинків у нашім власнім Товаристві.

Але і сьогодні є ще такі недбалі, що і досі не постаралися про те, щоби дозволена частину вартости будинків перенести на обезпечення до «Дністра». Це нічого більше не коштує і нема при цьому ніяких більших видатків. Тому то треба, щоби і ті, які цього народнього обов'язку ще не сповнили — це як найскорше зробили.

Але поза обезпеченням від вогню самих будинків повинен кождий господар обезпечити в «Дністрі» все те, що може згоріти, а має вартість для нього. Тут іде передовсім про мертвий та живий інвентар, про запаси збіжжя, паші, зерна, соломи і т. д. Маємо приміри, що коли горить селянське господарство, то ці втрати через знищення вогнем мертвого і живого інвентаря є куди більші, чим ті втрати, які має господар від згорення самих будинків. А прецінь мало хто з наших господарів дбає за те, щоби обезпечити в «Дністрі» цей мертвий та живий інвентар і запаси. А це коштує небагато, а найважніше, що все це можна обезпечити в своїй власній установі — в «Дністрі». Всі вказівки за обезпечення чи то худоби, коней, безріг, чи то збіжжя, паші, зерна, чи то навіть хатної обстановки, а далі всіх машин, як молотілка, сілалка, січкаря і т. д. від вогню дасть в кожному селі місцевий агент «Дністра», він пояснить, що треба та переведе обезпечення.

Про ці справи пригадуємо нашим читачам, бо цього року небезпека вогню зросла сильно через посуху, а разом з тим в цілому краю поширилися пожежі, а що дня часописи приносять відомости про все нові та нові нещастя. Тому нашим селянам треба добре до цих справ приглянутися та зараз-же доповнити обезпечення від вогню в «Дністрі», поки ще час, поки ще не було нещастя.

З другого боку звертаємо увагу всім нашим руханковим товариствам Лугам та Соколам, щоб на цей страшний час посилили варту, мали на поготові всі пожежничі прилади, воду тощо. Всі господині хай обережно палять в печах та слідкують за дітьми, які часто без догляду рідні спричинюють оте велике горе, яке несе з собою пожежа.

—о—

Звідомлення з праці Краєвого Госп. Т-ва „Сільський Господар“ за 1933 р.

(Продовження).

Філій „Сільського Господаря“ є тепер в краю 73, при чому більшість їх є вже вповні діяльні, а решта упорядковується так, щоби вони могли почати належну працю. Маємо надію, що в цьому році зможемо урухомити велике число цих Філій, що проявляють досі слабку діяльність, а ті Філії, які з різних причин і надалі будуть мало діяльними, треба буде чито приділити до інших районів, чито зліквідувати.

Кружків „Сільського Господаря“ було по день 31. грудня 1410 або від попереднього року їх число зросло на 8,6%. Коли зважити, що найсвідоміші околиці нашого краю мають вже належну кількість Кружків, та що на Волині, Поліссі та Тернопільщині з різних причин, про які ми говорили вище, цих Кружків не можна було закладати, то зріст числа Кружків за цей рік є поважний. Скількисть Кружків в поодиноких роках була така:

1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
112	540	1045	1122	1189	1298	1410

Рівночасно зі зростом числа Кружків мусимо відмітити, що якраз в цьому році в багатьох Кружках ведено вже правильну працю і вони станули правдивим осередками господарської роботи на селах. Є вже Кружки, які стали найрухливішими установами по наших селах. Але є ще багато Кружків „Сільського Господаря“, які, поза сповнюванням конечних постанов закона не працюють належно, а є це передовсім в районах, де ще нема наших інструкторів-агрономів. З хвилиєю, коли в район прибуває інструктор-агроном та починає працю в повіті, Кружки починають налагоджувати свою працю і починають її вести так, як це вказано в наших інструкціях. Поза цією організаційною роботою з появою агронома починають працювати усі ділянки фахової праці при Філії „Сільського Господаря“, а це є притягаючою силою для господарів, які тоді вписуються в члени Кружків „Сільського Господаря“ та стараються про їх оживлення.

Число повітових агрономів при Філіях „Сільського Господаря“ зросло в цьому році до 29 і було в поодиноких роках таке:

1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
15	35	37	12	15	25	29

Вже в місяцях січні і лютому цього року примічено в дальших повітах ще трьох агрономів, отже з днем Загальних Зборів є вже повітових агрономів „Сільського Господаря“ в краю 32. Коли зважити, що число агрономів починає зближатися поступенно до того числа, яке ми виказували в часі найкращої господарської конюнктури, себто в році 1928, а ми живемо тепер в часах, які можемо назвати сміло

дном господарської кризи, то досягнення нашої організації в цьому напрямку є велике.

Треба зазначити, що у звязку з перенесенням частини збутової роботи на хліборобські організації, а разом з тим і на „Сільський Господар“, наша кооперація в цьому році видатніше, чим попередніх літ, попирала нашу організацію та зацікавилася безпосередньо її працею, а разом з тим і працею агрономів, яких удержання після наміченого „Сільським Господарем“ пляну знаходить попертя в усіх кооперативах відносного району. На жаль, умовини праці агрономів є і на дальше дуже важкі. Винагорода їх є не тільки невелика, але у багатьох випадках сходить прямо до винагороди дешевого фізичного робітника. А що агроном — це не канцелярійний урядовець, а людина, від якого ініціативи, розмаху, наукової підготовки та видатности праці залежить розвиток не тільки „Сільського Господаря“ в даному районі, але дуже часто і розвиток інших наших, головнo кооперативних установ, то неунормовання їх винагороди діється часто на кошт їх здоров'я та прожитку їх родини. Власне тепер, коли наша кооперативна організація переконалася про необхідність праці агрономів при Філіях „Сільського Господаря“, мусить вона теж і допомогти уладити так матеріальну сторінку цих людей, щоби їх праця могла бути ще видатнішою та ще кориснішою.

В останніх часах помічується прикре явище, що агрономів, які могли би обняти місця на повітах, майже нема. Багато з агрономів працює в інших ділянках нашого народного життя і годі їх звідтіля проти їх волі забирати. Є і такі, що пробували праці в нашій організації, але вона їм не відповідала. Навіть наймолодші агрономи, які в цьому році покінчили свої студії, вже працюють на повітах. Заходить небезпека, що вже в цьому році забракне нам відповідних сил на пости повітових агрономів, а це може в дуже поважній мірі спинити фахову працю. В цій справі наше Товариство зробило низку заходів у порозумінні з іншими господарськими установами, про які говориться у відділі цього звідомлення „Хліборобське шкільництво“.

В цьому році відбула наша установа одні Звичайні Загальні Збори 29. березня 1933 р., Головна Рада відбула у звітovому році 4 засідання, а Президія Головної Ради 3 засідання. Дирекція Товариства відбула 34 засідання. Перегляд того, в якому напрямку йшла праця нашої установи дає отсе зіставлення скілько-сти полагоджених Дирекцією на її засіданнях справ:

(Далі буде).

БІРЖА.

Яблука	0.50—2.00 зол.
Черешні маєві 1 кг.	3.00 „
Рожа до смаж. 1 кг.	2.80 „
Агрест зелений 1 літ.	1.00 „
Редьквиця 1 вязка	0.05 „
Цибуля зелена 1 вязка	0.05 „
1 кг. шпинату	0.40 „
Салата 1 гол.	0.15 „

УВАГА САДІВНИКИ!

Вже вийшла і продається книжка „ПРАКТИЧНЕ САДІВНИЦТВО“ п. М. Панашія. Стор. 80. Ціна 90 гр. Пересилка 20 гр. Хто замовить 10 штук, пересилка наша.

Нарешті

появився для кожного Товариства конечно потрібний підручник:

„Під вільним небом“

Це книжка, в якій Кругок „Сільського Господара“, Читальня „Просвіти“, „Сокіл“, Кооператива і т. д. найде усі поради — як улаштовувати фестини, національні, сільсько-господарські, Рідно-Шкільні, сокільські і спортові свята, забави, обходи і т. д. — В книжці є дві інсценізації п. н. „В поході“ і „Маруся Богуславка“.

Ціна книжки 1.50 зл., з поштовою пересилкою 1.70 зл.

Замовляти:

Вид. Кооператива „Батьківщина“, Львів, вул. Домініканська ч. 11.

Чи ви знаєте, що **ДРУГИЙ НАКЛАД** світоглядного підручника для сільської молоді п. н.

МОЛОДЕ СЕЛО

вже на вичерпанні.

Книжка обіймає 128 ст. друку і 39 світлин і коштує тільки 40 сот., з пересилкою 60 сот. При замовлюванні 20 шт. 20% -опусту.

Замовляти:

„Батьківщина“, Львів, вул. Домініканська 11.

LWOW Czarnieckiego 24
PT. Biblioteka Nauk. T-ва
im. Szewczenka

Якщо курите, то уживайте тільки паперців і туток повноваток

„КАЛИНА“

бо вони є добрі, дешеві та вироблені в українській кооперативній фабриці

Насадові яйця

курей

Білих легорнів

добрих несучок

Ціна 20 гр. 1 штука. Гварантоване опакуння (кошик) 60 гр. Пересилка покупця. На завдаток прошу $\frac{1}{3}$ вартости.

Інж. О. БУЧИНСЬКА Львів - Ялівець 166.

Окружна аптика МИХАЙЛА ТЕРЛЕЦЬКОГО

Львів, Ринок, тел. 16-21.

(Ріг вул. Гродзіцьких і Домініканської)

Має стало на складі всі ліки і специфіки.

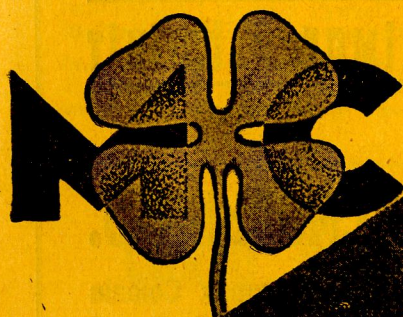
ЛАСТИ НАД

НЕМА КРАЩОЇ

„ЕЛЕГАНТ“

ФАБРИКА ЛЬВІВ,
КОРДЕЦЬКОГО 51.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ЗМІСТ:

Свято прапору української кооперації.

Інж. М. Нищий: Не зневірюсь.

В. Королів, ветер. лікар: Паразити й хвороби шкури у тварин.

М. Подоляк: Смерть бурянам на полі і в городі.

Садівництво і городництво:

Роман Коцик: Споживаймо більше овочів.

Стан птахівництва в Польщі.

М. Б.: Яблонева м'ля.

П. Ковальський: Білох жилкуватий — глоговець.

Інж. Іван Лапчук: Рентовність молочно-годівельної господарки.

Перед святом прапору укр. кооперації.

Запитання і відповіді (174).

Нові годівельні закони.

З життя товариств.

Свята «Сільського Господаря».

Звідомлення з праці «Сільського Господаря» за рік 1933.

Господарі і агрономи!

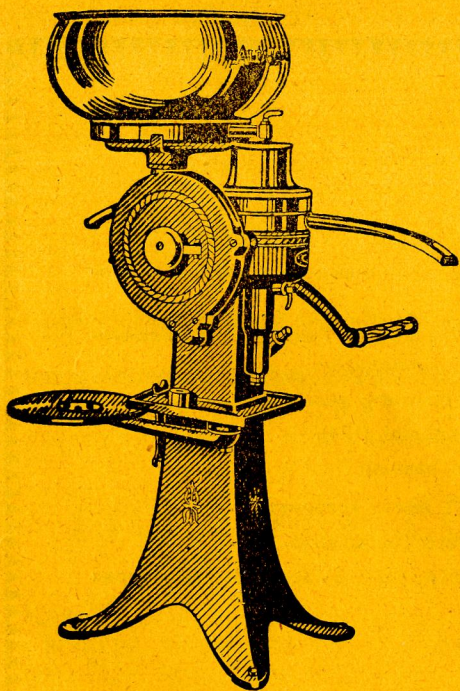
У своїй праці не забувайте, що найкращий вислід у зборі та найліпший економічний ефект дають серед сучасної господарської кризи тільки

Калуські і Стебницькі Потасові
солі, Сильвін, Калімаг й Каїніт

Бюро продажі:

„ТЕСП“ у Львові, пл. Смольки 5.

Купуйте потасові солі та каїніт у консигнаційних складах Повітових Союзів через „ЦЕНТРОСОЮЗ“ — ЛЬВІВ

Подаємо до відома заінтересованих, що з днем 1. травня 1931. р. ми признали фірмі

Краєвий Молочарський Союз
„МАСЛОСОЮЗ“

виключне право продажі наших кружлівок „АЛЬФА-ЛЯВАЛЬ“ так ручних як і моторових для всіх українських кооператив на терені воевідств: львівського, станиславівського і тернопільського.

В звязку з цим просимо українські кооперативи звертатися по всякі інформації в справі купна кружлівок і зі замовленнями тільки до „Маслосоюзу“ у Львові, вул. Б. Гловацького 23. та всіх його відділів у краю, бо замовлення дані іншим нашим заступникам не будуть виконані.

Т-во Альфа-Ляваль
Спілка з обм. порукою.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ВИДАЄ КРАЄВЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВІ
ПРИ СПІВУЧАСТІ КРАЄВОГО МОЛОЧАРСЬКОГО СОЮЗУ „МАСЛОСОЮЗ“.

Виходить 1. і 15. кожного місяця.

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: за чверть року . 2— зол.
за пів року . 4— „
за цілий рік . 8— „

За кордоном: В Америці і інших краях . 2— дол.
В Румунії: річна 250, піврічна 130, чвертьрічна 70 леїв
Замовлення і гроші з Румунії слати на адресу:
Dmytro Herodot, Strada, Delea-Veche 45, Bucuresti IV.

Поодинокое число коштує 40 сот. Передплату треба висилати на адресу: Товариство „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, П. пов. тел. 30-53, П.К.О. Варшава 147.053. Гроші з закордону просимо слати на нашеkonto в Земельному Банку Гіпотечному (Zemelnij Bank Hipotecznyj) у Львові, вул. Словацького 14, або грошовими листами на адресу Т-ва.

ОГОЛОШЕННЯ: Ціла сторінка 1 раз . . 200— зол.
половина сторінки . . . 120— „
чверть „ . . . 65— „
одна восьма „ . . . 35— „

За першу і четверту сторінку окладинки 50% дорожче.
За оголошення в тексті 30% „
Дрібні оголошення по 30 сот. за слово.

Свято прапора української кооперації

Пів століття минуло, відколи національний провід нашої Области звернувся до народу з гаслами добровільних кооперативних об'єднань,

щоби скріпити нашу господарську думку,

щоби всенародним але повсяденним і зорганізованим зусиллям послідовно розбудувати рідне суспільне господарство,

щоби для загального народного добра знову повернути нам давно затрачені, але необхідні площини праці,

щоби на кріпких основах спільно і твердо добутого суспільного гаразду рівночасно поширювати й поглиблювати через рідну кооперацію також громадське моральне добро та красу життя в цілім народі.

Нині вже згуртувала оця суспільна праця сотні тисяч свідомих земляків в трьох тисячах п'ятсот всіляких кооперативах,

нині вже маємо кільканадцять мільйонів неподільне рідне суспільне майно, свою поважну кооперативну торгівлю, капітал, який повірили нам свої ощадники, розбудовуємо рідний готівковий кредит, сотня великих молочарень і друга сотня інших суспільних виробничих підприємств кладуть основи під рідний промисл, суспільна агрономія і сімсот кооперативних машинових стацій працюють на збільшення та поліпшення наших хліборобських продуктів, ми вже самі

вивозимо чимало з цих продуктів на світові ринки збуту.

Тільки сильна воля, тільки скріплені і завсіди живі моральні сили Нації могли цього dokonати.

Однак це тільки початок. Перша пропта стежка. Широкий і далекий шлях щойно перед нами...

*

Серед оцей довгої і невгаваючої народньої праці українська кооперація постановила цього року видвинути перед собою символічний знак своєї живої творчої ідеї.

Прапор зі знаменем »Ревізійного Союзу Українських Кооператив«, як свого найвищого ідейно-організаційного об'єднання.

Урочисте посвячення прапору Ексц. Митрополитом Кир. Андреем та

КООПЕРАТИВНЕ СВЯТО

з цього приводу зачнеться у Львові в неділю, 3. червня ц. р. о годині 9. рано на великій площі »Сокола-Батька«.

Всі кооперативні та культурно-освітні центральні приберуть цей прапор своїми лентами.

У цей наш радісний день зйдуться на соківський майдан тисячі друзів кооператорів з сіл та міст усіх ближчих округ та делегації з кооперативних осередків в цілому краю.

Будемо радіти, коли це наше кооперативне свято, як і наша кооперативна праця,

перемініться у всенародню українську зустріч для солідарного підкреслення віри в кооперативну перемогу невмірущих сил душі рідного народу.

Оден за всіх, всі за одного.

В об'єднаних творчих силах — добро й краса.

Львів, 24. травня 1934 р.

**»Ревізійний Союз Українських Кооператив«
Центральне Об'єднання Укр. Кооперації.**

Інж. М. Нищій

Не зневірюємось

(Лист до нашої молоді).

Зневіра, — це друга хвороба. Людині, як щось болить, то вона тоді працювати не може і щоби стати працездатною мусить лікуватися. Люди вже з цим звикли, зжилися і навіть рахують за сором, як що хтось хорий, а не лікується. Але в нас лікуються від хоріб фізичних, себто таких, як скажім, болить в середині, чи покалічена нога, рука, а не лікуються від хоріб психічних до яких належить зневіра. Зараз зневірені майже всі: інтелігенти, робітники, селяни, підрустки і навіть малі діти, з тою лише різницею, що одні зневірені більше, другі менше. І хіба не можна сьогодні признати рації зневіри, як чудодійній силі, яка так зручно і легко опанувала нами?

Хіба оті, що нудяться без праці, хліба, одягу не є жертви зневіри? Не найшов хтось посади, біда, нарікання, розпука, не начебто в тій посаді заключається весь сенс людського життя. Занявся торгівлею — не повезло, знову нарікання, знову біда; свиня здохла, збіжжя не платиться — так само нарікання; на багатій оженився і там біда, словом безконечний ланцюх нарікань, біди, сподівань, розчаровань і т. д. і т. д. І так подивитися на це все, то здається, що нема вже виходу з положення, що так мусить бути і що навіть не треба старатися про якусь там правду.

Але ні, так не мусить далі бути, мусять настати кардинальні зміни в поглядах на працю, життя, школу, дипломи. Треба знати, що життя — це друга школа, а ми є її вічними учнями без ріжниць віку і полу. Ми кінчаємо початкові, середні, високі школи, одержуємо атестати зрілості, дипломи тих чи інших фахів і здається, що вже на тому кінець, але ні, наука наша, студії наші не перериваються, бо ми вчимося ще в другій школі життя. Ця школа є вічна і паперових матур, дипломів не дає. Вміння, бути творцем особистого і загального добробуту, сприт людини вивязуватися з найприкріших ситуацій, але чесним шляхом, загальні підсумки позитивної громадянської діяльності, — оце є нагорода-диплом школи життя.

Більшість старого, а по часті і середущє покоління, живуть ще в думках старими категоріями, психологічно не насторені до боротьби з лихом, злиднями, носять відбиток старої школи, яка вщеплювала в молоді душі нехоть до фізичної роботи. Людина кінчала середню чи високу школу погорджувала чорною роботою і з призиством ставилася до тих, що її виконують.

Часи змінилися і ми були свідками страшних видовищ, коли людина лишившись теплого місця, була безрадна, зовсім не пристосованою до життя і скоріш воліла йти жебрати, як десь фізично працювати. Але обвинувачення треба кидати не на того безрадного, а на того, хто цю людину вчив і виховував. Наука, техніка зробили значний крок наперед, школа в більшості зістала зреформована і наближена до вимог часу. Змінився погляд на працю і почала кресатися в молодих душах любов і пошана до всіх фахів і родів праці. Праця, а не лінивість стала модерним таслом для всіх тих, що хочуть жити і мати будучність. Але не всі народи, не всі верстви це перейняли, є ще багато, багато таких, що живуть старим і мріють про маєткові титули і т. ін. Найскоріш попадають у зневіру ті, що зле матеріально ситуовані, потім ті, що щось їм не вдалося, а вкінці ті, що з ліпших умов хочуть спромогтися ще на ліпші, а в результаті опиняються в гірших. Крихітку якоїсь невдачі, неспіху, як відразу починається знеохочення, байдужість, яка може привести до руйнації так одиницю як і цілий нарід. Зневіри, як окремого якогось суспільного явища, яке можна булоб здефініювати в якійсь конкретній формі — не існує, а вона являється як наслідок слабкої сили волі індивіда, брак рішучости та вміння знайти вихід з лабіринту людського життя. Адже мусимо знати, що кожна робота, якуб не починали не відразу кінчається стопроцентовим успіхом, а завжди будуть якісь невдачі, помилки, але це не повинно нас зраджувати, бо на помилках, на неспіхах ми вчимося. Розуміємо сьогоднішні умови життя, розуміємо, що

життя трохи збочило зі свого шляху, але ми є на те, щоби впливати на поправу сьогоднішніх відносин. Коли державні народи переживають лише господарську кризу, то ми, Українці, переживаємо і господарську і кризу на інших ділянках нашого національно-господарського життя. А тому між нами не мусить бути ані одного, який би сам зневірювався і сіяв зневіру, бо зневіра це є доказ слабости одиниці і народу, а ми слабими не є, ми є сильні, лише не віримо в самих себе. Той завжди здобуває, хто вірить в свою силу, в свою перемогу. Ми багато мали невдач, не успіхів, жертв, крові, багато дечому навчилися і нехай ті невдачі, неуспіхи стануть для нас школою дальніших наших успіхів. Народи, які були в такому самому стані

Живемо в такому періоді, який відвертає нас нитая, що ми вміємо і що можемо робити. Зараз, хто хоч трохи, трохи рухається, працює, а не чекає, той саяк так беться з життям.

Не матури, не дипломати зараз рішають про судьбу одиниці, а вміння, сприт, праця, сміливість. Але нехай хто не подумає, що не треба вчитися, здобувати, дипломи, матури, ні, треба вчитися, вчитися, вчитися і ще раз вчитися, здобувати інженірати, докторати, лише треба вміти те знання використати, найти примінення. Не хапаймося відразу за велике, берімся за мале, а від малого дійдемо до великого. Селянство, яке є найбільш відстале і культурно і економічно мусить взятися за раціоналізацію своїх господарств,

як ми, мали стільки ж невдач, однак не зневірювалися. Як доказ великої національної і громадянської віри в самих себе, можуть послужити нам Чехи, які перед світовою війною, на дрібні датки свого народу вибудували в своїй столиці Празі національний театр; і яка була трагедія того працюючого народу, коли цей театр вневдовзі згорів. Однак Чехи не зразилися, не зневірилися, а ще більше виявили свою живучість, незломність, почалася нова праця, нові пожертви і по якомусь часі на тому самому місці виріс новий театр з воружливим вгорі написом „Нарід собі“. Коли наші діди, батьки виходячи в життя мали вже готові варстати праці, (не свої, а чужі), то нам приходится ті варстати щойно творити і в них працювати. Хто чекає, а не старається хоч крихиткою своєї праці спричинитися до створення власних варстатів праці, той не має жадних виглядів на будучність.

а це приведе до добробуту так одиницю як і цілий загаль. Бо з направою сільського господарства відживають і будуть нормально працювати і інші наші установи, що прагнуть до розбудови нашого економічного, культурного, національного і громадського життя. Якби ту всю енергію, що криється в тих, що чогось очікують і просять ласки в „сильних мира сього“ зужити на працю для себе і загально, то напевно не було б тих нарікань, розчаровань, біди, що є зараз.

Працюймо, шануймо самих себе, вірмо в перемогу свого духа, чину, завдань, творім, йдім вперед і це буде наша чинна відповідь зневірі.

Чи Ви вже працюєте в Гуртку „Хліборобської Молоді“ при Кружку „С. Г.“?

В. Королів, ветер. лікар

Паразити й хвороби шкіри у тварин

Паразитами або галапасами звичайно звуть всяке оте пліугавство, що живе, як дар-моїди, коштом другого, наприклад воші, блохи, глисти та інші, що пють соки з жи-вої тварини. Паразити бувають тваринного походження, як блохи, глисти, тощо, або — рослинного, як ріжноманітні грибки, цвіль бактерії та інше.

Більшу увагу викликають до себе ро-слинні паразити. Вони, будучи настільки дрі-бні та маленькі, що здебільшого їх можна запримітити тільки крізь побільшуюче скло (микроскоп). Вони мають великий вплив на здоровля кожної животини. Ці грибки, або бактерії чи микроби — дуже швидко роз-множуються і розносять з собою заразу, або пошесть.

До тваринних паразитів належать: воші, блохи, мухи та комарі, овади, кліщі, корост-ники та глистюки.

Мухи та комарі влітку страшенно надо-кучають худобі, вона турбується й марно, без пуття витрачає силу на те, щоб їх відга-няти. Окрім того, коли комарі чи мухи на-падають тварину в той час, як вона їсть, то звісно, багато розтрушується та пропадає дармо кормів. А є й такі мухи, що крім тур-боти ще можуть счинити й хворобу: так, „муха-стервоїдка“ та „мясна“, перелітаючи з падла на скотину, на лапках чи на жалові, можуть перенести заразу. Інші-ж мухи кла-дуть свої яйця (зародки) у рани та садна на шкірі, а з тих яець вилуплюється потім черв.

Боротися з мухами так: Слід пам'ятати, що вони бояться темряви, та креолинового або дехтярного запаху або духу від масти з оленьового рогу. І коли по стайнях та хлі-вах заводиться багато мух, то, щоб захисти-ти від них худобу, можна прискати на стіни креолиновою чи дехтярною водою, добре затуляти двері по хлівах, або вимазувати стіни та стелю розведеним галуном; лапки мух не прилипають до таких, набілених га-луном, стін, і через те вони довго не заси-жуються в мешканні, а мусять втікати. Ра-

дять також білити стіни в хлівах та стайнях вапном, до якого додають неочищеного кар-боліну та сірчаної кислоти (нарівно). В осе-ни від такої мазки зародки мух гинуть. По-мічають також, що мухи втікають з того місця, де пахне листом з волоського горіха. Отож парять цей лист, добре одціжують і тією юшкою кроплять худобу. Кажуть ще, ніби мухи не люблять засижуватись по та-ких мешканнях, де стіни вимазано синьою фарбою.

Блохи надають найбільше клопоту не великим тваринам — псам і котам. Та крім цього ще слід знати, що в блохах, у середині, іноді бувають зародки деяких глистів. І от, як діти граються з котами або цуцинятами, то блохи з них можуть попадати ротом в кишки до дитини, де з зародків розпложу-ються глистюки.

Виганяти бліх можна таким способом: блошивого пса чи кішку слід добренько при-трусити перським порошком (з червоної ко-ролиці)*), пильнуючи, щоб порошок той досягав шкіри, й загорнувши усю тварину в мягеньку ганчірку хвилин на 10—15. Зату-ляти голови не годиться. Після того, коли вже блохи почуманіють, ганчірку слід ви-трусити над вогнем а скотину скупати в літ-ній воді. Від бліх ще також добре помагають купання в одварі гіркого полину, або листо-вого тютюну (махорки), якого беруть 1 фунт на ведро води.

Воші та волосоїжки заводяться у всякої тварини, але-ж не у всякої худоби вони бу-вають однакові. Майже кожна тварина, на-віть птиця, має своїх окремих вошей. У ко-ней та псів вони найбільш гніздяться на вя-зах, похребтині та ріпиці; у худоби — біля рогів; у свиней — між задніми ногами. Пе-реважно нападають на худобу в зимі, коли вона, за недостатчею гарної паші, звичайно миршавіє та кощавіє.

Виганяти воші можна мастю з нафти, якої беруть одну частину на дві части оливи;

*) *Peretrum roseum*.

анисовою, левандульовою або кропною (кріп) оливою. Іноді добре помагає проста олива або олія з конопель, якою намащують вошиві місця або присипають вошивих перським порошком (арагацом) нарівно з порошком білої чемериці, або як і від бліх, також вживають арагацу. Посипають ці порошки на вохке волосся, проти шерсті, днів через 4—6. Добре теж помагає від вошей сіра (шара) масть з живого срібла. Радять вживати її так: з горошину масти намащують худобі між ногами а днів через 4—6 мастиять там само ще раз. По інших місцях мастити не треба. Худобячі воші легко можна заморити крезолом: 1 і пів до 2 чайних ложечок розводять у пляшці окропу і цим розчином натирають (щіткою) половину тварини, а через 4—5 день — і другу половину. Одразу всієї тварини стирати не можна. Треба пильнувати, щоб скотина не облизувала ліків, бо те може завадити її здоров'ю. Телят або цуцинят з довгою шерстю іноді не минеться вистригти.

Кліщів ніколи не годиться відривати або відрізувати, бо голівка зостається у шкурі і буде довго свербіти. Треба-ж кожного кліщика помастити лоем, або карболевою оливою (10 ч. оливи та 1 ч. карболіну) та во-

ни й самі повипадають. Чуманіють та відпадають кліщаки ще від креолинової води.

Оводи. Наприкінці літа та в осени худочий овід (дрік) кладе свої яйця в шкуру тварини. З них вилуплюється черва, що живе під шкурою аж до літа, коли вже з неї виходять молоді оводи. Там, де сидить такий хробак — вискакує чиряк, повний гною. Такий гнояк слід розрізати та видушити, потім його намастити з пірця йодовою настойкою. Розрізуючи гнояка, треба попередити вистригти навколо волосся, добре обмити літню водою та креолиною або карболевою водою шкуру і пропарити в окропі ноза. Потім рану слід промити й притрусити йодоформом або нафталіном.

Щоб захистити в літку тварину від дрок чи гедза, радять омивати її одваром з листя волоського горіха. Але це мало помагає. Краще-ж у саму спеку, коли надто багато літає оводів, — худобу держати в холодку й не виганяти на поле. У Сибіру, де влітку оводів буває дуже багато, часто вживають на них такого способу: беруть шматок звичайної рибальської сітки (18 см.) виварюють її в рибячому лою, навішують ту сітку худобі на шию. Кажуть ніби оводи не люблять того духу й тоді не наближаються до тварини.

М. Подоляк

Смерть бурянам на полі і в городі

В попередньому числі С. Г. писалось про шкідливість бурянів на луках і пасовиськах. Ще більшу шкоду роблять буряни на полі і в городах. Не будь на полю чи в городі бурянів мало булоб що й робити; господар чи господиня більше малиб часу на догляд за рослинами культурними, земля не випощувалась би так скоро, та й шкідників і хроб булоб менше на культурних рослинах, бо більшість їх перебуває і множить на бурянах.

В країнах з високою рілнничою культурою на полях далеко менше бурянів як у нас; там наприм. не побачите жовтих піль від гірчиці та ріпиці, там не має вже й сліду осету,

перею. У нас на жаль цієї докучливої хопти є ще досить, а городи часто потапають в лободі, берізці, галінсозі, щирови або й хрінови чи молочаю. Наука рілннича ще не знайшла чудесного ліку чи середника на легке і радикальне нищення бурянів, але знає вже способи їх нищення, до яких треба всетаки прикласти досить праці в залежності від бурянів.

На полю і в городі розізнаємо два роди бурянів: трівалі (многолітні) і однолітні буряни. До перших належать: Осет (якого за коном звелено нищити), молочій, перій, берізка, папороть, сосонка, вязіль (рід вики), ромянок.

До однолітних: гірчиця, мачок, кукіль, блават, дика гречка, вогник і т. д., а в городі — лобода, кропивиця, щир, галінсога і т. п.

Однолітні буряни винищити дуже легко: перше всього що треба ввести правильну сівозміну на полі тобто чергувати рослини збіжжів з окоповими (пшениця — бараболя) і при окопових винищувати буряни сапани; друге — не допускати бурянів до цвіту і насіння навіть після підгортання окоповини; третє — сіяти завсігди добірне і чисте насіння, тобто насіння збіжжя треба тріерувати; четверте — посліду від збіжжя ніколи не висипати на гній, а запарити і згодувати або як шкідливе — спалити. При такій господарці буряни однолітні виведуться, культурні рослини дадуть кращий зиск і праця по боротьбі з бурянами піде на іншу ціль.

Далеко більше роботи є при боротьбі з бурянами багаторічними. Для цих не вистарчить правильна сівозміна і звичайне сапання, їх треба або повикопувати геть з корінням або висапувати ціле літо як лише вилізуть з землі.

Перей при сапанні окоповини треба один раз але солідно і добре вибрати з поля і він вже не страшний. Коли оремо ниву, на якій є повно перею, тоді цю оранку треба зробити мілку і перед посухою. Скибу треба перевернути і не волочену на деякий час залишити. Як висохне, виволочити перей і глибоко переорати та посадити чи засіяти окоповину або гречку, гірчицю, коноплі на прядиво, ріпак. Ці рослини або заглушать решту перею, або його висапається до решти.

Осет — іншої ради не має як глибоко кубла рослини перекопати і вибрати коріння. Інакше то треба кілька разів підрізувати йому корінь спеціальним ножом, особливо незадовго перед цвітом. Теж саме відноситься і до молочаю, який до речі є дуже доброю пашею для свиней, курей, кріликів і т. д.

Папороть, сосонку і берізку треба викопувати чи зрізувати так як і осет. Румянок легко виполоти або висапати та не допустити до насіння.

Взагалі що торкається виведення з поля бурянів, то найбільше треба дбати щоб не дати дозріти їх насіння. Тому не вистарчить сапати один-два рази з весни а пізніше

Хороніть безроги від ружиці щепленням протиружицевою суровицею **К Л Я В Е!**

Спосіб щеплення долучується до кожного опакування.

Кожне опакування заосмотрене в пльомбу державної контролі.

До набуття в кожній аптеці!

ще залишити їх буяти і цвісти це є наша загальна помилка. По межах та пустирях шкідливі буряни теж перед цвітом викошувати, тоді не буде розсіватись того зілля рік річно більше як збіжжя чи культурної рослини.

ЦІНИ НА ПРОДУКТИ СПОЖИВИ.

Львів, дня 25. V. 1934.

Яблука 1 кг. —	60—2.00 зл.
Сушині дикі 1 кг. —	2.50 „
Трускавки 1 кг. —	2.00 „
Черешні маєві 15. V. —	3.50 „
Черешні маєві 20. V. —	1.80 „
Черешні загран. 1 кг.	2.00 „
Агрест зелен. 1 літ. —	1.00 „
Морква 1 вязка —	0.10 „
Каляфіори 1 гол. —	0.50 „
Бараболя молода 1. літ. —	0.40—0.50 „
Курята марцівки —	0.60—0.80 „

САДІВНИЦТВО І ГОРОДНИЦТВО

Роман Коцик

СПОЖИВАЙМО БІЛЬШЕ ОВОЧІВ!

В квітні попереднього року відбулася в Парижі перша міжнародня нарада під гаслом „Овоч — пожива“, де ухвалено ріжні побажання, щоби збільшити консумцію овочів.

Застановляючись над станом наших садів, приходжу до висновку, що одною з головних причин їх нужденного стану є повний брак зацікавлення власне відживчою вартістю овочів. Хто ближше знає як одноманітно і нужденно відживляється наше сільське населення, той з дива не може вийти, чому власне наша родюча земля, що родить найкращі овочі, так мало їх видає. Знаю села, де агрест і порічки, це десь, в когось в куті города ростуть нужденні корчки, наче тернина. Агрест обпадений грибом, порічки мшицями, зарослі кропивою, дексли видають дрібні овочі, які обносять діти ще зеленцем. Користи з них ніякої, а господиня варить літо-зима одноманітну бульбу і затирку. Кільки є у нас місць, понад берегами річок, де дуже добре ростуть сливки, але щож, там садять бульбу, кукурудзу або і стоять неужитками.

Ніколи не згоджуся з поглядами людей, котрі пропагують всякими способами культуру вибагливих овочів, морель, бросквинь, ренглот, винограду, а зовсім не звертають уваги на наші добре заакліматизовані сливки, яблука, вишні та черешні.

Однак треба нам звернути увагу також на наш „внутрішній“ ринок, на спожиття на селі. Хай кожний селянин має ціль посадити для своєї власної потреби лиш 10 овочевих дерев і хоч 25 овочевих кущів, то певний буде, що діти його будуть мати власний садок, навчуться плекати деревця, шанувати чужу власність, власне те, що нам дуже недостає.

Коли в селі хоч половина господарів буде мати власний садок, для своєї потреби, то певно незадовго і друга половина села

засадить собі садок. Нічого так добре не ділає, як примір. Устануть тоді зазіхання на чужі овочі, чужу працю. Кожний хто хоче, може мати, лиш треба хотіти, а це найважливіше. „Як не хоче, то гірш як не може“, каже наша стара приповідка.

Дехто каже: „де я буду садити, коли в мене мало города“, власне у малім городі посадити рядами у приписаній віддалі деревця, а між ними орати і садити бульбу, капусту і усю городовину. Хто має малий город то і так не сіє в нім жита ні вівса, а між деревами їх якраз не вільно управляти.

До такого селянського садку на власну потребу уважаю за відповідний слідуючий добір: 5 яблінок, Астрахан, Пепіна Литовська, Малинове Оберляндське, Ренета Ляндсберська, Бойкове.

3 грушки: Фаворитка, Бера Гардіє і Парохівка.

2 черешні: Рожева вчасна і Хрястка жовта.

5 вишень, 5 сливок угорок або угорок італійських, по 10 к. порічок і 10 к. агресту, 20 малин і 50 трускавок.

Застерігаюсь, що це не є повний добір, бо все залежить від положення, підґрунту і багато інших чинників, подаю лиш головний зарис. Такі річі не даються шаблонowo розв'язати. Кожний, хто хоче заложити собі такий садок, повинен обов'язково порадитись фахівця.

Дерева розмістити кісткові разом, зернові даліше, порічками і агрестом висадити дорогу серединою города. Яблінки і грушки високопенні у віддали 10×10 м., а між ними можна садити городовину; черешні від північного боку в кінці города, вишні і сливки у віддали 6×6 м., або 8×8 м. Трускавки і малини осібно, бо для перших треба сонця, а другі шкодять деревам.

Хто цікавиться садом і хоче коло нього більше працювати, хай садить карлові, буде скорше їсти овочі, але хай памятає, що за-

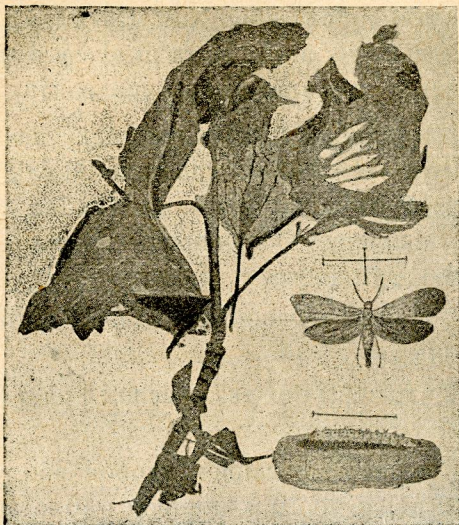
яць це страшний воріг овочевого дерева і від него тяжко охоронити карлове дерево.

Треба на огорожу дротяної сітки, а вона дорога.

М. Б.

ЯБЛУНЕВА МІЛЬ.

Подивіться сьогодні на Ваші яблуні, як багато на них позамотуваних в павутиння листя. Розгорніть павутиння а знайдете там багато дрібненьких гусеничок, які розлазяться і деякі з них спускаються на павутинці на землю. Ці гусенички це і є яблунева міль, це є діти маленького рябенького метелика, що літає в ночі саме в Петрівку і несе

Яблунева міль: галузка обвинена павутинням, внизу метелик і гусеничка.

яечка на галузочках біля бруньок на яблонях. Яечка по 50 на купці накриті в начеб кружечком жовтим а пізніше рудим. В початку мая з яечок вилазять оці хробачки і поїдають листя, спочатку виїдають лише мякуш а пізніше їдять все листя. В кінці мая ці гусенички обертаються в кукли там же в листю обмотані павутинням. Тижнів через два з кукол вилазить дорослий метелик і знова несе яечка і т. д.

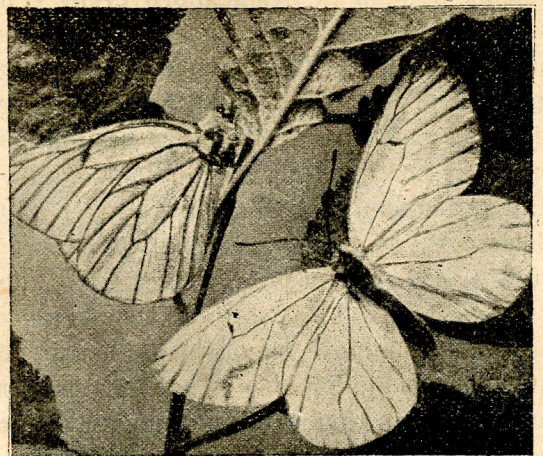
Дерево нападене яблуневою мілью, на другий рік не родить, а галузки нападні нею — всихають.

Боротьба така: 1) Нищити яечка на деревах, 2) скроплювати дерева ще перед розвиненням бруньок. 3) Гусеницю, що вже сидить в листю збирати руками, або скроплювати париською зеленню. Опрыскувати треба зо 2 рази, через 10 днів, 4) вибирувати кукли в павутинню з листям — їх є там по 600 до 800.

П. Ковальський

БІЛЮХ ЖИЛКУВАТИЙ — ГЛОГОВЕЦЬ

Цей метелик має білі, сильні крильця з чорними жилками. У деякі роки появляється у великій кількості. Самиці складають в червні жовтаво-золотаві яечка, кожна 100—150 штук, купками по 50—80 штук на листках майже всіх овочевих дерев, та на глоді і пр. Молоді гусені вилазять вже по 2 тижнях. Вони виїдають мякуш листків, так що лишається лише подіравлена, прозора його шкірка. Оплітаючи мисточки павутинням витворюють зимове кубельце найчастіше з одного рідше з двох чи 3 посохлих листків, що міцно прив'язані павутиноюю ниткою до галузок гойдаються в осени і зимі на вітрі. В цих

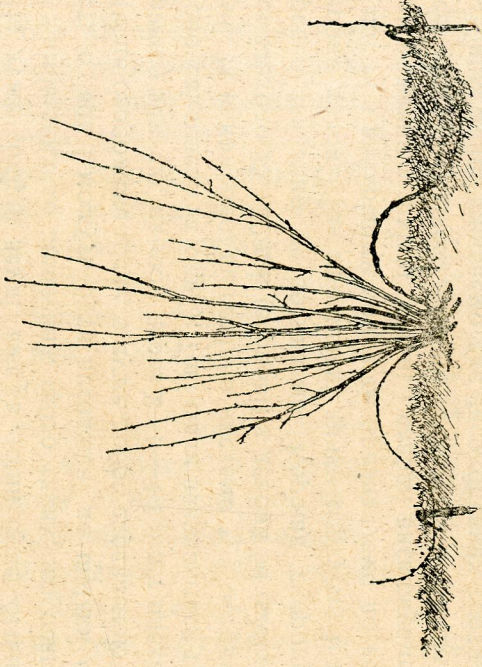

звинених листках зимують гусені, кожна в окремому капшучку.

Вчасно на весні гусенички розлазяться по дереві і починають гризти зелені, квітові бруньки, відтак молоде листя та часто обїдають дерево до гола. Через те дерева обезсилюються і всихають. Дорослі гусениці розлазяться по деревах, парканах, плотах, стінах і там перемінюються в лялечки (кукли). Там треба їх нищити.

Боротьба: Всі сухі листки, хочби найменший треба в осени і в зимі старанно вибирувати і палити. Тим знищимо тисячі яечок і кукол білюха. На весні добре є наложити на пні дерев липкі кільця. На них ловляться гусениці, що прилізли з сусідних обїджених вже садів. Сухі листки, що уміщені високо на галузках можна у погідні сухі дні палити при допоміжі спеціальних бензинових чи нафтових факлів, або смолоскипів, уміщених на довгих жердках. Рівнож спрыскують на весну гусені що сидять на дереві париською зеленою, отруєю від котрої вони гинуть. До цього треба мати відповідні опрыскувачі.

винограду та карлової підкладки півги. Для цього пізною осінню по опаді листя нагинається однорічних, добре дозрілих не тонших як олівець гонів корчів, які маємо намір розмножити, вижеться їх у вязанки і преховується до вчасної весни в пивниці, або задоловується в городі. Весною тьмо ті гони з поричок на 15—20 а з півги 25—30 сантимет-

Відкладки у агресту і поричок райки і солодки.

трові кусні (штубри) та засаджуємо їх по 4 ряди на добре підготовані грядки в такий спосіб: попри витягнений шнур вибираємо рискалем на 15 см глибокий рівчик і попри його стінку ставимо штубри а саме: півги просто у віддалі 20 см. один штубер від другого так, що лише половина його (15 см.) є в землі, а друга половина вистає. Потім притискаємо штубри землею і добре підливаємо. Штубри поричок садиться подібно лише що приходять вони скісно до

РОЗМНОЖУВАННЯ ОВОЧЕВИХ ДЕРЕВ ТА КУЩІВ.

Овочеві дерева та корчі можна виплекати з насіння через щеплення, зі штубрів, відкладок, діленням корчів з відростків з коріння.

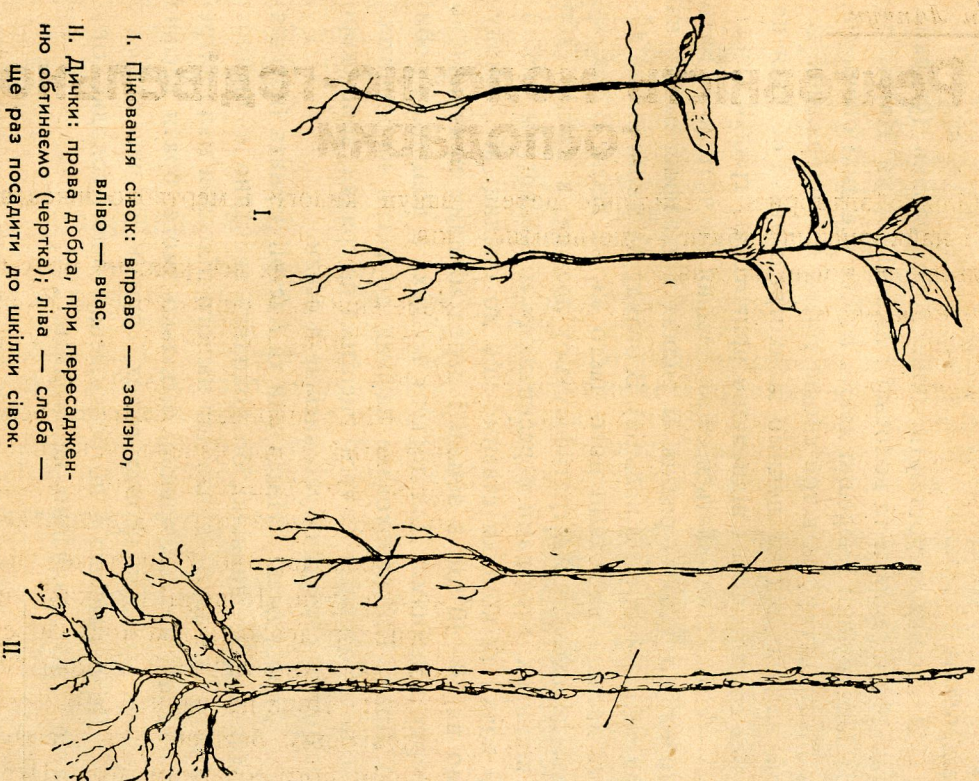
З насіння виростають лише добрі сливки (угорки), деякі вишні, морелі та волоські і ліскові горіхи. Натомість яблінки, грушки і черешні дають майже все дикі овочі, тому розмножуємо їх в той спосіб тільки для одержання дичок, на яких відтак щепимо шляхотні сорти. Робиться це в той спосіб, що на відповідно приготовані грядки (шкілки — сівок)¹⁾ висівається свіже насіння по чотири — п'ять (морелі по 3 до 4) рядків. В рядках віддалення насін'я на два пальці (морелі 3 пальців). З огляду на миші, які видають насіння, висіваємо його часто аж на весні. В такому разі переховуємо (стратифікуємо) насіння в пачках або в кошиках, верстами пересипаними мірно вогким піском. Ці пачки та кошики ставимо або до пивниці або закопуємо на 30—40 см. в землю і перед мишами прикриваємо зверху дощинами. Для доступу воздуха до весни накривається мо дірки. Так переховане насіння до весни висіється на грядки, воно скоро і коли його вчасно на весні висіється на грядки, воно скоро посходить так якби було висіяне в осени.

Спроваджені з Німеччини та Австрії зернята (насіння) є для нас невідповідні, бо походять звичайно зі шляхотних сортів і дають дички для нашого підсоння мало витревалі. Наші шкілки повинні, оскільки змога, брати насіння з наших краєвих лісових яблук, грушок, та черешень.

Добре насіння є по розкушенню біле і солодке. Брунатне і гірке, звичайно, не сходить.

¹⁾ Грядки треба розуміти 1.20 метр. широкі, без стежки, якої ширина виносить 30 см.

Сівки осінні як і весняні, як вони одержали два листки (прозвібці) — пересаджуємо (пікуємо). Пікування сівок має великий вплив на добрий розріст коріння.

I. Пікування сівок: вправо — запізно, вліво — вчас.
II. Дички: права добра, при пересадженню обгинаємо (чертка); ліва — слаба — ще раз посадити до шкільки сівок.

Осіне пересаджування тонших дичок вже того не може. Однак, з другого боку, пікування вимагає великого накладу праці, уміння і знання спеціальних місцевих умов. Де панує посуха й нема можності шідляти, де нема відповідного робітника — краще не пікувати. А де ще і земля не відповідна, зима, або на якій ще недавно росли дерева, — там краще не зачинати плекання дичок.

На дуже добрій землі вже в осени буде більшість сівок, відповідних до щеплення, себто таких, які осягнуть трубість олівця і можуть бути висаджені до шкільки **дере-вця**. (Є це оговорене місце, з дуже добре справленою ере-гульованою землею, на якій через 2—3—4 і 5 літ плекаємо різні овочеві дерева та корчі). Такі сівки називаються тепер дичками. Їх викопуємо, відповідно чистимо т. є обгинаємо з верха наоколо 25—30 см. (зернові) а деколи 50 (кісткові); — черешні звичайно не обгинаємо. Коріння скорочуємо на ширину долоні. Так прочищені дички сортуємо і лише найкращі та з найкращим корінням призначуємо до весня-ного висадження в шкільці. Тонші і слабші висаджуємо ще на весні на грядки сівок, де вони остануться до осени. Та-ких слабших дичок уживаємо для високопенних сортів, що слабше ростуть, а даліше для тіпєнних або навіть для де-яких корчевих. Довше як два роки звичайно дичок не да-шається на грядках сівок, бо з ними відтак є лише призота — на них дерева, особливо високопенні, не хочуть рости Дички, які навіть в двох літах не осягнули трубіости олівця та не розвинули сильного коріння — викидаємо.

Так призначені дички до висадки в шкільці як і слабші на грядки сівок, заготовуємо в'язанками на зиму, то є за-ко-пуємо корінням в землю.

Другий спосіб розмножування це так зване **штубу-вання**, яке вживають при розмножуванні подичок.

Гиж. Іван Ланчук

Рентовність молочно-годівельної господарки

Найбільше витворити, найліпше перетворити і найкорисніше збути — це новітнє гасло сільського господарства.

Його можливо перевести у всіх галузях господарки:

Огородовину можна управляти на ширшу скалю близько промислових і торговельних осередків, де є добра комунікація і запевнений збут свіжого продукту.

Управа пашних рослин уможливорює найбільший збір маси з одиниці поверхні поля; пашні рослини найліпше перетворити в цінний продукт, який все можна збути (масло, сир, мясо, яйця).

Управа збіжжя є нерентовна, бо дає відносно малу кількість маси з поля, а збут його не все певний, а часто неможливий; перетвори збіжжя теж не видержують коштів заходу біля нього.

Управа пашних рослин в відношенні до управи збіжжя менше вибаглива що до ґрунту, а більше вимагає праці так умовою як і фізичною. Однак управа пашних рослин вимагає поставлення відповідної кількості живого інвентаря, який перетворив би сиру масу в цінний продукт. Це теж вимагає праці. Збут більшої кількості живого інвентаря, який перетворив би сиру масу в цінний продукт. Це теж вимагає праці. Збут більшої кількості перетворів вимагає організації що потягає за собою **заангажування** фахових людей, які занялибся вишукуванням догідного ринку. Отже пашна а зглядно перетворча **молочно-годівельна** господарка за потребує багато праці і тим ліквідує гріз не безробіття і голод.

Український селянин це добре розуміє. Є яйце, є з чим йти до кооперативи; як доставив багато молока до кооперативи, то є чим покрити біжучі домашні видатки а навіть податки і інші публичні данини, а коли продасть штуку і більше свиней, тоді покриває найгрубіші видатки, як сплату рідні, довг за куплене поле, грубіші інвестиції, як

закуп живого і мертвого інвентаря, будинків.

Добре це все кожний розуміє, але не хоче вірити. А однак кожний повинен вірити в свої сили і стреміти досягнути намічену ціль.

Що теперішня збіжева господарка не-поплатна, і що належить насильно впровадити молочно-годівельну господарку, подаю слідууючий приклад з життя.

Господарство 7 моргове, в тім біля 2 моргів луки. До праці і виживлення є 5 душ. Господар держить два коні (мізерненькі вони), два „хвости“ ніби корови, 30 курок, ну і свиню. Доси провадить збіжеву господарку з довільним безплянним сівозміном а ще гіршим погноюванням поля. Переважно все засіяне озиминою і яриною, тільки чверть га садить бараболь (мовляв, нема кому ходити коло них) і чверть га конюшини і мішанки, разом на 3 га землі — 2 і пів га під збіжжями а пів під пашами і бараболями. Вислід: бараболі ледви вистарчає для рідні, паші все бракне на передновку і інвентар жие соломою і половою а на покриття біжучих публичних данин, на одіж, обува — не стає, бо щож дає збіжжя. При пересічному доброму врожаю можна зібрати в збіжевій господарці 12 м. сотн. зерна*) з 1 га.

З 2 і пів га збере 30 м. сотн. збіжжя, що при пересічній ціні всіх родів збіжжя (біржа у Львові нотувала 13. III. 1934: пшениця 18,50 зол., жито — 13 зол., ячмінь і овес 11,50 зол.) 14,30 зол. за 1 м. жита. — дає 429 зол. Вгдоує за рік на продаж свиню — 150 кг. живої ваги по ціні 0,75 зол. (біржа у Львові з 13. III. 1934), разом 112,50 зол. Разом прихід виносить 541,50 зол. Кури порозносять яйця по сусідах, зрештою зле кормлені лихо несуться і не входять майже в рахубу.

Отже господар зі своєю родиною, ра-

*) Середний збір в Польщі виносить: в селянських господарствах 9 м. сотн., а в двірських — 11 м. сотн. збіжжя.

зом 5 душ — на 7 моргах власного ґрунту має пересічно місячно приходу: 541.50 зл.: 12 = 45.12 зол., і чи може він тим удержати родину і покрити всі видатки? Ні. Не платить жадних публичних данин, родина живе на бараболях і борщі, а господарка марнується. Кріза!

Щоби зліквідувати кризу і уникнути руїни, мусимо сейчас змінити напрям господарки. Ціна збіжжа не поправиться, збір не збільшиться, бо за тісна земля через лихий сіво-змін збіжжа по збіжу, на навози нема гроша, а відповідно спарвити нема чим.

Мусимо закинути збіжеву а впровадити іншу господарку. Мусимо взятись до умової праці, до калькуляції. Мусимо мати як най більше молока, яєць і живої ваги.

Отже олівець в руки і починаймо:

I. Запотребовання:*)

На одну велику штуку (корова, кінь) треба 20 м. сотн. сухої паші (сіна, конюшини, мішанка).

На одну корову треба мати 50 м. сотн. буряк.

На одну свиню чи коня 15 м. сотн. бараболь

На 10 курок 2 м. сотн. бараболь

Сюди не вчисляю ситних паш, як грис. макух, такі прийдуть з інших рослин.

Для 5 осіб треба 15 м. сот. бараболь

На насіння 20 м. сотн. бараболь

Разом господар мусить мати:

для одного коня + 2 корови = 3 великих штук — 60 м. сотн. сухої паші,

для 2 корів — 100 м. сотн. пашних буряків,

для 1 коня + 3 свиний (бо думає вигодувати 3 свині) + 30 курок + 5 осіб + насіння — разом 101 м. сотн. бараболь.

II. На то треба відвести поля:

Пересічний збір з 1 га: луки — 30 м. сотн. сіна, а з поля — 40 м. сотн. конюшини чи мішанки, 125 м. сотн. бараболь, 600 м. сотн. пашних буряків*), 25 м. сотн. збіжжа**).

Отже треба відступити поля: на 100 м.

*) Порівняй календар «Сільський Господар» 1933, стор. 54; тамже належить поправити «45» на «40» і «225» на «125».

**) Часопис «Сільський Господар» 1934, стор. 2, 917—1350 м. сотн. за 1 га.

**) Мусимо зібрати.

сотн. буряків 0.16 га, на 100 м. сотн. бараболь 0.80 га, на 60 м. сотн. сухої паші: з 0.90 луки — 27 м. сотн. сіна а ріжницю в 33 м. сотн. треба покрити в конюшині і мішанці, засіваючи на це 0.84 га.

Разом під пашні рослини треба відступити 1.80 га.

З того виходить, що під окопові і пашні рослини треба відступити кругло 2 га, коли на 0.16 га ($\frac{1}{4}$ морга) в пашах — посіється огородину чи пашні рослини (просо, гречка). На збіжжа зістає всього 1 га землі.

На підставі запотребовання пашних рослин уложимо слідуєчий сівозмін:

1 рік: окопові, на обірнику	$\frac{1}{2}$ га
2 рік: ярина	$\frac{1}{2}$ га
3 рік: конюшина	$\frac{1}{2}$ га
4 рік: окопові — на обірнику	$\frac{1}{2}$ га
5 рік: мішанка	$\frac{1}{2}$ га
6 рік: озимина	$\frac{1}{2}$ га

разом 3 га

Це є чисто молочно-годівельний сіво змін, бо $\frac{2}{3}$ поля відступлено під пашні рослини, а $\frac{1}{3}$ під збіжеві. Мимо того збір збіжжа не буде занадто менший, як в збіжевій господарці. На добре справленому ґрунті, в доброму місці по плодозміні збір збіжжа буде найменше 25 м. сотн., а при вжиттю штучних навозів дійде до 35 м. сотн. з 1 га.

Сподіваний прихід за рік:

Молоко від 2 корів по 2500 л. — разом 5.000 л.*) о 3% товщу, по 25 гр. (Львів — 13. III. 1934 ціна масла 2.60 — 2.90 зл.) за одиницю = 365 зол.

3 вигодовані свині по 200 кг. ж. ваги по 0.75 зол.***) = 450 зол.

30 курок під контролею по 180***) яєць по 5 гр. = 270 зол.

25 м. сотн. збіжжа по 14.50 зол. = 357.50 зол. Разом прихід 1442.50 зол.

Місячно приносить кругло 120 зол. приходу.

В порівнанні до збіжевої господарки місячний прихід збільшився на 120 — 45 = 75 зол., що річно дає кругло 900 зол. більше приходу в молочно-годівельній господарці

*) Український Агр. Вістник, 1934. ч. 1., стор. 62, в Балинцях 2578 літрів.

**) Цніи у Львові, дня 13. березня 1934.

***) Час. «С. Г.» 1934, стор. 86: 157—227 яєць річно.

юзу Українок» — панахиду по поляглих борців за волю України. Після церкви похід з процесією пішов до Пам'ятника Свободи — скасування панщини. Після походу присутні зійшлися до читальні де голова п. І. Проць гарною і змістовною промовою започаткував святочну академію в якій брали участь: Роман Прокпчук, Марко Мельник — голови Т-ва «Відродження», Василь Яремко, від Т-ва «Просвіта». Місцевий хор, під проводом дірігента І. Дешиці, відспівав кілька пісень і наш народній гимн.

На другий день влаштовано членську забаву спільно з «Союзом Українок». Учинці курсу куховарського зготували всім дешевий але дуже смачний обід. Тутже вписалось багато присутніх в члени «Сіл. Господаря» та зібрали датки на укр. інвалідів.

ФІЛІЯ «СІЛ. ГОСПОДАРЯ» В ГОРОДКУ ЯГАЙЛОН.

Від 15. 2. до 4. 3. ц. р. філія «С. Г.» відбула кооперативно-господарський курс, на якому пройдено

слідуючі предмети: 1) Управа ріллі і рослин — інж. М. Хроновят. 2) Годівля рогатої худоби і контроля молочности — інж. М. Хроновят. 3) Збут домашн. птиці — др. Е. Томашевський. 4) Ветеринарна гігієна — вет. лікар Чехут Богдан. 5) Кооперація — Буцманюк С. і Писарівський. 6) Кооп. книговодство — А. Притуляк. 7) Правні поради і закони — п. мец. Сухий В. 8) Історія — о. Дм. Цегельський. 9) Праця в кружках «С. Г.» і чит. «Просвіти» — С. Буцманюк і І. Калинович.

Закінчило курс 63 особи з 23 сіл, в тім 2 жінки а 1 дівчина. Остаточна кінцева дискусія курсантів при іспитовій комісії виказала, що курсанти дуже добре засвоїли собі прослухані предмети.

Вкінці курсанти подякували прелегентам та предстваникам «Маслосоюзу», «Центросоюзу» за матеріальну поміч для курсів.

Звідомлення з праці Краєвого Госп. Т-ва „Сільський Господар“ за 1933 р. (Продовження).

	1931	1932	1933
Фінансові справи	37	13	12
Організаційні справи	102	145	142
Зносини з іншими установами	51	68	71
Видавництва	67	48	29
Персонал. справи (агр. і бюрові)	19	25	29
Адміністрація реальностей	7	24	29
Шкільництво	13	8	14
Зоотехніка	21	12	12
Праця бюро	13	4	8
Агротехніка	14	4	6

Разом: 344 351 352

З цього зіставлення видно, що зросло число справ, які відносяться до зносин з другими установами, збільшилося число справ, що відносяться до поодиноких агрономів та збільшилося число справ, що відносяться до хліборобського шкільництва, якому в цьому році присвячено чималу увагу. У звітному році працювало в бюро з початком року 8 осіб і один возьний, а з кінцем року 7 осіб і один возьний, при чому в останніх місяцях відійшов один службовець на безплатну відпустку, а саме дир. І. Лисий, що обняв посольський мандат. В цьому числі не враховано двох директорів, що не побірали в Товаристві винагороди, а є платні в інших установах за працю для них. У зв'язку зі зменшенням бюрових сил цілком не зменшилася праця в бюро, а противно зроста. В цьому році вислано з бюро 6.806 листів, супроти 5.386 в попередньому році. Пересічно припадало до полагодження і вислання на одного службовика листів:

1931	1932	1933
595	598	907

З цього видно, що бюро і його службовики у зв'язку зі зростом праці Товариства є перевантажені роботою, а в слід за цим праця в бюрох триває поза звичайним 7-годинним раннім урядованням майже щодня до пізнього вечора. На довшу мету таке перетяження працею неможливе і кермуючі органи нашого Товариства будуть мусіти знайти вихід з цього, бо в противному випадку грозить небезпека, що праця в Товаристві не буде належно виконувана.

(Далі буде).

Практик садівник городник, який відбув довгу практику в шкілках і городах в Щекрікові і в п. Терпеляка в Залукві, на що має відповідні свідоцтва і посвідки. Глядить праці за можливу нагороду. Радо працювавби в філії Сіл. Господаря в секції садівничій. Зголошення слати на редакцію: «Сіл. Господаря» під «Практик».

По новім обниженню цін чисто

ЦИНКОВА БЛЯХА

є найдешевшим покриттям даху.

Пояснення — оферти

„BLACHA CYNKOWA“ Ska z o. p.

Katowice, Marjacka 11.

ЛИТЕРАТУРНО НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ Літературно Науковий Журнал

«Д З В О Н И»

КРИСТАЛІЗУЄ: громадський і національний етос.

СКРІПЛЮЄ: етику й мораль.

ПОБОРЮЄ: всі розклади й погубні напрями.

ФОРМУЄ: лицарство українського духа.

ВИРОБЛЮЄ: правдивий критицизм.

ОРЕНТУЄ: читачів у сучасних українських та європейських літ.-наук. та мистецьких напрямках.

ЯВЛЯЄТЬСЯ: необхідним підручником біжучої української літератури та науки!

Передплата: річно — 15 зл., піврічно — 8 зл.,

чврічно — 4 зл., поод. число: 1.50 зл. Адреса:

ЛьВІВ, Японська 7 ІІ. Чекове конто: 101.338

з допискою «Дзвони».

ДАРОМ!

Узглянувши бажання численної нашої клієнтелі, ми продовжили речинець розділу нижче wymienionych премій а саме: 1 ма-

шинку до шиття, 1 машинку до викручування біля, 1 жіночий наймодніший плац, 1 ватовану ковдру, 1 3-метровий килим о найгарнійших wzorach, 1 штуку білого полотна, для тих П. Т. Клієнтів, які закуплять в нашої Фірми до дня 3 червня 1934 р. один з нижше wymienionych комплектів.

Тільки за зол. 15.45

виплаємо: 3 метри матеріалу в найновіший wzір теперішнього сезону на літні мужеські убрання або на жіночий плац повної подвійної ширини 140 см. ширини, 4 метри наймоднішого матеріалу Фреско на костюми жіночі, 1 пару жіночих пантофлів (подати величину взуття), 1 мужеську сорочку або 1 жіночу мадаполямову у всіх красках багату гафтовану, 1 пару літніх реформ з дуже доброго трикоту, 1 пару шовкових панчіх, 1 пару мужеських скарпеток і три хусточки мужеські з гарним кольоровим шлячком або 4 жіночі батистові хусточки.

Тільки за 17.— золотих

виплаємо: 4 метри найновішого матеріалу на літню жіночу сукню, 8 1/2 метрів білого полотна на білизну всілякого рода або постелі, 5 метрів кольорової флянелі мягкой і пухкої на піжами і шляфроки або в різнокольорові паски на білизну всілякого рода в доброму гатункові, 5 метрів канвових фіранок до вікон в найгарнійші десени і 8 метрів ручникового чисто-білого в кіску в доброму гатункові.

Вимінені комплекти виплаємо за післяплатою на листове замовлення. Платиться при відборі на почті. Без ризика. Якщо товар не подобається, приймаємо його з поворотом і негайно звертаємо гроші. Замовлення виплати тільки на адресу:

Firma „Łódzko-Bielska Tkanina“, Łódź, ul. św. Andrzeja nr. 79.

Увага: дня 10. червня 1934 року оголосимо листу осіб, які отримали премії.

Якщо курите, то уживайте тільки паперців і туюток повноваток

„КАЛИНА“

бо вони є добрі, дешеві та вироблені в українській кооперативній фабриці

Насадові яйця

курей

Білих легорнів добрих несучок

Ціна 20 гр. і штука. Гwarantowane опакowania (кошик) 60 гр. Пересилка покупця. На завдаток прошу 1/3 вартости.

Інж. О. БУЧИНСЬКА Львів-Ялівець 166.

Окружна аптика МИХАЙЛА ТЕРЛЕЦЬКОГО

Львів, Ринок, тел. 16-21.
(Ріг вул. Гродзіцьких і Домініканської)

Має стало на складі всі ліки і специфіки.

ЛАСТИ НАД

НЕМА КРАЩОЇ

„ЕЛЕГАНТ“

ФАБРИКА ЛЬВІВ,
КОРДЕЦЬКОГО 51.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ЗМІСТ:

В день Свята Української Кооперації.
Як направити нашу біду.

Інж. Б. Попович: Сійте ріпу стернянку.

Д-р Е. Томашевський: Як консервувати
яйця на зиму.

Інж. О. Бучинська: Ще про консервацію
яєць.

Садівництво і городництво:

Роман Коцик: Вчасні овочі в околицях літ-
ниськ.

А. Гнатовський: Чому шляхотні яблуні не
розмножуються з насіння.

М. Панаший: Практичне садівництво. (Продов-
ження).

Р. Коцик: Що робити підчас посухи.

А. Гнатовський: Ріжні назви деяких сортів
овочевих дерев.

П. Онуфрик: На нові шляхи селянської го-
сподарки.

Яків Ковжук: Біда навчить розуму.
Запитання і відповіді (68—72).

З життя товариств.

Кружок С. Г. в Обертині, Філія С. Г. в Зборіві,
Наради в Скалаті.

Свята »Сільського Господаря«: в Свистільниках,
в Чагрові, в Ременові, в Підмихайлю.

Ріжне: біржа городовини, садовини, збіжжа
й грошева.

Господарі і агрономи!

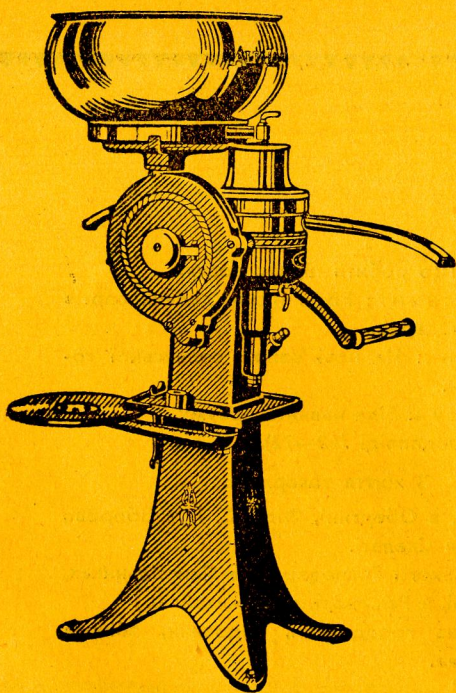
У своїй праці не забувайте, що найкращий вислід у зборі та найліпший економічний ефект дають серед сучасної господарської кризи тільки

Калуські і Стебницькі Потасові
солі, Сильвін, Калімаг й Каїніт

Бюро продажі:

„ТЕСП“ у Львові, пл. Смольки 5.

Купуйте потасові солі та каїніт у консигнаційних складах Повітових Союзів через „ЦЕНТРОСОЮЗ“ — ЛЬВІВ

Подаємо до відома заінтересованих, що з днем 1. травня 1931. р. ми признали фірмі

Краєвий Молочарський Союз
„МАСЛОСОЮЗ“

виключне право продажі наших кружлівок „АЛЬФА-ЛЯВАЛЬ“ так ручних як і моторових для всіх українських кооператив на терені воевідств: львівського, станиславівського і тернопільського.

В звязку з цим просимо українські кооперативи звертатися по всякі інформації в справі купна кружлівок і зі замовленнями тільки до „Маслосоюзу“ у Львові, вул. Б. Гловацького 23. та всіх його відділів у краю, бо замовлення дані іншим нашим заступникам не будуть виконані.

Т-во Альфа-Ляваль
Спілка з обм. порукою.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ВИДАЄ КРАЄВЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВІ
ПРИ СПІВУЧАСТІ КРАЄВОГО МОЛОЧАРСЬКОГО СОЮЗУ „МАСЛОСОЮЗ“.

Виходить 1. і 15. кожного місяця.

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: за чверть року . 2.— зол.
за пів року . 4.— „
за цілий рік . 8.— „

За кордоном: В Америці і інших краях . 2.— дол.
В Румунії: річна 250, піврічна 130, чвертьрічна 70 левів
Замовлення і гроші в Румунії слати на адресу:
Dmytro Herodot, Strada, Delea-Veche 45, Bucuresti IV.

Поодинокое число коштує 40 сот. Передплату треба вислати на адресу: Товариство „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, П. пов. тел. 30-53, П.К.О. Варшава 147.053. Гроші з закордону просимо слати на наше конто в Земельному Банку Гіпотечному (Ziemelnyj Bank Hipotecznyj) у Львові, вул. Словацького 14, або грошовими листами на адресу Т-ва.

ОГОЛОШЕННЯ: Ціла сторінка 1 раз . . 200.— зол.
половина сторінки . . . 120.— „
чверть . . . 65.— „
одна восьма „ . . . 35.— „

За першу і четверту сторінку окладки 50% дорожче.
За оголошення в тексті 30% „
Дрібні оголошення по 30 сот. за слово.

В день Свята Української Кооперації

Дня 3. червня ц. р. у Львові, на площі Сокола-Батька, відбувся величезний здвиг нашої кооперації. В цей справді святочний день українська кооперація здавала іспит своєї зрілості. Посвятили й прийняли Прапор Ревізійного Союзу Українських Кооперативів, як символ найвищої своєї відзнаки, символ об'єднання, спільної праці, здисциплінованості й сили.

Свято почалось Службою Божою, яку відправив Преосв. Єпископ Будка. Після Служби Б. Митрополит Андрей посвятив Прапор і під звуки музики »Боже Великий Єдиний«, передав його РСУК, та завізвав присутніх не щадити сил для спільної праці в кооперації. Перший голова Ради Рев. Союзу д-р К. Левицький, що переняв Прапор, поцілував його і запевнив усіх, що Прапор цей буде триматися високо, непохитно й сміло та поклонятися тільки правді, бо в правді наша перемога! Після цього представники Прогресу, Сільського Господаря, Рідної Школи, Союзу Українок, Народної Торговлі, Центросоюзу, Маслосоюзу, Центробанку ітд. увінчали Прапор лентами, а сенатор інж. Ю. Павликовський, теперішній голова РСУК, підніс Прапор у гору. В цей мент затрубили сурми, а оркестра відіграла кооперативний гімн. Сенатор інж. Павликовський сказав до зібраних слідує:

»Все вірні ідеалам нації; вслухані в золотий гомін рідної землі, сповнюючи природні,

стихійно сильні накази українського духа й українського серця:

Стоїмо на службі життєвих змагань економічно слабших шарів українського народу; працюємо для шарів тих: потреб і konieczностей в ділянці економічно-суспільній.

Вчинками нашими, які глибоко коріняться в життєдайнім ґрунті християнської етики й моралі, кермує свідомість добра нації, а це досвідний і ясний дороговказ...

Ми — нарід недержавний — творчою працею кооперативної громади вивуємо скарб народу, скарб моральних і матеріальних цінностей, і збогачуємо скарбницю рідної нашої цивілізації.

Вона одиноко різьбить духове й матеріальне обличчя народу, а ширина й глибина її робить наш нарід видним на небосклоні народів світу.

Рідна наша цивілізація — це плід праці, зроджений тисячеліттям; на неї складається творчий труд більше трицяти поколінь українського народу.

В ділянці нашої національної економіки український кооператизм є наймолодшою її дитиною.

За українським кооператизмом стоїть труд щойно останніх трьох поколінь українського народу, початий мрійниками-філянтропами шестидесятих років минулого століття.

*

Сучасне покоління українських кооператорів **сповняє речно великий заповіт** своїх предтеч, **заповіт праці**, в основі якої лежить творчий альтруїзм, перекований у практиці життя на господарський солідаризм економічно слабших шарів нашого народу — перекований у їх буйно ростучу спільноту економічно-суспільну.

Сучасне покоління сповнило **покищо** перший етап своїх завдань: воно зуміло, двигнувши українську кооперативну організацію з післявоєнних її румовищ, навязати до досвідів своїх попередників **нову свою програму**, нові первні й нові засади творчої праці, нові методи й цілі модерного українського кооператизму, пристосованого до сучасних потреб і конечностей господарського життя українського народу.

Зв'язана з загальним життям програма праці модерного українського кооператизму відзеркалилась у сучаснім стані будівництва української кооперації, яка — не без успіху — **протиставиться моральній і матеріальній скруті народу**, бореться з наслідками світової скрути.

Народня маса, спрагнена культури й кращого завтра, **відчуває** благодатний вплив праці української кооперації; під її прапори лине дисциплінованими рядами щораз більша армія праці, сотні тисяч членів, що враз з родинами репрезентують **одну третину нашого народу** вужчої нашої Батьківщини.

Бачать це **свої**, бачать і **чужі**, які з пошаною, а то й подивом, ставляться до змагань і господарських успіхів українського, хоч і недержавного народу.

*

Благословлений Князем Церкви прапор української кооперації, з його богатими символами творчої праці сьогодні уявленими, а від поколінь глибоко вритими в душі українського відповідального кооператора, переймаю з рук достойного Сеніора-Кооператора д-ра Костя Левицького, чільного й усе активного представника творчих наших попередників — будівничих гаразду народу, з рук основника й першого голови предтечі сучасного ідейного осередку української кооперації: «Краєвого Союзу Ревізійного», перебудованого на Р. С. У. К.

*

Прапор наш вінчали краєві культурно-освітні, господарські й жіночі організації, які довгими роками найтісніше співпрацюють з нашим кооператизмом. Вінчали його й усі форми союзної нашої кооперації від своїх природних краєвих надбудов, з яких дві: Центробанк і Народня Торговля, по черзі часу їх повстання, є одночасно співосновниками ідейного осередку сучасного українського кооператизму, що повстав у 1904 році.

Цим почесним і zarazом глибоко змістовим актом, який ми й наші наслідники збережемо по вік щирою вдячністю в наших серцях, зложили найближчі нам громадські установи перед народом і світом свідоцтво правди, що **український кооператизм не є гуртом у собі самім замкненим**. Навпаки! Що український кооператизм, у дружній внутрішній співпраці всіх форм кооперації з її ідейним осередком РСУК, є **всеобіймаючою організацією**, яка трудом своїм глибоко переорала **переліг взаїмовідносин** громадсько-творчих організацій українського народу, що розвивається і диференціюється **як організаційна цілість**.

*

Провідною зорею творчої праці української кооперативної громади назначую перейнятий мною прапор Р. С. У. К.

*

Прапор цей віддаю в досвідні руки Дирекції Р. С. У. К., яка день у день сторожким оком глядить на змагання українського кооператизму, віддаю його з бажанням: **Об'єднаними власними силами народу довести його спільно до добра й краси!**

Далі виголосив промову начальний директор РСУК посол О. Луцький. Після промов присутні тричі крикнули «Слава» й відспівали національний гимн.

Біля 12 години вполудне відбулась дефіляда, яку відібрав Митрополит Андрей. Під звуки кількох орхестр наші організації, численні кооперативи й діти з захоронок та нечисленні маси народу пройшли походом біля Митрополита, який благословив їх. Похід закінчила кольяна самоходів «Маслосоюзу».

Після дефіляди розпочався концерт, а потім народня забава з фестиним, що протягнулася аж до вечора.

День посвячення Прапору нашої кооперації став знаменним днем, днем слави нашої кооперації і цілого українського народу.

Селянин, господар і продуцент найнеобхідніших продуктів для життя всіх — сам часто голодує і тяжко бідує. А чому? Тому, що незорганізований і з ним, як з незорганізованим, ніхто не числиться. Вступайте всі до одного в свою станову організацію „Сільський Господар“ та в свої кооперативи. Всі разом, в організованому гурті, зуміємо збувати свої продукти з зиском, створимо собі різні варстати праці й будемо жити по людськи. Тоді нас будуть поважати й з нами числитися всі.

Як направити нашу біду

(Думки гірянина з Гуцульщини).

Перегляньте всі часописи і всі поради що до нинішньої кризи, то знайдете там одне: збільшити врожаї ґрунтів, ліпше управляти поле, ліпше годувати тварини — молочні корови, свині, кури, а при тім завести контролю і т. д.

Все це є добре, ми вже дещо і почали робити, але бачимо, що криза з року на рік поглиблюється. Люде стають жебраками, поширюється злодійство, крадіжки і т. д. Видно, що тут справа не в вищезгаданих порадах.

На мою просту думку причина всього зла лежить в надмірнім задовженню селянства.

Правда, що дехто запитає: чого ж вони задовжуються?

їх, як це колись писали газети, зробила Румунія, або переведе ці довги як субвенцію на воєнне відшкодування, або як інакше.

У мене тут в горах, де селянин просто примирає з голоду тоді як на долах збіжжя ні по чому, виринає така проста думка. Де держава має взяти гроша на сплату субвенції, чи на покриття наших боргів? — Я гадаю, що держава може скоротити фінансів, яких безліч без діла дармує в прикордонних полосах, а які беруть величезні проші. Цих фінансів, можнаб замінити хоч і на пару літ другим річником війська, котре коштує дешевше. Це одна думка. Друга така: безробітних є сила селення, дармують вони і ще беруть безробітне. Селянин безробітний був-

Господарсько - ветеринарний курс в Судовій Вишні відбувся в березні ц. р.

На це відповім, що це є задовження старе, яке й досі руйнує селян, потім зріст вартости гроша, а спадок цін на збіжжя і худобу.

Коли селянин колись позичав 500 долярів, (це було 2 і пів тисячі зол.) то гадав собі так: тільки корова коштувала 135 ам. дол., кінь 400 дол. Отож продам пару коров тай віддам борг. Але він помилився. Доляр пішов потім в гору. Треба було віддавати не 2.500 зол., а 5.000., а корова потаніла на 34 дол. Коні стали ні по чому. Отож скажіть правду, як можна з біди вирватись! Селянин працює, гарує як віл, недоїдає, недисипляє, все несе, щоб скласти на той борг — але і процентів не покриває.

Гадаю, що з цієї біди ані кращі врожаї, ані контролю своєї господарки — не спасуть. Біда ~~нас~~ заїсть. Тут є один рятунок: поміч держави. Хай уряд спише по селах статистику на задовження селян, і хай або уморить

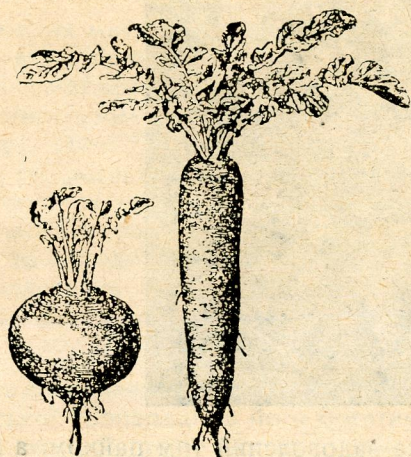
би дуже задоволений тим пайком, а міщуки ще й незадоволені — даром розлінюховуються та мають час думати про всякі штрайки то що. Колиб цих безробітних та запрягти до роботи разом з нами селянами по будові залізниць приміром, щоб добре получити Поділля з горами і транспортувати в гори збіжжя, а з гір дерево — то ця залізниця і багато помоглаб нашим людем і далаб роботу безробітним, які у нас працювалиб за муку або бараболю, при цім малиб роботу кіньми і задовжені селяни. А скілько дорігшос треба в наших Карпатах? Таж ми мучимося тут а не їздимо, а як треба дістати збіжжя, хліба, чи навіть погноїв на поле то ця доставка коштує в четверо і тому нічого не спроваджує, господарки не поправляє. Всю цю нашу біду може направити лише держава, і то не роземчими судами та деверзійними банками, а реальною допомогою, про яку я подав вище.

Сійте ріпу стернянку

Цьогорічна посуха, що тревала безпереривно від березня до червня а в маю морози, відібеться дуже болючо на нашому селянстві. Богато озимини треба було переорати, багато вийшло зі зими мізерно, а тільки місцями дасть озимина збір і то нище середнього. Ярина від посухи дуже марна. В багатьох місцях на Поділлі стоять поля з цієї причини облогом.

Ця довготривала посуха відібеться в першій мірі дуже болючо на живому інвентарі нашого селянства ізза браку паші і солом. Цьогорічний збір паші не вистарчить на зимове прокормлення тварин. Тому наше селянство буде змушене збувати за безцінний живий інвентар чи то робучий, чи то молочний.

Щоби тому бодай в часті запобігти, хотів би я звернути увагу на управу ріпи стернянки.

Два сорти ріпи стернянки.

нівки, яку можна ще тепер сіяти, а яка навіть посіяна на стерниськах по зборі озимини дає гарний збір.

Ріпа стернівка є рослиною дволітньою і належить до родини хрестоквітних. Творить грубий м'ясистий корінь, округлий, або довгий, веретеноватий. Відживна вартість ріпи, чи то коріння чи то листя є дещо менша чим пашного буряка або пашної моркви. Видаєність з морга 120—150 сотнарів метричних, а 40—50 сотнарів листя.

Ріпи стернівки є дві відміни, а то: 1) відміна коротка, плоска, заокруглена. Росте вона над землею, а землі держиться тоненьким корінцем, подібно яд цвickловий буряк. Ця відміна є в трьох красках, біла, жовта і червона.

2) Відміна довга, веретеновата, краски білої або жовтої.

Ріпа потребує до свого цілковитого розвою небогато часу, всего 8—12 тижнів, залежно від відміни і околиці. Сіють її також на стернях по озимині і вона удається і дозріває, а звідси пішла і її назва „стернівка“. В околицях холодніших, вогкіших, треба ріпу сіяти вчасніше в травні або і в червні.

Ріпа удається на землях глинясто піскових, богатих у вапно і дещо загноєних. Сіється ріпа на стерниськах по мішанках на зелену пашу, по озиминах на ріпаку. Можна її рівнож висівати в лен або ячмінь по котрих зборі остає ріпа. Ріпа вимагає рілі старанно обробленої. Стернисько мусить бути добре глибше зоране і добре заволочене.

Насіння ріпи є подібне до насіння ріпаку, тільки воно дещо темніше, але чим воно темніше, тим краще. При засіві машиновим сіється ріпу в рядках віддалених від себе 40 до 50 см., а ростинки оставляється що 20 см. На морг треба насіння при засіві сівником около 1 і пів кг., при засіві широкометним около 2 кг. Насіння при засіві треба прикрити на землях тяжких на півтора см., на землях легких на 2 см.

Коли ріпа зійде, треба її поміж рядками вимотичити, в рядках прорідити і висапати. При засіві широкометним треба наперед пустити борону, щоби її дещо вичистити з хопти, та й саму ріпу прорідити, а відтак висапати ручно. На 1 м² не повинно припадати більше рослинок як штук десять.

Ріпа удається добре і на землях убогих якщо земля троха згноєна. Збір ріпи є легкий, бо росте вона над землею. На мороз ріпа менше вразлива чим буряк, але зате трудніше дається переховувати через зиму. Переховувати її можна тільки в малих кіпцях. Тому згодовувати ріпу в зимі треба в першу чергу.

Від редакції.

Про докладну управу ріпи стернянки поручаємо книжочку, видану нашим Т-вом „Ріпа стернянка“ І. Крижанівського рільника-практика. Ціна 20 гр. і пересилка 5 гр. Насіння ріпи стернянки продає „Господарська Торгівля“, що анонсується у нас.

ГОСПОДИНІ! Не забувайте збирати і сушити на зиму кропиву для курей і коров!
О. Бучинська.

Як консервувати яйця на зиму

Значіння косервування. Продукція яєць має виразно сезонний характер. В місяцях весняних і літніх зносять кури найбільшу кількість яєць. В місяцях осінньо-зимових продукція яєць значно зменшується, а в деяких країнах майже зовсім переривається. Праця, яка ведеться в багатьох країнах над піднесенням нестості курей в зимі, до певної міри затирає сезонність яєчної продукції, але не усуває її. В Галичині і на Волині і тепер на холодну пору року припадає не більше 12—18 проц. загальної річної продукції яєць.

Нерівномірність продукції тягне за собою і нерівномірність подачі товару на ринок, що причиняється до значного вагання цін. В кінці весни і початку літа, коли продукція яєць досягає найвищого напруження і на ринку товару аж заобогато, стоїть звичайно на нього ціна найнижча; зимою ж, коли подача яєць зменшується, ціна їх збільшується в декілька разів, часом в два і навіть три рази. В зимі свіжі яйця не тільки значно дорожчі як в літі, але їх часто просто бракує.

Значна різниця в ціні літом та зимою, а також брак свіжих яєць в зимі, змушує як яйчарських купців та іноді і окремих продуцентів і споживачів частину яєць з літа переховувати на зиму.

В тій цілі на весні і в літі частину яєць тим чи іншим способом законсервовують і під назвою консервів випускають на ринок в місяцях осінніх — зимових.

Способи консервування. Яйця належать до продуктів, які дуже довгого схоронення не видержують, особливо коли не пороблено заходів, сприяючих схороненню чи консервуванню яєць в доброму стані. При схороненню чи консервуванню яєць ходить не тільки про те, щоб не попсувався зміст яйця, тобто його білок та жовток, але і про те, щоб яйце зберігло свій нормальний зовнішній вигляд, властивий запах і добрий смак.

Завдяки тому, що шкаралупка яйця є діркувата, тобто вкрита маленькими порами, яйце при лежанню досить сильно випаровує і всихає, при чому при висиханню не тільки зменшується вага яйця, але і погіршується смак та запах його. Крім того через пори можуть проникати в середину яйця бактерії та плісені, в наслідок ділання яких яйце загниває та плісняє, або, як кажуть, зацвітає.

Для того щоби яйця на протязі довшого часу не псувалися і мали по можливості

властивий їм запах і добрий смак, треба не тільки берегти їх перед висиханням, але і перед прониканням і розвитком бактерій, а рівнож і плісені.

Досягається цього або закриванням за допомогою того чи іншого способу про шкаралупки яйця, або уміщенням яєць в умовах, гамуючих доступ і розвиток бактерій.

Консервування яйця або а) за допомогою штучного холоду, або б) за допомогою цілого ряду інших способів.

Ці інші способи консервування можна звести до трьох основних груп:

1) Консервування на сухо в звичайному стані, до якого дехто прираховує і консервування за допомогою холоду;

2) консервування на сухо, але по попередньому закриттю пор шкаралупки і

3) консервування в ріжних розчинах.

Яйце усихає більше або менше, а значить і більше або менше втрачає на вазі і смаку в залежності від тої чи іншої температури і степені вохкості оточення.

Бруд, вохкість і теплота сприяють розвитку бактерій і плісенів.

Запахи, які виділюють деякі річи, як капуста, нафта і т. п. можуть передаватись і яйцям, коли тільки вони поблизу таких річей знаходяться.

До консервування уживають яєць тільки зовсім свіжих, з чистою, цілою, і міцною шкаралупкою.

В тій цілі, яйця призначені до консервування, перевіряється шляхом просвітлювання. Всі яйця старші, зіпсовані і надпсуті, з надтріснутою і брудною або занадто тонкою шкаралупкою усувається і не консервується.

Найкраще видержують консервування т. зв. чисті чи незапліднені яйця та яйця курей які дістають багато зерна. Так звані „трав'яні“ яйця не видержують та довгого консервування як яйця „зернові“.

КОНСЕРВУВАННЯ ЯЄЦЬ ДЛЯ ПРОМИСЛОВИХ ЦІЛЕЙ.

Для цілей промислових консервують яйця головним чином або за допомогою холоду в холодильниках, або в розчині вапна.

На цьому місці подамо тільки загальні відомости про консервування яєць для промислових цілей.

Консервування в розчині вапна. Від часу, коли яйця стали предметом міжнародної торгівлі вапнування або кальціювання яєць відіграє значну роль.

Спочатку консервувалося в бочках різних розмірів та в усяких інших начинях. Тепер консервується яйця в спеціальних залізно-бетонних басенах, призначених виключно для тої цілі.

Мимо того що техніка консервування яєць в розчині вапна стоїть досить високо і що цей спосіб є досить доступним і розповсюдженим в багатьох країнах як в Польщі, Чехії, Данії і інш. в останніх роках на зарубіжних ринках кількість вапнованих яєць зменшується. Їх зачинають витіснявати яйця з холодильників. В Галичині і на Волині, де подібно як і на терені Польщі холодильників майже нема, вапнування яєць ще довгий час буде широко примінюватись, хоч вапновані яйця відрізняються сильно і зовнішнім виглядом, і якістю, і смаком від яєць свіжих і схоронюваних в холодильниках.

Вапновані яйця побільшости йдуть на покриття попиту зі сторони пекарень і цукорень, де щоденно зуживається більша кількість яєць.

Білок вапнованого яйця завше рідший чим свіжого і схоронюваного в холодильнику. Він не збивається на пінку. Часом вапновані яйця мають присмак вапна і тому не уявляють з себе першорядного матеріалу на яєшницю, або на яйце варене. Крім того вапновані яйця мають нерівну і тонку шкаралупку, яка погано переносить транспорт і легко тріскає від морозу. При просвітлюванню видаються більш прозорими.

Вапнують яйця переважно весною і літом, починаючи з квітня до вересня. Само вапнування, як вже вище вище згадувалося переводиться в спеціальних посудах.

Помешкання де мопіщуються посуду мусять бути збудовані так, щоби в них дежлася рівна температура, що являється одною з умов схоронення яєць в доброму стані.

Посуди (казани) добре як мають кран чіп, яким випускається чи випомповується розчин.

Для приготування розчину береться чисте негашене вапно у відношенню 80—100 кг. на кожні 100 відер води. Після того як вапно буде погашене додається чистої води і приготується насичений розчин, який дуже докладно вимішується.

Через декілька день, коли розчин зробиться зовсім прозорим, його обережно, щоби не скаламутити, перепомповують до посудин.

Насиченість розчину є дуже важливою річчю, бо інакше розчин буде сильно розідати шкаралупку яєць.

Яйця просвітлені і приготовлені до консервування накладається так: посуд наповнюють на $\frac{1}{4}$ розчином, після чого накладають туди за допомогою решет яйця так, щоби над верхньою верствою яєць находилась верства розчину в 20 до 35 см.

Наповнення посуду яйцями як також і випорожнювання його слід робити одночасно бо в противному випадку консервування не дасть добрих наслідків.

Само собою зрозуміло що це є велика незручність.

Після того як посуд буде наповнений яйцями на поверхні розчину утворюється непрозора плівка. Плівка ця ізолює яйця від впливу повітря. При знищенні плівки консервування може не дати добрих наслідків. Тому власне і стараються як згадувалося вище загрузку а розгрузку посуду робити в один раз, а не по частинам.

Схоронюються яйця при температурі помешкання не вищій 9—10° С.

При схороненні яєць в розчині вапна, яйця завдяки дифузії виповнюють. Розчин через пори шкаралупки проникає в яйце і розріджує його білок.

Виймається яйця руками при допомозі решет, на яких яйця виносяться на двір для обсушки.

Коли яйця обсохнуть, їх просвітлюють для усунення зіпсутих і упаковують, звичайним способом до скринок.

О. Бучинська

ЩЕ ПРО КОНСЕРВУВАННЯ ЯЄЦЬ.

Як тільки курка знесла яйце, зараз же покладіть його до холодного місця, щоб не випаровувало і щоб зародок не розвивався. Яйця треба негайно консервувати. Найперше приготуйте високий посуд і наляйте до нього розчину кухенної солі. На 1 літр води дайте 145 гр. солі. В цьому розчині добре перевірити як яйце старе; свіже — впірне а 3—5 днівне пливає. Ці яйця покладете на верх, щоб раніше зужити.

Консервуйте водним шклом. На 150 яєць йде 1 літр водного шкла на 9 літрів звареної води. В цей розчин кладете яйця одно на друге аж до верху. Розчин має бути вище яєць. Посуда має бути деревляна і чиста. Щоб на дні не творилася шкляна шкаралупа і не прилипи яйця, на дно посуду дати рушту. Посуду закрити. Яйця ці переховується в зимному приміщенню, видержать до півроку.

САДІВНИЦТВО І ГОРОДНИЦТВО

Роман Коцик

ВЧАСНІ ОВОЧІ В ОКОЛИЦЯХ ЛІТНИСК.

У наших селах вкорінився звичай, що яблука і грушки треба їсти щойно по Спасі (18. VII.), до того часу вони ще недозрілі. Це дуже гарний звичай, але при нинішнім поступі садівництва є вже перестарілим. Тепер витворено такі відміни, що вповні достигають вже при кінці липня і в початку серпня і навіть дуже тяжко їх дотримати до „Спаса“.

Вчасні овочі, особливо мають примінення, в околицях міст і літниск. Знаю, що незраз можна, в літнику, на багато ліпшу ціну взяти за яблука на початку серпня, ніж в січні.

Літні сорти родять звичайно, що року зачинають родити далеко вчасніше від зимових, а це є дуже важне, бо прим. ябл. „Боскоп“ родить звичайно 10-го року. „Ораніє“ звичайно — 2 року по посадженню. Літні відміни є ще дуже добрими запилячами, для многих зимових відмін.

Звичайно, у нас, поза загально знаними „паперівками“, про інші літні сорти навіть мало хто чув. А є їх кільканацять, що дуже добре удаються по цілім південнім Поділлі і Підкарпаттю і є навіть узнані через Помольогічну Комісію яко відповідний добір відмін, IV стрефа. Стараюся вичислити хоть важніші яблінки: Біла Паперівка, Білий і Червоний Астрахан, Інфлянтське, Ораніє, Гампус, Рожанка Віржінійська, Льорд Гросвенор; грушки: Винівка французька, Винівка Саска, Липнева деканка, Д-р Юлій Гуйот, Жифартка.

Навіть дальше від літниск, кожний amator для себе повинен постаратися про одно два дерева, щоби мати вчасно овочі. Звичайно, у нас є багато овочів при кінці серпня, початок вересня, коли дозріють усі знані і незнані відміни, нашого „хову“. В серпні можна дістати вже яблука, але вони є маловартісні, хробачливі, дрібні, квасні і тим подібне. Найважливіша річ, щоби овоч, який іде на продаж у літниск був дозрілий і свіжий, мусить мати сочистий мякуш а притім крухий та гарний вигляд, краску і форму, бо вибагливий міський літник заплатить, але хоче мати усе як найкраще. Під ніяким услів'ям не сміє бути робачливе (яблукова овочівка) ані потовчене.

Перші овочі по літниськах це трускавки, суніці і черешні, є вони звичайно від половини червня, (цього року виїмково від початку), опісля приходять порічки, агрест, вишні і малини, вони звичайно квасні. При кінці липня—морелі, вчасні сливки-ренгльоти — мірабельки з кісткових, а вчасні яблука і грушки зі зернових. Якраз початок серпня і кінець липня, це головний сезон по літниськах а тоді якраз брак там овочів, бо зимові з попереднього року минулися, а нових ще мало і спровадити годі, бо літні не надаються до транспорту.

Як великою підпорою може бути на переднівку, для нашого селянина продаж трохи яблук чи грушок, не буду розводитися. Про це, щоби якесь літнице не мало в будуччині літників, річ мало правдоподібна, бо нині навіть в часі кризи, міста з добре ситуованим урядництвом, завжди дадуть гостей для літниц. З міст середньо заможний вже привик рік-річно виїздити на літо. Літниська будуть стало розростатися і чимраз більше буде потрібно овочів, тому хто близько них мешкає, повинен добре над цим застановитися. Літні овочі це не так, як зимові, що треба мати більшу скількість одного сорту, щоби знайти купця, ту власне муситься мати вчасно, небогато але гарних овочів. Закладати з літних відмін великий сад, булоби нерозумно, власне тут є для наших селян нагода мати по кілька дерев літних відмін і овочі їх користо збувати на місці.

А. Гуатовський

ЧОМУ ШЛЯХОТНІ ЯБЛУНІ НЕ РОЗМНОЖУЮТЬСЯ З НАСІННЯ.

Як відомо, всі добрі сорти овочевих дерев розмножуються тільки нащепленням зразків чи очок, тобто вегетативно. Не раз задаємо собі питання: чому це так, і що вишлюби колиб ми виплекали деревце висівом насіння доброго сорту. Коротко відповімо, що вислід в кожному випадку був би інший; однак між сотнями сіянців гірших міг би трапитися й якийсь добрий. Але це не певне, а кожне розумне господарство уникає проб непевних, тому множимо шляхотні сорти дерев вегетативно.

Приходимо до дальшого питання: Чому ж той вислід так різнотематичний і непевний. таж насіння можемо взяти лише з овочів до нерозпізнання однакових? В тім то й річ, що

овоч в даному відношенні є лише як скорупка на яйці для охорони того зародка, що знаходиться в насінні. Як скорупка так і овоч немає впливу на зародок.

А зародок той в насінні повстав через вільне природне схрещення (запилення), і при схрещенні по закону спадковості Менделя (див. ч. С. Г. за 1934) повстає розщиплення, однак, — частина (одна четверта) по батькові, частина (одна четверта) по матері, а більша частина (половина) мішаних ознак. Але в таких відношеннях розділиться потомство тільки „чистокровних осібників“, т. зв. чистих ліній.

Коли ж візьмемо наші яблуні, то вони самі є вже мішанцями, несуть в собі більш чи менш виявлені, або навіть приховані ознаки своїх диких родичів й всіх тих сортів з котрими даний цвіт опилиювався, а ті так само є дуже неустійнені. А в цих випадках розщеплення потомства відбувається складніш, тобто не у відношенні одної четвертої, а може $\frac{1}{64}$, $\frac{1}{256}$ чи й ще більше. Отже з цілих сотень лише декілька можуть повторити ознаки родичів чи мати злучені добрі властивості обох схрещених сортів. Так напр. знаний сорт Онтаріо Арнольд в Америці виплекав через запилення цвіту Нортен Спі (здоровий, витривалий і відпорний на кровяну мшицю сорт) пилом сорту Вагенер, по котрим дістав форму овочу й почасти його обарвлення.

Другим прикладом того, що і з посіву зернят можна одержати щось доброго є найсмачніше бодай яблучко Кокса помаранчова ренета, що повстала з висіву зернят сіянця Рібстона. Що-ж до повторення сіянцем материних ознак є вказівка лише на Кронсельське прозоре, яке ніби то можна множити й посівом. Нажаль не знаємо хто в цім дослівно переконався.

Побіжно відповімо й на друге, трохи навісне питання, а все ж часте. — Чи перехресне запилення впливає на самі овочі, напр. чи на одному дереві, залежно від опилення, можуть повстати ріжні овочі. Запилення впливає скорше на сам врожай — деякі сорти взаємно не зносяться і при близькому сусідстві й відсутності інших, ліпших запилювачів, не родять. Що ж до вигляду й якості овочу, то він завжди на данім сорті є одним, бо як ми вже вище образково висловилися, овоч є лише скорупою, незалежною од тих зародків, які має в своєму насінні.

Правда, знаємо явище, коли часом одна галузь того ж дерева (лише раз щепленого) дає овочі чи більші чи солодші чи інакше неподібні до інших (це рідке явище науково назив. спортом). Наприклад сорт Гравштинське червоне так повстало: галузка з черво-

но обарвленими овочами в короні звичайного Гравштинського (жовтого, червоно смугастого). Причина повстання спортів науково ще не вияснена, але в кожному разі відомо, що запилення цвіту впливу на це не має.

Роман Коцик

ЩО РОБИТИ ПІДЧАС ПОСУХИ?

Небувала посуха далася в знаки усім, особливо в садах і городах. Підливання і підливання без кінця, що піділлється рано — до полудня висохне а пополудні рослина зів'яла, бо суха земля тримає її наче в кліщах. Особливо далоса це відчуті тим, що посадили в цім році більшу скількість щеп, деколи в полі, де води нема, а часто нема як довести.

Однак потреба родить думку, і то не в нас, де звичайно в квітні дощу є за багато а в травні досить. Болгари застосовують слідуюче: земля тим скорше випаровує, чим гладша є поверхня. Коли ростина сівжо висапана і підлята, а опісля це мокре прикрити опять сухою землею, то там вохкість задержиться через кілька днів, а що найважніше, земля не зісхнеться, а все буде пухкою. Для того, щоби **утримати вохкість під рослинами, належить обовязково по підливанню прикрити чим небудь**. Найліпше компостом, перепрілим гноєм, мервою, трачинням, а навіть звичайною сухою землею.

Зливний, але короткий дощ, особливо по полудні, має мале значіння для яринного городу, зглядно шкідок. Відсвіжує рослини, але вогкості конечно потрібної до розвою не дасть. Оскільки дощ не падав довго, то мимо цього треба каляфйори, калярепу, салату підляти. Коли ми рушимо землю, а вона під грудю суха, шолувати. В осени відійде одна від другої, літом ні! Підгортання грає також велику ролю.

БІРЖА

(Львів 12. VI. деталь на ринку).

Черешні гарні 1 кг.	1.00	зол
Черешні дикі дрібні	0.60	„
Черешні заграничні	1.50	„
Вишні заграничні	1.60	„
Вишні краєві 1 кг.	0.80	„
Чорниці 1 літра	0.40	„
Суниці дикі 1 літра	1.50	„
Трускавки 1 кг.	0.60	„
Рожа чайна 1 кг.	1.20	„
Каляфйори 1 шт.	0.40—0.50	„
Малини городові 1 кг.	1.20	„
Порічки 1 літра	0.40	„

ку рядів тільки в самих рядах, бо в противнім разі при обрібці дуже легко можна очко ушкодити.

Ціла штука цього щеплення полягає в тім, щоби цю роботу виконати дуже скоро, та щоби дібрати такий час, коли кора як найлегше відстає.

Хто ще не має вправи, повинен братися до цієї роботи вчасним ранком, бо тоді очка ані соки під корою не висихають. Коли кора не добре відстає — не очкувати зовсім. По очкованню удержувати шкілку дуже чисто, бо це в високій степені впливає на прийняття очок.

При очкованню не треба обтинаги бічних галузок дички, бо через це шляхотне очко може вигнати ще в цім році а відтак змерзнути. Коли би деякі галузки перешкаджали, треба їх на яких дві неділі перед очкованням пообтинати.

По двох-трьох тижнях хвостик відпадає від очка і це є певним доказом що воно прийнялося. Перевязку тепер треба трохи попустити, щоби не врізувалася з дичку. Дички на яких очко не прийнялось, можна ще раз в іншому місці заочкувати оскільки ще кора відстає. Колиб ще і потім деякі не прийнялися щепиться їх на весні в розлуп абс-клин, або за кору.

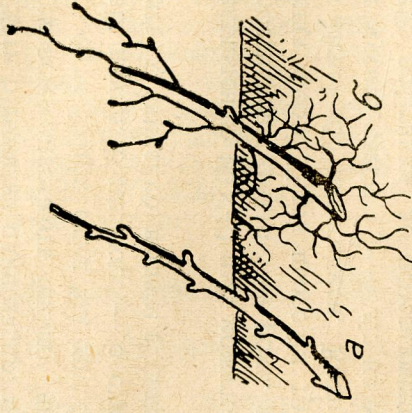
Шкілку треба держати все в чистім стані, бо лише в такій шкілці дерево добре і правильно розвивається.

В осени, коли вже листя опало, або вчасною весною треба всі дички стягти 15 см. вище прийнятого очка. Цю частг дички називаємо чопиком. До нього прив'язуємо гін, який виростає на весні з прийнятого очка. В міру росту, в місяці травні поправляється досить часто ту перевязку. Цього треба дуже пильнувати, бо при спізненім підв'язанню гін лз-миться і ціла річна праця іде на марне.

Коліб на тім гоні показалися бічні, так звані перед-

землі та лише одно очко виглядає понад поверхню. До осени вони закоріняться.

Дальший спосіб розмножування — дерев і кущів це через так згані відкладки, при агресті, райці та солод-ці. Літом (в липні) притинаємо цюгорічні, сильні гони кор-

Агрест, порички і півгу можна розмножувати і зі зразів (штубрів).

чів до землі та накриваємо їх землею так, щоби лише верхи було видно. До осени в добрій землі та відповідній вогко-сти вони гарно закоріняться і ми по опаді листя відтина-емо їх від корчів та задоволуємо разом зі штубрами. На ве-соні висаджуємо їх до шкілки або на сталє місце (порички та агрест). Перед висадженням притинаємо їх подібно як зви-чайні дички. Коли в них за слабе ще коріння, засаджуємо, як слабї дички ще до осени на грядки в шкілці сівок.

ПЛЕКАННЯ ВИСОКОПЕННИХ ОВОЧЕВИХ ДЕРЕВ.

Вчасною весною виймаємо задоволані дички та са-димо в зрегульованій шкілці. До цієї роботи треба мати відповідно позначену міру або звичайний шнур і відпо-

відно позначену 4—6 метрово лату. Ряди повинні — оскільки змота — йти з півночі на полудне. Висаджується так, щоби ряд від ряду був на 80 см., а дички в рядах з 40 см. одна від другої. В цей спосіб на один квадратний метр вийде 3 штучки деревець або 17 тисяч на морт. Карлових підкладок можна дати більше на один квадрат. метр — около 5 — бо вони скорше опускають шкілку чим попередні їх ряди можуть бути 60 см. один від другого, а в рядах 30 см. дичка від дички. В шкілках — з огляду на дешу обрію — садять їх, звичайно, в такім віддаленню як попередні.

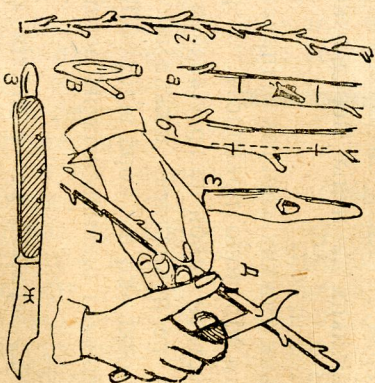
Щепи у віддаленню 80×40 см., можуть навіть в найкращій землі рости лише около 3—4 роки, як це потрібне для високопенних форм. Після цього їх треба або посадити на стаге місце або пересадити. Коли цього не зробиться й щепи мусять часом і 5—6 літ на місці оставати (брак купця або робітника до пересадження) тоді вони перестояться, т. є здержують ріст, покриваються мохом і такі дерева по засадженню в саді ростуть дуже пиняво і є вразливі на хвороби, або взагалі не ростуть. Таких дерев не належить купувати. Земля в шкілці не може бути така, на якій довгі літа росли якінебудь дерева.

ОЧКОВАННЯ.

Очкування є найкращим і найлегшим способом щеплення овочевих деревець і кущів. З весною засаджені дички, при добрій опіці (часте сапання, та в міру потреби підливання), приймаються так добре, що можна їх за винарком черешень, зглядно вишен, ще того самого літа (в серпні) заочкувати т. значить защепити. До тої роботи треба мати зрази, личко і острый як бритва ніж. В тій цілі добре

було би на кілька днів перед очкуванням, дички вечорами сильно підливати.

На зрази стинаємо з добре родючих дерев молоді, цвоторічні гони. Листки що на зразах знаходяться відтинаємо так що лише їх хвостики лишаются на зразі. Відтак обтираємо над самою землею шматкою дичку від землі та пороху. Потім вирізуємо з приготованого зраза очко і лишаємо його так що воно лише на корі одним кільцем при зразі держиться. Тепер шойно натинаємо кору на дичці з північної сторони в виді букви „Г“ розхилиємо її трохи на боки та скоро всуваємо там приготоване очко і дичком перев'язуємо.

Окування: і — зраз; а, б, в, е — очко, ж, з, — ніж.

Зрази переховуються підчас очкування в змоченій шматі і що якийсь час поливаються водою. Очка береться лише найкраще розвинені т. є з середньої частини зраза, бо горішні і доглишні є зовсім непридатні. Кору на дичці натинається на гладкім місці а не на очках. Очкується з північної сторони тому, щоби краще охоронити шляхотне очко від висихання. На всякий випадок не можна очкувати з бо-

А. Гнатовський

РІВНОБІЖНІ НАЗВИ (СИНОНІМИ) ДЕ- ЯКИХ СОРТІВ ОВОЧЕВИХ ДЕРЕВ.

Деякі сорти мають декілька назв й в ріжних шкілках їх провадиться під тою чи іншою назвою. Щоб уникнути помилок напр. при замовленню щеп, подамо декілька сортів, що мають ріжні неподібні назви. В чужій мові подамо з браку місця по німецьки, оскільки ця мова у нас є більш знана, ніж французька, а по французьки лише ті назви, які різняться від основної. Українські назви беремо прийняті на Вел. Україні зїздом завідуючих державними шкілками.

ЯБЛУНІ.

1. Астраханське біле, оливка біла, Weisser Astrachan.

2. Астраханське червоне, оливка червона Koter Astrachan.

3. Боровинка крапчаста, боровинка, боровіцкі, харламовське, Duchesse d'Oldenburg.

4. Білий налив, папірівка іфляндська Weisser Klarapfel.

5. Кронсельське наливне, оливка кронсельська, Eisapfel (Durchsichtiger) aus Croncels.

6. Осіннє смугасте, штрайфлінґ, Geflamfer, Weisser Cardinal.

7. Принцове, Książęce, Prinzenapfel, Melonapfel, Trompeten-Apfel.

8. Апорт, Цар Александер, Kaiser Alexander, Wunder-Apfel.

9. Пармена золота зимова, золота пармена, королева ренет*), Winter Goldparmäne.

10. Пармена багряна, пармена шкарлатна Scharlachrote Parmäne.

11. Ренета золота Пізгуда, незрівняне Пізгуда, Peasgood Nonsuch, P. goldreinette.

12. Красноцвіт, Бель-флер, Пеніп Лінея Gelber Belle-fleur.

Назви інших пород більш устійнені, тому подаємо лише декілька.

ГРУШІ.

1. Добра Люїза, Д. Л. Авраншська (з Авраншу, Gute Louise von Avranches.

2. Жозефінка Мехеленська Józefinka, Jos. von Mecheln, Jos. d. Malines.

3. Лісова Красуня, Flamandka, Holzfarbige Butterbirne, Fondante des Bois.

4. Принцеса Мар'яна, салісбурі, Princesse Marianne.

5. Пасторська, Plebanka, Pastorenbirne, Curé.

6. Берé ліонська, деканка Мерода, Doppelte Philippsbirne, Doyenné de Merode.

*) Переклад французької назви „Reine des Reinettes“. Цей сорт виник в Англії й називався там „Король сіянців“ („King the of Pippins“), а німецький помолог Діль назву змінив на „Winter Goldparmäne“. Що мала характеризувати назва „Пармена“, затрудняємося сказати.

7. Комісівка, деканка Робертова, Vereins Dechantbirne, Doyenné des Commices.

8. Дюшеса Ангюлемська Віляма Pitma-stons Herzogin, Williams Duchesse.

9. Берé Кляржо, кривуха Clair geau's Butterbirne Beurre Clairgeau.

10. Урбаністка, Бе́ре Колома Colomas Herbstbutterbirne, Poire des Urbanistes.

11. Копоречка, Бе́ре Ліреля Liegels Winterbutterbirne Suprême Coloma.

12. Бе́ре Гарді Beurre Hardy, Gellerts Butterbirne.

13. Улюблена кляпа, кляпова маслівка Clapps Liebling, Favorite de Clapp.

Подекуди неправильно називають маслівка Кляпса, кляпсівка. Виплекав її Т. Clapp, Звідси правильно буде другий відмінок Кляпа (Clapps по німецьки) а приіменник Кляпова.

ЧЕРЕШНІ.

Пригадуємо рожеву хрупавку Наполіона по польськи Olbrzymka Napoleona, що часто йде під назвою Bigareau Lauer mann, теж Grosse Princessinkirsche.

Часто перекирують назву найвчаснішої черешні Früheste der Mark або теж F. d. Markt на мархійську (хай би вже!), але куди гірш а назва „вчасна з Мархії“. Такого краю ніхто не знав, зате відомо, що вони походять з німецького Шлеську. Найправильніші, найраніша ринкова чи торгова чи хай би вже за поляками — мархійська.

СЛИВИ.

Зі слив належить підкреслити, що Фелленберґ є та сама угорка італійська Italienische Zwetsche, Fellenberger Zwetsche.

П. Онуфрик

курсант в Янчині.

НА НОВІ ШЛЯХИ РІЛЬНИЧОЇ ГОСПО- ДАРКИ.

Головною причиною зубожіння нашого села, занепаду і нерентовности кілька моргвого господарства є безумовно збіжева господарка. Наш кілька морговий господар сіе всего потрошка, бо тримається тої засади, що добрий господар мусить все мати.

В теперішній грошовій скруті кілька моргове господарство, при збіжевій господарці цілком не поплачується, бо на таких маленьких загінчиках, нема мови про якісь машини, та правильну поступову господарку. Збіжева господарка під теперішню хвилю надається тільки до скомасованих піль, і то більших, хотяй звиш 20 моргових господарств взірцево проваджених.

Кілька моргові господарства, що провадять збіжеву господарку, самі себе руйнують. Вони повинні звернути більше уваги

Хороніть безроги від ружиці щепленням протиружицевою суровицею **К Л Я В Е І**

Спосіб щеплення долучується до кожного опакування.

Кожне опакування заосмотрене в пльомбу державної контролі.

До набуття в кожній аптиці!

на садівничо-огородничу та пасічничу господарку, перейти з одностепенної збіжевої, на кілька степенне господарювання. Достосуватись до даної околиці і обставин, розглянувши на що буде збут запевнений і що поплачується в даній місцевості. Пригляньмося чи перейти на молочну господарку, чи заложити фарму курей, чи взятися до плекання шовківництва, чи засадити своє поле добрими щепами, морелями чи навіть виноградом, або іншими поплатними ростинами, чи деревами і на яку управу звернути більше уваги. Є багато різних галузей господарства і багато більше рентовних та поплатніших від збіжевої. Тільки треба тої охоти упромисловити господарку.

Коли господарство є положене близько міста де є на якийсь продукт добрий ринок збуту, ми повинні сейчас братися до відповідної господарки. Примір: один морг засіяний пшеницею, дасть нам по найліпшій зборі 14. кірців зерна і 14. кіп солом, разом 336. зол. не числячи роботи і насіння. Один морг засаджений 50. щепами яблїнок і 50. слив посаджених в квадрат, так що можна буде орати і садити огородину, доки сад мо-

лодий, збір огородини дасть то саме, що збір пшениці, а коли сад підросте і по кількох роках зачне родити, то однорічний збір одного роду промислових яблук, щоб тільки 50. кірців по 30 зол. та 20. кірців слив по 30. зол. дасть 2.100 зол. Як бачимо є велика різниця між господаркою збіжевою, а садівничо-огородничою. Коли будемо провадити промисловий сад і добрий сорт яблук зимових, то можна все добре продати і за добру ціну від 50—100 зол. сотнар.

В нас продукція овочів стоїть як стверджує статистика, ще дуже низько, а такий їх великий брак пояснюється недостаточним ще розвитком садівництва. Що до скількості і якості, як знаємо бракуючі овочі держава спроваджує за грубі мільйони з заграниці. Загальну скількість родючих овочевих дерев обчислюється кругло на 16. мільйонів, з того числа 50. процент припадає на яблоні, 20. проц. на груші, решта дерева кісткові. Отже пересічно одно дерево припадає на двох мешканців, коли в Німеччині або Чехії, на одного мешканця припадає середньо 3—4 дерева.

Яків Ковжук

Голова Кружка Сіл. Господ. в Воротневі (Луць).

БІДА НАВЧИТЬ РОЗУМУ.

(З конкурсами ми провадимо і досвіди).

Кружок С. Г. існує у Воротневі з 1929 року. Маємо вже троха і майна: бібліотеку господарську, аптечку ветеринарну, шкільку овочевих дерев, шпїхлїр на збіжжя, маємо і оприскувач до садів — (зробили самі) і ще дещо. Працюємо по силі можности а висліду якось не видно. Біда нас переганяє. Всюди є недомагання в господарстві куди не глянь. На все нас не стати, а охочих до науки, до спілки мало.

В своїй праці ми зауважили, що найбільше для господарів помагає живий приклад, тому в р. 1932 звернули ми увагу на плекання пашних буряків, які досі у нас рідко хто плекав, а як і плекав, то висліди були мізерні — господарі нарікають на ґрунт, на насіння і т. д., а справжньої причини не знають. Отут ми і рішили перевести в Кружку С. Г. конкурс плекання пашних буряків. Поміг нам град, який знищив збіжжя, а буряки виійшли добре. Люде зацікавилися буряками. Організували ми 8 членів; зійшлися повчилися, виробили плян праці і з весни почали роботу

Почали працю, погноїли — на різних способи, попїлом, вапном, одні обривали гичку у буряків другі ні і в осени зібравши збір

переважили і дістали такі висліди із одного ара землі:

1) Посипано вапном і попелом, листя не дістали 492 кг.

2) Угноєно попілом листя не обривано збір 432 кг.

3) Угноєно попілом і обривано листя врожай 432 кг.

4) Неугоювано і обривано листя врожай 382 кг.

Вапна давано 8 кг., а попілу 15 кг. на ар. З вислідів видно, що ґрунт наш є добрий.

лише що ми не вміємо як слід буряки плека-ти. Гадаємо, що ще кращі висліди булиб, колиб ми вжили потрібніших погноїв та комбінованих, а то ми взяли лише ті, які мали дома під рукою. Оцей маленький досвід показав нам, що лише вапно і попіл дали надвишки 200 кг. Один попіл дав — 50 кг. не обривання листя дало — 60 кг. надвишки, а треба зауважити, що плекали буряки ми всі однаково, на однаковому ґрунті і одним на-сінням ((Екендорфи) хоч ці зійшли лише 50 проц. Ґурток конкурс продовжує далі.

ЗАПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Ч. 68. Що то за шкідник, що підідає ко-ріння дерев!

— Коріння дерев підідають або заборозняки (личинки хруща), або норниця-миш. На борозняка іншої ради немає, як перекопати під деревцем землю і посипати каїнітом або салі-трою. Ці погної їдкі для шкідників. Норницю можна вигнати, вона робить ходи попід поверх-нею землі і цими ходами треба порпати доти, доки не виженеться її. Можна вигублювати апаратом дусимиш. Тримати в саді котів. Про норницю писали ми в С. Г. в попередніх чи-слах.

Ч. 69. У коня тече з носа, — що то є!

— Ви пишете, що коні кашляють і з носа тече їм жовта слизь. Отож видно, що це хо-роба „нежит носа“, але не забувайте, що це є початок і інших споріднених хоріб, як катар дихавки, бронхів, запалення легенів, і врешті дихавиця. Отож, не знаємо, як далеко катар зайшов. Коли коні охляли і не їдять, це знак, що хвороба серйозніша, ніж звичайний нежит.

Зверніться до ветеринарного лікаря. В слід-числі С. Г. подамо докладно про ці хороби.

Ч. 70. Чи можна щепити дикий виноград на шляхотний!

— Що Ви розумієте під диким виногра-дом? Чи той, що здибається у садах, попід хати, на ганках та мурах, чи дику американ-ську лозу. На тому першому не щеплять, бо не приймається. Як перевести щеплення, опи-сано в книжочці „Виноград“. Ціна 50 сотиків пересилка 10 сот. Купіть у нас.

Ч. 71. Як боротися з блохою на ріпаку!

— Проти блохи рада така: заведіть сіво-змін, і не сійте часто ріпак (гірчицю, кользу) по ріпакові. Зробіть лапку — це двохколеска, до осі якої причеплена плахта, намочена в клеї. Двохколескою їдете по полі, блохи ска-чуть на плахту і прилипають до плаhti. Іншої ради нема, а порошки дорогі.

Ч. 72. Як заложити хмілярню-плянтакію!

— Про це докладно подамо в календарі С. Г. на 1935 р.

З ЖИТТЯ ТОВАРИСТВА

КРУЖОК СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРА В ОБЕРТИНІ (ГОРОДЕНЩИНА)

В неділю для 22. IV. 1934 р. відбулися основуючі Загальні Збори Кружка Т-ва „Сільський Господар“ в Обертині, на які я-вилось дуже багато селян не лише місцевих, але і з дооколичних сіл.

Масова присутність інтелігенції, селян-міщан з Обертинщини, свідчить про живе зацікавлення справами господарсько-еко-номічними.

З рамени Філії Т-ва „Сільський Госпо-дар“ в Городенці і „Українбанку“ — інж. Ковбуз і дир. Угрин виголосили реферати, в котрих підкреслили значіння становой — рільничої організації та вагу співпраці поо-диноких кооперативних установ з Т-вом „Сільський Господар“ — як одинокою укр. становой рільничою організацією, яка в ни-нїшних часах кризи так потрібна.

По рефератах відчитано і пояснено ста-тут Т-ва „Сільський Господар“ та приступ-

лено до вибору ради Кружка, в склад якого ввійшли господині і господарі.

Головою Кружка вибрано п. проф. Грабця Василя, який від довшого часу працює в тій ділянці.

Уважаємо, що новозаснований Кружок Т-ва „Сільський Господар“ в Обертині стане осередком ширення рільничої культури в районі Обертинщини, та поведе як слід співпрацю з кооперативною і районою моло- чарнею, котра знаменито розвивається завдяки незломній праці і енергії п. дир. Михайлова Василя.

— Нововибраному Виділови бажаємо як найкращих успіхів в праці.

Філія Сіл. Господаря в Зборові.

Загальні збори повітової секції годівлі безрог відбулись дня 13 квітня. Присутніх 45 представників з 22 секцій годівлі безріг при кружках С. Г. Зі звіту видно, що Повітова Секція об'єднає 22 секції при кружках в яких є 530 членів. Секція нараховує 21 розплодових льох раси В. Б. А. і 2 кнурі. Секція організувала 8 згонів безріг — 867 шт. до беко- нярень в Золочові, Катовицях, Гуті королів- ській. Далі секція має на меті: доповняти за- родові гнізда, перевести показове живлення перосят, уряджувати курси годівлі і плекання безріг та щеплення безріг проти хоріб.

ВЕЛИКА ПОВІТОВА ГОСПОДАРСЬКА НАРАДА В СКАЛАТІ.

Філія „Сільськи й Господар“ в Скалаті урядила повітову господарську нараду, в дні 17. квітня ц. р. Присутних на нараді 150 осіб, в весняний робочий день, деякі зі сіл 30 км. від Скалата. — Це вказує наглядно як сильно доцінює село свою найповажні- шу в повіті господарську установу „Сільський Го- сподар“, який в 70-ох своїх станицях-Кружках і Ко- оперативах має зорганізованих поперх 7 (сім) тисяч фізичних членів, на всіх около 10 тисяч господарств (без ріжниць народности) в повіті.

В інтересі економічного піднесення повіту Хлі- боробська Палата у Львові повинна вглянути в ту аномалію, що найсильніше в повіті господарське товариство „Сільський Господар“ з цілком незро- зумілих причин є деякими чинниками трактоване „лер нон ест“.

Голова Філії „Сільський Господар“ о. Гр. Пла- кида зі Скалата ст. вказав на далекойдучу в своїх наслідках, для нашого народу, важність с. госп. пра- ці в повіті, та кинув клич, нових 5 (пять) тисяч чле- нів для „Сільського Господаря“, що присутні при- няли з одушевленням.

Агроном Філії С. Г. інж. А. Черемес виголосив реферат, в яким подав спосіб розбудови сіл-госп. ділянки в повіті. Всі інтелігентніші одиниці охочі до праці, в першій мірі провідники економічних уста-

нов будуть отримувати від агронома Філії, чи від членів Ради Філії (під догляд яким розділено пооди- ноки села), відповідні інструкції, що до праці в по- віті.

По рефератах вивязалася жива і річева ди- скусія.

Одноголосно ухвалено слідуєчі резолюції:

Зібрані на господарській нараді в дні 17. квіт- ня ц. р.:

1. стверджують, що в теперішній час поголов- ного організування хліборобів, як одинокого до- цільного засобу в боротьбі з господарською кризою, в цей мент Кр. Госп. Т-во „Сільський Господар“ яв- ляється для нашого рільника одинокою основою, без якої не мислимий жадний економічно-коопера- тивний поступ серед нашого селянства.

2. уважають, що К. Г. Т. „Сільський Господар“ є немов вісею довкола якої мається обертати все наше економічно-коопер., а навіть і культурно- освітне життя, а тому все громадянство а в першій мірі преса — повинні ще уважніше поставитися до „Сільського Господаря“.

3. уважають, що в теперішній час безвигляд- ного положення, головно наших безробітних інтелі- гентів — повинен кожний своєю працею над госпо- дарським освідомленням села — приготівляти ґрунт для економічної розбудови краю, а тим самим кла- сти основи під нові варстати праці.

4. звертають увагу, що праця С. Г. є тепер да- леко відповідальнішою, як передше, а тому від чле- нів С. Г. вимагається повної дисциплінованости без зайвих дискусій, точного виконування інструкцій Гол. Тва „Сільський Господар“.

5. уважають, що видвигання тільки обовязків Т-ва зглядом членів, а промовчування перед чле- нами, їх обовязків зглядом Т-ва мовляв тим зраза- лобися членів — є шкідливе.

6. з притиском зазначають, що уважання за членів Тва, тих які не заплатили чл. вкладки, може не лише наразити Т-во на неприємности зі сторони влади, але, що цим деморалізується рільника, бо ви- ховується його на громадянина нездібного до якоїсь творчої самостійної праці, яка все вимагає певних жертв.

7. уважають, що праця агронома має відбува- тися виключно з членами, що виповнюють свої ста- тутові обовязки.

8. уважають, що тісна співпраця між поодино- кими госп. організаціями буде тільки тоді мож- лива, а навіть хосенна, коли всі госп. Т-ва буде Рільна Комісія однаково трактувати не лише під зглядом обовязків але і під зглядом прав.

9. звертають увагу Рільній Комісії, що більша частина рільників в повіті зорганізована через коо- перативи, або Кружки в К. Г. Т-ві „Сільський Го- сподар“ а тому в інтересі економічного піднесення цілого повіту — є, щоби до Роземчого Уряду і Комі- сії Рільної ввійшли представники Філії К. Г. Т. „Сіль- ський Господар“, щоби таким чином можна скорше

не лише пізнати, але і усунути всі економічні недоматання повіту.

10. вважають, що в кожному селі при Кругах С. Г., або Кооперативах — повинні знаходитися всі організаційні видання С. Г.

11. вважають, що при кожній Секції повинні знаходитися всі підручники з ділянки праці даної Секції.

12. постановляють, що всі Секції повинні як найскорше виконати наступне:

а) належно провадити книговодство,

б) точно, що місяця робити сходи для членів С. Г.

в) повинні поширювати кількість зародкового матеріалу безріг.

г) кооперативи повинні постаратися про однакові написи вивісок для збірень яєць,

г) попросити свідоміше жіноцтво до праці в Секції Годівлі дробу.

е) що два місяці має управа здавати звіт з діяльності Секції.

13. управа, яка без оправданої причини два рази під ряд не виконає доручень буде усунена і відповідно нап'ятована.

14. стверджують, що лише тоді зможуть всі Секції належно розвиватися, коли рільник дістане як найвищу ціну за свої продукти, а тому в інтересі культурно-економічного розвитку повіту адміністраційна влада повинна піти на зустріч в організуванні Філією С. Г. збуту безріг, які становлять найповажніше джерело доходу для нашого рільника.

15. вповні піддержують клич кинений головою філії С. Г. о. Плакидою, щоби в найкоротшому часі приєднати нових 5 тисяч членів для С. Г.

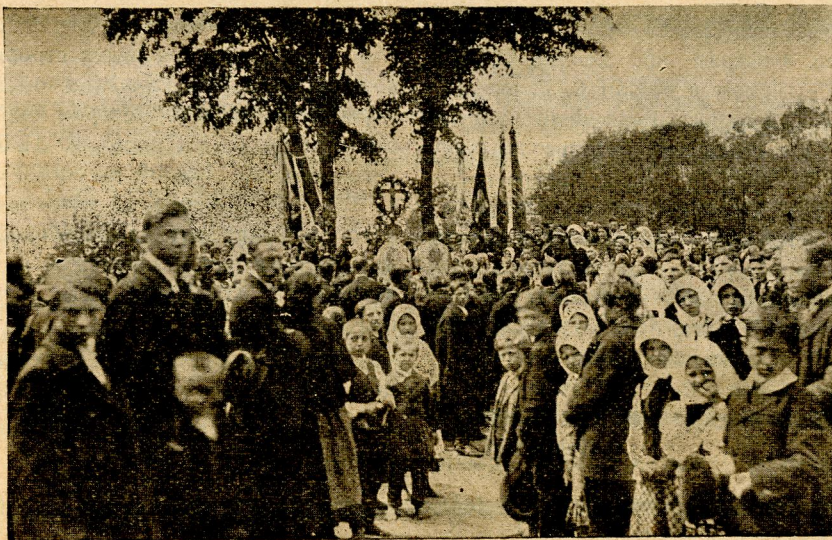
16. всі зібрані головні безробітні інтелігенти обіцяють святочно зі своєї сторони допомогти в розбудові сільсько-господарської праці в повіті.

Рада Філії С. Г.

Свята „Сільського Господаря“

Кружок С. Г. в Свистільниках, дня 28. V. ц. р. відбув районове свято „Сільського Господаря“, яке почалося молебнем в церкві. Молебен відправив о. Танчак Василь парох з Сернок середніх в асистії місцевого пароха о. Сорокевича. По молебні відбулося посвячення прапора, що зістав зготовлений місцевими членами. Дуже гарне вражіння на

орхестра (мандолінова) добре відіграла пару пісень. Свято відкрив о. Сорокевич та виголосив гарну, змістовну промову. Реферати про значіння тов. С. Г. виголосив п. Ліщак Михайло член Ради Філії С. Г., другий реферат про працю Круга і співпрацю Круга з Кооперативною виголосив уряд. Філії п. Мельник Семен. Привіт від товариств зло-

Свято „С. Г.“ в Підмихайлю, пов. Калуш, дня 17. V. 1934.

присутніх в церкві зробила промова о. Танчака при посвяченні прапора. По молебні в місцевій читальні відбулася Академія. Сяля виповнилася по береги гістьми з поблизьких сіл, так що громадянство Свистільник не маючи місця в читальні було змушене вислухати Академії на дворі під читальнею. Хори з Славятина і Липиці горішньої відспівали досить добре кілька пісень. Рівнож місцева

жив о. Танчак Василь. Реферати і привіт були дуже уважно вислухані, та референти були нагороджені гучними оплесками. Свято закінчилося живим образом весни. Свято на присутніх зробило гарне вражіння і не один з присутніх пізнав, що треба бути членом „Сільського Господаря“ та під прапором „Сільського Господаря“ здобувати собі в хліборобській організації силу, для нашого се-

лянського стану. Богато було на святі учасників з підгаєцького повіту, які по святі висказалися, що будуть старатися в своїх селах закладати Кружки С. Г. що їм в тім ділі Щастя Боже.

Гість.

Кружок „Сільського Господаря“ в Чагрові відбув в неділю дня 20. мая 1934 свято С. Г. Прибули масово громадяне з поблизьких сел. Академія відбулася в домі читальні „Просвіти“. Хори з Чагорова, Колоколина, Козар, Мартинова нового і оркестра

Кружок „Сільського Господаря“ в Ременіві пов. Львів відбув дня 16. травня ц. р. свято „Сільського Господаря“. В селі вже зраня можна було запримітити святочний настрій. На домі читальні „Просвіта“ й Районовій Молочарні повіяє жовтосиній прапор. Ціле село святкує. Свято започаткулось співаною Службою Божою, яку правив місцевий й парох. Церква виповнилась старшим громадянством й молодію по береги.

По Службі Божій панакхиди під пам'ятником

Вистава домашнього промислу на святі »С. Г.« в Підмихайлю.

з Коростович вивязалися досить добре та відспівали народні пісні. Реферат про значіння „Сільського Господаря“ і привіт від Філії С. Г. виглосив п. Гринчишин Гриць член Ради Філії С. Г. в Рогатині. Реферат кооперативний був виголошений п. дир. Поритком Іваном з Рогатина. Реферати були уважно вислухані і слухачі нагородили референтів гучними оплесками. Свято було відкрите п. Федоренком Захаром.

Свято на присутніх зробило гарне вражіння і є побажане, щоб всі ті, котрі були учасниками на святі а не є вписані в члени, вписалися в члени нашого хліборобського Товариства „Сільський Господар“, та своїм членством скріпили рада нашого Товариства.

Присутній.

„Свободи“ й проповідь. Ціле пополудні громадяни й молодь були у святочних строях — стояли гуртками на вулиці та площі під читальнею. — В поле ніхто не виїжджав. Вечером відбулась друга частина свята в салі читальні „Просвіта“. Реферат виголосив дир. Іван Фур голова місцевого Кружка С. Г. — в яким широко обговорив ціль свята, та його значіння для селян-хліборобів. Дальше Стефан Перепелиця віддеклямував „Наймита“ Івана Франка, а Ольга Максимішин відчитала кілька віршів Руданського.

Вже пізно вечером розходилися громадяне домів з кріпкою вірою в краще завтра.

Присутній.

РІЗНЕ

БУРЯН ГАЛІНЦОГА — ПО НАШОМУ — КРІЛЯК.

На колишнє запитання хв. редакції про назву для бурянистої трави галінцого, повідомляю, що назвали ми її раніш, як довідалися про її справжню назву, — „кріляком“, з огляду на те, що зпоміж усіх билин

її найдужче вишукують крілики. Сіно-ж з кріляку так само дуже їм смакує. Від нас назва „кріляк“ перейшла й до сусідів.

В. К.

ПРИМОРОЗКИ.

В багатьох місцевостях краю, особливо на Поділлі в днях 24—25 травня були сильні приморозки, які пошкодили бараболі, кукурдзі, фасолям, просові, кавунам, гарбузам

і помідорам. В Познанщині дня 27. V. падав сніг, а в Татрах було — 4° Ц., на Віленщині — 2° Ц.

ПОСУХА НА ПВДЕННІМ ПОДІЛЛІ.

Цей рік для хліборобів катастрофальний. Від снігу не впав ні один добрий дощ. Жита нема ніч, пшениця виколосилася, ма-ла, схне на пни, ярина зійшла, ледви вкрила землю а вже схне, протягом травня невирос-ла нічого. Кукурудза і бульба дуже рідко посходили. Конюшина цвiete, а висока на 20 см. Пасовиська вигоріли зовсім, біла коню-шина не підросла навіть на 5 см.

Урожай овочів заповідався гарно, особ-ливо морель, однак через посуху всьо об-сипається. Сливok зовсім нема, Черешні вже дозріли, однак без смаку — сухі і дрібні. На-віть порічки на пні вянуть і обпадають.

НОВИЙ ЧАСОПИС.

Заходом кравового городничого т-ва „Укра-їнський Город“ у Стрию почав виходити ілю-стрований місячник під назвою: „Україн-ський город і дріб“. Ч. 1. вміщує статті з го-родництва, птахівництва та кріликарства. Ре-презентується добре, зміст дібраний і цікавий. Бажаємо новому часописови повного успіху на запущеній ниві нашого городництва.

Редакція.

МОЖЕ БУДЕ ЛЕГЧЕ РІЛЬНИКАМ. I

Пишуть, що в цім місяці має вийти де-крет президента про: 1) зредукування довгів рільникам у державних банках, зятягнених на меліорацію і риболовство, 2) довгів заїнтабу-льованих на ґрунта при парцеляції їх Банком Рільним, 3) має бути декрет про зменшення податкових залежностей, 4) задумують теж знизити поштові оплати і перевіз на залізниці.

БЛОХИ СКОРО ВИГИНУТЬ.

За недавніх часів по селах не було життя від бліх. Але з кожним роком число цих паразитів по-мітно меншає. Уже існують в європейських містах молоді люде, котрі взагалі ніколи в житті не бачили живої блохи.

Погляди на причину вимірання блохи на землі ріжні. Вважається, що найдужче до цього прислу-жилась побутова культура, що, хоч і повільно, але вносить в широкі народні маси справне поняття чи-стоти та гігієнічних konieczностей. Дехто вважає, що в містах знищили бліх виссаваці пороху, котрі так дуже поширилися за останні роки, що зявилися в кожній заможнішій родині, побіч машини до шиття та ровера. Також за одну з причин вважають зміну матеріялу, що його нині вживають на виріб білизни: блохи взагалі цілком не тримаються в штучнім шов-ку, з якого нині переважно роблять білизну в містах.

Але, кажуть, найважливішою причиною загибелі бліх є сильна моровиця, дуже пошесна недуга, що

ширяться із Заходу Європи на Схід й просто цілко-вито вимітає тих прикрих паразитів. Запевнюють, що в Саксонії з року 1928-го взагалі не було спій-мано жадної блохи. В Галле ніби то якийсь науко-вий інститут пропонував за одну живу людську бло-ху 10 нім. марок. В Берліні вже також майже не тра-пляються блохи, як подібно у Франкфурті та Мона-хові. Дуже мало також є бліх в Чехословаччині, о-собливо по містах.

Алеж цікаво, що та моровиця нападає не лише на людську блоху, алеж почала вже нищити й бліх собак та паразитуючих на інших звірятах. Остан-німиж роками зараза почала переходити й на мухи. Що правда, підпомогло цьому й те, що в світі дуже поменчало коней, а мухи найбільше жили по кін-ських стайнях. Однак багато дослідників запевню-ють, що мухи гинуть від блошиної пошести, а тому є надія, що незабаром будуть винищені на світі й мухи.

Можна гадати, що знищення цих комах прийде на велику користь людству, понеже є знано, що і блохи й мухи дуже багато сприяли переносенню ріжних заразливих недуг з людини на людину. Алеж, крім них, велику шкоду людству чинили й чинять комарі, особливо ті, що рзносять та поширюють ріжні гатунки малярії („зимниці“, „жовтої пропасни-ці“, „тропічної фебри“ і т. д.). Отже булоб великим щастям для людства, якби блошина пошесть перей-шла, зрештою, й на комарів. Колиж ні, — вчені бак-теріологи мусять подбати про те, щоб ту моровицю штучно перенести в комариній рід.

В. К.

БІРЖА

ЗБИЖЖА. Пшениця селянська 19-25 зол., жито селянське 15-00, ячмінь 13-00, овес звичайний 14-00, ку-курудза краєва 21-00, фасоль біла до 27-00, фасоль краса до 21-00, горох пів Вікторія 22-00, горох звичай-ний 19-50, бобик 12-00, вика чорна і сіра 11-50, гречка 20-00, лен 51-00, просо краєве 21-00, лубец синій 8-50, ріпак озимий 46-00, грис житній 8-50, грис пшеничний 9-50, макухи льняні 18-00, мак синій 35-00, конюшина червона прир. 150-00 сіно 10-00. Соняшник Рум. 24 зол.

ГРОШІ. Доляр 5-27 зл. Золото: доляр 9-00 зл., 20 корон 36-00 зл., 10 рублів 46-50 зл.

Добра книжка на часі: Як приладжувати без-алькогольні напитки та використати овочі й городовину довідається з книжки Др. Софії Парфанович п. з.: „Овочі, ярини та безаль-когольні напитки“. Ця книжка, видання Т-ва „Відродження“, 72 стор. друку, багато ілю-стрована в ціні тільки 80 сот. Замовляти в Т-ві „Відродження“, Львів, вул. Домінікан-ська II. До набуття в книгарнях та складах „Народної Торговлі“ у Львові і в краю.

Якщо курите, то уживайте тільки
паперців і туюк повноваток

„КАЛИНА“

бо вони є добрі, дешеві та
вироблені в українській
кооперативній фабриці

Господарі!

Ще не пізно мати пашу для тварин на зиму

Сійте ріпу стернянку,

насіння якої дістанете в

ГОСПОДАРСЬКІЙ ТОРГІВЛІ

иш. Б. Поповича, Львів, Руська 20.

**Окружна аптика
МИХАЙЛА ТЕРЛЕЦЬКОГО**

Львів, Ринок, тел. 16-21.

(Ріг вул. Гродзіцьких і Домініканської)

Має стало на складі всі ліки
і специфіки.

ЛАСТИ НАД

„ЕЛЕГАНТ“

**ФАБРИКА ЛЬВІВ,
КОРДЕЦЬКОГО 51.**

НЕМА КРАЩОЇ

Спробуй,

чи не найкраще покривати дах

ЧИСТОЮ БЛЯХОЮ ЦИНКОВОЮ

Пояснення — оферти

„BLACHA CYNKOWA“ Ska z o. p.

Katowice, Marjacka 11.

**MELICHAR
DEERING
M^c. CORMICK**

& С-у

ЧАСТИНИ ДО МАШИН-ЖНИВАРОК

по найнищих цінах

поручає

ЧЕХОСЛОВАЦЬКА АКЦІЙНА СПІЛКА

ЗЄДИНЕНІ ФАБРИКИ РІЛЬНИЧИХ МАШИН

Фр. МЕЛІХАР-УМРАТ і С-ка

Львів, вул. ГОРОДЕЦЬКА 61. Тел. 9-94.